Raftul Denisei

Yōko Ogawa

Înotând cu elefantul, în brațe cu pisica

roman

„Regină a poveștilor aflate la jumătatea drumului între fantastic și realism, Yōko Ogawa este o mare voce a literaturii japoneze.“ — *Transfuge*

ebook HUMANITAS fiction

8
7
6
5
4
3
2
1
a
b
c
d
e
f
g
h

Yōko Ogawa

Înotând cu elefantul, în brațe cu pisica

Traducere din japoneză și note de
RALUCA NICOLAE

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

YŌKO OGAWA
NEKO O DAITE, ZŌ TO OYOGU
Copyright © 2009 by Yōko Ogawa
First published in 2009 in Japan by Bungeishunju Ltd., Tōkyō.
Romanian translation rights arranged with Yōko Ogawa through Japan Foreign-Rights Centre/ Simona Kessler & Associates Agency Ltd.
All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parţială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziţie publică pe internet sau în reţele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informaţiei, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislaţiei privind protectia dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2020, pentru prezenta versiune românească (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-779-695-7 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

REGE (R) – patriarh care nu trebuie să se lase sub nici o formă capturat de adversar; trece cu prudenţă din căsuţă în căsuţă în orice direcţie;

REGINĂ sau DAMĂ (D) – simbol al libertăţii absolute de mişcare; se deplasează pe orizontală, pe verticală şi pe diagonală;

NEBUN (N) – înţelept solitar ce dănţuieşte numai pe diagonală; se zice că strămoşul său ar fi elefantul;

CAL (C) – calul mitologic Pegas, sărind peste piesele sale sau peste cele ale adversarului într-un salt în formă de „L“;

TURN (T) – car de luptă care străbate pământul în lung şi-n lat, alunecând hotărât atât pe orizontală, cât şi pe verticală;

PION (P) – soldat mic şi curajos, care niciodată nu bate în retragere; se deplasează numai şi numai înainte.

CAPITOLUL 1

Aș vrea să încep povestea Micului Alehin[1] cu mult înainte ca acesta să se fi chemat astfel, pe vremea când încă mai purta numele banal hărăzit de părinți.

1. Alexandr Alehin (1892–1946), dublu campion mondial la șah între anii 1927–1935 și respectiv 1937–1946, unul dintre cei mai faimoși șahiști din lume. S-a născut în Rusia, iar la vârsta de șaisprezece ani era deja considerat printre cei mai înzestrați șahiști amatori. În 1921 s-a mutat în Franța, unde, câțiva ani mai târziu, a obținut cetățenia franceză. A studiat Dreptul la prestigioasa Universitate Sorbona. Între 1941–1943 se pare că ar fi colaborat cu naziștii. Ultima parte a vieții și-a petrecut-o în Spania și în Portugalia, luptându-se cu sărăcia. A murit din cauze necunoscute, într-un hotel din Estoril, Portugalia. În multe biografii este descris, pe de o parte, ca o persoană capricioasă, cu patima alcoolului și a jocurilor de noroc, și, pe de alta, ca un geniu care vorbea nouă limbi. A scris peste douăzeci de cărți despre șah, inclusiv unele pentru începători. În prezent, câteva deschideri de șah îi poartă numele. A rămas celebru pentru stilul ofensiv și creativitatea ieșită din comun. Este cunoscută pasiunea lui pentru pisici, pe care le lăsa să se plimbe pe tabla de șah în timp ce el juca. Chess (Șah), pisica lui siameză, este sculptată în miniatură pe mormântul său din cimitirul Montmartre.

Băiatul avea șapte ani și, de fiecare dată când venea vorba să meargă la centrul comercial cu bunica și fratele mai mic, se foia nerăbdător de pe un picior pe altul. Pentru el, cele douăzeci de minute petrecute în autobuz erau lungi clipe chinuitoare. Nu se simțea deloc în largul său în mijloacele de transport și nimeni nu se obosea să-i îndulcească amarul, ademenindu-l cu o jucărie nouă sau cu un meniu de copii cumpărat de la un restaurant mare și faimos. Făcând abstracție de aceste neajunsuri, pentru el, timpul petrecut la centrul comercial era unul cu totul și cu totul special.

În vreme ce bunica și fratele său hoinăreau prin magazine, uitându-se la trenulețele de jucărie, minisubmarinele de plastic, rochiile de mătase și gențile din piele de crocodil, băiatul se refugia pe acoperiș. Pe terasa centrului comercial, la fel ca în toate marile magazine din acea perioadă, se auzeau glasurile vesele ale copiilor care se dădeau în carusel sau în

ceşcuţele-tiribombă.

Însă pe el nu-l interesau nici caruselul, nici ceşcuţele rotitoare. Era încă năuc după călătoria cu autobuzul şi, oricum, n-avea bani. A traversat cu paşi mari terasa, îndreptându-se spre un colţ dosnic, din spatele roţii panoramice, undeva între peretele camerei boilerelor şi gardul metalic. Acela era locşorul lui de suflet. Ajuns acolo, a rămas în picioare, cu ochii pironiţi la plăcuţa pe care scria: „Aici şi-a petrecut ultimele clipe din viaţă Indira, o femelă de elefant adusă din India cu ocazia inaugurării centrului comercial. Iniţial, urma să stea aici o scurtă perioadă, după care să fie trimisă la grădina zoologică, dar, întrucât elefănţica a avut mare trecere la public, momentul plecării sale a fost mereu amânat. Între timp, a crescut şi n-a mai putut fi mutată de pe acoperiş. S-a săvârşit din viaţă după treizeci şi şapte de ani, răstimp în care a adus zâmbetele pe chipurile copiilor de pretutindeni, veniţi s-o viziteze aici, pe acoperiş.“

Textul era cam încâlcit pentru un copil care de-abia învăţase să scrie şi să citească, dar băiatul îl ştia deja pe dinafară, pentru că o rugase de nenumărate ori pe bunica să i-l citească.

La baza tăbliţei atârna o brăţară masivă de fier, care-i aparţinuse cândva Indirei. Era aproape în întregime mâncată de rugină şi din cale-afară de grea – aproape imposibil de ridicat de o mânuţă de copil. Lângă plăcuţa cu explicaţiile mai era un desen înfăţişând-o pe Indira înălţându-şi ţanţoşă trompa în aer, împopoţonată cu mărgele şi ciucuri, după moda din India. Cu toate acestea, micuţul şi-a dat imediat seama că era o făcătură, pentru că în imagine elefănţica n-avea la picior brăţara de fier.

Băiatul a rămas acolo neclintit, visând cu ochii deschişi la Indira, îmbujorat la faţă de la vântul tăios de pe acoperiş. Mica Indira, urcată cu liftul pe acoperiş. Strigătele entuziasmate ale spectatorilor, înghesuindu-se s-o atingă. Chiotele copiilor ţinuţi pe umeri de părinţi. Indira, cu ochii rotunzi, legănându-şi trompa pe când mânca banane.

Timpul se scursese pe nesimţite şi sosise momentul în care Indira trebuia să plece. La fastuoasa ceremonie de despărţire, copiii, înlăcrimaţi, îi citeau cu glas tare scrisori de rămas-bun. Îngrijitorul care o supraveghea îndeaproape a dat s-o urce în lift.

— O, nu! a exclamat cineva, surprins.

Indira se lovise cu capul de plafon și nu reușea să intre. Îngrijitorul i-a înfipt bastonul la baza trompei, în vreme ce câțiva spectatori binevoitori s-au opintit s-o împingă. Trupul Indirei nu știa cum să reacționeze. Voia să-i mulțumească pe toți, și pe îngrijitor, și pe spectatori, așa că i-a venit ideea să dea din urechile clăpăuge și să-și încovrige firicelul de coadă, dar fără nici un folos. O dureau toți mușchii, ba chiar îi dăduseră lacrimile de la efort. Era prea mare să mai încapă în cușca înghesuită a liftului!

Mai puteau totuși s-o apuce pe scări.

— Hai, fetițo! Bravo! Încetișor! Ce fată deșteaptă! Hai că poți! Mai încearcă o dată! Așa, un pas, și încă unul! Hai, drăguță, c-o să capeți ceva bun de mâncare!

Toată lumea tăbărâse pe ea, lăudând-o, liniștind-o sau amenințând-o. Degeaba! Indira nu mai văzuse niciodată scări și tremura din toate mădularele de frică.

Cu capul în pământ, elefănțica a revenit pe acoperișul pe care de-abia se ținuse ceremonia și unde încă mai trona pancarta cu „Drum bun, Indira!“. Era conștientă că lumea era dezamăgită de ea, deși nu știa să fi făcut ceva rău.

Pe terasă au început numaidecât pregătirile pentru construirea unei locuințe permanente pentru Indira. Au făcut un grilaj mai înalt, au înlocuit zăvorul cu unul mai rezistent și i-au pus la picior brățara de fier, de care era legat un lanț.

La insistențele copiilor, Indira își înălța în aer trompa de care era atât de mândră, știind că, astfel, le făcea o bucurie micuților și că zornăitul lanțului o să fie înghițit de strigătele lor voioase. Din păcate, mai erau și spectatori răutăcioși, care aruncau în ea cu cutii de bere, urlând:

— Hei, grăsano, uită-te încoace!

Totuși, cele mai nesuferite îi erau zilele în care ploua în neștire. Atunci, Indira rămânea de una singură pe acoperiș, fără să se poată adăposti sub frunzișul nici unui copac. Roata cea mare și caruselul nu funcționau, iar picăturile cădeau întruna, ca un bici. Încerca să-și alunge urâtul plimbându-se de colo-colo, dar lanțul de la picior o trăgea imediat înapoi. Indira n-avea unde să se mai ducă, pentru că toată viața ei încăpea în interiorul acelui mic semicerc.

Elefănțica trăise treizeci și șapte de ani pe acoperișul centrului comercial, prizonieră în locul acela de deasupra orașului. Picioarele sale, care ar fi trebuit să bătătorească solul moale și umed al junglei, n-aveau să mai păşească niciodată pe pământ, nici măcar pe cel din grădină zoologică, rămânând aici, pe acoperiș, suspendate cumva în aer.

Închipuirile cu Indira prindeau contur în mintea băiatului una după alta. Nici unul dintre copiii care se dădeau în carusel nu se sinchisea de puștiul care stătea într-un colț, cu privirea în gol. Cerul se întindea deasupra lor într-o nemărginire albastră, iar călușeii de lemn se învârteau veseli în mirosul dulceag al vatei de zahăr. Cui să-i fi păsat de o tăbliță veche, mâncată de rugină? Cu toate acestea, Indira reușise să-i acapareze gândurile.

Până și el era surprins de interesul pentru elefantul de pe terasa centrului comercial. Amintirea aceea avea, cu siguranță, un rol simbolic, dar băiatul încă nu știa asta. Stătea pur și simplu în locul unde elefănțica își trăise ultimele clipe din viață, fără să fie în stare să-și explice clar, în cuvinte, strania legătură dintre el și Indira.

Ca s-o simtă mai aproape, băiatul îngenunchea când și când și mirosea brățara pe care Indira o purtase cândva la picior. Desigur, brățara stătuse acolo ani de zile și nu mai păstrase nimic din mirosul de pahiderm, dar puștiul, în naivitatea sa, credea că izul acela de rugină, de plombă dentară, de zdreanță înnegrită era, de fapt, cel al trupului elefănțicii.

Ce să fi simțit Indira când și-a dat seama că avea să rămână veșnic în aer? Să fi căzut pradă deznădejdii? Să-și închipuit, pe când se uita în jos, spre pământ, că poate zbura, dând din urechi ca din niște aripi? Sau poate, sensibilă din fire cum era, își făcuse griji să nu cumva să strivească centrul comercial sub greutatea ei?

Deodată, pe băiat l-a străfulgerat ideea că Indira nu trăise doar clipe nefericite aici. Sigur, îi era milă de ea, dar, pe undeva, în străfundul inimii, o invidia pentru că își petrecuse toată viața pe acoperiș, fără să fie nevoită să plece într-altă parte.

A oftat cu foc. Era prea mic să-și bată capul cu asemenea gânduri. De-abia dacă avea un metru înălțime, iar ochii încă nu-și pierduseră irizațiile verzui, de bebeluș.

Chiar atunci au apărut bunica și fratele mai mic.

Strigătele frățiorului său erau atât de ascuțite și de pline de viață, că au răzbătut până la el, în ciuda hărmălaiei de pe acoperiș. Băiatul l-a privit cum venea în goană spre el, fără nimic în mâini, și s-a gândit că nici de data aceasta fratelui său nu-i surâsese norocul și nu primise nimic în dar. Dar cel mic, deloc supărat, l-a prins de braț și a început să turuie despre noile machete de plastic de la raionul de jucării. Fascinante, absolut fascinante!

— Vă e foame? Nu vreți să luăm prânzul?

Bunica s-a așezat pe o bancă, frecându-și genunchii de parcă mersul pe jos ar fi obosit-o, și-a șters mâinile pe cârpa de la brâu și a scotocit prin sacoșă, scoțând un pachet din hârtie și un termos. Cei doi frați s-au așezat de-o parte și de alta a ei.

Nimeni nu stătea acolo. Banca de lângă tăbliță era pe jumătatea putrezită, de parcă ar fi fost pusă acolo din greșeală, sau, dimpotrivă, ca și cum ar fi fost anume lăsată pentru ei. Cu ochii la același peisaj și același cer pe care le privise cândva și Indira, au mâncat sendvișurile cu sos tartar și au băut ceaiul de lămâie, împărțind frățește aceeași ceașcă. În tot acest răstimp, frățiorul său vorbea întruna despre minunățiile de la raionul de jucării.

— Mai luați! i-a îmbiat bătrâna cu încă o bucată.

Băiatul îi asculta cu atenție istorisirile fratelui mai mic și, din când în când, își scutura firimiturile de pâine de pe pulover. Îndată ce povestea s-a terminat, micuțul a rămas tăcut. Nu-i venea să pomenească de închipuirile sale cu Indira.

— De ziua mea, vreau să mâncăm un meniu de copii la restaurant, a zis frățiorul său, deja sătul, sărind de pe bancă.

După prânzul frugal, copiii s-au urcat în cele mai anoste tiribombe din micul parc de distracții de pe acoperiș: o adunătură de girafe, lei și elefanți de jucărie. Dacă băgai un bănuț, animalele săltau în sus și-n jos preț de-un minut. Numai că ei n-au pus nici o monedă. Băiatul se dădea singur, folosindu-se de propria-i greutate, iar fratele mai mic se zbenguia, ajutat de bunica lor, care trăgea de un mâner. Distracția dura două-trei minute sau mai mult, dacă aveau chef.

Girafe, lei și elefanți… Frățiorul încăleca întotdeauna pe leu, cel mai puternic dintre animale, iar el, pe girafă. De fapt, nu încercase niciodată să

se suie în spinarea elefantului…

*

Băiatul locuia cu bunicii la capătul liniei de autobuz, într-un şir de case vechi de pe malul râului. Mama lor divorţase după ce avusese al doilea copil, apoi îşi luase odraslele şi se întorsese la părinţi, dar murise subit, în urmă cu doi ani, din cauza unei hemoragii cerebrale.

Casa lor, o clădire lunguiaţă cu două etaje, mai mult lungă decât lată, cu un soi de acoperiş triunghiular, era atât de înghesuită, încât ai fi zis că mai are puţin să fie strivită de clădirile din jur. Până şi poştaşul din zonă o mai sărea şi îşi vedea liniştit de drum cu scrisorile pe care ar fi trebuit să le aducă la această adresă. În bruma de spaţiu dintre casă şi clădirea vecină, nu mai mare de-o palmă, întunericul se înstăpânise peste toate cotloanele. Umbla vorba că, demult, o fetiţă care se strecurase prin fâşia îngustă dintre case nu mai reuşise să iasă. Oamenii, îngrijoraţi, o căutaseră peste tot, dar n-o mai găsiseră, iar fata se transformase într-o mumie scofâlcită, devorată de zidurile dimprejur. Încet-încet, cea mai înfricoşătoare ameninţare pentru copiii neascultători din cartier a ajuns aceea că vor sfârşi în crăpătura sinistră dintre case.

Interiorul locuinţei era pe măsura exteriorului: instalaţia electrică era învechită, vântul trecea nestingherit de tapetul soios şi prin cercevelele crăpate ale ferestrelor. Numai mobila era lucrată cu migală de bunicul, care era tâmplar. Avea un atelier chiar la parter, unde se ocupa cu repararea şi recondiţionarea mobilei vechi. Pentru băiat era o enigmă de ce bătrânul prefera să meşterească la mobila veche, în loc să facă alta nouă.

— Mobila nouă vibrează de viaţă, i-a spus bunicul său, care, de obicei, era cam zgârcit la vorbă. Obiectele ostenite, fără prea multă vigoare, au cea mai mare nevoie de atenţie.

Băiatul nu pricepea mare lucru, dar dădea aprobator din cap, fiindcă nu voia să-şi supere bunicul când avea treabă.

În atelier erau aşchii de lemn, o canapea golaşă, rămasă fără perne, nişte sertare stivuite într-un echilibru precar şi un scaun căruia îi lipsea un picior. Deşi bunica nu-l lăsa acolo ca să nu-şi murdărească hăinuţele, băiatului îi plăcea să-l privească pe bătrân în timp ce lucra. Mâinile bunicului făceau

adevărate minuni cu un bufet impunător, luat din camera de oaspeți a unei case înstărite. Dulapul avea frontonul decorat cu inscrustații delicate, acoperite de rumeguș, iar sertarele deschise lăsau totul la vedere. Bătrânul era, într-adevăr, un meșter desăvârșit!

În schimb, dacă ar fi trebuit să povestească ceva despre bunica, nu se putea să n-aducă vorba de cârpă… Cât era ziua de mare, în casă sau afară, trează sau dormind, bătrâna nu se despărțea de bucata de pânză din bumbac cu floricele albe. La început, ștergea vasele cu ea, dar, când băiatul a ajuns la vârsta la care înțelegea cât de cât ce se întâmplă în jurul său, cârpa căpătase cu totul alte întrebuințări. Bunica își tampona cu ea sudoarea de pe frunte pe când amesteca în cratițele de pe foc, se ștergea la nas când îșI ajuta nepoții să se schimbe, o împăturea și o despăturea în timp ce stătea de vorbă cu vecinii de pe stradă. Seara, când se oprea din tricotat, trasa pe ea, cu andrelele, caractere imaginare.

Cârpa era bucată din trupul ei, talisman împotriva duhurilor rele și scriptură sacră. Dovada? Nu fusese niciodată spălată. Făcea parte din corpul ei și-i era imposibil s-o taie, s-o înstrăineze sau s-o agațe pe sfoară, alături de celelalte rufe. Bineînțeles, floricelele albe de pe cârpă căpătaseră o nuanță pe care nici un tablou n-ar fi putut s-o reproducă și… un miros pe măsură. Treptat, puștiul a ajuns să nu mai facă nici o diferență între pielea bunicii și cârpă.

Tovărășia dintre cârpă și bătrână începuse la moartea singurei sale fiice, mama băiatului. După ce înmormântarea se terminase și oamenii plecaseră, bătrâna luase mecanic pânza de pe un colț al mesei și se așezase puțin, să-și tragă sufletul. De atunci, se crease între ele o legătură specială. Bunica plânsese cu foc, ștergându-și lacrimile cu cârpa din mână. Aceasta fusese, așadar, prima ei întrebuințare. Tăcut, bunicul privea de la fereastră apele râului. Apoi, și-a luat în brațe nepoții, care adormiseră pe canapeaua roasă, și i-a dus în dormitor.

*

Băiatul era din cale-afară de tăcut. Vecinii spuneau că-i seamănă bunicului, care era la fel de taciturn, dar, în realitate, motivul era altul. Micuțul venise pe lume cu buzele lipite, iar la naștere nu putuse nici măcar

să plângă, ca orice bebeluș. Astfel de malformații ale gurii nu erau neobișnuite la nou-născuți, dar, în cazul său, deși buzele aveau un aspect normal, pielea și mucoasa fină din interiorul cavității bucale erau atât de bine lipite, că, oricât ai fi tras, nu le puteai dezlipi. Și pentru medici fusese o surpriză!

Îți venea să crezi că pruncul nu voise să arate nimănui întunericul ce i se furișase în gură sau că ecoul propriei voci i se adunase în piept, neavând pe unde să iasă.

Îl operaseră de urgență. Mama nici nu avusese răgazul să-l strângă bine la piept, că bebelușul fusese deja așezat pe masa rece de operație. Avea buzele mai mici ca falanga degetului doctorului și arăta ca și cum s-ar fi născut prematur. Medicul îi întredeschisese cu de-a sila buzele și îi făcuse, cu mâna tremurândă, o incizie cu bisturiul, încercând să desăvârșească lucrarea Domnului. Cine știe, poate că Dumnezeu dădea de înțeles că micuțul ar fi fost mai fericit dacă ar fi rămas așa.

Luând aspectul pe care ar fi trebuit să-l aibă, buzele începuseră încet-încet să-i sângereze, lăsând să se vadă carnea de dedesubt. Doctorul îi făcuse nou-născutului o grefă cu piele prelevată de pe gambă.

Trezindu-se din anestezie, bebelușul parcă pricepuse brusc ceea ce i se întâmplase, căci își deschisese cu stângăcie buzele, ca și cum ar fi întrebat: „E corect cum mi le mișc?“ Într-un final, scosese primul său scâncet firav. Pesemne că intervenția în grabă a doctorului sau amețeala de după operație făcuseră ca plânsul să-i sune nesigur, șovăitor.

Cu toate acestea, nimeni nu putuse spune precis dacă exista vreo legătură între complicațiile medicale și tăcerea lui. Cert este că, în momentul nașterii, îi lipsise tocmai organul prin care cuvintele își luau zborul spre lume, iar buzele sale refăcute erau doar o palidă imitație a normalității.

Cu toată firea taciturnă, băiatul nu vorbise mai greu ca alți copii. Pe vremea când de-abia mergea copăcel, știa deja numele obiectelor din casă sau le memora cu o viteză năucitoare. Prima care își dăduse seama de inteligența lui fusese bunica. Într-o zi, pe când bătrâna scotocea prin trusa de croitorie după un ac de cusut, băiețelul venise și îi întinsese ursulețul de pluș[2], singura lui jucărie.

2. În japoneză, *nui-gurumi; nui* – de cusut, *gurumi* – pacheţel. Iniţial, era un fel de jucărie de

cârpe ce trebuia cusută, apoi sensul a devenit acela de jucărie de pluș, de aici și asocierea.

— A, ai înțeles ce caută buni! Mulțumesc! Bravo, ești tare isteț!

Bunica luase animăluțul, își frecase obrazul de el și-i brodase pe spate cuvântul „urs“.

Un alt amănunt care-i sărise în ochi bătrânei fusese puterea de concentrare a micuțului. Odată, băiețelul, voind să vadă cum funcționează fermoarul sacoșei bunicii, îl deschisese și-l închisese de sute de ori, întorcându-l pe toate părțile și urmărind cu atenție cum i se îmbinau zimții. Nici nu se sinchisea să-și ridice privirea dacă era strigat. În cea de-a treia zi, fermoarul cedase.

Pentru că i se făcuse o grefă cu pielea de pe gambă, băiatului a început să-i crească păr pe buze. Când stătea de vorbă cu cineva sau când lăsa să-i scape un oftat, părul de pe buze i se unduia încetișor. Observându-l mereu cu îngrijorare, bătrâna și-a concentrat toată atenția pe buzele nepotului, ba chiar ajunsese expertă în a-i interpreta mișcările părului de pe buze. În funcție de cât de mult sau de puțin i se vălureau firele de păr, bunica putea ghici dintr-o singură privire ce avea pe suflet micuțul. Băiatul ținea mult la ea, dar, tocmai de aceea, în preajma ei păstra tăcerea. În locul cuvintelor, cei doi comunicau prin mișcarea firelor de păr de pe buzele nepotului.

Curios, dar pe băiat îl găsea cheful de vorbă când se băga în așternut, cu puțin înainte să-l fure somnul. Dormea lângă sobă, într-un pat improvizat dintr-o ladă adusă din camera de zi. Băiatul își petrecea noaptea singur, fiindcă fratele său dormea cu bunicii, la etajul al doilea.

Patul-ladă[3] fusese opera bunicului. Bătrânul îi întărise scândurile de pe mijloc, îi pusese o saltea, lipise o hârtie cu desene cu avioane pe părțile laterale, care lăsau să i se vadă placajul, și fixase o tijă de care agățase o perdea. Aceste modificări reușiseră să-i dea un aer aparte, însă bunicul tot nu era mulțumit. Atârnase o lampă mică deasupra patului, pictase în turcoaz ușa dublă, concepută să se deschidă și din interior, și din exterior. Dacă voia, băiatul se putea izola complet de lumea de afară.

3. Patul-ladă sau patul închis, apărut spre sfârșitul Evului Mediu Occidental (Franța, Anglia, Țările de Jos, Germania) era denumit astfel din cauza aspectului său de cutie. Nu era foarte spațios și avea fie draperii, fie uși, fiind mai degrabă specific gospodăriilor rurale.

— Aici n-ai aer. Dacă te ia cu leșin? protestase bunica, îngrijorată.

Băiatul îşi dorise din suflet ca bunica să nu fi fost aşa de prăpăstioasă. Bunicul îşi scosese din nou sculele din trusa pe care de-abia şi-o strânsese şi tăiase o ferestruică pătrată în partea superioară a uşii. O făcuse atât de mică, pe de o parte, ca să scape de gura nevestei, să n-o mai audă că băiatul n-avea aer, iar pe de alta, ca să nu-i invadeze intimitatea micuţului. Bătrânul îşi cunoştea bine nepotul şi ştia ce fel de pat îşi dorea.

Când patul-ladă fusese gata, mezinul îşi manifestase zgomotos entuziasmul şi insistase să doarmă în el, aşa că fratele său, neavând încotro, îl lăsase în patul cel nou, dar, după numai jumătate de oră, prâslea dăduse uşa de perete şi ieşise suspinând.

— Dacă dorm într-un loc aşa de înghesuit, n-o să mai cresc niciodată! spusese el ţâfnos.

În felul acesta, băiatul reuşise să doarmă în patul care, din capul locului, îi fusese destinat.

Patul arăta ca o cutie special decupată pentru el în întunericul nopţii. Micuţul s-a înfăşurat în pătură, atent la zgomotele de afară, de dincolo de uşă, apoi s-a lăsat în voia beznei depline, unde nu mai conta dacă ţineai ochii deschişi sau închişi. Îi plăcea la nebunie să asiste la spectacolul umbrelor care desenau felurite forme în lumina înşelătoare a becului de deasupra capului. I se părea că fusese uitat în interiorul unui caleidoscop sau al unui vechi proiector de diapozitive, ceea ce îi dădea un sentiment de exclusivitate, ca şi cum ar fi avut acces la o lume invizibilă, ascunsă de ochii celorlalţi

Dar băiatul nu era singur. Şi-o găsise tovarăşă de taifas pe fata prinsă între ziduri, care nu mai putuse ieşi din crăpătura îngustă dintre clădiri. Dacă se întorcea pe stânga, nimerea chiar cu faţa la perete.

— A, bună seara, Mīra[4]!

4. În japoneză, mumie.

Oamenii vorbeau uneori de *mīra,* iar băiatul crezuse că acela era numele fetei.

— Mă bucur că mă vizitezi noaptea, înainte de culcare. Ar fi fost ciudat să te întâlnesc dimineaţa. Cum te-aş fi salutat atunci, de vreme ce acolo de unde vii este mereu noapte?

Băiatul găsea că numele Mīra era foarte drăguț.

— Azi am fost iar pe acoperiș să mă întâlnesc cu Indira. Am descoperit o mică adâncitură pe locul unde a stat cușca. Cred că aceea este, de fapt, urma piciorului Indirei, elefantul suspendat între cer și pământ. Ploaia de aseară a prefăcut groapa într-o băltoacă în care s-au adunat câteva larve de țânțari. Cum or fi ajuns acolo, pe acoperiș? Pesemne că nici ele n-au avut scăpare, asemenea Indirei.

Mīra era singura în fața căreia își deschidea inima și-i povestea despre elefant. Nimeni n-ar fi putut înțelege mai bine ca Mīra relația specială pe care o avea cu Indira.

Vocea băiatului a plutit o vreme în aer, în interiorul patului-ladă, apoi i-a învăluit umerii, s-a făcut ghemotoc într-un colț și a trecut prin zid. Patul-ladă era singurul loc unde era vorbăreț.

— Ai mers vreodată cu avionul? a întrebat-o băiatul, uitându-se la tapetul cu avioane.

Desenul înfățișa un avion cu elice, care zbura printre stele. În patul-cutie încă mai persista mirosul cleiului cu care bunicul lipise tapetul.

— Dintre cunoscuții mei, nu știu pe nimeni care să fi mers cu avionul. Dar de ce să-ți dorești să mergi în locuri îndepărtate? Zău dacă știu!

Băiatul și-a lipit urechea de zid. Știa că vocea Mīrei nu răzbătea până la el, dar simțea că ar fi fost nepoliticos dacă n-ar fi ascultat cu atenție, în așteptarea unui răspuns. Nu se auzea decât zumzetul becului care fila.

— Somn ușor, Mīra!

Băiatul a stins lumina și a închis ochii. În dosul pleoapelor i s-a materializat silueta Mīrei. S-a întors spre ea și i-a mai urat o dată somn ușor, de data asta pe mutește. Era ritualul lor din fiecare seară.

Mīra era o fetiță plăpândă. Firesc, socotind faptul că încăpuse prin crăpătura dintre ziduri. Era însă atât de mititică, încât, neștiind cum să se scuze pentru constituția ei firavă, părea că le spune oamenilor să nu-și facă griji pentru ea. Era bine, chiar foarte bine.

Când trebuia să îi vorbească, băiatului îi piereau de pe buze toate întrebările pe care ar fi vrut să i le pună.

De ce se strecurase Mīra în porțiunea îngustă dintre case?

De la Indira învățase că nu-i frumos să aduci în discuție o situație fără

ieșire. De ce nu fusese trimisă mai devreme elefănțica la grădina zoologică? De ce intrase Mīra în crăpătura dintre ziduri? Acestea erau, fără doar și poate, situații fără ieșire. Asemenea dileme nu făceau decât să stârnească și mai multă tristețe, așa că băiatul și-a ferecat întrebările în străfundurile inimii sale. Buzele i-au rămas pecetluite, ca la venirea lui pe lume, iar întrebările n-au mai apucat să fie niciodată rostite.

Poate că Mīra scăpase o bilă de sticlă și încercase s-o ia de pe jos sau găsise acolo o ascunzătoare pentru jocul de-a v-ați ascunselea. Sau poate, pur și simplu, fusese curioasă să vadă ce se află la capătul întunericului. La început, se chinuise mult să iasă. Își ridicase poalele fustei și se lipise strâns de ziduri, până își julise obrajii și genunchii, iar oasele îi scrâșniseră, frecându-se de ziduri. Apoi, strigase după ajutor, dar, deși țipase până răgușise, vocea i se lovise de pereți și i se prelinsese la picioare. În cele din urmă, trupul nu-i mai dăduse ascultare și nu se mai putuse mișca. Cu toate acestea, tot nu se dăduse bătută și își ridicase privirea spre fâșia dreaptă și îngustă a cerului care i se zărea deasupra capului. Într-un final, se lăsase seara, și văzduhul se întunecase treptat, iar trupul fetei, căutând să țină pasul cu schimbările din jur, fusese înghițit de întuneric, lăsând în urma sa doar un contur, întipărit în ziduri. Totul se desfășurase încetinit, dar era limpede că nu mai fusese cale de întoarcere. Atunci o străfulgerase ideea că nu avea să se mai întoarcă niciodată acasă.

— Nu te teme! Sunt aici, cu tine, i-a spus băiatul din spatele pleoapelor.

Apoi s-a cufundat în somn, cu gândul la peticul de întuneric, uitat într-un colț al lumii.

CAPITOLUL 2

Singurii prieteni ai băiatului erau Indira și Mīra. La școală stătea retras. Nu intra în vorbă cu nimeni, iar în timpul orelor răspundea, fără tragere de inimă, cu o voce abia șoptită, și doar dacă era întrebat. Firele de păr de pe buze i se mișcau apatic.

Singurătatea nu-l deranja câtuși de puțin, dimpotrivă, se simțea mai amenințat când era asaltat de colegi. Aceștia îl târau în spatele piscinei și trei dintre ei îl țintuiau la pământ și-l țineau de bărbie, ca atunci când pui la respect un câine.

— Așa, să-ți facem o frizură nouă! a zis unul dintre ei, care făcea pe șeful și ținea teatral în aer o pereche de foarfeci.

De ce un organ așa de slab și de lipsit de apărare este poziționat într-un loc atât de evident, adică tocmai în mijlocul feței? De ce erau buzele atât de expuse, deși existau alte părți ale corpului mai rezistente ca, de pildă, dinții și unghiile? Ce anatomie absurdă!

Colegul care făcea pe șeful i-a tăiat cu foarfeca părul de pe buze. Băiatul a simțit gustul amar al foarfecii când aceasta i-a atins gura. În realitate, firele de păr erau foarte fine și deloc ușor de tuns, dar „șeful“ clănțănea demonstrativ din foarfecă, părând că se amuză de rolul său de frizer. Presimțind că nu era genul care să vrea să vadă vreo picătură de sânge, băiatul a stat nemișcat, lăsându-l să-și facă numărul.

— Ei, nu-i așa că-i mai bine? Să ne spui când crește, și ți-l scurtăm într-o clipă! i-au strigat colegii, apoi au plecat.

Băiatul a scuipat și și-a șters gura cu mâneca, trecându-și degetul peste urma grosolană și urâtă, rămasă de la operație. În colțul piscinei, colegii, care nu se lăsau duși cu una cu două, s-au întors să-i mai arunce o privire și să-l mai ia puțin peste picior. Drept răspuns, băiatul s-a mulțumit să-și strângă buzele – cicatrice peste cicatrice. În această poziție păreau să se

simtă mai în siguranţă şi mai relaxate, de parcă şi-ar fi amintit cu drag perioada în care fuseseră cândva sudate.

Uitându-se în jur să se asigure că nu mai era nimeni prin preajmă, băiatul s-a ridicat şi a rupt-o la fugă spre casă.

O singură dată s-a încumetat să-şi întrebe bunica de ce buzele sale arătau aşa.

— Ca să ai pe unde respira, a sosit răspunsul pragmatic al bunicii.

— Bine, dar se poate respira şi pe nas.

— Şi cu ce, mă rog, ai fi supt la sân?

— Atunci de ce Dumnezeu face oameni care nu pot suge?

Bunica s-a oprit din cârpit, şi-a scos obişnuita cârpă vârâtă sub cordonul şorţului şi a început s-o frământe în mâini, căutând să mai tragă puţin de timp.

— Câteodată, Dumnezeu se mai grăbeşte şi El, i-a răspuns, uitându-se la cârpa care îşi tot schimba forma în palmele sale. Sau poate că s-a gândit mai mult cu ce calităţi să te înzestreze, şi, la final, n-a mai avut vreme să se ocupe şi de buze.

— Ce calităţi?

— De unde să ştiu ce-a fost în mintea lui Dumnezeu? A avut El grijă să-ţi pună deoparte nişte calităţi cu totul ieşite din comun, un mecanism rar, care nu-i la îndemâna oricui.

— Şi unde-i mecanismul ăla?

— Păi asta nu-i treaba lui Dumnezeu, ci a ta, să-l găseşti. Menirea oamenilor este să dea viaţă gândurilor Sale. Dumnezeu, fără om, nu poate face nimic. Pricepi? Domnul i-a cam dat zor cu buzele, dar sunt sigură că ţi-a dăruit, în schimb, alte însuşiri. Poate te-a făcut priceput la meşterit, ca bunicul tău… Sau poate o să fii bun la alergat, la cântat, la aritmetică sau la desen… Cea mai mare bucurie a mea o să fie să te văd crescând.

Bunica l-a strâns în braţe şi l-a mângâiat pe creştet. Mirosul vag, răspândit de cârpa bătrânei, i-a gâdilat nările. Semăna cu izul pe care îl avusese brăţara de la piciorul Indirei – un miros care nu-i displăcea.

*

Colegii au renunţat la obiceiul de „a-i mai face frizura“ din cauza unui

accident. Băiatul pleca foarte devreme spre şcoală, ca să nu dea nas în nas cu copiii pe drum. În dimineaţa aceea ajunsese primul, trecuse de poartă, mersese pe lângă piscină şi se îndreptase spre clădirea şcolii. Deodată, s-a oprit în loc. Ceva nu era în regulă. Vara trecuse şi nu mai erau ore de înot, dar piscina de 25 × 15 metri nu fusese încă golită. Pe suprafaţa apei, scăldată de primele raze de soare, pluteau frunze veştede şi câteva insecte moarte. În colţul din nord al piscinei, băiatul a observat un cap ţindu-se din apă. O siluetă plutea în bazin, cu faţa în jos.

La început, nu-şi dăduse prea bine seama ce era. Crezuse că vreun isteţ voise să-l sperie şi aruncase în piscină un manechin. Mersese de-a lungul bazinului, pe latura cu robinetele, duşurile şi rezervoarele cu dezinfectant, se urcase pe trambulina din dreptul culoarului cu numărul opt şi se uitase în jos, la apa din bazin. Un bărbat gol-puşcă plutea în piscină.

— Ăă… mă scuzaţi… i se adresase politicos siluetei misterioase din apă.

Nu ştia ce să facă în asemenea împrejurări. Să fi fost om sau manechin? Era oare mort sau viu?

— Mă scuzaţi…

Dar nu primise nici un răspuns şi vocea îi fusese înghiţită de tăcerea din jurul piscinei.

În cele din urmă, îşi dăduse seama că nu era manechin, ci om, după firele de păr de la subsuoară, care i se încâlceau şi i se descâlceau, şerpuind lin prin apă, de parcă ar fi avut o viaţă proprie.

Băiatul îngenunchease şi îi atinsese spinarea necunoscutului. Apa tresăltase uşor, odată cu trupul, apoi îşi reluase nemişcarea. Pielea bărbatului era umflată şi înnegrită, iar membrele, îndoite într-o poziţie nefirească. O senzaţie profundă de frig, diferită de răceala apei, i se lipise de mână. Ca să scape de ea, îşi ştersese palmele de pantaloni, dar senzaţia nu dispăruse. Puştiul rămăsese nemişcat în lumina dimineţii, veghind din priviri cadavrul.

Apoi venise administratorul. După ce băiatul i-a povestit ce văzuse, şcoala a început să fiarbă ca un cazan. În urletul strident al sirenelor, îşi făcuseră apariţia câteva maşini de poliţie şi o ambulanţă. Orele au fost imediat suspendate, iar copiii alergau de colo-colo pe coridoare. El fusese dus la cabinetul medical, unde profesorii şi poliţiştii îl asaltaseră cu

întrebări derutante. Adulţii erau ciudat de amabili, ceea ce îl făcea să se simtă şi mai prost.

— Să ştii că persoana în cauză a fost dusă la spital, unde primeşte îngrijiri medicale, şi asta datorită ţie, care ai ajuns mai devreme şi l-ai descoperit. Bravo!

Băiatului nu-i căzuseră deloc bine laudele lor. Era limpede că necunoscutul pe care îl găsise era mort de-a binelea.

Până la urmă, ieşise la iveală că individul din piscină era un tânăr şofer de autobuz, care locuia la căminul de nefamilişti al companiei. Nu era prima dată când se strecura în puterea nopţii în incinta şcolii să înoate, dar acum avusese ghinionul să sufere un atac de cord şi să sfârşească înecat. Băiatul şi-a amintit că lângă trambulina din dreptul culoarului cu numărul 8 erau împăturite cu grijă nişte haine.

După ce valurile stârnite de moartea şoferului s-au mai potolit, colegii au început să-l strige „copilul care văzuse cadavrul“. Nu prea ştiau cum altfel să reacţioneze, fiindcă în inima lor era un amestec complicat de teamă, milă şi veneraţie. Mureau de curiozitate să afle cum arăta un corp neînsufleţit, dar, în acelaşi timp, le era frică, tare frică. Până la urmă, bătuseră în retragere, alungându-şi întrebările nerostite de pe buze şi tratându-l pe băiat ca pe un cadavru ambulant.

Nimeni n-a mai avut ideea să se ocupe de „frizura“ sa. Personalul a golit apa din piscină, a zugrăvit pereţii bazinului şi a schimbat duşurile şi rezervoarele cu dezinfectant. Toată lumea voia să-şi scoată din minte, cât mai repede, cadavrul şoferului. Numai băiatul, dimineaţă de dimineaţă, nu uita să aşeze la intrarea în bazin un bucheţel de plante sălbatice, culese de pe marginea drumului. Fiindcă erau nişte flori mărunte, şterse, nimeni n-a băgat de seamă că erau puse acolo în memoria răposatului. Pe măsură ce-a trecut, timpul le-a spulberat şi oamenii le-au călcat în picioare, dar băiatul nu s-a lăsat descurajat şi a plâns, în felul său, moartea şoferului fără nume şi fără chip.

*

Într-o zi, pe când se întorcea de la şcoală, băiatului i-a venit ideea să treacă pe la căminul de nefamilişti al companiei de autobuze, nu numai

pentru că el fusese cel care descoperise cadavrul, ci şi pentru că simţise că moartea şoferului avea ceva în comun cu destinul Indirei şi al Mīrei. După incident, aproape toate conversaţiile de dinainte de culcare, din patul-ladă, se rezumau la şoferul de autobuz. Băiatul i-a povestit Mīrei despre bazinul întunecat peste care plutea umbra lunii, despre freamătul tenebrelor ce au învăluit trupul cufundat în apă, despre sentimentul nesigur al unei prezenţe fluide, care încă mai stăruia într-un colţ al culoarului 8. Pe de o parte, îi era milă de necunoscutul care avusese parte de o moarte absurdă, în pielea goală, în colţul unei piscine, pe de altă parte, se gândea fascinat cât de frumos trebuie să fi fost să te furişezi singur, noaptea, să înoţi într-un bazin liniştit.

Căminul de nefamilişti se găsea în capătul străzii unde erau garajul şi birourile firmei. A luat-o la fugă pe lângă parcarea în care se aflau câteva autobuze, încercând să nu fie observat de vreun adult, a trecut pe sub grilajului rupt al unui gard şi s-a pomenit în curtea din spate a căminului. Era o clădire rece, din beton armat, cu un singur etaj, cu zidurile pe alocuri crăpate şi cu grădina năpădită de buruieni. Ajuns aici, băiatul a început să şovăie şi să se întrebe de ce venise. Voia să vadă cu propriii ochi unde locuise şoferul sau să schimbe două-trei vorbe cu vreun prieten care-l cunoscuse în timpul vieţii? În depărtare se auzeau autobuzele care intrau şi ieşeau din garaj, dar în locul unde nimerise nu era nici ţipenie de om. Băiatul a înaintat cu paşi repezi spre mijlocul grădinii, culcând la pământ bălăriile din calea sa.

Ici-colo erau împrăştiate câteva ghivece, un capăt de furtun, o minge de fotbal dezumflată şi o bicicletă ruginită, aruncată într-un colţ de curte. Prin iarba deasă se întrezărea o potecă.

Mergând pe cărăruia ce şerpuia printre buruieni, în spatele palmierilor *cycas* pe jumătate veştejiţi a descoperit un autobuz, destul de diferit ca formă şi culoare de cele din garajul firmei. De fapt, nici nu prea mai arăta a autobuz, ci părea că se contopise cu totul cu grădina. Fereastra îi era invadată de plante cățărătoare, roţile îi erau pline de muşchi verde, iar pe acoperiş i se îngrămădiseră o mulţime de frunze moarte. Pe plăcuţa care de obicei anunţa destinaţia scria *Se retrage*.

A împins uşa, care în mod normal s-ar fi deschis automat, iar aceasta s-a

dat cu greu în lături, cu un scârțâit înfiorător. Chiar atunci a auzit o voce deasupra capului său:

— Ce anume dorești?

Era un glas puternic, care a făcut să răsune tot autobuzul. Băiatul a tresărit și a scăpat pe jos rucsacul cu cărțile de școală, cât pe ce să se rostogolească el însuși pe una dintre trepte.

— Nu te repezi așa, tinere! i-a spus bărbatul.

Replica aceasta avea să-l urmărească toată viața. Cuvintele și timbrul cu care fusese rostită i s-au întipărit adânc în minte, ca niște vorbe de duh, ca un far călăuzitor, ca un sprijin din partea destinului. Dar, bineînțeles, era prea devreme să-i înțeleagă semnificația, deoarece, deocamdată, singura sa preocupare era să-și recapete echilibrul.

Băiatul și-a plimbat privirea prin autobuz, încercând să identifice de unde venise vocea. Ceea ce a descoperit i-a tăiat respirația și l-a făcut să scape un strigăt. Deși nu era prima dată când punea piciorul într-un autobuz, avea impresia că, de fapt, nimerise din greșeală în salonul unei vile fastuoase. Fusese de multe ori cu transportul în comun la centrul comercial, s-o întâlnească pe Indira, așadar știa prea bine cum arăta pe dinăuntru un autobuz. Și totuși, aici nu erau nici mânere de piele, nici cutia pentru banii de călătorie, nici reclamele la clinicile de ginecologie, nici scaunele vișinii, cu alte cuvinte, nimic din ceea ce știa. Înaintea ochilor avea o comodă cu sculpturi complicate, un șemineu din marmură neagră, o lampă cu abajurul dintr-o sticlă ce imita vitraliile, câteva tacâmuri din argint, un piedestal cu bustul unei zeițe, o tapiserie de goblen agățată pe perete și un talmeș-balmeș de obiecte.

— Ei, acum ți-ai amintit de ce ai venit?

Bărbatul s-a ridicat de pe locul unde ar fi trebuit să fie bancheta din spate, care fusese transformată într-un pat cu baldachin.

— Acesta este un autobuz, nu-i așa? a zis băiatul, care aproape că uitase pentru ce se afla acolo.

— Da, e un autobuz. Uite, are volan, oglindă retrovizoare, butonul pentru următoarea oprire.

Uitându-se mai atent, băiatul a observat că nu toate elementele tipice unui autobuz dispăruseră, ci că mai rămăseseră câteva indicii ce aminteau

de „gloria de odinioară“. Panoul de bord era înțesat cu fel și fel de cârlige de care erau suspendate ustensile de gătit, iar oglinda retrovizoare era pe post de oglindă de baie. Băiatul, care de mult ardea de nerăbdare să apese pe butonul *Următoarea oprire*, a întins fără să vrea mâna spre el. Când mergeau la centrul comercial, îi lăsa acest privilegiu frățiorului său. A fost ușor dezamăgit când nu s-a auzit soneria veselă, cu care era obișnuit.

— Locuiți într-un autobuz?

— Da. Îți place?

Băiatul a încuviințat, uitându-se în sus, la bărbatul care se ridicase de pe locul său. Individul era îngrozitor de gras! Pântecele moale, care forma colăcei peste colăcei, i se revărsa din curea. Era o masă imensă de carne, din care nu i se mai distingeau fundul, șoldurile și coapsele, iar bărbia îi era îngropată în grăsimea din jurul gâtului. Părul scurt era înspicat cu câteva fire cărunte, iar pielea avea o strălucire uleioasă. Numai vocea îi vibra de energie.

— Am muncit ceva ca să-l fac să arate așa. Duşumeaua-i din pin negru, din Islanda, grinzile, din lemn de măslin, adus din Armenia, iar faianța-i fabricată în Catalonia. Plus vitraliile din Normandia, stucatura din Liban, dantela din Vietnam… Dar să știi că n-aș mai isprăvi niciodată dacă ți le-aș înșira pe toate. Am strâns cu mare grijă lucrușor de lucrușor, de la mânere la etajere.

Individul arăta cu degetul arătător spre fiecare colțișor din autobuz, în vreme ce băiatul își repeta în minte numele locurilor acelora îndepărtate, pe care le auzea pentru prima dată. Până și arătătorul bărbatului era grăsuț.

— E mult mai greu să transformi un autobuz într-o locuință, decât să construiești o casă de la zero. Trebuie să faci mereu alegerea corectă, să știi ce să scoți și ce să pui în valoare. Dacă renunți la obiecte ca să câștigi spațiu, o să ai o casă fără personalitate. În schimb, dacă păstrezi prea multe lucruri, n-o să te poți niciodată bucura de ele. Așadar, până unde să-ți dai frâu liber imaginației și până unde să respecți construcția inițială? Armonia, tinere, armonia este crucială!

Bucătăria începea de la locul șoferului și se întindea pe primele rânduri de scaune. Porțiunea de la jumătatea autobuzului ținea loc de sufragerie și de cameră de zi, pe când rândurile din spate închipuiau atmosfera dintr-un

dormitor. Uriașul se deplasa cu lejeritate, fără să pară câtuși de puțin deranjat de înghesuială. Se vedea de la o poștă că-i făcea plăcere să vorbească de locuința sa – unde instalase rezervorul de apă, cum împodobise ferestrele și cum reușise să mascheze tavanul scund… Băiatul dădea întruna din cap și scotea exclamații de uimire și surprindere.

— Ce zici de-o gustare? Ia loc unde pofteşti.

Fiindcă terminase, în mare, cu explicațiile, bărbatul a fiert niște apă pe aragazul portabil, a pus în ea cacao, a luat din dulap două cești și l-a servit pe băiat. Judecând după purtarea sa, ai fi zis că era obișnuit cu oaspeții. Cei doi s-au așezat față în față la masa scăldată într-o lumină de culoarea chihlimbarului.

— De ce locuiți într-un autobuz? a vrut să știe băiatul, îndepărtând hârtia de copt de pe o brioșă.

— Inițial, am stat în căminul de nefamiliști. Nu-i ușor să ai de-a face cu oamenii și am socotit că ar fi mai simplu să locuiesc singur, în autobuzul meu drag, a spus bărbatul, luând și el o brioșă.

În mâinile sale mari, aceasta părea la fel de mică precum un cub de zahăr. Prăjitura a dispărut dintr-o singură înghițitură.

— Și dumneavoastră sunteți șofer?

— Da, în tinerețe am fost și eu șofer. Îmi lustruiam emblema de pe chipiu și îmi puneam mănușile de un alb imaculat. Eram as într-ale condusului. Dar de mult am renunțat la permis…

— De ce?

— După cum vezi, m-am îngrășat și n-am mai putut sta pe scaunul șoferului. Chiar dacă reușeam, cu chiu, cu vai, să mă strecor cumva pe scaun și să mă așez, nu puteam să învârt de volan din pricina pântecului. Nu vreau să dau vina pe nimeni. Cum ți-așterni, așa dormi, a spus bărbatul, întinzând mâna după a doua prăjitură.

Din cauză că avea ferestre pe toate laturile, autobuzul era foarte luminos. Pe masă se proiectau umbrele frunzelor de palmier care fremătau în bătaia vântului. Căminul de nefamiliști era cufundat, ca de obicei, în tăcere.

— Așa că am renunțat să mai fiu șofer și am ajuns om bun la toate pe lângă căminul de nefamiliști. Fac curat, repar boilerele, aplanez certurile dintre tineri. Sigur, nu se compară cu meseria de șofer, dar măcar n-am

rămas pe drumuri. Și mi-au dat voie să folosesc acest autobuz dezafectat. Ce s-a întâmplat, tinere? Haide, ia și mănâncă!

Băiatul a încercat să spele cu cacaua caldă firele de zahăr pudră ce i se prinseseră în părul de pe buze. Băutura era atât de dulce, că simțea că-l ia cu leșin de la stomac, dar, ca să nu dea impresia că e rușinos, s-a străduit s-o bea pe toată.

— În ultima vreme m-am îngrășat îngrozitor. Nu numai că nu mai încap în scaunul șoferului, dar mă tem că, într-o bună zi, n-o să mai pot ieși pe ușa autobuzului.

Bărbatul și-a frecat pântecele strivit sub masă, apoi a zâmbit brusc. Băiatul l-a măsurat cu privirea pe jumătate în pământ, ca să nu-i dea impresia că se uită prea insistent. Într-adevăr, nu mai era mult până să nu mai încapă pe ușă.

— Apropo, tinere, ce-ai păţit la buze?

Bărbatul a reumplut ceștile cu cacaua caldă din crăticioara de pe aragazul portabil. Îi pusese întrebarea atât de firesc, că băiatul, obișnuit ca lumea să se prefacă neinteresată când, de fapt, îl cântărea din cap până-n picioare, s-a simțit oarecum surprins.

— Îmi pare rău dacă te-am forțat să bei cacaua. Poate nu-ți priesc băuturile calde.

— Nu vă faceți griji. Am cicatricea de la o operație mai veche. Pot să beau și să mănânc orice. Cacaua a fost foarte bună.

Și a băut și a doua ceașcă din câteva înghițituri, ca să arate că buzele sale n-aveau nimic.

De undeva s-a auzit un miorlăit. Era un mieunat discret, de parcă nu voia să deranjeze.

— O! a strigat pe neașteptate băiatul, descoperind o pisică făcută covrig sub măsuța pătrată de lângă pat. Pot s-o mângâi?

— Desigur. E motan, îl cheamă Pion.

Spre deosebire de celelalte mobile, masa era simplă, fără alte podoabe decât o tablă uzată pe alocuri, cu pătrate albe și negre. Motanul avea și el pete albe și negre, de parcă ar fi vrut să se asorteze cu modelul de pe masă. Și cârpa plină de păr pe care stătea era în carouri albe și negre. Era singurul colţ din autobuz în care totul era alb cu negru.

— Vino aici, Pion! a zis băiatul, făcându-i semn cu mâna.

Motanul și-a ciulit urechile, dar s-a mulţumit să-l măsoare cu ochii săi mari și inteligenți, fără să se clintească.

— Acolo-i cartierul lui general. Nu iese, nici să-l pici cu ceară.

Motanul se armoniza perfect cu masa, nu numai din cauza petelor, dar și din pricina contrastului dintre rotunjimea spinării sale și forma pătrățoasă a mesei. Cu băgare de seamă, să nu-l sperie, puștiul s-a făcut mic și s-a băgat sub masă.

— Uşurel, Pion, uşurel.

Băiatul a luat motanul în brațe, cu tot cu cârpa în carouri, l-a așezat în poală și l-a mângâiat, apropiindu-și obrazul de el. Deși era prima dată când atingea o pisică, reușise să-l mângâie cu destulă naturalețe. În palmă simțea o căldură plăcută – probabil aceeași senzație pe care ar fi avut-o și dacă le-ar fi atins pe Indira sau pe Mīra. De plăcere, Pion își închisese ochii pe jumătate.

— Am și eu un prieten șofer… a zis băiatul, amintindu-și de ce venise.

— Zău?

Bărbatul a pus pe farfuria lui Pion doi-trei peștișori uscați.

— Era o persoană foarte meticuloasă. Își împăturea hainele cu cea mai mare grijă. Cred că era un șofer bun, care te ducea în siguranţă la destinație. Bănuiesc că nu se înțelegea prea bine cu ceilalți șoferi și nu se simțea în largul său când erau prea mulți oameni de față. Era însă un bun înotător, care putea ajunge înot până la capătul lumii. Numai că lui îi plăcea să înoate singur.

Pion a căscat o dată, încreţindu-și năsucul lucios. Pe bot avea o pată neagră, în formă de fluture, de parcă un strop de culoare îi picase lui Dumnezeu de pe pensula cu care îl desenase. Părul pe care băiatul îl simțea printre degete era la fel de fin și de moale ca firele de pe buzele lui.

— Cum îl cheamă? s-a interesat bărbatul.

— Nu știu, a răspuns el. N-am apucat să-l întreb, pentru că a murit.

Pion a mieunat din nou. Cu toate că era foarte aproape, mieunatul părea mai discret, mai îndepărtat.

— Și mie mi-a fost prieten.

— Da?

— În fiecare seară, trecea să mă vadă și luam împreună o gustare, îl mângâia pe Pion, așa cum îl mângâi și tu acum, apoi făceam o partidă de șah. Masa joasă, sub care stă Pion, este o tablă de șah.

— Șah? a întrebat băiatul.

Habar n-avea ce-i acela „șah“, dar ecoul cuvântului i s-a învârtejit în urechi.

— Da, da, șah. Este un joc în care te lupți să capturezi un rege. O aventură în timpul căreia cei doi adversari se cufundă în oceanul celor 8 × 8 căsuțe, de unde beau apă larvele de țânțari și unde se scaldă elefanții.

Băiatul s-a gândit la băltoaca-fosilă de pe acoperișul centrului comercial. Și-a închipuit suprafața limpede a apei sub care lucea urma piciorului Indirei și larvele de țânțari care înotau lipsite de griji.

— Hai, dă-i de mâncare lui Pion.

Bărbatul i-a dat farfuria cu peștii uscați, apoi și-a băgat în gură o altă brioșă. Băiatul a pus farfurioara la picioarele sale, iar Pion și-a curbat spinarea și s-a făcut și mai mic, de parcă voia să-și ceară scuze că deranjează. Spre deosebire de stăpânul lui, a mestecat încet și cu eleganță fiecare peștișor.

— După ce juca șah, se ducea să înoate singur în piscină. Spunea că înotul îl ajută să se răcorească după ce mintea i se înfierbântase de la partida de șah. Apa rece îl făcea să doarmă neîntors. Singurele lui plăceri erau șahul și înotul. Avea un stil de joc agresiv și nu-i lipsea curajul de a recurge la sacrificii. În șah, personalitatea unui om se dezvăluie cel mai bine nu atât în modul său de atac, cât în capacitatea de a face sacrificii. Era un jucător talentat și un șofer bun. În seara aceea, ar fi trebuit să-l opresc și să-l aduc cu picioarele pe pământ. Era prea frig să mai înoate în piscină. Dar a fost prea târziu să mai evit sacrificiul. Oricum, nu mai pot da timpul înapoi. Greșeli, aparent minore, au consecințe majore, de neiertat. Iar șahul este exact un astfel de joc.

Bărbatul și-a lins zahărul pudră de pe degete. Mai era puțin și soarele apunea. Ferestrele autobuzului căpătaseră nuanțele înserării. Pion se uita în jos, ronțăindu-și cu poftă gustarea. Băiatul și bărbatul rămăseseră nemișcați, ascultând cu atenție clefăitul fălcilor pisicii.

*

Aceasta a fost prima sa întâlnire cu șahul. Bărbatul era un jucător ca oricare altul, care nici nu primise titlul de maestru de la Federația de Șah, nici nu participase la turnee internaționale, dar reușise să înțeleagă esența acestui joc. Cine vrea să găsească mijlocul cel mai bun să încolțească regele advers nu trebuie să se mărginească la frumusețea drumului care-l poartă spre victorie.

Abilitatea de a câștiga o partidă era cu totul diferită de capacitatea de a percepe inflexiunile viorii, de a distinge zecile de nuanțe ale curcubeului, de a descifra tainele filozofiilor pe care nici un înțelept nu reușise să le transpună în cuvinte. Și bărbatul pe care tocmai îl întâlnise era înzestrat din plin cu această capacitate. Chiar dacă era pe cale să piardă partida, era genul de jucător care, spre deosebire de spectatorii care se îngrămădeau într-un colț al sălii de joc, se emoționa profund să afle o scânteie divină în fiecare mutare a adversarului.

Pentru el, bucuria supremă însemna să poată să împartă acea lumină subtilă cu adversarul, căci nu victoria era principalul său obiectiv, ci fericirea de a spune, odată cu tovarășul său de aventură într-ale șahului: „Nu-i așa c-a fost o partidă sublimă?“ Tocmai de aceea, uriașul cel gurmand și-a dat seama dintr-o privire de talentul înnăscut al băiatului. Puștiul apărut din senin în autobuzul său, după mutarea prin sacrificiu a tânărului șofer înecat, a reprezentat pentru el un hazardant dans de stele căzătoare. Băiatul era atât de mic și scânteierea lui atât de slabă, încât nici măcar el însuși nu părea conștient de existența acelei sclipiri tainice. Bărbatul a vrut să-i dea drumul băiatului în Oceanul-Șah, lăsându-l în voia lucirilor ce izvorau din el, fără teamă de gropile abisale, de curenții submarini, călăuzindu-l spre momentul în care își va împlini destinul.

După întâlnirea sa cu șahul, băiatului i s-a părut firesc să-i spună bărbatului Maestre. Bărbatul i-a fost profesor, campion și căpitan de vas. Bineînțeles că puștiul a mai jucat șah și în alte locuri – nu doar în autobuz – și a avut și alți adversari, care l-au făcut să descopere lucruri noi. Uneori, studia partide celebre în intimitatea patului-ladă. Dar întotdeauna farul său călăuzitor a fost Maestrul obez, cu pieptul moale și cald, de la care și-a dobândit, într-un autobuz dezafectat, toate cunoștințele sale de șah.

CAPITOLUL 3

La început, când i s-au explicat regulile jocului, băiatul a fost fascinat de tabla de șah. Modelul pe care îl deținea Maestrul era o raritate, care uneori servea și ca masă. Măsura 50 × 50 de centimetri și avea intarsii de lemn, reprezentând pătrate albe și negre. Îl puteai folosi, la nevoie, ca măsuță de citit, de servit ceaiul sau ca tablă de șah. Maestrul stătea pe pat, băiatul pe un scaun, la masă, față în față cu bărbatul, iar la picioarele lor se ghemuise motanul.

— Unu, doi, trei, patru… a început să numere băiatul căsuțele de pe tablă.

Pătratele se succedau mereu în aceeași ordine – unul alb, altul negru, unul alb, altul negru… Opt pe orizontală, opt pe verticală, în total șaizeci și patru de căsuțe. Băiatul și-a plimbat privirea de-a lungul liniei orizontale, a trasat din ochi niște limite imaginare și a format grupuri de două, de patru sau de șaisprezece căsuțe. S-a închipuit sărind într-un picior pe căsuțele negre, apoi pe cele albe, mișcându-se în voie pe toată tabla. Puștiul a fost încântat să descopere că, în orice direcție s-ar fi uitat, domnea o ordine deplină: 8 × 8 căsuțe albe și negre. În adâncul sufletului, simțea că tabla de șah n-avea să-l trădeze niciodată. Maestrul n-a intervenit deloc, așteptând răbdător ca băiatul să asimileze noile cunoștințe.

Oare câte partide de șah se jucaseră pe tabla aceea? Arăta destul de uzată. Ici-colo, căsuțele erau mai adâncite și nu se mai distingea dacă erau albe sau negre. Cu toate acestea, băiatul nu s-a arătat descurajat, dimpotrivă, fiecare imperfecțiune părea o mărturie lăsată de șoferul înecat, motiv pentru care simțea o tainică afecțiune pentru tabla aceea de șah. Din păcate, când se gândea la șofer, nu-și mai amintea decât părul de la subraț, care i se unduia în apa piscinei. Uitându-se cu atenție la tabla de șah, i se părea că în fața lui se materializează dansul degetelor dolofane ale Maestrului, secondat

de cel al degetelor şoferului, care tocmai îşi scosese mănuşile şi lăsase o clipă volanul pentru bucuria jocului de şah.

Băiatul şi-a trecut degetul arătător pe muchia tablei de şah, urmărindu-i conturul, evaluând teritoriul cuprins între frontierele sale. Aici se înălţa fortăreaţa care îl proteja, care îl ţinea laolaltă, care îl împiedica să se dezintegreze. Pentru Indira, graniţa aceea fusese acoperişul centrului comercial, iar pentru Mīra, zidurile din jur. La un moment dat, puştiul a avut impresia că ştia şah de când lumea, iar tabla era doar refugiul cu care se obişnuise deja, dintr-un trecut îndepărtat.

— Îmi place mult, a zis băiatul.

— Da? Mă bucur, a încuviinţat binevoitor Maestrul.

Pion a mieunat şi el aprobator.

— Aşază-te acolo. Să te învăţ cum se aranjează piesele.

— Ce multe sunt! Cum să le aşez?

— Nu te repezi aşa, tinere! a spus Maestrul.

*

Băiatul l-a rugat pe bunicul lui să-i picteze pe tavanul patului-ladă un model în pătrate albe şi negre.

— La ce-ţi foloseşte?

— E o tablă pe care vreau să joc şah.

— Ăsta-i un joc pe care-l joci pe tavan?

Bunicul n-auzise de şah.

— Nu. Piesele se aşază pe o masă şi fiecare jucător încearcă să captureze regele advers.

— Şi cum o să aranjezi piesele pe tavan?

— Lasă asta. Nu-mi trebuie piese, ci doar un teren, un cadru. Restul fac eu, în minte.

De la bun început, băiatul nu voise să-şi cumpere piese de şah. Avea nevoie doar de o fortăreaţă.

— Da? Nu ştiam că teritoriul este atât de important. Şi mobila are un cadru, care, dacă nu-i trainic, se alege praful de ea.

Bunicul a încercat să-şi traducă pe înţelesul lui cererea nepotului. A tras cu rigla pe tavan şaizeci şi patru de căsuţe, aşa cum îl îndrumase băiatul, şi

le-a pictat simetric, pe unele albe, pe altele negre.

— Vezi să nu greșești. În colțul din dreapta jos este întotdeauna o căsuță albă.

— Bine, bine.

Desigur, bătrânul era foarte priceput în tot ceea ce făcea.

— Ce magie mai pui la cale?

Bunica a aruncat o privire fugară spre patul-ladă, dar nimic din ceea ce se petrecea acolo nu i-a stârnit interesul. Apoi, cu nelipsita cârpă în mână, s-a dus să pregătească cina.

Puștiul, tolănit în patul-ladă, a închis ușa și, încercând să-și tempereze înflăcărarea, și-a ridicat ochii în tavan. Prinzând contur în lumina difuză aruncată de becul de deasupra patului, cadrul pictat de bunic părea că plutește în eter. Era prima lui tablă de șah! Vizibile doar pentru el, piesele, care nu aveau să atingă niciodată o tablă adevărată de șah, se mișcau singure prin aer.

În fiecare noapte, băiatul stătea de vorbă cu Mīra.

— Nu prea înțeleg ce vrea să spună Maestrul când mă pune să-mi imaginez că regele și regina sunt precum tata și mama. Regele, adică tatăl, este cel mai de seamă personaj și întreaga familie se străduiește din răsputeri să-l protejeze, mai ales regina, piesa cea mai puternică, adică mama. Nebunul, fiica mai mare, și turnul, fiica mijlocie, au moștenit firea puternică și bătăioasă a mamei lor, iar calul, fratele mai mare, se ocupă de treburile pe care mama lor nu le-a putut face. Cu toate acestea, tot nu pricep. Pentru mine, o asemenea explicație nu stă în picioare, fiindcă eu n-am mamă, iar pe tata nu l-am întâlnit niciodată…

Vântul rece care sufla dinspre mare a făcut ferestrele să se zgâlțâie. Băiatul s-a ghemuit în pat și a atins peretele cu mâna. În felul acesta, i se părea că putea s-o încălzească puțin și pe Mīra.

— Nu ți se pare ciudat? Dacă tatăl este atât de important, atunci el ar trebui să pună familia mai presus de orice și să fie primul care se sacrifică, nu? Dar nu pățește nimic până în ultima clipă. Cea care face eforturi disperate este regina, adică mama. Nu pricep și pace! Uite cum văd eu lucrurile. Regele este bătrânul înțelept al satului, care cunoaște legile, tradițiile și învățăturile moștenite din moși-strămoși, pe care alții nu le știu,

şi, prin cunoştinţele sale, îi ajută şi pe ceilalţi. Fiindcă este un bătrân gârbovit, care a trăit sute de ani, că şi el le-a pierdut şirul, nu se poate deplasa după pofta inimii, ci merge cătinel, din căsuţă în căsuţă. Flăcăii din sat îşi unesc forţele şi încearcă să-i protejeze cunoştinţele mai-marelui satului. Fiecare tânăr are o sarcină clară. Unora le place să se mişte nestingheriţi în toate direcţiile, alţii zboară în văzduh. Se completează unul pe altul, ca să-şi ducă la îndeplinire misiunea. Dar nici unul dintre ei nu câştigă aşa, la întâmplare, ci punându-şi în valoare însuşirile.

Puştiul i-a explicat Mīrei de-a fir a păr toate amănuntele jocului. Gesticulând, i-a desenat în aer forma pieselor de şah şi a încercat să le mute pe tabla de pe tavan. Nimeni nu l-ar fi putut asculta cu mai multă răbdare ca Mīra. Deşi nu părea să fi băgat de seamă, discuţia cu fata s-a dovedit un bun prilej să repete şi să-şi dezvolte puterea de vizualizare şi de concentrare.

— Piesa preferată a Maestrului este pionul. Îl îndrăgeşte aşa de mult, că până şi pisicii i-a dat numele de Pion. Pionii sunt mezinii familiei, pe care n-ai cum să nu-i iubeşti. Valoarea lor nu este mare şi sunt cei mai numeroşi. Pionul este atât de micuţ, că aproape nu se mai vede din palma Maestrului. Nu-i o figurină sculptată cu migală, ca nebunul sau calul. N-are pe cap decât o bilă rotundă. Într-un fel, seamănă izbitor de mult cu noi, copiii, dovadă că nu ştiu să captureze piesele adverse din faţa lor. Sunt singuri şi, fără aliaţi, nu pot da şah-mat. Pionii avansează din căsuţă în căsuţă şi nu se pot întoarce înapoi. Seamănă foarte mult cu nişte adolescenţi, cu nişte copii în creştere.

Mai era puţin până la miezul nopţii şi bunicul, care îşi terminase treaba, se retrăsese în dormitorul său, dar pe băiat îl ocolea somnul. Când se apuca să vorbească despre şah, era în stare să stea treaz toată noaptea.

— Pisica Maestrului, Pion, este isteaţă şi prudentă, la fel ca piesa căreia îi poartă numele. Pionul nu-şi bagă nasul unde nu-i fierbe oala şi face fapte măreţe din umbră, fără să iasă în evidenţă. Exact aşa-i şi motanul ăsta! Nici că se putea un nume mai nimerit! Îmi dă o stare de linişte să-l mângâi, în timp ce chibzuiesc la o problemă. Numai ce-mi trec degetele prin blana lui Pion, că lucrurile din mintea mea capătă claritate şi, dintr-o dată, întrezăresc mutarea cea mai bună. Pentru că Pion stă toată ziulica sub tabla de şah, sunt convins că ştie regulile de joc, ba chiar, dacă-şi pune în cap, este mai bun ca

Maestrul.

Băiatul, amintindu-și senzația pe care o simțea când îl atingea pe Pion, a mângâiat zidul. Și Mīra ar fi fost bucuroasă să poată dezmierda în voie pisica.

— Și totuși… a continuat el, pe mine cel mai mult mă intrigă nebunul, deși nici eu n-aș putea spune exact de ce. În timpul jocului, ochii îmi fug, fără să vreau, la el. La fel ca turnul sau calul, un nebun stă unul pe alb, celălalt pe negru, dar nu se pot mișca decât pe pătrățelele de același fel, a căror culoare rămâne neschimbată de la începutul până la sfârșitul jocului. A pornit pe căsuța de culoare albă, tot pe ea va și termina. Cei doi nebuni, chiar dacă sunt frați, nu-și pot deschide inima unul față de celălalt. Probabil că vioiciunea cu care se deplasează pe diagonală nu poate compensa imensa lor singurătate. Tare mult mi-ar plăcea să știu cum să le ofer o mică alinare!

Băiatul și-a mai plimbat o dată privirea peste tabla de șah pe care bunicul de-abia o desenase. Și-a amintit felul în care pensula acestuia alunecase peste riglă pe când trăgea cu meticulozitate liniile drepte. Chiar și după ce a stins becul, dungile acelea nu voiau să i se șteargă din spatele pleoapelor. Căsuțele au fost treptat înghițite de beznă, și Oceanul-Șah s-a lățit și s-a lungit, iar vastitatea sa l-a tras pe băiat în adâncimile sale abisale.

— Când sunt în fața tablei de șah, am impresia că pot călători în locuri îndepărtate, unde nici un avion nu poate zbura, i-a zis băiatul, cu ochii închiși, prietenei sale, Mīra.

*

Zi de zi, după școală, băiatul trecea pe la autobuzul dezafectat și învăța șah de la Maestru. Când își făcea apariția pe scările autobuzului, bărbatul îl întâmpina cu un „A, tinere, dumneata erai?“ și dădea să se ridice. Arcurile patului gemeau, eliberate de imensa lor povară. Apoi, Maestrul își închidea cartea pe care o citea și îi oferea o mică tratație. Nu era în stare să facă nimic dacă nu punea în gură ceva dulce.

Maestrul pregătea gustarea cu mâinile lui. Poate că acesta era felul său de a-l face pe băiat să se simtă bine-venit sau poate că așa proceda cu orice musafir care-i trecea pragul. Cu aragazul portabil și doar câteva oale, Maestrul făurea adevărate minuni gastronomice, pe care le păstra

întotdeauna într-un dulap. Știa o mare varietate de fursecuri – cu fulgi de ciocolată, stafide, ghimbir sau nuci –, dar și dulciuri mai simple, de la pandișpan la sufleu, de la *karintō* [5] la savarine, nuga sau torturi frumos ornate. Nu exista prăjitură sau gustare care să nu poată fi pregătită în autobuzul dezafectat.

5. Dulce prăjit în mult ulei, de formă cilindrică, făcut din făină, zahăr brun, apă, drojdie de bere, bicarbonat. Unii cred că a venit din China, alții din Portugalia, dar a ajuns să fie consumat în Japonia la începutul secolului al XIX-lea.

Gheboșat, cu capul între umeri, cu șuncile tremurându-i, Maestrul așeza cu mare pricepere furculițele și șervețelele de hârtie și pregătea un suc, a cărui dulceață rivaliza cu cea a prăjiturilor. După ce dădea gata o cantitate de zece ori mai mare decât cea consumată de băiat, exclama, frecându-și satisfăcut mâinile.

— Ei bine, tinere…

Puștiului îi plăcea la nebunie expresia de pe chipul Maestrului: sunetul reconfortant pe care îl scoteau palmele sale, frecându-se una de alta, și cele câteva firimituri rămase în colțul gurii. Lumina se cernea lin peste interiorul autobuzului, iar grădina era, ca de obicei, învăluită în tăcere. Surâsul bărbatului părea să spună că o partidă de șah era cea mai nimerită, mai ales că liniștea din jur îți risipea orice grijă.

Maestrul împărțea cu ușurință piesele pe care le scotea dintr-un săculeț de piele maro-închis și potrivea cronometrul, un ceas special care indica timpul pentru fiecare jucător. Avea două cadrane rotunde, unul lângă altul, fiecare cu câte un buton. Mutare cu mutare, jucătorii apăsau butonul cronometrului. Sistemul era realizat de așa manieră încât să funcționeze alternativ. La început, Maestrul l-a lăsat pe băiat să stabilească durata jocului. De fapt, băiatul prefera o partidă palpitantă, în care trebuia să țină cont de ticăitul neiertător al ceasului, în locul unui joc de voie, în care avea la dispoziție tot timpul din lume.

Asemenea tablei, piesele erau destul de uzate. Turnul alb era ciobit, iar calul negru fusese zgâriat cu un obiect ascuțit, care-i lăsase urme adânci. Piesele se adaptaseră perfect spațiului dintre degetele Maestrului, astfel încât acesta nu avea nevoie de pic de forță să le țină în mână. Cu băiatul, lucrurile stăteau cu totul altfel. Piesele, chiar și pionul, erau prea mari

pentru degetele sale şi simţea un oarecare disconfort când le prindea în palmă. Câteodată, sentimentul de nesiguranţă se prelungea chiar şi după ce făcea mutarea.

În naivitatea sa, puştiul crezuse că era suficient să ştie cum se mută piesele. Numai că, în scurt timp, a priceput că nu era deloc atât de simplu. Maestrul îl învăţa cu multă răbdare. Nu avea o metodă sistematică. Spunea tot ce-i trecea prin cap, în funcţie de situaţia din timpul partidei. Apoi, după ce băiatul mai chibzuia puţintel asupra cunoştinţelor dobândite, sfaturile Maestrului se aliniau în mintea sa ca nişte constelaţii ce dădeau naştere unor desene celeste de o uimitoare frumuseţe.

În faza de început, puştiul mai încurca mutările. Câteodată, uita regula *en passant*[6] sau cum se face rocada. Dar Maestrul nu se supăra niciodată şi o lua calm de la capăt cu explicaţiile:

6. Regula *en passant* se aplică atunci când un jucător mută unul din pionii săi două căsuţe şi trece pe lângă un pion advers, iar acesta din urmă îl poate captura de pe căsuţa imediat alăturată.

— A, nu se poate muta aici!

Modul în care o spunea nu avea nimic tăios, ca şi cum ar fi corectat o greşeală, dimpotrivă, tonul lui părea să sugereze că n-avea încotro – acestea erau regulile jocului.

Datorită felului de a fi al Maestrului, băiatului nu-i era teamă să greşească şi nu se simţea câtuşi de puţin intimidat. Putea să mute în voie piesele, cum credea de cuviinţă, şi, pe măsură ce timpul trecea, avea senzaţia că este tot mai pregătit să plonjeze în Oceanul-Şah.

Puştiului îi făcea plăcere să dezlege problemele date de Maestru. Acesta alegea din multitudinea de culegeri de pe raft o problemă potrivită pentru nivelul băiatului şi o reproducea pe tabla de şah.

— În câte mutări dă mat turnul alb la regele negru?

— Ştii cum se poate ajunge la remiză din această poziţie?

Desigur, bărbatul ştia răspunsul, dar îşi unea forţele cu băiatul, care se muncea din greu să rezolve problema. Maestrul îşi concentra şi el toată atenţia pe piesele de pe tablă, îşi încrucişa braţele la piept, aşa cum făcea şi băiatul, şi lăsa să-i scape un mormăit, în acelaşi timp cu acesta. Puştiul era conştient că Maestrul gândea net superior, dar se bucura că, într-un fel, îşi

împart greutățile de pe tabla de șah.

Băiatul avea și el propriile cusururi. De pildă, se simțea vinovat când vedea că-și consumase tot timpul pe o mutare. Știa că Maestrul nu se înfuria niciodată, dar nu voia să-l facă să aștepte prea mult. Totuși, în ritmul de melc cu care gândea, l-ar fi putut, până la urmă, scoate din sărite. De fapt, de cele mai multe ori își făcea mai multe griji în legătură cu ce-ar fi putut crede Maestrul despre el decât în legătură cu partida în sine. Și atunci, făcea, inevitabil, o mutare pripită.

— Asta ce-a mai fost?

Nimic nu-i scăpa Maestrului. Într-o clipă, își dădea seama dacă mutarea făcea parte dintr-o strategie complicată sau era o simplă greșeală.

— Ăă… păi… bălmăjea băiatul, în timp ce Maestrul punea cu blândețe piesa la loc.

— Să nu mai muți niciodată la întâmplare. Trebuie să chibzuiești foarte bine fiecare mutare. Fără să te dai bătut, cu perseverență. Chiar când crezi că nu mai e nimic de făcut, o iei de la capăt cu gânditul. E foarte important să ții minte asta. Șahul nu face casă bună cu norocul sau șansa. Când renunți să mai cauți o soluție, partida e ca și pierdută. Hai, de la început. Zău, nu te repezi așa, tinere! a rostit el nelipsita replică.

Pe când jucau, Pion, de sub masa de șah, stătea cu urechile ciulite și asculta cu atenție. Din când în când, își încolăcea coada în jurul picioarelor băiatului, pe care acesta și le bălăngănea pe sub scaun, sau îi lingea degetele Maestrului.

Într-o zi, băiatul și-a zis hotărât că trebuia să chibzuiască bine fiecare mișcare și să nu mai șovăie atât.

— Pot să-l țin puțin pe Pion? a întrebat.

Chiar în clipa în care luase decizia să-și schimbe stilul de joc, simțise pornirea de a-l lua în brațe pe Pion. Întinsese deja mâna spre motan.

— Sigur că da.

Puștiul a dispărut sub masa de șah și l-a luat în poală pe Pion, fixându-și privirea asupra unui punct misterios, dedesubtul tablei de șah. Pe dosul mesei se vedeau dâre de vopsea, ici-colo câteva crăpături și vârtejurile nodurilor de lemn. Băiatul și-a plimbat degetul pe sub bărbia pisicii și a mângâiat-o de câteva ori, din cap până în vârful cozii, trecându-i parcă în

revistă toate liniile trupului, de la protuberanța oaselor spinării şi curbura mușchilor, la bătăile inimii și pulsațiile sângelui. Apoi, s-a lăsat învăluit de căldura corpului felinei și a simțit cum se liniștea treptat. Dintr-o dată, nu mai era el cel care-l mângâia pe Pion, ci motanul era cel care-l ținea între pernuțele labelor, dezmierdându-l ca pe un boț de carne, nu mai mare ca o pereche de buze.

Astfel, s-a pomenit transformându-se în buzele sudate, de nou-născut, din care nici un cuvânt banal nu-și mai lua zborul spre lume. Erau nişte buze încremenite, neprihănite, anume croite pentru tăcere și seninătate.

Îndată ce ochii i-au căzut pe arabescurile desenate de nodurile de lemn de pe spatele mesei, în minte i-a revenit cu o precizie nebănuită poziția fiecărei piese pe tabla de șah. Acum, băiatul nu mai avea de ce să se pripească.

— Da! a exclamat puștiul, și și-a scos capul de sub masă ca să mute calul alb la c6, capturând pionul negru.

De data aceasta, Maestrul nu i-a mai pus piesa la loc.

Pion a rămas neclintit sub masă, de parcă ar fi fost pe deplin conștient de importanța rolului pe care-l jucase.

*

De fiecare dată când băiatul se confrunta cu o situație dificilă, dispărea sub masă ca să se uite sub tabla de șah și să-l ia în brațe pe Pion. Nu și-a pus niciodată problema că gestul său ar încălca regulile jocului. Maestrul n-a încercat să-l oprească, pentru că era limpede că din această poziție elevul său își aduna cel mai bine gândurile. Zi după zi, puștiul stătea tot mai mult ascuns sub masă. La început, o făcea ca să se concentreze la o mutare mai dificilă, apoi la mai multe mutări care-i dădeau bătăi de cap, până când a ajuns să-și petreacă acolo, pe podea, mai bine de jumătate din timpul de joc.

Straniul său obicei i-a scos la iveală talentul înnăscut. Inițial, Maestrul crezuse că este un capriciu copilăresc, prin care voia să facă două lucruri deodată: să joace șah și să mângâie pisica, dar, în scurt timp, și-a dat seama că nu era deloc așa. Băiatul memora fiecare mutare în parte, minut de minut, secundă de secundă, și o păstra în minte ca într-un album foto. Nu era nevoie să aibă înaintea sa nici tabla de șah, nici piesele, căci avea darul de a le vedea cu ochii minții. Melodia pe care piesele o interpretau pe tabla

de șah era mult mai profundă și mai subtilă. Maestrul îl lăsa în pace, chiar dacă nu părea să-i încurajeze direct comportamentul excentric. De fapt, era și el curios să asculte simfonia ce se revărsa din mintea băiatului.

Dacă vreun intrus ar fi tras, discret, cu ochiul la ceea ce se petrecea în autobuzul dezafectat ar fi rămas, fără doar și poate, perplex. Un uriaș stătea în fața unei table de șah, fără nimeni altcineva în fața sa. Cu obrazul rotofei sprijinit în palma stângă, bărbatul se zgâia la tabla de șah. Din când în când, apărea din senin de sub masă un băiețel care muta iute o piesă, apăsa butonul cronometrului, după care revenea sub tabla de șah. Din când în când, se auzea mieunatul unei pisici. Bărbatul, vizibil incomodat de pântecul enorm, întindea cu greu mâna după o piesă. Doi oameni și o pisică, apărându-și cu încăpățânare teritoriul…

Maestrul a descoperit că elevul său avea o mare calitate: știa să învețe din propriile greșeli. Bineînțeles că și el a căzut în cursa în care cad de obicei începătorii, dar, spre deosebire de alți copii, care făceau eforturi disperate să iasă de acolo cât mai repede, puștiul prefera să rămână o vreme prizonier, analizând cu atenție configurația, poziția și structura capcanei, ca să se asigure că nu va mai face și a doua oară aceeași greșeală.

Într-o zi, Maestrul i-a făcut cadou un caiet. Era mai mic și mai alungit ca un caiet de școală și avea copertele albastre, ca ochii lui Pion. În interior erau trasate linii regulate, verticale și orizontale, pe care erau înscrise numere. Filele arătau ca foile cu subiecte de examen.

— Este un caiet special de șah, i-a zis Maestrul. Îți poți nota în el mutările dintr-o partidă. Fiecare pagină va deveni parte din istoria ta, tinere.

— Mi-l dați de tot? a întrebat puștiul, nevenindu-i să creadă.

— Da, e al tău.

— Al meu?! Al meu? a repetat de două-trei ori băiatul, apăsându-și cu putere vârful nasului[7] ca să se asigure că despre el e vorba și că nu era o neînțelegere la mijloc.

7. În Japonia, pentru a indica propria persoană se arată către nas, spre deosebire de obiceiul european de a arăta spre piept.

— Mulțumesc! a zis, într-un final, mângâind coperta carnețelului.

Îi luase ceva vreme să mulțumească, fiindcă nu era obișnuit să primească

daruri.

— Am impresia că acest carneţel mă obligă să fiu un jucător mai bun.

— Foarte bine! Ascultă-mă puţin. Uite, aici pui data şi numele jucătorilor – cel care joacă cu albele şi cel cu negrele. Cifrele scrise aici reprezintă numărul mutărilor. Pe aceeaşi linie trebuie trecute litere din alfabet care corespund unei piese, apoi poziţia unde se efectuează următoare mutare. De pildă, o să ai R, de la rege; D, de la damă sau regină; N, de la nebun; C, de la cal; T, de la turn. Este foarte simplu! Ştii deja că pe marginea orizontală a tablei sunt scrise litere de la a la h, iar pe cea verticală, cifre de la 1 la 8. Cu x se notează o piesă capturată. A! Să nu uit: pionul n-are literă.

Luat prin surprindere de bucuria neaşteptată a băiatului, Maestrul a vrut să-şi mascheze emoţiile, pierzându-se în amănunte despre folosirea carneţelului.

— De ce pionul n-are literă? a întrebat băiatul, aplecându-se înainte.

— Pionii sunt sufletul jocului de şah. Nu-i nevoie să-i reprezinţi. Un pion e un pion.

— Aşa-i! a încuviinţat entuziasmat băiatul.

— Atunci să începem prima ta partidă, pe care te rog s-o imortalizezi în carneţel.

Maestrul şi-a frecat palmele, cu aerul său obişnuit de dinaintea partidei. Băiatului ajunsese să-i fie tare dragă expresia întipărită pe chipul bărbatului.

— Notarea unei partide de şah se numeşte *transcriere*. Dacă scrii cu atenţie fiecare mutare, partida se poate reproduce după aceea de la cap la coadă. Să ştii că nu numai rezultatul contează, ci fiecare element din joc: eleganţa, suplеţea, strălucirea, viclenia, măreţia sau solemnitatea mutărilor. O transcriere trăieşte mai mult decât un om – este o mărturie a jocului, dovada existenţei acelei partide, chiar şi după ce jucătorii nu mai sunt.

Maestrul a deşertat pe tabla de şah piesele din punga de piele. Băiatul nu pricepuse mare lucru, dar ştia cu siguranţă că urmau să joace şah.

Puştiului îi reveniseră piesele albe, aşadar deschidea partida. A mutat pionul două căsuţe, de la e2 la e4.

„e4“ – a notat el cu creionul pe primul rând de pe prima filă a carneţelului pe care de-abia îl primise. Era emoţionat şi se temea să nu facă vreo greşeală, aşa că a scris cu mare grijă litera „e“ mic, urmată de cifra 4.

Sigur, această notație nu însemna absolut nimic pentru cineva nefamiliarizat cu lumea șahului. Dar pentru băiat avea o semnificație cu totul și cu totul aparte. Era ca și cum ar fi făcut primul pas în viață. Acum era legat cu fire nevăzute de lumea șahului!

Puștiul a privit intens notația „e4“. Chiar dacă nu știa exact sensul cuvintelor „mărturie“, „viclenie“ sau „solemnitate“, putea simți totuși lumina subtilă, degajată de acel „e4“. Atunci a înțeles că notația apăsată reprezenta prima lui urmă, care avea să strălucească mult după moartea sa. Transcrierea aceea l-a făcut să înțeleagă fulgerător mai multe decât știau el și maestrul său laolaltă.

CAPITOLUL 4

Era o duminică frumoasă, pe la sfârşitul iernii. Adia o boare ce alunga norii spre mare, iar cerul era senin. Cum se întâmpla de obicei la sfârşit de săptămână, după micul dejun, băiatul o lua la fugă de-a lungul cheiului, nerăbdător să ajungă la autobuzul dezafectat. De pe mal se vedeau câteva bărci, pescăruşii pluteau cu mişcări unduioase, iar în urma zborului lor răsunau, purtate de vânt, sirenele vapoarelor. Autobuzele care ieşeau de la garaj străluceau de curăţenie, cu picăturile de apă încă şiroind pe ele. Până şi grădina părăginită din spatele căminului de nefamilişti era scăldată în razele soarelui primăvăratic. În bătaia vântului fluturau vesel cârpa în carouri albe şi negre, lăsată la uscat la fereastra autobuzului, steagul companiei de transport, arborat pe acoperiş, şi frunzele palmierilor *cycas*, ce străjuiau curtea căminului.

— Bună dimineaţa, Maestre! a zis puştiul, urcând sprinten treptele autobuzului.

— A, tu erai, tinere?!

Interiorul autobuzului era deja învăluit într-un miros dulceag. Sub masa cu tabla de şah, Pion s-a întins, apoi s-a făcut iar covrig şi a închis ochii.

Pe parcursul vieţii, băiatul urma să-şi aducă aminte iar şi iar de întâmplările din acea duminică şi să le ferece într-un cufăr fermecat, diferit de cel în care îşi ţinea celelalte amintiri. De fiecare dată când avea să se simtă trădat, avea să deschidă încetişor sipetul, cu infinită tandreţe, şi, cu ochii înotând în lacrimi, să se cufunde în amintirile sale cu Maestrul. În clipele de grele încercări, avea să îi revină vie în minte partida de şah din autobuzul dezafectat, inundat de razele soarelui acelei ierni blânde.

Pe la amiază, după ce mâncaseră o felie mare de chec, Maestrul şi discipolul s-au aşezat să joace şah. După deschiderile obişnuite, jocul avansa liniştit. Maestrul nu era genul agresiv, care să lanseze atac după atac,

cum fusese șoferul care se înecase în piscina școlii și care se arunca în luptă fără teama să se jertfească. Mai degrabă, mutările Maestrului te duceau cu gândul la o pânză de păianjen. Pe când tatona cu prudență terenul, bărbatul țesea în jurul regelui o rețea de fire nevăzute, discrete, apoi aștepta ca adversarul să-și lase garda jos. În cele din urmă, celălalt jucător, pierzându-și răbdarea, începea să înainteze pas cu pas, până nimerea în mijlocul cursei întinse de Maestru. Firele acelei capcane erau mai fine ca mustățile lui Pion și, la început, adversarul nu le remarca, însă, când se uita în jos, la picioare, își descoperea tabăra încercuită, fără nici o șansă de scăpare.

Și băiatul se pomenea că pică deseori în această capcană. „Ei bine, de data asta o să fiu cu ochii-n patru“, își spunea el, dar nici nu luase bine hotărârea că, în ultimul moment, își pierdea răbdarea și se trezea iar în mijlocul cursei întinse de Maestru.

În acea zi, se ajunsese la o poziție destul de asemănătoare cu cea dintr-o altă partidă. Pe când Maestrul își întărea încet, dar sigur, poziția pe tabla de șah, băiatul căuta să-l ia prin surprindere, însă nici una dintre manevrele sale nu prea dădea roade. Degetele Maestrului, lipicioase de la zahărul de pe chec, urzeau, fără șovăire, iețele unei capcane.

Jocul a început să prindă contur abia după a cincisprezecea mutare. Băiatul a dispărut sub tabla de șah, și-a pus carnețelul pe podea, l-a luat în brațe pe Pion și a început să-și desfășoare forțele de atac. Ca de obicei, pe teritoriul Maestrului nu se întrevedea nici o fisură în apărare. Pe nesimțite, Maestrul își construise un întreg eșafodaj prin care să-și pună în practică planul. Băiatul l-a mângâiat pe Pion pe ceafă și a rămas cu ochii pironiți la dosul tablei de șah.

O vreme, tabăra albă și cea neagră au stat una în fața celeilalte, în expectativă. Maestrul a mutat turnul de la a8 la d8. Băiatul nu mai trebuia să-și scoată de fiecare dată capul să se uite pe tablă. Știa deja unde se deplasase piesa, după ușoara bufnitură ce răsuna sub tablă, imediat ce bărbatul o așezase pe căsuța corespunzătoare. Să fi fost acesta începutul unei breșe în apărarea adversă sau o încercare de a-și păstra intact teritoriul? Sau poate era o altă manevră prin care îl ademenea să facă o mutare necugetată. Băiatului i s-au perindat prin minte toate aceste posibilități. „Trebuie să acționezi!“, i-a șoptit în ureche o voce. „Dacă stai și eziți, o să-

ți pierzi nebunul, și atunci poți să-ți iei adio de la remiză.“

Puștiul era cât pe ce să-și scoată la atac nebunul, când Pion a râgâit. Mica bulă de aer scoasă pe gură i-a făcut firele din mustață să-i tremure, după care a plutit în derivă pe sub masa de șah. Băiatul era atât de concentrat, încât vizualiza, pe lângă piesele mutate, tot ce se petrecea sub tabla de șah. De pildă, i se părea că ar putea prinde în mână norișorul stârnit de râgâiala pisicii.

Puștiul a rămas cu mâna în care ținea nebunul suspendată în aer. Îi venise o altă idee, diametral opusă: să-și pregătească retragerea, să-și consolideze fortăreața. Pricepuse importanța piesei abia când aceasta era cât pe ce să-i fie capturată și, în momentul acela de vulnerabilitate, a simțit un tainic imbold de a-și desfășura întreaga forță pe care o ținuse până atunci bine ascunsă. Nebunul său era ca un fluture care se furișase pe sub pânza de păianjen să soarbă nectarul mustind de îmbătătoare dulceață. Firele de păianjen erau atât de aproape de el, că fremătau, stârnite de bătaia aripilor sale.

Din acest punct, situația a luat, treptat, altă întorsătură. În muzica, până atunci armonioasă și calmă, a pieselor Maestrului s-a strecurat o undă de șovăială. A douăzeci și una mutare, a douăzeci și doua, a douăzeci și treia… și cele două armate s-au ciocnit violent. Atunci s-a întâmplat ceva de neconceput. Maestrul a preluat inițiativa, a ieșit din propriul teritoriu și a pornit la atac. Preț de câteva clipe, băiatul s-a fâstâcit, dar și-a înfundat degetele amorțite în blana stufoasă a lui Pion și a căutat să se calmeze. Cârpa lui Pion, pusă la uscat afară, mirosea a curat.

Soarele era sus pe cer, iar interiorul autobuzului era scăldat într-o lumină puternică, aproape orbitoare. Razele care cădeau pe vitraliile chepengului din acoperiș se cerneau în nuanțe de galben, albastru și rubiniu, întrepătrunzându-se într-un brâu luminos ce se întindea până sub masa de șah. Steagul companiei de autobuze rămăsese înfășurat în jurul stâlpului, deși vântul de dimineață se potolise.

Băiatul, cu Pion în brațe, s-a lăsat în voia acelei fâșii de lumină, încercat de o senzație nemaiîntâlnită. Se făcea că înota într-un ocean, pe acoperișul centrului comercial. Suprafața apei se zărea sus, mult deasupra capului său, iar fundul oceanului părea și el foarte departe. Deși apa era nemișcată și

rece, nu-i era câtuşi de puţin frică. Nu numai că nu se temea, dar trupul îi era perfect destins, imponderabil, fără urmă de încordare. „A, uite că m-am transformat în nişte buze!“, şi-a zis el. Erau buzele de dinainte ca doctorul să i le separe cu bisturiul, buzele lăsate de Dumnezeu, nedespărţite, îmbrăţişându-se, contopindu-se întru perfecţiune, iar el se putea preumbla acum prin ocean în această formă. Nu era singur. Le avea alături pe Indira şi pe Mīra. Trompa Indirei se legăna în toate părţile, urechile îi fâlfâiau ca nişte aripi, în timp ce înota în cercuri în jurul băiatului. Elefantul n-avea brăţările de fier care-l îngreunau şi era liber să-şi mişte în voie picioarele şi să sară în sus, desprinzându-se de betonul acoperişului. Ai fi zis nu că înota, ci că se prinsese într-un dans al bucuriei. Mīra intrase în bula de aer ieşită din gura lui Pion şi plutea, dusă de curenţii marini stârniţi de Indira. Avea acelaşi aer rezervat şi timid, dar zâmbetul drăgălaş îi ieşea şi mai mult în evidenţă de dincolo de peretele transparent al bulei de aer. Deşi era mai mare ca fata şi ca buzele băiatului, Indira a izbutit totuşi să se strecoare în bula de aer, alături de Mīra, iar acum puştiul o ţinea pe vârful buzelor sale de nou-născut. Totul era foarte firesc şi nici unuia nu i s-a părut ciudat sau nelalocul lui…

Ca să nu se rătăcească, băiatul a închis ochii şi s-a lăsat purtat de torentul marin. La celălalt capăt al curentului, în direcţia de unde venea brâul de lumină, şi-a făcut apariţia regele negru, care-i aparţinea Maestrului. Şi totuşi, nu era acelaşi rege de mai înainte. Îl proteja o capcană ţesută cu migală. Deşi ar fi trebuit să aibă o postură impunătoare, arăta oarecum nesigur şi neajutorat. Numaidecât, băiatul a întrezărit o fisură în splendida urzeală a pânzei de păianjen. Firele rupte tremurau spasmodic, zguduite parcă de suspine, şi prin spărtură a pătruns o pală de vânt, care l-a învăluit pe rege într-o îmbrăţişare rece.

— Şah!

Băiatul a dus regina la f7 cu o mişcare fluidă, apoi s-a băgat din nou sub masă.

A urmat o pauză lungă, apoi masa a fost zgâlţâită de o bufnitură. Era o vibraţie nouă, pe care n-o mai auzise până atunci – sunetul cel mai integru şi mai melancolic făcut vreodată de o piesă. Băiatul şi-a scos capul de sub masă şi a înţeles instantaneu ce se întâmplase. Maestrul îşi culcase pe tabla

de șah regele.

*

Era primul joc pe care îl câștiga în fața Maestrului. Trecuseră patru ani de la prima lui vizită la autobuzul dezafectat. Acum avea unsprezece ani.

— Victoria îți aparține, tinere! a spus Maestrul.

— Chiar așa? a răspuns puștiul printr-o întrebare.

Fața Maestrului era toată numai zâmbet.

Băiatul privea piesa prăbușită pe tablă de parcă abia acum afla că șahul este un joc în care regele e încolțit și doborât. Tabla de șah, populată la început cu treizeci și două de piese, devenise dintr-odată aproape pustie – în afară de cei doi regi, mai erau regina, un turn și un pion. Căsuțele goale nu mai păstrau nimic din ardoarea pieselor ce se războiseră până nu demult. Acum, tabla de șah îți inspira liniște. Atât și nimic mai mult. Nu prea știa cum să reacționeze, cum să se bucure…

— La un moment dat, mi s-a părut c-au apărut Indira și Mīra… Nu cred că le-ați remarcat, dar sunt prietenele mele, care au venit să-mi sară în ajutor...

— N-aș zice. N-a fost nimeni aici în afară de noi doi. Ai reușit singur performanța asta. Ai fost nemaipomenit! l-a întrerupt Maestrul. Felicitări! a mai zis el, întinzându-i mâna pe deasupra tablei de șah.

Aureolat de razele ce intrau prin chepeng, băiatul i-a apucat palma mare, moale și fină. Atingerea părea să-i spună că Maestrul era mândru de el. Și regele doborât, și piesele care își încheiaseră misiunea de luptă, și tabla de șah uzată, chiar și firimiturile căzute din felia de chec, pe jumătate mâncată, toate îi dădeau parcă binecuvântarea lor.

— Hai, trece în carnețel și ultimul rând.

Încurajat de Maestru, puștiul a scris: Df7. Victoria albului.

Această transcriere s-a transformat în cea mai de preț comoară a sa, un sipet fermecat, la care avea să se întoarcă de-a lungul vieții de fiecare dată când se va ivi ocazia, deși, cu timpul, pagina la care își consemnase reușita s-a îngălbenit mai mult decât celelalte file, firele cu care foile erau prinse de cotor s-au destrămat, iar transcrierea și-a pierdut din prospețime, devenind banală, plină de greșeli ce-ți săreau imediat în ochi. Desigur, băiatul a mai

avut și alte caiete cu transcrieri pe care se uita cu atenție, însă îl prefera pe acesta, pentru că aici era imortalizată prima sa victorie în fața Maestrului.

Din acea partidă răzbăteau pasiunea tinerească, dragostea pentru șah și căldura unei trăiri inedite. Mutările albului erau ca ale unui pui de animal sălbatic care gonea fără teamă pe câmpie, pe când acțiunile negrului aduceau cu cele ale unui bătrân înțelept, cu mersul împleticit, care medita într-o peșteră adâncă, îngropată sub un vast teritoriu. Spre deosebire de meciurile celebre din marile turnee de șah, partida aceasta era ușor stângace, dar melodia ce unea mutările, deși naivă și lipsită de vioiciune, nu suna dizarmonic, dimpotrivă, dacă îți încordai bine auzul, ecoul ei îți mergea drept la inimă cu notele și inflexiunile sale, al căror suflu tainic impregnase paginile transcrierii.

Era suficient să deschidă carnețelul la pagina aceea ca mirosul dulce din autobuzul dezafectat să-i inunde pieptul. Ar fi vrut să se poată înclina până la pământ în fața pieselor ce luptaseră pe viață și pe moarte ca să-i aducă victoria. După senzația pe care i-o lăsaseră în palmă mâinile Maestrului, băiatul a știut că va fi mereu apărat de brațele acelea puternice și calde.

*

La început, bunicii n-au fost prea încântați că nepotul lor își pierdea vremea la căminul de nefamiliști al companiei de autobuze, dar, după ce au aflat că se ducea să învețe șah, n-au mai protestat și l-au lăsat în pace. Nu numai că băiatul, care de obicei era din cale-afară de tăcut, vorbea entuziasmat de șah, dar își făcuse și un amic pe care îl poreclise „Maestrul“. Vestea aceasta le-a luat bătrânilor o piatră de pe inimă, pentru că inițial crezuseră că, din cauza defectului de la naștere, puștiul nu va avea niciodată vreun prieten cu care să se joace sau să țopăie. Judecând după kilogramele Maestrului, acesta era departe de a putea „țopăi“ cu băiatul, dar o confruntare pe tabla de șah nu era ceva care să-i neliniștească pe bunici. Aceștia și-ar fi dorit să-i dea o mână de ajutor nepotului lor, atât de pasionat de șah, dar, de vreme ce nu prea știau cum, s-au mulțumit să vegheze asupra lui discret, de la distanță, ca să nu-l încurce.

O dată, de fapt singura dată, băiatul, dornic să aibă cu cine se antrena, a adus o tablă magnetică, împrumutată de la Maestru, și o carte pentru

începători, *Primii paşi în şah. Ghid ilustrat*, şi a încercat să-şi iniţieze bunicii şi frăţiorul în tainele jocului.

— Câştigă cel care capturează regele advers, le-a explicat el.

— Aşa? a zis mezinul, înşfăcând ambii regi de pe tabla pe care de-abia fuseseră aşezate piesele.

— Nu, nu aşa. Trebuie să muţi piesele şi să încolţeşti regele.

Dar oricât şi-ar fi răcit gura, mezinului i se părea prea multă bătaie de cap să mute piesele, în loc să ia, pur şi simplu, regele cu mâna. O ţinea una şi bună că aşa-i cel mai rapid.

Bunica măcar s-a străduit să-i asculte explicaţiile până la capăt.

— Această piesă masivă se numeşte turn. Se poate deplasa pe orizontală sau pe verticală, dar niciodată pe diagonală. Poate fi la fel de folositor şi într-un colţ, şi pe mijlocul tablei. Ăsta-i un nebun. Se mişcă numai şi numai pe diagonală. E un fel de sfetnic al regelui şi al reginei. De fapt, e piesa mea preferată. Deplasarea pe diagonală îi dă o libertate aparte. Piesa aceasta cu cap de cal se numeşte, evident, cal. Trebuie să te gândeşti la el ca la un copil stângaci, dar mereu pus pe şotii, sau, cel puţin, aşa îl văd eu. Deşi poate sări peste piese, trebuie să-l muţi de trei ori ca să ajungă în căsuţa alăturată. Unii jucători mai rigizi îl folosesc cu destulă dificultate, dar, dacă începe pe mâini bune, poate zbura în văzduh ca Pegas. Eu n-am ajuns încă la acest nivel… Ei, ce zici? Interesant, nu?

— Da, sigur că da, a încuviinţat bătrâna, cu o mişcare largă din cap, dar privirea îi fugise nu spre tabla de şah, ci spre cârpa pe care o tot împăturea şi o despăturea de parcă ar fi vrut să recompună modelul de pe tabla de şah în pliurile sale.

— Bunico, mai bine ai lăsa puţin cârpa şi te-ai uita la tablă. Am aranjat deja piesele.

— Da, da, am văzut. Ce multe sunt! Şi ai învăţat cum se mută toate? Asta-i de-a dreptul nemaipomenit! Cred că doar o mână de oameni ştiu să joace jocul ăsta complicat. Şi unul dintre ei este nepoţelul meu! Sunt tare mândră de tine! Zăpăcit… Nu, nebun! Numai să ţii minte cum îi zice fiecărei piese şi tot e ceva! Sunt sigură că tu te înţelegi bine şi cu turla, şi cu ţâncul acela ghiduş. Toţi o să-ţi sară în ajutor până la unul. Pentru că eşti un copil minunat. Da, da, ştie buni ce spune!

Bunica mototolea cârpa în fel şi chip. Din încreţiturile sale au căzut nişte ciudăţenii care ar fi putut fi, la fel de bine, muci uscaţi, mizerii întărite sau firimituri. Bătrâna nu mai prididea cu laudele, uitând cu desăvârşire de regulile jocului.

Dintre toţi, singura speranţă îi rămăsese bunicul. Numai că acesta părea mai interesat de formă, decât de fond.

— Aha, deci asta-i o tablă de şah! Dacă mi-ai fi arătat-o de la bun început ţi-aş fi făcut o mândreţe de desen pe tavanul patului.

— Lasă, că desenul e foarte bun aşa cum este. Are exact mărimea potrivită şi pătrăţelele se văd foarte clar. Maestrul are o masă pe care o foloseşte ca tablă de şah.

— O masă?

Bunicul, care era meşter tâmplar, a reacţionat prompt la cuvântul „masă“.

— Da, pe suprafaţa mesei este un model cu pătrate.

— Căsuţele sunt imprimate sau lipite?

— Nici una, nici alta. Mai degrabă este un bloc pătrat, format din 8 × 8 bucăţi, unele albe, altele negre, incorporate în lemnul mesei. Pătrăţelele de la suprafaţă nu s-au şters, deşi au fost foarte des folosite. Ai văzut vreodată aşa o mobilă?

— Nu, dar mi-ar plăcea s-o repar odată şi-odată.

— Masa-i foarte veche şi plină de scrijelituri. Nimeni n-ar mai recunoaşte-o dac-ar intra pe mâinile tale. Dar zgârieturile şi adânciturile sunt urmele lăsate de cei care s-au înfruntat pe tabla de şah, de aceea nu-i bine să ne atingem de ele. Urmele acelea sunt, de fapt, un fel de aduceri-aminte. Eu, de pildă, aşa mi-l amintesc pe şoferul înecat.

— Că bine zici! Adânciturile, petele şi zgârieturile ne fac să ne aducem aminte de foştii proprietari ai mobilei. Bunăoară eu, când mă apuc de treabă, mă aştern la vorbă cu toţi oamenii aceia de demult.

„A, deci de asta-i bunicul atât de tăcut! Pentru că vorbeşte cu morţii“, şi-a spus băiatul.

— Dacă picioarele mesei o să se mişte sau, mai rău, o să cadă, pe tine te chem, bunicule, să le repari. Sunt convins că tu vei şti cum să faci să nu se piardă amintirea şoferului înecat.

— Sigur, poţi conta pe mine, a zis bunicul, stingându-şi ţigara şi legându-

şi şorţul de lucru. Șahul ăsta, chiar dacă se joacă pe o tablă aşa de micuţă, nu-i atât de simplu precum pare. Mă rog, nu-i rău ca tinerii să-şi muncească niţeluş creierii să descâlcească probleme încurcate, a murmurat bătrânul admirativ, deşi nu pricepuse mare lucru din reguli.

Apoi, după ce şi-a mângâiat pe cap nepotul, a coborât în atelierul său de la parter.

*

Bunicul nu era singurul care vorbea cu morţii. Băiatul se simţea mai în largul lui conversând cu morţii, decât cu viii. Nu este exclus ca buzele sale năpădite de păr să fi fost, de la bun început, zămislite pentru comunicarea cu cei de pe lumea cealaltă.

Lui îi plăcea mai cu seamă să citească din cărţile împrumutate de la Maestru despre vieţile marilor maeştri. În timp ce citea, se gândea la existenţa lor plină de încercări, la mutările care ajunseseră să le poarte numele, la meciurile legendare pe care le jucaseră şi pe care le reproducea seară de seară pe tavanul patului său. Câteodată, avea atâtea de făcut, că noaptea se dovedea prea scurtă.

Era vrăjit de frumuseţea galantă a lui Staunton[8], care fusese şi actor, copleşit de conceptul de armonie creat de geniul meteoric al lui Morphy[9], dar i se strângea inima de durere pentru Steinitz[10], care analizase mecanismul victoriei din punct de vedere ştiinţific, şi care, la bătrâneţe, căzuse pradă unei necruţătoare boli mintale. Îl tulburau din cale-afară cuvintele acestui mare jucător de şah: „Cu încă un pion, l-aş fi putut învinge şi pe Dumnezeu.“ Îl fascinau, în egală măsură, calmul degajat de permanenta mişcare a pieselor, din viziunea lui Marcel Duchamp[11], precum şi scrupulozitatea lui Botvinnik[12], căruia nu-i scăpa nici cea mai mică greşeală.

8. Howard Staunton (1810–1874), celebru şahist englez, considerat neoficial campion mondial la şah în perioada 1843–1851.

9. Paul Morphy (1837–1884), şahist american, care la douăzeci şi unu de ani era catalogat drept cel mai mare jucător de şah al tuturor timpurilor. În 1858, a plecat în Europa şi a învins aproape toţi marii şahişti din epocă, dar, din păcate, nu a vrut să-şi facă o carieră din şah.

10. Wilhelm Steinitz (1836–1900), şahist austriac născut în Cehia, de asemenea un bun teoretician al acestui sport. După dispariţia din lumea şahului a lui Paul Morphy şi retragerea lui Howard Staunton, Steinitz a fost considerat o perioadă (între 1886 şi 1894) cel mai bun jucător din lume.

11. Marcel Duchamp (1887–1968), artist plastic francez care a jucat un rol important în mişcarea dadaistă şi suprarealistă; şahist faimos.

12. Mihail Botvinnik (1911–1995), şahist rus, mare maestru internaţional şi campion mondial (1948–1957, 1958–1960, 1961–1963). Printre discipolii săi se numără campionii mondiali Anatoli Karpov, Gari Kasparov şi Vladimir Kramnik.

Băiatul nu trebuia decât să transcrie o dată meciurile acestor mari jucători, ca să-şi dea seama de firea lor – prudenţi sau temerari, ironici sau bonomi, sociabili sau emotivi. Odată cu transcrierea, în minte i se închegau nu doar elementele legatele de caracterul lor, ci şi modul în care aceştia apucau piesele, inflexiunile vocii, până şi mirosul pe care trupurile lor îl degajau. Şi putea spune aceasta cu exactitate, fie că era vorba de un personaj care trăise acum trei sute de ani, sau un campion din vremurile noastre. Pe tabla de şah de pe tavanul patului său, morţii şi viii erau cu toţii egali.

Băiatul le-a prezentat-o pe Mīra câtorva campioni de şah. Toţi au plăcut-o. Unii i-au făcut cu ochiul, iar alţii i-au sărutat, curtenitor, mâna. Fata le răspundea cu un surâs timid.

În orice caz, şi el găsea bizar modul în care reuşea să facă legătura dintre notaţiile din transcriere şi toate acele amănunte insolite. Odată, Maestrul i-a zis:

— Dacă şahul este doar un sport al minţii, atunci transcrierile n-ar trebui să fie decât nişte simple înşiruiri de semne. Dar victoria nu depinde doar de cât de inteligent eşti.

— Adică depinde şi de noroc?

— Nu. Norocul n-are a face cu şahul. Până şi în meciurile aşa-zis norocoase, victoria n-a picat din cer, ci şahistul şi-a croit pas cu pas drum către ea, prin propriile forţe. Pe tabla de şah iese la iveală adevăratul caracter al unui jucător, a continuat Maestrul pe un ton ceremonios, de parcă ar fi rostit un jurământ solemn. Filozofia, emoţiile, educaţia, personalitatea, eul, dorinţele, memoria, viitorul, totul e la vedere. Nu poţi ascunde nimic. Şahul este o oglindă care-ţi spune sute de poveşti despre om.

Explicaţiile Maestrului erau destul de alambicate, dar cel puţin a înţeles că şahul este un fel de oglindă în care apărea imaginea fiecărui jucător. Vorbele acestea erau foarte asemănătoare cu cele ale bunicului său, care îi spusese cândva că şahul este mai complicat decât pare.

Dintre jucătorii legendari ale căror vieţi le citise, cel mai mult îl admira pe campionul mondial rus Alexandr Alehin. Întâi şi-ntâi, s-a îndrăgostit de supranumele său: „Poetul tablei de şah.“ Aşa cum a dovedit-o istoria

şahului, era o mare onoare să ajungi campion mondial, însă pentru el cu totul surprinzător era că nici unul dintre jucătorii celebri nu mai primise un asemenea nume. Băiatul nu ştia prea bine ce-i poezia, dar era convins că dacă aceasta însemna calmul ce răzbătea din transcrierile lui Alehin, asemenea cețurilor dimineții, gata să se risipească, sau delicatețea unei petale tresăltând în bătaia vântului, sau strălfulgerarea luminii ce străpunge clipa, sau vuietul vântului tânguindu-se prin stepe, sau singurătatea lunii care plutește prin beznă, atunci poezia era, fără doar şi poate, o nestemată de mare preţ. Pentru el, fiecare mutare făcută de Alehin era, nici mai mult, nici mai puțin, un vers ce i se întipărea adânc şi iremediabil în inimă.

De fapt, mai exista un motiv pentru care se simţea înrobit de personalitatea lui Alehin: şahistul iubea pisicile. Poza lui Alehin, în care ținea în dreapta o pisică, şi cu stânga făcea o mutare, i-a smuls de pe buze o exclamație de admirație.

Tabla de şah se afla într-un colţ al camerei, lângă un radiator. Lui Alehin îi reveniseră piesele negre. Adversarul său, cu o eşarfă înfăşurată în jurul gâtului, avea aerul unui profesor sever. Partida de-abia începuse, piesele erau încă la locul lor, dar încă din primele momente poezia plutea în aer, gata să se cearnă peste ei. Alehin, bine făcut, lat în spate, a tras spre el scaunul din diagonală, punându-şi nonşalant picior peste picior. Costumul, butonii de la manşete şi pantofii de piele costaseră o mică avere. Fruntea lată, care prevestea un început de chelie, avea o eleganţă demnă de un Poet.

Şi iată şi pisica lui, cu pete albe şi negre, ca ale lui Pion. Alehin o ținea cu mâna dreaptă, iar aceasta îşi ciulise urechile, uitându-se țintă la tabla de şah, cu un aer chiar mai serios ca al stăpânului său. Părea că avea tot dreptul să citească înaintea tuturor poezia scrisă de Alehin, iar concentrarea din privirea ei spunea că nu s-ar fi dat în lături nici să-şi blesteme adversarul, dacă acesta l-ar fi pus în dificultate pe stăpânul ei. Pe pisică o chema Caissa, după numele zeiței şahului.

Alehin a murit în chip misterios într-un hotel din Portugalia, aşezat în fața unei table de şah. Nici acum nu se ştie dacă a pierit din pricina unui atac de cord, din cauza unei bucăţi de carne, care-i rămăsese în gât, sau pur şi simplu fusese asasinat. În biografia lui era o fotografie care îl înfățișa exact ca în momentul în care fusese găsit. Lângă farfuriile goale, rămase de

la prânzul adus de personalul de la hotel, se afla o tablă de șah, cu piesele aranjate ca înaintea începerii unei partide. Puștiului i-a părut rău că nici una dintre piese nu apucase să fie mutată. Poate dacă albul ar fi fost mutat la e4 și negrul ar fi venit cu calul la f6, băiatul ar fi putut descifra ultimele cuvinte de pe buzele șahistului, căci nimeni altul în afară de Marele Alehin n-ar fi putut rosti niște vorbe mai frumoase la plecarea sa din această lume. Băiatul a încercat să compună de câteva ori o transcriere imaginară, pe care a făcut-o să se materializeze pe tabla de șah de pe tavanul patului.

La sfârșitul biografiei lui Alehin, apărea o poză cu mormântului său din Montparnasse. Fotografia îl tulbura de fiecare dată când deschidea cartea la acea pagină, întâi și- ntâi pentru că dispunerea tablei de șah gravate pe lespedea funerară era complet greșită. Căsuța din dreapta, jos, care trebuia să fie mereu albă, era neagră, adică exact de-a-ndoaselea. Pe o asemenea tablă, Alehin n-ar fi putut juca niciodată. Pe mormânt se mai aflau niște flori multicolore și sculptura pisicii mult îndrăgite de șahist, dar oricum nimic din toate acestea nu mai conta. De bună seamă, mormântul fusese făcut de un ageamiu, care nu dăduse doi bani pe Alehin, altfel n-ar fi greșit tocmai orientarea tablei de șah. Marele Alehin fusese un mare campion, care ar fi putut juca șah în ceruri cu însuși Dumnezeu, care înțelegea cel mai bine frumusețea poeziei sale.

Cu gândul la fotografie, băiatul aproape că nu reușea să pună geană pe geană. Ca să-i mai treacă necazul, puștiul a început să răsfoiască, a nu se știe câta oară, paginile transcrierilor rămase de la marele campion.

Și așa a făcut o descoperire epocală! În carte scria că forma inițială a nebunului era reprezentarea în grafia arabă a cuvântului pentru „elefant“. La început, pe când învăța regulile de joc, fusese atras în chip inexplicabil de nebun. Însă abia acum pricepea adevăratul motiv și era bucuros că Indira era prezentă și ea pe tabla de șah. A ridicat ochii în tavan și le-a zâmbit căsuțelor pe care stăteau nebunii: c1 și f1, c8 și f5.

*

Pe băiat îl rodea ceva – ceva despre care nu putea vorbi cu ceilalți. Maestrul era din ce în ce mai gras. Încet-încet, gâtul i-a dispărut pe de-a-ntregul, ochii mici i s-au înfundat în cap, prohabul era aproape mereu

deschis şi cureaua de-abia îi mai ţinea pantalonii să nu-i cadă în vine. Desigur, asta nu-l împiedica să-şi vadă mai departe de lecţiile de şah, însă când Maestrul întindea mâna să ia o piesă, burta sa enormă acoperea în întregime marginea tablei de şah. Băiatul se temea că, la un moment dat, Maestrul nu va mai putea să ajungă la piese.

Autobuzul intrase parcă la apă în comparaţie cu trupul Maestrului – ceea ce era şi mai evident când bărbatul încerca să se deplaseze de colo-colo. Comoda decorată cu arabescuri şi piedestalul cu bustul zeiţei au devenit simple ornamente nefolositoare puse în calea sa. Când făcea ceaiul, sau scotea din dulap farfuriile pentru prăjituri, sau când punea furculiţele pe masă, Maestrul se izbea invariabil de tot ce era în jurul său. Încheieturile îl necăjeau şi îşi freca genunchii şi şalele, cu faţa schimonosită de suferinţă. La cea mai mică mişcare, respiraţia i se precipita şi din gât îi ieşea un fel de şuierat. Când se ridica din pat, geamătul jalnic al arcurilor se auzea în tot autobuzul, făcându-l pe băiat să tresară, căci avea impresia că Maestrul fusese cel care urlase de durere.

Totuşi, când îl vedea cât de fericit era când îşi devora cu gura plină gustarea, puştiul n-avea inima să-i spună: „Nu cred că-i bine să mâncaţi atâtea dulciuri.“ Maestrul se întrecea pe sine la gătit şi îşi îmbunătăţise „palmaresul“ cu o varietate de baclavale turceşti şi de îngheţate indoneziene. Pentru el, şahul era inseparabil de gustare, care ajunsese aproape o nouă regulă a jocului de şah, piesa secretă cu care îşi putea învinge mai uşor adversarul.

Într-o zi, s-a întâmplat ceva neobişnuit. Un bărbat îmbrăcat în uniformă de şofer a trecut pe acolo, venind de la căminul de nefamilişti, şi a bătut în geam. Băiatul a tresărit, ridicându-şi brusc capul de sub tabla de şah. Maestrul a deschis fereastra şi a schimbat două-trei vorbe cu bărbatul.

— Te rog să mă ierţi, tinere. Aşteaptă-mă o clipă. Mă întorc imediat.

Maestrul era administratorul căminului, aşa că nu avea cum să stea toată ziua să joace şah. Era prima dată când îl vedea ieşind din autobuz.

Maestrul şi-a îndoit cu băgare de seamă genunchii, a coborât scara autobuzului ţinându-se de bară şi a împins uşa, să o deschidă. Probabil că rămăsese fără aer, că băiatul îi auzea, de acolo de unde era, răsuflarea grea.

— O ţin eu deschisă, a zis el, sărind în picioare şi întinzând mâna spre

ușă.

— Scuze, tinere, a zis Maestrul jenat, îngustându-și și mai mult ochii înfundați în obrajii bucălați.

„N-aveți de ce să vă cereți scuze“, a murmurat puștiul de undeva, din străfundul inimii.

Pe băiat aproape că l-au trecut sudori reci văzându-i trupul uriaș încercând să iasă pe ușă. Maestrul și-a schimbat puțin poziția și și-a scos mai întâi pântecele, apoi piciorul drept, umărul drept, piciorul stâng și umărul stâng. Puștiul apăsa din toate puterile ușile, străduindu-se să le țină deschise. A răsuflat ușurat abia după ce fundul gras al bărbatului a trecut în mod repetat printr-o varietate de forme până ce a reușit să se elibereze din strânsoarea celor două uși între care fusese prins.

Șoferul care venise să-l cheme plecase deja, iar Maestrul a tăiat curtea, îndreptându-se spre cămin. Văzut din spate, bărbatul părea și mai mătăhălos, și mai stângaci decât în autobuzul devenit neîncăpător. Avea mersul nesigur, se împiedica de cel mai mică hârtop, cât pe ce să-și scape șlapii de cauciuc din picioare. Afară părea și mai puțin în largul său decât fusese în autobuz. Pliurile de grăsime de pe corp îi tremurau la fiecare pas.

Acesta să fi fost Maestrul, atât de meticulos, atât de liniștit? Aproape că și lui îi venea greu să creadă, dar și-a alungat repede din minte acest gând răzleț. Degetele lui să fi fost aceleași degete durdulii, care îi arătaseră cum să așeze fiecare piesă pe tabla de șah sau care îl conduseseră de atâtea ori, în tăcere, spre o capcană bine ticluită? Maestrul s-a oprit puțin în loc să-și ridice cureaua care-i alunecase, iar șuncile de pe burta enormă i s-au unduit una după alta.

Spatele Maestrului l-a făcut pe băiat să se gândească la o tablă de șah de la sfârșitul unei partide – o tablă pe care, după o luptă crâncenă, mai rămăseseră câteva piese care își încheiaseră misiunea, iar în urma lor nu mai stăruia decât un gol trist. Șahul începe brutal și se termină însingurat. Exact ca silueta îngroșată a Maestrului, văzută din spate.

Băiatul și-a lipit obrazul de fereastra autobuzului, petrecându-l pe Maestru cu privirea, până ce acesta a dispărut în holul căminului.

CAPITOLUL 5

După primul meci în care triumfase în fața Maestrului, băiatul a început să facă progrese remarcabile. Bineînțeles, asta nu însemna că o ținea dintr-o victorie într-alta, dar, chiar când era învins, se dovedea un adversar redutabil. Nu mai pierdea partidele ca altădată, prăbușindu-se în clipa în care realiza că fusese înjunghiat și sângera, ci își pansa rănile și mergea pe urma picăturilor de sânge, să afle de unde provenea rana. Și, încet-încet, meciurile câștigate s-au înmulțit.

Pe de altă parte, a ajuns să joace șah și cu alte persoane. Următoarea ocazie s-a ivit când s-a dus cu bunica și frățiorul său la centrul comercial, pe la care nu mai trecuseră de ceva vreme. Acolo a descoperit cu totul întâmplător că se organiza Campionatul de șah al prichindeilor, la care s-a înscris pe loc. „Prichindeii“ cu care a jucat de-abia învățaseră să mute piesele, ceea ce pentru el era destul de frustrant. Unii copii veniseră însoțiți de tați, care le șopteau la ureche fiecare mutare, dar cum măiestria părinților lăsa de dorit, jocul nu i-a dat prea multe bătăi de cap.

Puștiul a câștigat fulgerător victorie după victorie, iar campionatul s-a încheiat în mai puțin timp decât se preconizase, luându-i prin surprindere chiar și pe organizatori. Premiul întâi, adjudecat de băiat, consta într-un tichet de cumpărături la centrul comercial.

— Bravo! Ai fost nemaipomenit!

Băiatului nu i se părea că victoria aceea însemna mare lucru, ba chiar se simțea rușinat de veselia debordantă a bătrânei.

— Bunico, zău, n-a fost cine știe ce, a spus el, dar cuvintele i-au intrat bunicii pe o ureche și i-au ieșit pe cealaltă.

— Dacă mama ta ar mai fi trăit, ar fi fost tare mândră de tine… Cred că acum plânge de bucurie în ceruri!

În cele din urmă, bunica și-a apăsat cârpa pe ochi și a izbucnit în plâns.

Băiatul se gândea, îngrijorat, cum de nu-i intrau în ochi microbii din cârpă.

— Cu tichetul acela putem cumpăra o machetă de plastic!

Mezinul n-avea ochi decât pentru tichetul de cumpărături.

— Nu se poate! Premiul a fost câștigat pe merit de fratele tău, așa că nimeni nu se atinge de el.

Bunica își ridicase fața din cârpă și rostise cuvintele cu voce limpede, de n-ai fi zis că plânsese până atunci.

— Tichetul este numai și numai al tău. Să-l folosești cu chibzuință. Pune-l bine și nu te grăbi să-i dai o întrebuințare. Așteaptă să găsești ceva pe măsura onoarei ce ți s-a făcut primind acest premiu. Ai priceput?

Bunica i-a luat palma și i-a strecurat cu duioșie în ea tichetul de cumpărături. Băiatul a vrut să spună că exagera când vorbea de „onoare“, dar și-a înghițit cuvintele și și-a coborât privirea spre mâinile uscate și zbârcite ale bătrânei, nu mai mari ca ale sale.

*

— Tinere, ai auzit vreodată de Clubul de șah Pacific? l-a întrebat Maestrul într-o zi.

Bărbatul simțise că sosise momentul când puștiul trebuia să se dea jos din autobuzul dezafectat și să se urce într-alt mijloc de transport, care să-l ducă în etapa superioară: Este cel mai prestigios cerc al pasionaților de șah din oraș. Nu vrei să dai o probă ca să devii membru?

— Pentru ce?

— Dacă intri în club, o să cunoști mai mulți șahiști și o să poți participa la turneele de șah.

— Nu, mulțumesc, a răspuns băiatul după o clipă de reflecție.

Nu prea se simțea tentat de ideea de a merge în locuri necunoscute.

— Pentru mine sunt suficiente partidele cu dumneavoastră. Și autobuzul e foarte drăguț! Îmi face mare plăcere să joc șah aici, în compania dumneavoastră și a lui Pion, a răspuns el cu sinceritate.

— Mă bucur că gândești așa, dar nu trebuie să rămâi veșnic închis în autobuzul ăsta. Cum ar fi să poți juca meciuri cu mai mulți șahiști, să vezi și alte stiluri de joc? i-a spus Maestrul într-o doară, făcându-și de lucru cu supapa rezervorului de apă atârnat deasupra scaunului șoferului, ca să nu-i

dea impresia că-l obligă să ia o hotărâre.

— Deunăzi am câștigat un concurs de șah la centrul comercial, dar nu mi s-a părut mare scofală.

— Acolo lumea vine să se distreze. Lucrurile stau cu totul altfel cu membrii clubului, care împărtășesc, ca și tine, aceeași pasiune pentru șah. Printre ei, sunt unii care joacă mult mai bine ca mine. În șah nu progresezi dacă nu joci cu un adversar puternic, altfel nu poți gusta din bucuria partidei. Oceanul-Șah este mult mai vast și mai adânc decât îți închipui.

Puștiul se uita la spinarea Maestrului, care blocase aproape tot culoarul de trecere. Cămașa îi ieșise din pantaloni, lăsându-i la vedere marginea chiloților.

— Și poate intra oricine în club?

— Nu chiar oricine. Pentru asta trebuie să dai un test.

— Ce fel de test?

— O probă de șah, desigur. Trebuie să joci șah cu unul dintre membri și să câștigi. Eu cred, tinere, că o să te descurci de minune. Îți garantez!

— Nu mă simt în largul meu să mă duc singur într-un club de care n-am auzit în viața mea și să dau o probă în fața unor necunoscuți…

— Tinere, nu te las singur. Vin și eu, și Pion.

Maestrul s-a întors și l-a privit drept în ochi. Auzindu-se strigat, motanul și-a ciulit urechile.

Până la urmă, băiatul a acceptat fără prea multă tragere de inimă. Nu era câtuși de puțin dornic să intre în club, dar nu ar fi vrut să-și dezamăgească maestrul. De când venea la autobuzul dezafectat învățase despre șah de la profesorul său câte-n lună și-n stele, însă el n-apucase să-i dea nimic în schimb. Sosise, așadar, momentul să se revanșeze, făcându-i acest mic hatâr.

În ziua aceea, au plecat dis-de-dimineață. Au luat autobuzul spre parcul central pe o altă rută decât cea care îl ducea pe băiat la centrul comercial și au coborât la Hotelul Pacific, sediul clubului.

Grupul lor, format dintr-un uriaș, un băiat și o pisică închisă în cușcă, a atras toate privirile. Deși autobuzul în care se aflau era același model cu autobuzul dezafectat, Maestrul părea intimidat, chiar speriat. A durat ceva să achite călătoria, să-și croiască drum printre ceilalți pasageri și să se așeze

pe bancheta din spate (singurul loc unde ar fi încăput). Cu mare băgare de seamă să nu-l incomodeze în mișcări, băiatul l-a lăsat să i se sprijine de umăr și să-l ia de braț, dar, altfel, știa că nu-i era de prea mare folos. Lumea din autobuz se uita chiorâș la el, pentru că era prima dată când vedeau un bărbat atât de gras, ba unii, deranjați de pântecul proeminent, țâțâiau ostentativ. Maestrul și-a cerut politicos scuze. În cușca sa, Pion tăcea mâlc, de parcă uitase să și respire. Din când în când, se mai uita în sus, să vadă ce se petrecea afară.

Puștiul mai avea puțin și intra în pământ de rușine, pentru că Maestrul trebuia să înfrunte ocheadele și comentariile răutăcioase ale celor din jur. Pe acest motiv, clubul de șah unde nu pusese niciodată piciorul îi devenea și mai nesuferit. Îi venea să le strige tuturor din autobuz: „Bărbatul acesta este un mare maestru de șah! Cu piesele de șah, știe să urzească modele frumoase ca o pânză de păianjen după ploaie!“ Din fericire, vârtejul de trăiri și sentimente din timpul călătoriei l-a împiedicat să i se facă rău în autobuz.

*

Clubul de șah Pacific se afla într-unul dintre acele hoteluri simandicoase unde erai întâmpinat cu o plecăciune de un portar scorțos, îmbrăcat în frac. În holul acoperit cu un covor moale, luminat de scânteierea candelabrelor, oamenii se plimbau de colo-colo, îmbrăcați la patru ace.

— Hai, tinere, l-a îmboldit bărbatul, strângând cu putere mânerul cuștii.

Puștiul a dat din cap, hotărât, fără să știe dacă acolo îl mai aștepta și altceva în afară de o partidă de șah. Uriașul, băiatul cel pirpiriu și pisica din cușcă s-au băgat unul într-altul, să nu se piardă, și s-au îndreptat spre Clubul de șah Pacific, de la subsolul hotelului.

Caracterele gravate pe plăcuța de alamă atârnată pe ușa de lemn trebuie să fi însemnat Clubul de șah Pacific, dar erau atât de înflorit scrise, încât băiatul nu reușise să le descifreze. Nici n-au ciocănit bine, că ușa s-a deschis. Șovăitor, băiatul s-a dat un pas înapoi. Tabloul dinaintea sa întrecea orice închipuire. Crezuse că, fiind vorba de o adunare a pasionaților de șah, va găsi înăuntru un loc potrivit pentru antrenamente, adică o încăpere plină cu table de șah, așezate într-o ordine desăvârșită, însă, deși și-a plimbat privirea prin odaia elegant decorată, cufundată într-o ușoară penumbră, n-a

izbutit să repereze nici o tablă. Înăuntru erau canapele de piele, ici-colo câteva vaze cu aranjamente florale și o bibliotecă până-n tavan, înțesată de cărți cu titluri sofisticate. Pe pereți erau tablouri în ulei, farfurii decorative și coarne de cerbi – lucruri care n-aveau nici o legătură cu șahul. Se simțea un curent de aer proaspăt, atât de diferit de obișnuitul miros dulceag din autobuz.

— Bine ați venit! Pe aici, vă rog. Totul este pregătit.

Din penumbră a apărut un bărbat trecut de prima tinerețe, care s-a apropiat de ei și i-a condus într-o încăpere retrasă, puțin cam prea înghesuită. Într-adevăr, totul fusese pregătit. În centru se afla o masă acoperită cu o pânză albă, pe care se aflau tabla de șah și cronometrul, precum și o carafă cu apă și două pahare. Lângă masă stătea persoana care făcea transcrierea, iar de jur împrejur se adunase un cerc de spectatori.

Ca la un semn, privirile s-au îndreptat ostentativ spre nou-veniți. Unii s-au apucat să șușotească între ei. Toți purtau cravată, aveau părul frizat, beau cafea și fumau cu gesturi grațioase. Maestrul și discipolul păreau complet rupți de atmosfera selectă din club: unul, cu cămașa care-i rămăsese mică și pantalonii care mai aveau puțin și-i cădeau în vine, și celălalt, cu hainele rufoase de zi de zi.

— Du-te, tinere. Nu te impacienta. Sunt aici, i-a șoptit Maestrul pe obișnuitul său ton.

Din cușca lui, Pion zgâria agitat gratiile. Ca să-și liniștească tovarășii, puștiul a dat să le răspundă printr-un surâs, dar n-a reușit să schițeze decât o grimasă chinuită.

Bărbatul între două vârste l-a poftit să ia loc. Abia după ce s-a așezat, băiatul și-a dat seama că adversarul său era cam de aceeași vârstă cu el. Avea tenul deschis la culoare, ochii mari și buzele netede și bine conturate, care-i dădeau un aer intelectual. Purta pantaloni bleumarin, călcați la dungă, și sacou, etalându-și cu mândrie pe piept insigna aurie, de membru al clubului. I-a aruncat o privire fugară și, cu aceeași expresie imperturbabilă pe chip, s-a așezat pe fotoliul instalat special pentru partida de șah, deja obișnuit cu această rutină.

Pe băiat, cel mai mult l-au tulburat piesele și tabla de șah. Perfect lustruite, fără nici o zgârietură, piesele îți inspirau un aer solemn, care te

ținea la distanță. Parcă nici nu aveau legătură cu cele cu care fusese obișnuit în autobuzul dezafectat. Puștiul a rămas încremenit, gândindu-se încurcat cum să mute piesele acelea mult prea dichisite. Nu se simțea deloc bine – inima îi bătea cu putere și-l trecuseră toate transpirațiile, de parcă îi revenise răul de autobuz. Bărbatul între două vârste le-a explicat care erau condițiile pe care trebuia să le întrunești ca să devii membru al clubului, precum și timpul pe care-l aveau la dispoziție, dar băiatul nici nu l-a auzit. Când și-a mai revenit puțin, partida deja începuse. Cu teamă, puștiul a mutat pionul negru din fața regelui o căsuță. Pe degete i-a rămas o senzație rece și distantă, ca și cum n-ar fi atins un pion.

Nu știa pe ce criterii erau selectați membrii clubului, inclusiv adversarul său, dar, de la primele mutări și-a dat repede seama că era bun, chiar foarte bun. Acesta era atât de concentrat pe tabla de șah, de parcă totul din jur dispăruse, iar faptul că nu mișca nici o sprânceană îi dădea un aer insolent. Fiecare mutare a lui trasa linii de o frumusețe elegantă. Simțeai că debordează de încredere numai uitându-te la degetele subțiri și fine, în perfectă armonie cu splendidele piese de șah. Băiatul și-a coborât privirea spre degetele sale, la fel de jalnice ca stilul de joc. Cu fiecare mutare, mișcările au început să-i fie din ce în ce mai șovăitoare și mai nesigure.

Adversarul a preluat numaidecât inițiativa. Mutările lui erau diferite de cele ale Maestrului. A pornit numaidecât la asalt, traversând îndrăzneț poduri periculoase și tăindu-i sistematic orice încercare de a riposta. Apoi, cu cumpătare, a început să-și întărească poziția, uneori cu respirația întretăiată, alteori cu calm. Mutările sale absolut spectaculoase erau susținute de un întreg eșafodaj în care nu se întrezărea nici o fisură.

Băiatul s-a străduit să-și recapete stăpânirea de sine, și-a șters sudoarea rece, și-a mișcat gâtul într-o parte și într-alta și și-a mângâiat firele de păr de pe buze, dar, văzând calmul exasperant al adversarului, încercările sale au avut exact efectul contrar. Fotoliul era tare și foarte înalt, picioarele i se bălăngăneau în aer și nu-și găsea defel locul. „Bunicul ar fi dres imediat fotoliul ăsta incomod“, și-a zis el, cu gândul la patul-ladă. Ticăitul cronometrului și scârțâitul creionului celui care transcria partida îi produceau un inexplicabil sentiment de teamă. Până și penumbra constantă din cameră îl făcea să sufere. Din cauză că încăperea era la subsol și nu

avea ferestre, tabla de șah era luminată doar de câteva lămpi somptuoase. A clipit de câteva ori, dar în continuare piesele îi apăreau ca prin ceață. Îi era tare dor de lumina soarelui care intra pe ferestrele autobuzului. Îi lipseau mirosul de zahăr, degetele dolofane ale Maestrului și senzația pe care o avea când ținea în mână piesele zgâriate.

Adversarul îl șicana în fel și chip, fără să-i dea răgaz să se desfășoare. Atitudinea sa a rămas neschimbată pe tot parcursul jocului: apuca solemn o piesă, apăsa cu eleganță butonul cronometrului, punându-și în aplicare planul bine ticluit. Treptat, spectatorii au început să dea semne de plictiseală, ușor dezamăgiți că așteptările le fuseseră înșelate. Băiatul s-a năpustit în atac, dornic să-i întindă adversarului o capcană, să-l ademenească într-o situație periculoasă. Degeaba! Acesta îi dejuca rând pe rând toate încercările. Puștiul arăta ca un ageamiu care juca șah pentru prima oară. Chiar atunci, a răsunat în cameră vocea Maestrului, de care îi fusese atât de dor:

— Nu te repezi așa, tinere!

— Sssst! a ripostat cineva din public.

Fără să-i acorde atenție, băiatul s-a întors spre Maestru și l-a fixat cu privirea. Era singurul dintre spectatori care se uita la el, nu la tabla de șah. Era singurul care veghea asupra sa. Expresia de pe chipul lui era aceeași ca în autobuz – blândă și maiestuoasă. Într-adevăr, trebuia s-o ia mai încet, să nu se grăbească. Oceanul-Șah era mult mai vast și mai adânc decât își închipuise.

Maestrul și discipolul au dat din cap în același timp. Apoi, Maestrul a deschis ușița cuștii. Pion, care până atunci stătuse ca pe ghimpi, a făcut un salt, s-a frecat de picioarele spectatorilor și, trecând pe sub pânza albă, s-a strecurat sub masă. Odată cu el, băiatul a sărit jos din fotoliu și a dispărut dedesubtul mesei, locul în care se simțea cu adevărat puternic.

Totul a fost atât de fulgerător, că nimeni n-a avut timp să se dumirească ce se întâmplase. Bărbatul care făcea transcrierea a rămas năucit, cu creionul în mână, lumea a început să se foiască, iar domnul între două vârste s-a ridicat, scoțându-și ochelarii de pe nas. Până și adversarul lui s-a schimbat la față și a lovit nervos cu unghia în marginea tablei de șah.

— A abandonat?

— Mai rău, a dat bir cu fugiţii.

— Nu s-a mai pomenit niciodată aşa ceva!

Din fiecare colţ al odăii se auzeau proteste şi râsete jenate. În tot acest vacarm, băiatul, strângând pisica la piept, a ieşit brusc de sub masă, a deplasat calul pe mijlocul tablei de şah, a apăsat butonul cronometrului, după care a dispărut din nou sub masă. Soneria cronometrului i-a avertizat pe toţi, inclusiv pe rivalul său, că partida nu fusese nicidecum abandonată. Adversarul a ridicat un colţ al feţei de masă, asigurându-se că băiatul şi pisica erau tot acolo, a scuturat îmbufnat din cap şi, conştient că timpul trecea în defavoarea lui, s-a concentrat din nou asupra tablei de şah.

Scheletul mesei, vârtejurile nodurilor de lemn, materialul din care fusese făcută duşumeaua erau foarte diferite de lucrurile cu care era obişnuit în autobuz, dar, cel puţin, băiatul reuşise să se cuibărească sub masă, împreună cu Pion, ceea ce îi mai risipea puţin din neliniște. Puștiul a încercat să se calmeze, chibzuind la modul în care se desfăşurase până atunci partida. Abia după ce a scăpat de privirile iscoditoare ale spectatorilor, făcându-se mic-mic sub masă, a înţeles că luptase ca un laş. De acolo, de la picioarele rivalului său, a început să întrevadă o mică umbră în jocul sclipitor al adversarului.

Albul era la mutare. Deşi bufnitura cu care fusese aşezată piesa pe tabla de şah nu era la fel de răsunătoare ca aceea a Maestrului, totuşi băiatul a văzut clar mutarea materializându-se pe spatele tablei de şah: regina albă mărşăluia în forţă. Puștiul şi-a trecut degetele prin blana lui Pion, simţindu-i sângele pulsând sub piele. A rostit o rugăciune scurtă către Indira, a luat nebunul negru în mâna cu care mângâiase pisica şi a blocat regina albă.

În sală s-a auzit un murmur surd. Maestrul, care ţinea cuşca lui Pion cu uşiţa încă deschisă, a răsuflat o dată, scurt. Nimeni n-ar fi putut spune cu certitudine dacă mutarea fusese una genială, care ar fi putut produce o răsturnare de situaţie, sau pur şi simplu o cacealma. În orice caz, îi luase pe toţi prin surprindere şi rupsese ritmul plicticos al unei partide de la care nu te mai aşteptai decât ca puștiul, încolţit de adversar, să se arunce în gol de pe o stâncă, incapabil să găsească o soluţie salvatoare. Mutarea a stârnit, aşadar, un val de simpatie.

Acum, spectatorii nu-şi mai puteau lua ochii nici de la tabla de şah, nici

de la masă, urmărind cu uimire cum mutările băiatului căpătau tot mai multă forță, în ciuda siluetei sale plăpânde, care abia se întrezărea de sub masă. Adversarul făcea eforturi disperate să revină la planul inițial și să nu se mai gândească la ceea ce se întâmpla la picioarele sale.

Sub masă era liniște. Nu se auzeau decât hârșâitul pieselor pe tabla de șah și butonul cronometrului. Pion se cuibărise la pieptul băiatului, uitând parcă să mai clipească sau să mai miaune. Cei doi se uniseră în același spirit – spiritul șahului, ce se înfiripa în adâncimile de necuprins ale oceanului.

— Parc-ar fi Alehin!

— Da, „poetul tablei de șah“! Sau, mai bine zis „poetul de sub tabla de șah“, a șoptit cineva, și nimeni nu l-a mai întrerupt printr-un „sst!“.

Și, astfel, băiatul a compus o poezie demnă de numele lui Alehin. Prima parte a partidei a fost doar zgomot, însă cea de-a doua s-a dovedit o adevărată simfonie. În scurt timp, puștiul s-a repliat și le-a imprimat pieselor un ritm alert. Acum, nici unul dintre spectatori nu mai găsea ciudată partida aceasta, în care un singur jucător stătea în fața tablei de șah.

Amândoi s-au luptat pe viață și pe moarte. Puștiul a reușit să-și răscumpere câteva dintre greșelile din prima parte a jocului. Pe măsură ce timpul se apropia de sfârșit, adversarii s-au azvârlit orbește în luptă.

Regina albă a avansat la h5. Băiatul a ieșit în patru labe de sub masă, s-a așezat pe fotoliu și, după ce i l-a dat înapoi Maestrului pe Pion, și-a culcat pe tablă regele, recunoscându-și astfel înfrângerea. După o clipă de tăcere, spectatorii au început să aplaude reținut.

*

Aceasta a fost ziua din care băiatul a ajuns să fie supranumit Micul Alehin și „poetul de sub tabla de șah“. Din păcate, transcrierea acestei partide a fost ștearsă din arhiva Clubului de șah Pacific, pe motiv că puștiul fusese descalificat.

„… În ceea ce privește prima etapă a examenului de admitere, care a avut loc zilele trecute, membrii juriului au deliberat și au ajuns la concluzia că pe parcursul jocului atitudinea tânărului a lezat grav demnitatea clubului nostru… Așadar, vă informăm prin intermediul acestei scrisori că rezultatul partidei este negativ, datorită încălcării regulilor clubului – un caz într-

adevăr excepţional. Cu toate acestea, după cum prevăd criteriile de admitere, nu s-au întrunit condiţiile legate de scor, adică două victorii din trei partide sau o victorie şi două remize, aşadar, conducerea clubului îl invită pe tânăr să lupte cu mai mult curaj la a doua întâlnire. Ne exprimăm speranţa că, la viitorul meci, acesta va adopta o atitudine demnă de clubul nostru…“

După ce Maestrul i-a explicat, mai pe înţelesul lui, ce scria în scrisoarea primită de la club, băiatul nu s-a arătat nici supărat, nici surprins. Pur şi simplu a conchis cu seninătate că nu intenţiona să se prezinte la cea de-a doua înfruntare. Dacă să stea ghemuit sub masă şi să joace şah era o încălcare a regulilor, atunci va repeta aceeaşi greşeală de fiecare dată când va fi nevoit să joace şah în acel club. Pentru el, era mult mai rău decât să piardă o partidă.

— Îmi pare rău, i-a zis el Maestrului.

— Pentru ce?

— Pentru că nu pot să intru în clubul acela.

— N-are a face, a zis Maestrul, mânuind de zor telul.

Voia să încerce o prăjitură nouă şi ouăle bătute spumă săreau în toate părţile.

— Mai degrabă ar trebui să-ţi ceri scuze c-ai jucat atât de prost.

Băiatul a turnat în sită amestecul de făină şi zahăr. Praful căzut din castron s-a împrăştiat pe masă într-o ploaie fină. Pion s-a ascuns sub bibliotecă, gândindu-se probabil cum să-şi alunge plictiseala până să înceapă partida de şah.

— Lupta a fost puţin cam inegală.

— Nu mai spune! a zis bărbatul ironic.

— La sfârşit, am crezut că pot să obţin o remiză, dar… nu prea mai aveam teren de desfăşurare.

Maestrul a turnat făina peste albuşul bătut spumă. Băiatul ţinea bine castronul, în timp ce Maestrul, cu o spatulă de cauciuc, încorpora cu grijă făina, să nu se lase amestecul. De pe locul şoferului se auzea duduitul cuptorului electric în care era pusă la încălzit tava.

— Eu n-o să te opresc să joci şah sub masă, a zis Maestrul. Ştiu că te ascunzi acolo nu ca să-ţi ignori adversarul, ci ca să-i vezi mai bine stilul de

joc, aşa-i?

Băiatul a dat aprobator din cap, cu ochii la compoziția de pe lingura Maestrului.

— În orice caz, adversarul tău era bun. Am auzit că e campion la juniori. Era foarte sigur pe el!

— Da, și asta m-a copleșit și m-a făcut să fiu nervos.

— A, oricine se confruntă cu un adversar mai puternic vrea s-o rupă la fugă sau face exces de zel, așa cum ai făcut tu în prima parte a partidei. Tocmai în aceste momente trebuie să ții minte că într-un joc de șah nu ești singur. Nu vreau să uiți niciodată asta!

Maestrul a turnat amestecul în forme și a bătut tava de masă, ca să facă să iasă la suprafață bulele de aer.

— Poezia de pe tabla de șah este scrisă în alb și-n negru și atinge perfecțiunea numai când toate piesele se mișcă.

— Așa-i.

— Cu cât adversarul este mai puternic, cu atât cresc șansele să compui o poezie fabuloasă, cum nu s-a mai pomenit până atunci.

În curând, a început să se simtă în aer bine-cunoscuta aromă dulce, care a învăluit imediat autobuzul. Cuptorul duduia, iar băiatul a tras adânc aer în piept, umplându-și plămânii cu mirosul.

— Mă ascund sub masă tocmai ca să mă mișc împreună cu piesele adversarului.

— Așa ziceam și eu. Nu văd de ce aceasta ar fi considerată o atitudine lipsită de demnitate.

Maestrul a mototolit scrisoarea și a aruncat-o la coș. Cămașa, părul și degetele îi erau albe de făină.

— Când joc șah, trec prin tot felul de trăiri, a spus băiatul. Uneori, inima îmi spune că totul va fi bine, dar victoria nu vine când sunt sigur de ea sau când adversarul face o greșeală, ci în momentul în care forța pieselor celuilalt intră în rezonanță cu cea a propriilor piese, producând o melodie pe care nu ți-ai fi închipuit-o niciodată. Și, în clipa aceea, știi c-ai făcut ceea ce trebuia făcut. În fine, nu știu cum să explic…

— Am înțeles perfect ce vrei să spui, a zis Maestrul și a ridicat în sus degetul mare, dându-i astfel de înțeles că explicația lui era bună. Partida cea

mai puternică nu-i întotdeauna și cea mai justă. Pe tabla de șah, un lucru bine făcut are mai mare valoare ca forța brută, de aceea, tinere, intuiția ta este foarte corectă.

Băiatul și-a ridicat și el degetul cel mare și l-a îndreptat spre Maestru. Gestul i-a dat aripi, de parcă prin el ar fi reușit să-și șteargă înfrângerea și nereușita de a nu fi intrat în clubul de șah.

— Bun, s-a făcut checul. Mâncăm și noi azi?

Băiatul a încuviințat voios din cap. Atras de miros, Pion s-a apropiat tiptil și s-a frecat de picioarele Maestrului.

CAPITOLUL 6

Într-o zi, băiatul, care, la rugămintea bunicului, dusese la casa unui vechi client niște șuruburi decorative pentru un dulap, a dat pe drumul de întoarcere peste cinci-șase tineri care jucau șah în parcul de la poalele podului. Chiar de pe pod, puștiul și-a dat imediat seama că aceştia jucau doar ca să se afle în treabă. Arzând de nerăbdare, a coborât iute pe aleea de pe chei și a luat-o la fugă spre ei.

Stilul lor de joc nu semăna nici cu cel al Maestrului, nici cu cel al membrilor clubului de șah. Piesele cu care jucau erau pline de praf, dar nu din pricina patinei vremii, ci a grosolăniei cu care le mânuiau. Tabla era pătată de bere și scrum de țigară, iar tinerii stăteau pe niște scaune ce păreau subtilizate de la școala din apropiere. În timpul partidei făceau tot felul de glume nesărate și râdeau în gura mare.

La fel de „specială“ era și strategia lor de joc. Jucau repezit, ca și cum erau mai interesați să pufăie din țigară, decât să mute piesele. De fapt, nici nu se prea gândeau când făceau o mutare. Cu o agilitate exersată, luau în mână o piesă cu care o doborau pe cea a adversarului, fără să se sinchisească dacă, după aceea, o puneau pe mijlocul sau pe marginea căsuței. Pentru ei, atacul era totul. Habar n-aveau ce-i aceea apărare sau răbdare și nu căutau decât să-și provoace sau să-și ia prin surprindere adversarul. În urechile băiatului, ciocnirile dintre piese răsunau mai asurzitor ca zgomotul infernal pe care îl făceau buldozerele ce treceau pe strada principală.

Prins fără să vrea de atmosfera veselă, băiatul, căruia nu-i scăpase nici o mișcare din această partidă de ageamii, s-a pomenit că strigă:

— Nu duce regina atât de departe!

Tinerii s-au întors cu toții spre el.

— De ce nu? a întrebat cel care tocmai mutase regina pe când trăgea

dintr-o țigară.

— Dacă ai fi mutat-o doar o căsuță, la e7, ai fi lăsat loc de deplasare turnului, a răspuns băiatul precaut, ca nu cumva să-l scoată din sărite.

— Nu zău? a zis el pe un ton ce ar fi putut fi la fel de bine amuzant sau batjocoritor. Îți place șahul, amice?

Băiatul a dat din cap.

— Am vrea să jucăm șah cu tine, micuțule, dar vezi tu, șahu-i o treabă serioasă, doar pentru oamenii mari.

— Adică participați la un campionat de șah?

Indivizii au izbucnit în râs.

— Nu, nu chiar. Cine câștigă ia bănuțu'! Simplu ca bună ziua. De aia nu ne putem combina, amice. Se vede de la o poștă că n-ai o para chioară.

— Ba am bani! a zis el pe nerăsuflate.

Nici el nu știa de ce-l luase gura pe dinainte. Poate voise să-și încerce norocul, să vadă și un alt stil de joc… Sau poate nu-i plăcuse că fusese luat de sus, ca un țânc… În orice caz, n-avea de gând să se dea bătut în fața tipului acela care împrăștia scrum pe tabla de șah și muta furtunos regina.

— Uite! a spus el, scoțând din buzunarul pantalonilor tichetul de cumpărături câștigat la campionatul de la centrul comercial. Îl lăsase special în buzunar, ca să-l poată folosi oricând.

Gestul lui a stârnit alte hohote de râs. Câțiva, amuzați de întorsătura neașteptată, l-au îndemnat pe tânărul cu regina să accepte provocarea.

Desigur, valoarea tichetului de cumpărături era mult mai mică decât sumele cu care erau ei obișnuiți, însă tipul cu regina a mușcat momeala mai mult dintr-un capriciu. După ce-au bătut palma, s-au așezat față în față, cu tabla de șah între ei. Adică, de fapt, băiatul s-a băgat sub masa pe care era tabla de șah.

*

Ceea ce a învățat băiatul din această partidă a fost că nu era chiar atât de ușor să învingi într-un meci unde credeai, din capul locului, că aveai să câștigi.

Când a dispărut sub masă, tinerii au chiuit de parcă asistau la cine știe ce spectacol.

— Hei, amice, văd că nu eşti deloc timid!

— Sau poate nu ştie să joace dacă nu simte miros de picioare.

Şi s-au hlizit întruna, înfierbântându-se şi mai mult pe măsură ce băiatul arăta de ce era în stare.

La prima vedere, rapiditatea cu care individul muta i-ar fi putut crea probleme, dar pentru băiat era mai important să joace cum fusese obişnuit decât să se adapteze ritmului celuilalt. Sigur, piesele adversarului se mişcau repede, dar ecoul lor era transmis fără distorsiuni sub masă, apoi preluat de timpan şi proiectat pe tabla de şah din dosul pleoapelor băiatului.

Tânărul nu părea mulţumit dacă nu-şi punea toată forţa într-o singură piesă. Jocul său era într-adevăr o explozie de energie, dar, din punctul de vedere al puştiului, avea o sumedenie de neajunsuri. Ceilalţi gură-cască, la cel mai mic semn că băiatul ar bate în retragere, începeau să vocifereze şi să-l facă fricos, apoi, când observau că piesa pe care tocmai o desconsideraseră se transformase într-o armă redutabilă, izbucneau în urale şi fluierături. Tânărul cu regina spumega şi scotea înciudat vălătuci de fum din ţigară, lansându-se în mutări din ce în ce mai pripite.

Băiatul trebuia să fie atent să nu se lovească sau să nu dărâme piesele în clipa în care dispărea în grabă sub masă. În plus, nu voia să-i scape printre degete o situaţie avantajoasă. Trebuia să-şi croiască drum spre victorie, chiar dacă lucrurile nu mergeau ca pe roate. Ştia că avea să nimerească într-o capcană, dacă voia cu tot dinadinsul să facă pe grozavul şi să-şi rănească nejustificat adversarul. De fapt, tocmai în astfel de partide era mai indicat să se lase în voia jocului, dacă îşi dorea cu adevărat să câştige.

Gândurile acestea îi tot roiau prin cap în vreme ce stătea ghemuit sub masă. Bătea un vânt rece dinspre râu şi genunchii goi, pe care şi-i tot freca de pământ, îl usturau. În depărtare, se auzeau maşinile care treceau pe pod. Pe spatele mesei zgâriate, cu picioare metalice, pe care era lipit un autocolant cu emblema şcolii din apropiere, a început să se întrevadă drumul care-l ducea spre victorie. Tânărul cu regina a aruncat pe jos chiştocul şi l-a strivit nervos cu talpa. Cu alte cuvinte, se preda.

*

Pentru băiat, primii banii câştigaţi prin forţe proprii reprezentau, fără

îndoială, o sumă frumuşică, dar nu-i ajungeau să-i cumpere fratelui său mult-doritul submarin de plastic. Sâmbătă, la prânz, l-a luat cu el pe mezin la centrul comercial, unde au mâncat un meniu de copii.

O minţise pe bunica sa că, după şcoală, Maestrul îl invitase la masă. Desigur, nu-i pica deloc bine că trebuise să facă asta. Încerca să se convingă singur că n-avusese încotro, pentru că banii nu i-ar fi ajuns şi pentru prânzul bunicii, dacă punea la socoteală cât costa meniul de copii, plus biletele de autobuz, dar, în adâncul sufletului, ştia că era o scuză jalnică. De fapt, nu era deloc sigur că, dacă ar fi transformat în bani tichetul de cumpărături, aceasta ar fi fost într-adevăr o utilizare potrivită, pe măsura onoarei de a fi câştigat premiul întâi, aşa cum îi spusese bunica. Bancnota primită de la tânărul din parc, aspră, plină de mizerie şi mirosind a alcool, îi atârna în mână fără vlagă, obosită. Pe undeva, se temea ca gestul acesta să nu-i întineze drumul promiţător pe care pornise.

— Super! Super! a exclamat frăţiorul său de mai multe ori, ţinându-l strâns de mână.

Micuţul s-a uitat la fiecare fel de mâncare din caserolele expuse, de parcă era orbit de strălucirea lor, apoi s-a foit de colo-colo, neştiind pe care să-l aleagă ca, într-un final, să revină la varianta iniţială – meniul de copii. Era prima dată când puneau piciorul într-un restaurant din centrul comercial. Înăuntru era mare îmbulzeală şi se făcuse o ditamai coada la zona cu mâncare, de aceea nimeni nu-i băga în seamă. S-au aşezat la fereastră, într-un loc de unde se vedea tăbliţa cu Indira.

Frăţiorului său îi străluceau ochii în cap de bucurie şi era atât de nerăbdător, încât nu ştia de unde să înceapă să mănânce meniul.

— Super! a mai spus el o dată.

Apoi a luat steagul din vârful puiului cu orez şi l-a strecurat cu duioşie în buzunarul pantalonilor.

— Ia-l şi pe al meu, a zis băiatul, întinzându-i farfuria.

Mezinul i-a mulţumit entuziasmat şi, apucând steagul, a început să-l fluture în aer, râzând.

— Ce bună e! spunea micuţul la fiecare îmbucătură.

Băiatul a încuviinţat, deşi, la drept vorbind, nu prea-i simţise gustul. Orezul cu pui, hamburgerul şi cartofii prăjiţi fuseseră înghiţiţi de întunericul

din inima sa.

Acoperișul era plin de copii, numai plăcuța Indirei stătea stingheră într-un colț, iar banca pe care băiatul se așeza de obicei era goală.

— Uite, să nu-i spui nimic bunicii… i-a zis puștiul fratelui mai mic. Data viitoare, când o să câștig mai mulți bani, o să-i luăm și pe bunici cu noi la restaurant. Dar, până atunci, te rog să nu sufli o vorbă. E secretul nostru. Promiți?

— Promit! a răspuns voios fratele său, ridicând sus în aer furculița în care era înfipt un crevete prăjit.

*

— Ai pariat la șah, tinere?

Băiatul nu prea știa ce înseamnă „pariat“, dar a înțeles din tonul Maestrului că nu era de bine și că, de fapt, se referea la partida din parc, unde jucase șah cu tânărul bețiv.

— Da, a dat el din cap, spăşit.

— Și ai luat bani?

— Da.

— Aha… a zis Maestrul, oftând și trecându-și mâna peste obrazul neras, care a scos un scrâșnet aspru.

Nu părea supărat, ci vlăguit, îngândurat, ceea ce era și mai dureros pentru băiat. De când le oferise tinerilor din parc tichetul de cumpărături, de când câștigase partida de șah și mersese cu fratele lui să mănânce meniul de copii, o greutate îi apăsa neiertător conștiința, îmbolnăvindu-l, zdrobindu-l… Și totuși, de unde știa Maestrul ce se întâmplase în parc? Să-l fi luat gura pe dinainte pe fratele său? Gândurile i se învârtejeau în cap fără încetare. Planul său secret, ticluit cu atâta grijă, fusese dat în vileag într-o clipă. Eșuase lamentabil. Se simțea de parcă ar fi fost făcut pe loc șah-mat.

Maestrul s-a scărpinat în cap, și-a ridicat cureaua și a început să deseneze cu degetul pe masă tot felul de modele fantomatice. S-a ciupit de gușa care i se revărsa peste gulerul cămășii și a amestecat de câteva ori cu linguriță în zaharniță. Apoi, după un șir nesfârșit de gesturi mărunte, a deschis, în sfârșit, gura.

— Nu-s supărat pe tine c-ai câștigat bani la șah.

Privirea îi rămăsese în continuare în zaharniță.

— De pildă, marii campioni de șah participă la partide legendare, și pentru asta primesc un premiu în bani. Este ceva normal. Spectatorii au prilejul să aplaude desenele făcute cu migală pe tabla de șah, poeziile care se materializează din ea, sunetele măiestre care răsună prin sală, dorind ca, la rândul lor, să dăruiască măcar o fărâmă din emoția pe care au simțit-o în timpul meciului. Și entuziasmul cu care au urmărit partida se convertește, practic, într-o sumă de bani. Pricepi?

— Da, pricep.

Vocea băiatului tremura. Maestrul amesteca întruna zahărul.

— Dar banii manevrați de tinerii aceia din parc nu fac deloc cinste șahului. Sunt doar niște amărâți de bani. Pentru ei, șahul este doar un mijloc de a câștiga rapid bani, fără prea multă muncă. Acesta-i singurul lor obiectiv. Nici nu le trece prin cap c-ar putea da naștere la ceva frumos și nobil pe tabla de șah.

Câteva fire de zahăr au căzut din zaharniță și s-au vărsat pe masă.

— Vreau să spun… a zis Maestrul, lipindu-și arătătorul de firele de zahăr și mutându-și privirea la băiat: Vreau să spun că nu-mi doresc să joci șah în felul acesta. Jocul lor se bazează pe dorința de înavuțire, care nu-i totuna cu dorința de a da șah-mat la regele advers. Parcă ți-am mai spus asta cândva… Șahul e ca un instrument la care cânți la patru mâini, o pereche a ta, și cealaltă a adversarului. De aceea, oricât de pure ți-ar fi mutările, melodia va suna jalnic dacă adversarul va produce scrâșnete, zgârieturi și sunete stridente. Nu vreau să te văd jucând astfel. Tu ești în stare să-i lași pe toți fără suflare. Pe tabla de șah, adică sub tabla de șah, compui cele mai frumoase poeme. Nimeni nu știe asta mai bine ca mine. Șahul pe bani nu-i de tine…

— Am înțeles, a zis băiatul, care, nemaiputându-se stăpâni, s-a aruncat în brațele Maestrului. N-o să se mai repete. Îmi pare rău. N-am vrut să vă dezamăgesc… Nu știu ce m-a apucat. Îmi pare rău. Îmi pare foarte rău. Sunt un mare prost!

Băiatul și-a lipit capul de cămașa Maestrului. Apoi, și-a frecat mâinile de parcă voia să facă să dispară senzația pe care i-o lăsase în palme bancnota aspră, plină de mizerie, și a izbucnit în plâns. Și toate impuritățile care-i

înfundaseră până atunci inima s-au transformat în lacrimile care i se rostogoleau pe obraji, una după alta.

— Nu ești deloc prost, tinere!

Maestrul și-a petrecut brațele pe după umerii lui.

— Ba da, sunt un prost. Cel mai mare prost. Dumneavoastră m-ați învățat șah, iar eu… Unde mi-a fost capul? M-a luat valul… Și premiul… Premiul pentru care bunica s-a bucurat atât… L-am cheltuit fără să-i spun… Și asta după un joc de toată rușinea… Mă simt de parc-aș fi furat banii aceia de la bețivi. Îmi pare rău, Maestre! Iartă-mă, bunico!

Băiatul plângea în sughițuri și nu reușea să rostească decât frânturi de cuvinte. După ce și-a mai cerut o dată iertare, a izbucnit iar în hohote de plâns, udându-i cămașa Maestrului cu lacrimi și mucozități. Acesta l-a mângâiat de câteva ori pe spate, căutând să-l liniștească și spunându-i încontinuu că n-are de ce să-și ceară scuze, dar blândețea din tonul său l-a întristat peste măsură și l-a făcut să-și dea și mai mult drumul la lacrimi.

— Până la urmă, pe ce ai cheltuit banii?

Maestrul și-a apropiat fața de urechea băiatului, de parcă-i vorbea unui copil mic.

— Pe… meniul… de… copii… eu… și… fratele meu…

— Da? Ce bine! Cred că fratele tău s-a bucurat. Bine, bine…

Pieptul, coastele, burta, pulpele… tot trupul Maestrului era moale și cald. Băiatul s-ar fi lăsat cu totul în voia lui, știind că ar fi fost primit cu generozitate. A închis ochii. Moliciunea și căldura păreau nesfârșite.

„Ca și cum s-ar fi cufundat în Oceanul-Șah“, și-a zis băiatul. Dincolo de ferestre, umbrele înserării se târau tot mai aproape. Băiatul și-ar fi dorit să poată rămâne veșnic aici, împreună cu Maestrul. Și lacrimile au început să-i curgă iar din ochii închiși.

*

Puștiul avea să se întrebe toată viața de ce plânsese cu atâta foc în seara aceea. Poate presimțise ceva? Aceea fusese ultima zi petrecută cu Maestrul în autobuzul dezafectat, așadar intuiția nu-l înșelase. Nu plânsese din cauza partidei pe bani, ci pentru că avusese un presentiment care nu-i dăduse deloc pace. Dar dacă, de fapt, tocmai această presimțire îl adusese pe

Maestru mai aproape de moarte și îi grăbise ultimele clipe din viaţă? Oare să-i fi cobit? La aceste gânduri, îl cuprindea panica. Răsufla greu și tot corpul îi tremura.

Atunci i se părea că aude un glas fantomatic:

— Nu te repezi așa, tinere!

Vocea era caldă și plutea vie prin aer, iar lui i se tăia respirația și simțea nevoia să se uite în jur, redevenind băiatul de unsprezece ani care plângea din nou cu sughițuri, ca în noaptea aceea.

*

După școală, băiatul a vrut să facă un ocol, în drum spre casă, pe la autobuzul dezafectat. A depășit garajul, dar ceva nu era în ordine. Și-a dat seama de asta de îndată ce a trecut prin gaura din gard. Nu mai era aceeași grădină liniștită cu care fusese obișnuit. Ca din senin, apăruseră niște necunoscuți care se foiau de colo-colo. Locul era într-o fierbere continuă – un amestec ciudat de agitație și buimăceală. La ferestrele căminului de nefamiliști se înșiruiau zeci de chipuri. Erau și unii care se urcaseră pe acoperiș și priveau aplecându-se peste balustradă. Se strânsese puhoi de lume: adulți, copii, bătrâni, șoferi, ghizi, mecanici auto, cupluri de îndrăgostiți, vagabonzi, gospodine, oameni de afaceri, elevi, excursioniști, călugări, polițiști… Unii își luau notițe privind prin binoclul de operă, alții huiduiau sau se hlizeau. Un bărbat ținea pe umeri un aparat mare de filmat, la care pusese câteva reflectoare și un coleg de-al său vorbea ceva la un microfon. Unora le ardea de glume, alții erau indignați sau se rugau. Însă nimeni nu-și dezlipea ochii de la autobuzul dezafectat.

Băiatul s-a așezat în patru labe, încercând să se strecoare printre picioarele lor, dar era așa o învălmășeală, că n-a reușit să înainteze.

— Scuzați-mă. Faceți loc… Sunt elevul Maestrului. Jucăm șah împreună.

Dar nimeni nu-i dădea atenție.

— Mă scuzați, Maestrul mă așteaptă. Trebuia să jucăm șah…

În cele din urmă, a întrezărit printre picioarele oamenilor autobuzul dezafectat. Lumina vitraliilor de la ferestre, aparatele de lângă scaunul șoferului, nuanțele frunzelor veștede de pe acoperiș erau neschimbate, însă cineva pusese în jurul autobuzului o sfoară dincolo de care nu se putea

trece. Cel mai mult l-a luat prin surprindere zgomotul asurzitor făcut de un excavator. La capătul brațului avea o cupă uriașă, care părea mai tare și mai rezistentă ca autobuzul însuși. Ridicată în aer, cupa era mai înaltă decât palmierii din grădină.

— Nu ți-ai găsit momentul să joci șah, s-a auzit o voce de deasupra capului său. Cineva a murit.

Tocmai când a vrut să-i ceară o explicație, mugetul excavatorului s-a intensificat. Ca la un semn, mulțimea a reacționat și a început să mișune iar în jurul lui. Câțiva i s-au atins în trecere de spinare. Cineva l-a călcat pe mâini.

— Hei, tu! Înapoi! i-a strigat un polițist, fluierându-l.

— Fiți gata, vă rog.

— De unde o să înceapă?

— De la ușa pasagerilor.

— Și dacă taie și cadavrul odată cu autobuzul?

Șoaptele se învălmășeau din toate părțile, amestecându-se cu vaietul excavatorului. Sprijinindu-se pe palmele însângerate, băiatul a căutat din ochi figura Maestrului. Trupul burtos trebuia să fie pe undeva, la o fereastră…

Deodată, excavatorul a gemut și și-a ridicat în aer cupa uriașă.

— Opriți-vă, a strigat băiatul, repezindu-se spre autobuz. Maestrul…

Dar imediat niște brațe l-au apucat și l-au tras cu brutalitate înapoi, în mulțime. Cu pantalonii plini de noroi și genunchii juliți, a încercat să se apropie iar de autobuz, dar înaintea lui se formase un zid uman.

— Vă rog, opriți-vă. Maestrul… trebuie să-l ajutăm!

Vocea lui se scurgea parcă în pământ.

— Facem tot ce putem să-l ajutăm pe domnul administrator, numai că, dacă nu tăiem autobuzul, n-avem pe unde scoate cadavrul, i-a strigat cu amabilitate cineva din spate, dar băiatul a scuturat vehement din cap, ca și cum ar fi vrut să alunge vocea aceea de lângă el.

— Maestrul nu-i un cadavru! Jucăm șah împreună!

— Din păcate, seara trecută inima i-a cedat.

Tocmai atunci, cupa excavatorului s-a izbit de ușa autobuzului. În jur se stârnise un val de agitație și de strigăte alarmate. Bliţurile au fulgerat toate

în acelaşi timp. Băiatul a simţit cum îi vibrează pământul sub palme.

Opunând încă rezistenţă, şasiul autobuzului s-a zgâlţâit în stânga şi-n dreapta de două-trei ori. Spre uimirea tuturor, uşa s-a strâmbat cât ai clipi şi s-a desprins din cadrul ei într-o ploaie de cioburi. Încă de la prima lovitură, autobuzul s-a deformat ca un elefant rănit mortal, care se prăbuşea în iarba savanei. Cupa excavatorului a continuat să-i scobească fără milă rana. Plăcile metalice ale caroseriei au fost smulse, şi, din gaura căscată, se iţeau cabluri atârnate de tavan, perdele sfâşiate, ţevi îndoite şi rupte. Din cauza frecării, din vârtejul de pilitură de fier şi de praf izbucnea când şi când un nor de scântei. Lumea striga de parcă asista la un spectacol ieşit din comun. Fotografii au început să facă poze în rafală, în timp ce individul cu microfonul vorbea întruna, din ce în ce mai precipitat.

La un moment dat, băiatului nu i-a mai ajuns la urechi nici un sunet. Chiar dacă excavatorul îşi repezea cupa în autobuzul care gemea din toţi rărunchii, timpanele puştiului erau înfăşurate într-un soi de linişte, iar inima abia-i mai bătea. Doar emoţiile puternice ale spectatorilor îl izbeau în valuri succesive, fierbinţi. Atunci i-a venit ideea să se lase pe vine, la picioarele mulţimii, ţinându-şi respiraţia. Poate dacă se făcea mic-mic de tot, lucrurile se mai puteau schimba, aşa cum se întâmpla câteodată la jocul de şah. Aşadar, s-a chircit şi s-a ghemuit atât de mult, că mai avea puţin şi se lipea de pământ.

A văzut cum grinzile din Armenia şi stucatura libaneză, de care Maestrul era aşa de mândru, s-au desprins şi au căzut în acelaşi timp, strivind sub greutatea lor setul cu farfuriile de tort şi serviciul de ceai, care s-au prefăcut în mii de fărâme. Bustul zeiţei şi comoda cu arabescuri complicate au împărtăşit aceeaşi soartă. O bucată mare din autobuz a fost dislocată în întregime, şi, în clipa în care braţul excavatorului s-a oprit, o umbră firavă a ţâşnit dintre dărâmături şi s-a făcut nevăzută în tufişuri. Nici unul dintre spectatorii absorbiţi de manevrele excavatorului n-a observat-o. Doar băiatul a rămas fără suflare.

— Pion! a strigat el din toate puterile. Pion, vino-napoi!

*

Ştirile despre descarcerarea cadavrului din autobuzul dezafectat au

apărut, discret, în ziarul de seară și la televizor. Spre deosebire de tevatura de la fața locului, știrile din presă au dat dovadă de moderație, însă din ele răzbătea un amestec de ridicol și milă la adresa răposatului, un bărbat gras, suferind, care a trebuit scos cu mare greutate din autobuzul în care trăise.

În cele din urmă, chiar dacă autobuzul a fost distrus pentru a se lărgi ieșirea, nici un om sau nici un grup de oameni n-ar fi putut să care în brațe o masă de carne de două sute cincizeci de kilograme. Pentru a-l transporta pe bărbat, au fost nevoiți să recurgă la un excavator și o macara mobilă. Cadavrul a fost prins în niște curele, care-l țineau într-o poziție ciudată, cu mâinile îmbrățișându-și genunchii și fața îngropată în grăsimea burții. Strădaniile de a reduce în ultima clipă dimensiunea trupului inert i-au amintit băiatului de Indira, împinsă de la spate de îngrijitor ca să intre în minuscula cușcă a liftului. Dintre toți cei de față, băiatul era singurul care deplângea cu adevărat acest șir de evenimente nefericite.

După ce trupul neînsuflețit a fost scos, într-un final, din rămășițele autobuzului și purtat prin aer, mulți dintre cei care așteptaseră să vadă deznodământul au fost la un pas să aplaude, dar în ultima clipă și-au băgat iute mâinile în buzunare. Brațul macaralei era întins la maximum. Cadavrul, de parcă voia să le arate tuturor că nu era mort de-a binelea, s-a răsucit pe jumătate, o dată spre dreapta, și încă o dată spre stânga. Hălcile de carne care-i ieșeau prin curea i-au tremurat în aceeași cadență. Spectatorii se uitau cu sufletul la gură, îngrijorați să nu cedeze cârligul.

La un moment dat, ceata de gură-cască aproape c-a uitat că în fața lor se legăna, suspendată de curele, o ființă omenească. Pentru că avea fața înfundată în grăsimea pântecelui, canalele de televiziune n-au mai trebuit să-i acopere trăsăturile cu o bandă încețoșată. Degetele, din care ieșeau prăjituri din cele mai fine și care întindeau cu meșteșug capcane pe tabla de șah, nu se mai vedeau, îngropate adânc în masa inertă de grăsime. Corpul își pierduse aspectul uman din cauza articulațiilor grotesc contorsionate și a cărnii strivite de cureaua ce aducea cu o plantă cățărătoare. Părea o ofrandă adusă unor zei uriași, suspendați între cer și pământ.

Brațul macaralei s-a rotit ușor, îndreptându-se spre camionul care aștepta în garajul din partea cealaltă a gardului. În timpul manevrei, posteriorul, care-i ieșise din cureaua de susținere, s-a atins de palmieri, rupându-le o

ramură. Turul pantalonilor s-a sfâșiat, dar macaraua nu s-a oprit. Odată cu deplasarea trupului administratorului, mulțimea a migrat și ea spre zona unde era garajul pentru autobuze. Cei care aveau aparate de filmat au rupt-o la fugă ca să nu rateze momentul în care cadavrul era depus pe platforma camionului. Unii s-au cățărat pe gardul de protecție, alții l-au forțat ca să treacă prin el. Gaura croită pe dimensiunea trupului plăpând al băiatului s-a lărgit văzând cu ochii.

Puștiul, rămas singur în grădina căminului de nefamiliști, n-a apărut în nici una dintre pozele din articolele de ziar și în nici una dintre filmările de la televizor. Băiatul a pășit peste rămășițele autobuzului. Cuptorul electric, rezervorul de apă, butonul pe care scria „următoarea oprire“, farfuriile de tort, telul, zaharnița, totul se transformase într-o mare de sfărâmături și moloz. Băiatul știa ce fusese fiecare ciob, cum folosise Maestrul fiecare obiect… El era singurul care le mai putea trezi la viață. Amintirile i-au jucat înaintea ochilor – de la forma degetelor Maestrului, la mirosul care învăluia fiecare colțișor al autobuzului.

Fără să-i pese de cioburile ascuțite care-i intrau prin tălpile încălțărilor, puștiul s-a dus în spatele autobuzului, unde a descoperit masa de șah – singura intactă în mijlocul a tot ceea ce fusese distrus, deformat, strâmbat și chinuit. Era acoperită de pământ, praf și pilitură de fier, dar era acolo, fără nici o zgârietură.

Băiatul a îngenuncheat și-a luat de pe jos piesele împrăștiate care încotro. Pionii, reginele, caii, turnurile, nebunii, regii… A șters praful de pe fiecare și le-a băgat în buzunarul pantalonilor. După ce a găsit toate cele treizeci și două de piese, a cules de sub masă cârpa în care Pion stătea încovrigat sub masa de șah și și-a îndesat-o în buzunar. Agitația continuă din spatele gardului nu răzbătea până la el.

Puștiul, cu buzunarele doldora cu piese, a ridicat masa de șah cu mâinile însângerate. Mulțimea se risipise. Mai era puțin și se întuneca, dar băiatul a rămas de veghe printre rămășițele pământești ale autobuzului dezafectat. Umbrele erau neclintite, sorbite parcă în străfundurile unei liniști depline.

— Pion! a strigat el către tenebrele înserării, dar n-a primit nici un răspuns.

CAPITOLUL 7

După pierderea Maestrului, lucrul de care se temea cel mai mult Micul Alehin era să crească. Să fie mai înalt, umerii să i se lățească, să i se definească mușchii, pantofii să-i rămână mici, degetele să i se rotunjească, oasele să-i iasă în evidență… toate aceste semne care anunțau schimbarea îl târau într-o mlaștină a fricii. Mărimea îi putea fi fatală! Când întâlnea în oraș bărbați de aproape doi metri înălțime, se albea la față și i se tăiau picioarele. Odată i s-a făcut greață când a văzut la televizor o sărbătoare la care se făcea cea mai mare pizza din lume. Maestrul luase proporții exagerate și moartea lui ajunsese pentru ceilalți un spectacol. Mărimea o condamnase pe Indira să rămână închisă pe acoperiș și pe Mīra să fie strivită de ziduri. Și, înainte de toate, cum ar fi încăput sub tabla de șah dacă ar mai fi crescut?

„Să crești e o dramă.“

Aceste vorbe i s-au întipărit adânc în minte, ca o rană deschisă, supurândă, ca un fir nevăzut care-i va traversa întreaga existență.

Cea mai mare parte a zilei și-o petrecea chircit sub masa cu tabla de șah, jelind moartea Maestrului și luptându-se cu iminentele schimbări fizice. Tocmai de aceea, scosese tabla de șah de sub dărâmăturile autobuzului și o cărase acasă. O ridicase în brațe ca să nu-i zgârie picioarele, trăgând-o pe cheiul peste care se pogorâse înserarea. Cât timp jucase șah pe ea, nu-și dăduse seama cât de mult cântărea, dar era mult prea grea pentru un copil de unsprezece ani. Îl dureau mâinile pe care i le călcase în picioare gloata, genunchii îi erau juliți, iar părul i se acoperise de un praf cenușiu. O pâclă rece se ridica din apele râului, iar pe cer nu sclipea nici o stea. Se oprea din zece în zece metri, își freca brațele și o pornea iar la drum, mai înainta zece metri și iar stătea puțin pe loc, să-și tragă sufletul, și tot așa, cu fiecare pas pe care-l făcea ducând cât mai departe de ochii curioșilor tabla de șah. Din

când în când, se întâlnea cu oameni care ridicau întrebător din sprâncene, miraţi că un copil căra ditamai masa, dar nici unul nu s-a oferit să-i dea o mână de ajutor. În cele din urmă, a ajuns acasă, şi-a depus povara lângă patul-ladă şi s-a lăsat pe vine, fără să mai fie în stare să rostească nici un cuvânt.

După întâmplarea nefericită din autobuzul dezafectat, Micul Alehin se întorcea direct acasă. Era vigilent ca nici o părticică din corp să nu-i iasă de sub masă, ciugulea din mâncarea adusă de bunica, apoi adormea chircit, cu capul între genunchi, plângând. Nici măcar n-avea chef să aranjeze piesele pe tablă şi nu se sinchisea să răspundă când era strigat.

Bunicii mai aveau puţin şi se îmbolnăveau de grijă, dar nu l-au silit să iasă din carapacea sa. Bunicul venea la el în odaie de nenumărate ori, dar, în loc să schimbe o vorbă cu el, lăcuia masa în tăcere, după care o lustruia cu o cârpă. Bunica i-a cusut un săculeţ pentru piesele de şah din cârpa lui Pion, şi, astfel, buzunarele pantalonilor puştiului şi-au recăpătat forma iniţială. Rupându-şi de la gură, frăţiorul îi aducea băiatului pachetelul său cu mâncare. Însă acesta nu se atingea de el, fiindcă gustul dulce îi aducea aminte de Maestru şi-l îndurera peste măsură. Dezarmat în faţa lipsei de chef a Micului Alehin, mezinul sfârşea prin a da gata şi gustarea sa, şi pe cea a fratelui mai mare. Fiecare membru al familiei încerca, în felul lui, să-i intre în voie băiatului.

În tot acest răstimp, bunica îşi făcuse o sumedenie de gânduri negre ca nu cumva buzele nepotului să se lipească la loc, ca la naştere. În afară de mâncat, băiatul de-abia dacă deschidea gura. Cum ar fi dacă buzele, stând atât de mult cicatrice peste cicatrice, şi-ar fi amintit cum fuseseră înainte de naştere şi s-ar fi acoperit, peste firele de păr, de o peliculă fină, care le-ar fi ţinut iar unite? Noaptea, bunica îngenunchea lângă pat, se apropia de el şi-i strecura uşor degetul arătător în gură. După ce se asigura că buzele nu i se sudaseră, strângea la piept nelipsita cârpă, într-o rugăciune mută, şi spunea:

— Noapte bună!

Micul Alehin se cufunda în somn, cu căldura degetelor bunicii zăbovindu-i pe buze.

Nimeni, nici chiar băiatul, nu ştia când o să se încheie perioada de doliu. Neavând încotro, bunicii au vegheat asupra nepotului lor, în timp ce el

stătea ghemuit sub masa cu tabla de șah, în brațe cu săculeţul încropit din cârpa lui Pion. Puștiul se închisese într-un ou al tristeții și toată lumea aștepta cu sufletul la gură, cu urechile ciulite, să audă cum i se crapă coaja și băiatul iese iar la lumină.

Într-o duminică seara, Micul Alehin a desfăcut șiretul săculeţului și a așezat piesele pe tabla de șah. Doliul luase sfârșit. Bunicii, care stăteau la masă, și-au ținut răsuflarea, privind cum fiecare piesă este pusă pe căsuța ei. După atâta amar de vreme, piesele își reluaseră iute pozițiile în obișnuitul decor cu pătrățele, așteptând noi ordine, ca să poată să înfrunte cu curaj trupele inamice.

Din acea zi, locul de sub tabla de șah a redevenit spațiul în care putea chibzui în voie asupra fiecărei mutări. Mânca alături de cei ai casei și dormea, ca de obicei, în patul-ladă, însă în perimetrul acela îngust de sub masă încă îl mai jelea pe Maestru și tot acolo se simțea cel mai aproape de el, mai cu seamă când își fixa privirea pe spatele tablei de șah. Odată, pe când își bătea capul cu niște probleme de șah dintr-o culegere, și-a dat seama cu stupoare că în subconștient aștepta următoarea mutare a Maestrului și mica bufnitură care o însoțea.

În oraș umbla vorba că autobuzul dezafectat fusese luat de acolo, palmierii care începuseră să se veștejească, smulși din rădăcină și rămășiţele pământești ale administratorului au fost îngropate într-un cimitir dintr-un oraș îndepărtat, de unde se trăgea Maestrul, însă Micul Alehin își astupa urechile să nu audă aceste bârfe și nicicând n-a mai pus piciorul în curtea căminului de nefamiliști.

*

Perioada de doliu se încheiase, ca un dar nevăzut din partea cerului, dar a durat ceva până ca puștiul să conștientizeze asta. Micului Alehin a rămas prizonier în trupul unui băiețel de unsprezece ani, care nu avea să mai crească. Chiar dacă mintea și talentul de șahist i s-au dezvoltat în continuare, corpul și-a păstrat mărimea potrivită, care să-i permită să stea ghemuit sub masa de șah.

Nimeni nu s-a întristat, dimpotrivă, băiatul a răsuflat ușurat că fusese salvat de drama creșterii. În clipa în care a înțeles că nu se va mai împlini la

trup, Micul Alehin a păşit în lumea adulţilor.

Singura excepţie erau buzele. Într-o zi, a văzut că firele de păr de pe buze îi erau mai dese şi mai groase şi a fost cât pe ce se să ţipe de uimire. Desigur, asta n-avea legătură cu înfăţişarea sa, ci cu mica lui dramă personală.

Fluturând nestingherite în toate părţile, firele îi creşteau viguroase şi încâlcite. Pe moment, s-a dus cu gândul la smocurile de păr de la subraţul şahistului sacrificat, şoferul pe care-l găsise înecat în bazinul şcolii. I-au revenit vii în minte unduirile firelor de păr, în care încă mai palpita viaţa, contrazicând parcă prezenţa morţii din trupul din piscină. Şi-a suflecat în grabă pantalonii ca să-şi cerceteze gamba de unde-i fusese prelevată grefa de piele, dar nici acolo, pe vechile cicatrici de după operaţie, nici într-altă parte n-a descoperit semnele vreunei schimbări dezgustătoare, ci doar un puf fin.

Şi totuşi, dacă firele de pe gură erau doar începutul şi în tot corpul aveau să se declanşeze nebănuite schimbări? Dacă buzele, operate cu de-a sila, se răzbunau pe el? Chinuit de frică, Micul Alehin a pus mâna pe foarfecă şi, aşa cum făcuseră mai demult colegii săi, s-a apucat să-şi tundă părul de pe buze. Palid şi transpirat, a scos, oripilat, cu limba părul ce i se se prinsese de interiorul buzelor.

Nu fusese o idee prea inspirată. Le putea tăia de câte ori voia, că firele creşteau mai groase, mai dese şi mai viguroase, de parcă îşi băteau joc de nerozia lui. Cel mai mult îl scotea din sărite că părul care-i creştea la loc îl înţepa într-aşa un hal, că nu se mai putea concentra la joc. Cu cât se holba mai intens la dosul tablei de şah, cu atât buzele îl usturau mai tare şi, enervat, pierdea şirul gândurilor.

Într-un final, Micul Alehin a încetat să se mai lupte cu firele de păr şi le-a lăsat să-i crească în voie. Nu uitase să-şi inspecteze şi alte locuri de pe corp şi a făcut eforturi disperate să nu se mai gândească la pilozitatea lui excesivă. În scurt timp, i-a fost din ce în ce mai limpede că părul de pe buze era un caz cu totul special, de fapt, singurul care creştea după regulile normalităţii. Oricum, temerile sale se dovediseră nefondate. Firele de pe gambe, care acum îi creşteau pe buze, stăteau mărturie că puştiul era de-acum om mare, în ciuda cuvântului „mic“ din porecla sa – Micul Alehin.

După ce autobuzul dezafectat a fost făcut bucăți, locul de desfășurare a talentului său a fost subsolul hotelului Pacific. Ținând cont de disputa cu juriul de la Clubul de șah Pacific, și pentru el a fost o mare surpriză să aibă ocazia să mai joace acolo.

Când un reprezentant al clubului i-a făcut o vizită acasă, băiatului i-a luat ceva timp să-și dea seama că acela era domnul între două vârste, secretarul clubului de șah. Ca și data trecută, bărbatul purta un costum fără nici o cută, avea părul dat cu briantină și la rever îi sclipea insigna cu emblema clubului. L-a măsurat pe băiat din cap până-n picioare, ca să se convingă că nu mai crescuse, și, când a dat cu ochii de firele de pe buze, și-a ferit repede privirea. Micul Alehin împlinise cincisprezece ani.

— Bine, dar am fost descalificat mai demult, a spus el.

— Da, da, știu, lucrurile n-au ieșit tocmai bine. A, să nu uit, îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat cu administratorul căminului. Te rog să primești cu întârziere sincerele mele condoleanțe, a zis secretarul, înclinându-se cu o falsă curtoazie. La drept vorbind, adevăratul motiv pentru care mă aflu aici n-are legătură cu Clubul de șah Pacific, ci cu Clubul de șah *abisal* Pacific.

Micul Alehin habar n-avea ce să-i răspundă.

— Cei de la Clubul de șah Pacific n-ar fi acceptat în ruptul capului pe cineva cu un stil de joc atât de aparte. Însă Clubul de șah abisal Pacific îți oferă posibilitatea să arăți ce poți.

Dintr-un colț al bucătăriei, bunica îi privea îngrijorată, frământând în mâini veșnica ei cârpă.

— Ce-i acela Clubul de șah abisal Pacific? a întrebat contrariat Micul Alehin.

Secretarul însă și-a dres vocea fără să-i răspundă, căutând să tragă de timp.

— Joci așa pentru că nu vrei să te vadă adversarul? Sau, dimpotrivă, tu nu vrei să-l vezi pe el? Sau ambele? În șahul legat la ochi, e un handicap destul de mare să nu poți vedea, deci ce-ai de câștigat dacă te ascunzi sub tabla de șah? Are vreo legătură cu pisica?

Secretarul l-a chestionat mai departe: Era un exercițiu impus de mentorul său? Făcea parte dintr-un antrenament special? Chiar juca mai bine de sub masă decât atunci când avea în față tabla de șah? Câte victorii și câte

înfrângeri avusese? Îi plăceau spațiile înguste? Dar cele întunecoase?

Băiatului îi venea greu să răspundă la avalanșa de întrebări. Nu se gândise niciodată de ce juca în felul în care juca. Așa i se părea firesc, ca regula care spunea că pionul avansează din căsuță în căsuță. Așa fusese de când lumea, de pe vremea Maestrului, când stătea sub masă, cu Pion în brațe…

— Bine, bine, a dat din cap secretarul mai mult pentru sine și a schimbat subiectul, văzând că băiatul tăcea mâlc. N-ai vrea să încerci să joci șah și să mânuiești o păpușă în același timp? Poți face asta la Clubul de șah abisal Pacific.

— O păpușă? a întrebat pe neașteptate băiatul.

— Da, o păpușă mecanică. Ai auzit vreodată de Turcul, o mașină de șah, fabricată în 1769 de baronul maghiar Kempelen[13]? Era un automat îmbrăcat în straie turcești, care știa să joace șah excelent. Prima dată a fost prezentat împărătesei Maria Tereza la Curtea din Viena. În 1809, a jucat împotriva lui Napoleon însuși. Sigur, deși se numea automat, în interiorul lui era ascuns un om care-l mânuia.

13. Wolfgang von Kempelen (Kempelen Farkas; 1734–1804), baron maghiar născut la Pressburg (Bratislava), devenit jurist la curtea regală ungară din Pressburg. În 1765, este numit de împărăteasa Maria Tereza înalt funcționar pentru regiunea Banatului și se mută la Timişoara, unde va sta cinci ani. În urma unei întrevederi la Viena, von Kempelen îi promite împărătesei că o va impresiona cu o invenţie inedită: un automat care joacă şah. Astfel, în timpul şederii sale la Timişoara, ia naştere automatul de jucat şah, care, la douăzeci de ani după moartea inventatorului, se va dovedi o mare înşelătorie, întrucât, în realitate, în interiorul maşinii era ascuns un pitic, un foarte bun jucător de şah, descoperit de von Kempelen în Italia.

Secretarul și-a plimbat ostentativ privirea prin cameră, zăbovind când asupra mesei rămase de la Maestru, când asupra patului-ladă pe tavanul căruia era desenată o tablă de șah.

— Da, am citit într-o carte despre el.

— În acest caz, discuția noastră va avansa repede, a zis secretarul, scărpinându-și barba și așezându-se picior peste picior. Oamenii vor de la șah lucruri diferite și, uneori, foarte complicate. Unii vor să-și alunge urâtul și să se distreze, alții urmăresc o plăcere elevată. Unii vor să se confrunte cu un adversar uman, alții, dimpotrivă. Pasionații de șah din Antichitate n-au încetat să caute ceva ce transcende inteligența omului, sperând că, poate,

secretul șahului este ascuns în viteza luminii sau în licărirea stelelor care își cern strălucirea pe pământ. Ca răspuns la toate aceste năluciri, a luat naștere Turcul. Un adversar uman nu le era de ajuns. Sigur, nu voi pune la socoteală calculatoarele, pentru că nu sunt, nici mai mult, nici mai puțin, decât niște mașinării de făcut calcule rapide. Așadar, secretul șahului este învăluit într-un parfum romantic. Presupun că până aici suntem de acord.

Micul Alehin a încuviințat.

— Bunăoară, de ce a fost înființat Clubul de șah abisal Pacific? Foarte simplu! Cei care vor să joace șah urmărind cu obstinație jocul în sine și respectându-i cu strictețe regulile vor ajunge să-și dezvolte un grad superior de inteligență. Locul lor este la Clubul de șah Pacific. Pe când, pentru cei care doresc să se urce la bordul unui submarin numit *Fantezia* și să se aventureze pe fundul Oceanului-Șah, Clubul de șah abisal Pacific este mult mai nimerit – un loc unde pot juca, după pofta inimii, o partidă romantică, fără să plece urechea la gurile rele care spun că șahul de-aici este o farsă sau că te face s-o apuci pe căi greșite.

— Cum rămâne cu păpușa pe care trebuie s-o mânuiesc?

— Ei, s-o luăm încetișor, a zis secretarul, dându-și importanță, apoi și-a dres vocea și și-a înmuiat de complezență buzele în ceaiul negru adus de bunica: Întrucât la Clubul de șah abisal Pacific au existat numeroase cereri pentru un automat de șah, fiica unuia dintre sponsori ne-a dăruit o păpușă mecanică, o marionetă inteligentă, în stare să scrie scrisori. Intenționăm s-o modificăm, adaptând-o jocului de șah. În loc să țină un stilou, o s-o facem să prindă în mână o piesă de șah. Am luat deja legătura cu un celebru maestru păpușar. Marioneta o să mute piesele și o să-l hărțuiască pe regele advers, cu alte cuvinte o să se poarte ca un om în carne și oase. Incitant, nu? Iar tu, Micule Alehin, ești cel care-o să-i faci să-i bată inima în piept!

Surprins de tonul categoric al secretarului, băiatul a privit în pământ, neștiind ce să răspundă.

— Probabil că știi că, în 1854, Turcul a fost expus în Muzeul Philadelphia din America, dar a pierit într-un incendiu după optzeci și cinci de ani de viață. Pentru că era o simplă păpușă, ar fi putut la fel de bine să trăiască o sută-două de ani, dar pesemne că se apropiase atât de mult de oameni, că nu se mai dădea dus de lângă ei și, așa, a ajuns să fie și el pe

jumătate om. Cine ştie, poate de asta a şi căpătat o speranţă de viaţă asemănătoare cu cea a unui om obişnuit. Urmând exemplul Turcului, cred că şi tu te poţi contopi cu păpuşa mecanică. Toţi vor rămâne cu gura căscată, fascinaţi să asiste la revenirea Turcului. Tu poţi nu numai să faci să-i bată inima, dar şi să devii păpuşa însăşi, graţie faptului că eşti atât de mic…

Secretarul a zâmbit pentru prima dată de când venise. Şi-a încrucişat mâinile pe piept şi, cu ochii la buzele băiatului, a chicotit înăbuşit.

*

După gimnaziu, băiatul şi-a întrerupt studiile. Nu s-a mai dus la liceu, ci s-a angajat la Clubul de şah abisal Pacific, pe postul „Micului Alehin“.

Nici nu se putea o potrivealã mai mare cu denumirea *abisal*, căci clubul se afla în abisurile hotelului, la nivelul al doilea din subsol, adică mai jos decât Clubul de şah Pacific. Dacă împingeai într-o parte dulapul cu trabucuri din colţul odăii unde băiatul dăduse examenul de intrare în club, găseai o uşă care ducea la nivelul al doilea al subsolului. Uşa din lemn de nuc, la care îţi sărea în ochi gaura ruginită a cheii, n-avea nici clopoţel, nici plăcuţă cu numele clubului.

Numai o mână de oameni aveau cheia: secretarul, fiica patronului şi două-trei persoane mai influente din conducere. Ceilalţi nu puteau ajunge acolo decât dacă discutaseră în prealabil cu secretarul. Micului Alehin nu-i era îngăduit să intre şi să iasă decât pe intrarea de serviciu a hotelului, care ducea în camera boilerelor, de unde începea o scară în spirală care cobora la următorul nivel. Rareori avea ocazia să întâlnească pe cineva. O sumedenie de lucruri nu-i fuseseră aduse la cunoştinţă ca, de pildă, câţi membri număra Clubul de şah Pacific şi câţi Clubul de şah abisal Pacific? Nu ştia nici dacă acestea erau două cluburi complet diferite, care erau criteriile prin care se intra în Clubul de şah abisal, câţi făceau parte din el sau care era taxa de membru.

Iniţial, la nivelul al doilea al subsolului fusese piscina hotelului. În mijlocul încăperii rămăsese un bazin din care fusese scoasă apa. Betonul din jurul robinetelor se uscase şi crăpase, iar faianţa căzuse pe alocuri. Fundul piscinei şi pereţii fuseseră cândva vopsiţi în turcoaz, dar se

decoloraseră, lăsând la vedere pete şi modele fantasmagorice. Camera era destul de înaltă pentru o sală de la subsol. Dac-ai fi scăpat un pion pe podea, ecoul s-ar fi auzit uimitor de clar în toate colţurile încăperii. În comparaţie cu zorzoanele şi interiorul somptuos ale clubului de deasupra, Clubul de şah abisal arăta rece şi tern. Nu erau nici covoare groase, nici diplome de onoare primite de la Federaţia de şah, nici tablouri de preţ cu scene din partidele celebre de şah. Doar fundul bazinului, acoperit cu câte 8 × 8 plăci albe şi negre, te ducea cu gândul la un club de şah.

Clubul de şah abisal Pacific se deschidea, invariabil, de îndată ce înceta activitatea la clubul de şah de la etajul superior. Programul de lucru era marţi toată ziua, iar în restul săptămânii, de la miezul nopţii până în zori. Un iaht alunecând pe ape şi un submarin străbătând adâncurile oceanului nu puteau, firește, naviga niciodată în acelaşi timp. Oricum, o bună parte din obiectele de pe vremea când aici fusese un bazin nu mai erau funcţionale – robinetele se înţepeniseră, iar casa de bilete era goală. Subsolul era acum dedicat numai şi numai jocului de şah.

Odaia care i-a fost alocată fusese, la început, sala de duşuri a femeilor. Aici a fost instalată păpuşa mecanică menită să se confrunte cu membrii Clubului de şah abisal. Micul Alehin nu ştia ce fel de jocuri se desfăşurau în celelalte camere. Bănuia, deşi nu avea nici o dovadă, că se organizau partide din cele mai felurite: simultane, rapide, cu timp de gândire prelungit, aleatorii, psihanalitice şi altele. Secretarul îl instruise cu stricteţe să rămână ascuns şi să nu se arate în faţa potenţialilor adversari, ca să păstreze vie iluzia că partida era jucată de o păpuşă.

Micul Alehin a avut o singură pretenţie: să se folosească masa de şah şi piesele moştenite de la Maestru, iar păpuşa să fie aşezată în spatele tablei de şah. Băiatul a ţinut-o una şi bună că nu putea juca şah decât sub masa Maestrului şi orice încercare de a o înlocui i-ar fi afectat stilul de joc. Contrastul dintre delicata păpuşă mecanică, masa pe alocuri murdară şi piesele de şah era destul de izbitor, dar, văzându-i entuziasmul molipsitor, secretarul a consimţit, deşi fără prea multă tragere de inimă.

Întâi şi-ntâi, mesei i s-au adus o serie de modificări care au făcut-o să semene cu o ladă. În jurul picioarelor i s-a pus un rând de scânduri de arţar şi dedesubt i s-au aşezat câteva plăci de lemn de care s-au prins nişte role

care-i permiteau să fie mutată dintr-un loc într-altul. Pe partea din față a lăzii, cea orientată spre membrii clubului, se tăiase o ușă care se deschidea și se închidea cu ușurință. Toate aceste operațiuni n-au căzut în sarcina păpușarului, ci a bunicului – un alt lucru la care Micul Alehin ținuse morțiș. Bunicul a făcut o treabă excelentă, de care s-au declarat mulţumiţi și secretarul clubului, și maestrul păpușar. Scândurile de arțar se potriveau de minune cu masa, de parcă fuseseră acolo de când lumea, iar ușa se deschidea silenţios. Bunicul mulțumea cerului că putuse să-și ajute nepotul în felul acesta, iar Micul Alehin era și el din cale-afară de mândru de rezultat.

Spațiul pe care băiatul îl avea la dispoziție era mult mai mic decât cel de sub masa cu tabla de șah, întrucât trebuia să-l împartă cu mecanismul. Avea momente când se simțea blocat în întuneric și trebuia să facă față presiunii care se acumula în jurul său. S-a convenit ca, înainte și după fiecare meci, puștiul să deschidă ușa și să se ascundă iute după perdeaua neagră din spatele mecanismului, dând posibilitatea membrilor clubului să cerceteze interiorul marionetei. Cei de la Clubul de șah abisal erau de principiu că trebuie păstrată aura de mister din jurul automatului. Maestrul păpușar a făcut tot posibilul să mai lărgească puțin spațiul în care stătea băiatul, dar, chiar și așa, nu era mai mare ca o cușcă de pisică.

— Nu-i cam strâmt pentru tine? a întrebat îngrijorat secretarul.

— Nu, e-n regulă, i-a răspuns cu fermitate Micul Alehin.

Ca să-i dovedească, și-a adus umerii în față, îngustându-și cutia toracică pentru ca, astfel, să se strecoare pe după perdea. Apoi și-a balansat ușor bazinul și și-a îndoit cât a putut trunchiul, băgându-și capul între genunchi. Cum-necum, izbutise să încapă în spațiul acela înghesuit, așa cum plănuiseră de la bun început.

— Uitați, așa!

Secretarul și păpușarul, care până atunci îl priviseră îngrijorați, au aplaudat vădit impresionați. „Oare așa s-a strecurat și Mīra între ziduri?“ și-a zis băiatul, în timp ce încerca să-și facă puțin mai mult loc între laturile lăzii.

Capul păpușii semăna cu cel al marelui șahist Alexandr Alehin, pe vremea când era încă tânăr și frumos, adică imediat după ce-l învinsese pe

cubanezul José Raúl Capablanca[14] – victorie care i-a adus primul titlu de campion mondial. Marioneta avea părul aranjat cu dichis, era îmbrăcată la patru ace și avea până și manșete. Capul îi era cioplit din lemn de chiparos, bustul, din cireș, iar mâinile cu care avea să mânuiască piesele, din lemn de gutui. Ochii din sticlă colorată fixau intens tabla de șah, dar în străfundurile lor poposise o lumină palidă, care te făcea să visezi la tărâmuri îndepărtate. Păpușa ținea cu dreapta o pisică isteață foc, alb cu negru, care i se cuibărise confortabil în curbura brațului. Mâța avea urechile ciulite de parcă voia să audă mai bine poezia de pe tabla de șah și era făcută după chipul și asemănarea lui Pion – o ultimă pretenție a Micul Alehin.

14. José Raúl Capablanca (1888–1942), unul dintre cei mai mari șahiști, campion mondial între 1921 și 1927. Cauzele pierderii titlului în fața lui Alehin au fost infatuarea, întrucât Capablanca se credea invincibil, dar și extraordinara tenacitate cu care se pregătise Alehin pentru confruntare. În plus, pentru prima dată într-o competiție de șah, Alehin s-a folosit de analiza psihologică, exploatând faptul că adversarul său se enerva ușor și comitea erori când cineva îi opunea o rezistență îndârjită.

Unde să fi fugit Pion? Întrebarea îi revenise în minte de îndată ce dăduse cu ochii de pisica din brațele păpușii. Pion veghease asupra Maestrului și-i rămăsese alături până în ultima clipă, în timp ce autobuzul era demolat. Apoi, presimțind că rolul său luase sfârșit, și-a luat inima în dinți și a plecat. De ce oare nu reușise să-l salveze? A întins fără să vrea mâna spre spinarea pisicii, simțind în nări mirosul lemnului proaspăt dăltuit.

„Îmi pare rău“, a șoptit el, și bucata de lemn cioplit s-a preschimbat pe loc într-un monument funerar dedicat lui Pion.

După ce pregătirile au fost gata, păpușa a primit, bineînțeles, numele de „Micul Alehin“.

Mecanismul era mai complicat decât și-ar fi putut imagina vreodată. Angrenaje făcute din mici roți zimțate și fanoane de balenă se cuplau și se decuplau, transmițând brațului forța motrice necesară să pună în mișcare mâna, inclusiv vârful degetului mic. Prima dată când a intrat înăuntrul automatului, băiatului i-a scăpat o exclamație de uimire văzând minunatul mecanism care-l înconjura. Găsise acolo toată delicatețea, grația și dinamismul din transcrierile partidelor lui Alexandr Alehin! Era suficient să atingă puțin maneta, ca roțile zimțate și arcurile să acționeze la unison, antrenând totul în mișcarea lor fluidă, până și întunericul din interiorul

păpușii. Efortul său, amplificat de zeci de ori, semăna cu metamorfoza mutărilor pe tabla de șah: la început timide, apoi din ce în ce mai puternice, până se transformau în arme mortale. O clipă, și-a plimbat vrăjit degetele peste piese, cu mare băgare de seamă să nu le strice.

Dar, oricât de minunat ar fi fost acel mecanism, manevrarea păpușii cădea în sarcina sa. Maneta avea trei poziții, iar capetele sale, care treceau prin interiorul brațului stâng al marionetei, erau legate de niște came de lemn. Când maneta era așezată în poziția corespunzătoare, păpușa apuca o piesă și o muta la locul dorit. Recunoștea cu mâna pe inimă că regulile jocului de șah fuseseră floare la ureche pe lângă dificultățile întâmpinate în manevrarea păpușii. În primul rând, n-avea cum să vadă tabla de șah, așa că a trebuit să învețe cât de tare să apese maneta ca să mute brațul păpușii de la g1 la f3, sau de la d5 la h5, sau de la e6 la a2 – operațiune care s-a dovedit nesperat de anevoioasă. După ani de experiență, ajunsese să ghicească poziția pieselor după bufnitura surdă pe care o produceau când erau așezate jos și, astfel, reușea să vizualizeze pe spatele tablei de șah exact căsuța pe care fuseseră puse, dar asta nu însemna că-și putea imagina cu aceeași ușurință și mișcarea pe care trebuia s-o facă brațul păpușii. Una dintre regulile de bază ale șahului spune că, odată ce ți-ai atins propria piesă, ești nevoit s-o muți și, dacă e piesa adversarului, atunci trebuie musai s-o capturezi. Micul Alehin era scrupulos și nu voia să se facă de râs atingând din neatenție piesele – o greșeală de neconceput pentru un șahist de talia lui Alehin! Puștiul se antrena asiduu zi de zi, repetându-și mereu în gând că nu-și permitea să facă nici cea mai mică greșeală.

În orice caz, cel mai important era să stea cu auzul încordat. Băiatul a încercat să regleze cât mai precis poziția manetei în funcție de intensitatea sunetului produs când așeza piesa în căsuța corespunzătoare. Fixa cu privirea un punct din întuneric, se concentra pe prelungirile nervoase din ureche și din vârful degetelor, descifrând, astfel, soarta partidei. În momentele sale de maximă concentrare, i se părea că vede cum se decupează în întuneric o mică gaură de mărimea pupilei pe unde era absorbit și învârtit cercuri-cercuri, până îl cuprindea amețeala și simțea că leșină.

În afară de mutările de pe tabla de șah, marioneta mai știa ceva… Dacă

apăsai butonul poziționat lângă manetă, păpușa clipea, ce-i drept, mult mai lent decât ar fi făcut-o un om, dar clipea! Gestul acela dădea de înțeles că automatul gândea profund. Spre satisfacția sa, puștiul a reușit să folosească fără probleme butonul, încă de la prima încercare.

*

Micul Alehin avea însă o mare nemulțumire: partida nu se putea desfășura doar între el (adică între păpușă) și un membru al clubului. Din păcate, automatul nu ajungea să apese butonul cronometrului. Izbutea, desigur, să mute o piesă, dar nu și s-o captureze pe cea a adversarului, pentru că n-avea cum să țină două piese în același timp. Putea totuși să-și deplaseze piesa pe căsuța dorită și s-o împingă ușor pe cea a adversarului, însă era nevoie de cineva care să-i observe cu atenție fiecare mutare și să scoată de pe tablă piesa capturată.

După cum învățase de la Maestru, șahul era o simfonie grandioasă, compusă de spiritul celor doi adversari care se ciocnesc și se contopesc în același timp, de aceea băiatul nu vedea cu ochi buni prezența unei terțe persoane. Ar fi fost ca și cum un copil ar fi mâzgălit cea mai frumoasă partitură muzicală!

— Eu nu găsesc nici un impediment, a zis secretarul, ignorându-i îngrijorarea. Ești prea prăpăstios. Fii pe pace, o altă persoană n-are să-i lezeze mândria „Micului Alehin“, dimpotrivă, ne va fi de ajutor să dea la o parte piesele capturate și să apese butonul cronometrului… Închipuiește-o ca pe asistentul care-i dă paginile partiturii unui mare pianist. În plus, ar putea face și transcrierea. Cu ce te-ar deranja, mă rog? Trebuie să fie și cineva care să consemneze meciul. Clubul nostru o să angajeze o asistentă care să se ocupe de transcriere. De fapt, cred c-am găsit-o deja. Ți-o prezint numaidecât.

Și, astfel, a cunoscut-o pe Mīra.

CAPITOLUL 8

Micului Alehin a fost cât pe ce să-i scape o exclamație de uimire când fata a intrat în fosta sală de dușuri:

— Mīra, cum ai ieșit dintre ziduri?!

Avea fruntea lată, bărbia ascuțită, ochii negri, genele întoarse, buzele umede, pielea sidefie și părul drept, strâns în două cozi. Arăta exact ca Mīra, cea pe care o simțise dincolo de pereții patului-ladă.

— Încântată de cunoștință.

Băiatul nu-și putea lua ochii de la ea. Nu-i venea să creadă că aceeași voce care făcea să freamăte întunericul din jurul patului-ladă ieșea acum de pe buzele dinaintea sa.

Privirea ei a zăbovit puțin pe gura Micului Alehin, apoi și-a pironit-o în pământ. El a înțeles că nu din cauza buzelor lui păroase, ci pentru că era sfioasă. Era foarte slabă. Nu avea rotunjimi inutile, iar gâtul, degetele și gambele erau mai subțiri ca ale oricărei femei pe care-o știa. Purta o rochie turcoaz, cam de aceeași culoare cu faianța din sala de dușuri, și, cum stătea în picioare, tăcută, aproape era înghițită de ziduri.

— Îmi pare bine să te cunosc, i-a răspuns Micul Alehin, fâstâcindu-se.

Părul de pe buze i se încurcase și cuvintele i-au ieșit molfăite. În clipa aceea, a descoperit la ea un amănunt de care nu-și dăduse seama în patul-ladă. Pe umărul stâng al fetei stătea un porumbel.

Era o prezență discretă, parcă și mai eterică decât cea a Mīrei. Porumbelul nu căuta să iasă în evidență cu nimic sau să-și strige gălăgios existența. În afară de ciocul roz, cele două piciorușe și ochii la fel de negri ca ai fetei, pasărea era de un alb imaculat. Când Mīra își înclina gâtul sau făcea o plecăciune, porumbelul nu se clintea – cu aripile strânse, cu privirea înainte, stătea nemișcat pe umărul său, fără să se foiască, fără să-și umfle gușa, fără să gângurească.

Mīra fusese asistenta tatălui ei, un scamator care lucrase cândva la hotelul Pacific şi care pierise într-un accident, iar acum era angajată de Clubul de şah abisal Pacific. S-a mutat din sala de festivităţi a hotelului, de la ultimul etaj, la nivelul al doilea de la subsol. Tatăl său murise spânzurat în timpul unui număr de magie, după ce papionul i se prinsese în mecanismul cabinei care cobora sub podea.

Aşadar, porumbelul era o amintire de la tatăl ei şi, de când cu nefericitul accident, nu se mai dezlipea de ea. De fapt, era o rasă aparte, folosită adesea în scamatorii: avea corpul de două ori mai mic decât cel al unui porumbel obişnuit, ca să rămână cuminte pe fundul jobenului de mătase, şi era dresat să nu uguiască. Uneori părea complet invizibil pe umărul fetei.

Aflându-le povestea, Micul Alehin şi-a ascuns cu greu admiraţia pentru acest minunat duo, fata şi porumbelul. Ştiau să se facă mici de tot şi puteau trece neobservaţi, aproape dispărând din peisaj. De fapt, acelaşi lucru s-ar fi putut spune şi despre Micul Alehin şi Indira.

Băiatul şi fata se închideau deseori în fosta sală de duşuri până după miezul nopţii, ca să repete cum să manevreze corect braţul marionetei sau cât de repede să captureze Mīra piesele adversarului, dând impresia că era una cu automatul. Bineînţeles, porumbelul era mereu cu ei.

— Un pic mai la dreapta. Încă puţin. Vezi să nu loveşti nebunul negru!

Micul Alehin îşi amintea senzaţia de linişte deplină ce-l cuprindea înainte să se cufunde în somn în patul-ladă. Atunci auzea ca prin vis vocea Mīrei şi trăgea de manetă, încovrigat în întunericul din interiorul păpuşii, în care pătrundea prin crăpătura uşii o firavă rază de lumină. Se simţea foarte mândru că reuşise s-o salveze dintre ziduri! Ce prostie să se plângă că nu era loc pentru a treia persoană într-o partidă de şah!

Vocea Mīrei era catifelată, discretă, cu inflexiuni tainice, că uneori îţi venea greu să crezi că-i aparţinea unei fiinţe omeneşti – exact vocea care i se potrivea cuiva care fusese prins ani buni în întunericul strâmt dintre ziduri. Din când în când, băiatul se simţea ispitit să iasă de sub masă în patru labe şi să verifice dacă nu cumva era glasul porumbelului, nu al fetei. Uneori se stăpânea atât de mult să nu dea curs acestei tentaţii, că-şi pierdea puterea de concentrare şi era cât pe ce să facă o mutare greşită.

— Cred c-ar fi mai bine să iei piesele poziţionându-te deasupra lor. Da,

așa! Nu trebuie să apeşi atât de tare maneta. O să ştiu ce piesă vrei să capturezi dacă mişti puţin din vârful degetului.

Indicaţiile sale erau corecte. Treptat, a ajuns să-şi cupleze mai bine urechea la căsuţele imaginare de sub tabla de şah şi la manetă şi să simtă cum se deplasează braţul automatului, armonizându-şi mişcările cu cele ale Mīrei. Aproape că nu mai făceai diferenţa dintre el, păpuşă şi fată în clipa în care muta fără nici o poticneală pe căsuţa dorită. Şi porumbelul, şi Indira deveniseră un tot care făcea să răsune acorduri muzicale armonioase de pe fundul Oceanului-Şah.

În asemenea momente, ca să-şi arate bucuria, Micul Alehin apăsa o singură dată, uşor, butonul de lângă manetă. Nu-şi dădea seama dacă Mīra îi observase sau nu semnalul.

— Pot să-ţi zic Mīra? a îndrăznit s-o întrebe într-o zi, după repetiţii.

— Sunt convinsă c-ai motivele tale să-mi spui aşa, a răspuns fata, după o clipă de chibzuinţă, dar n-a întrebat care erau acele motive.

Te treceau fiorii în fosta sală de duşuri a femeilor. Aerul îngheţat, ce ieşea din pardoseala uscată, trena ore în şir deasupra podelei. Cabinele, perdelele, savonierele fuseseră scoase şi mai rămăsese doar un şir de pere de duş, atârnând cu capetele în jos. Scurgerea era înfundată cu fire de păr uscate şi încâlcite. Din mijlocul sălii „Micul Alehin“ îşi odihnea pe o pernă braţul stâng, trăgându-şi sufletul după repetiţie. Băiatul şi fata se aşezaseră pe scaunele albe de plastic care fuseseră cândva înşirate pe marginea bazinului şi, cu capetele plecate, se uitau unul la picioarele celuilalt. Nu ştiau dacă mai aveau loc şi alte activităţi în camerele vecine, întrucât până la ei nu răzbătea nici un sunet.

— Sigur, nu mă deranjează, a mai adăugat fata.

De pe umărul ei, porumbelul şi-a întors ochii ca nişte mărgele spre Micul Alehin care, oricât ar fi stat de drept, nu reuşea să privească mai sus de umărul fetei.

— Mulţumesc, a spus băiatul de parcă i s-ar fi adresat porumbelului.

— Când îl asistam pe tatăl meu la numerele de magie, mă strigau în toate felurile. Am şi uitat toate poreclele pe care mi le-au dat… Dar nimeni nu mi-a spus Mīra. E un nume rar. Parc-ar fi al cuiva care s-a trezit după un somn lung, de trei mii de ani! a râs Mīra şi a zvâcnit de pe scaun,

întinzându-se să se dezmorţească.

Băiatului i-a fost teamă să nu-i cadă porumbelul de pe umeri, dar picioruşele subţiri ale păsării se ţineau bine de clavicula ei. Deasupra lor, pe pământ, mai era puţin până la ora când cețurile dimineţii începeau să se ridice de pe râu.

*

Primul adversar cu care a jucat „Micul Alehin“ a fost domnişoara căreia secretarul clubului îi zicea fiica patronului. Nici nu putea să aleagă pe cineva mai potrivit pentru această primă partidă, mai cu seamă că ea fusese cea care plătise pentru modificările făcute automatului.

În ziua inaugurării, în jurul păpuşii din fosta sală de duşuri au fost puse scaune de plastic, aşezate în cerc, şi într-un colţ au fost pregătite cafea şi ciocolată. Pe masa rotundă de lângă marionetă aşteptau cumineți cronometrul şi foile pentru transcrierea jocului. Ochii de sticlă ai automatului priveau drept înainte.

La unu noaptea, ora de deschidere a clubului, au început să sosească în valuri membrii veniţi să asiste la partidă. Încăperea nu avea nimic din strălucirea şi opulenţa Clubului de şah Pacific. Singura cameră pusă la dispoziţie pentru acest meci era sala de duşuri, ciocolatele erau din cele ieftine şi cafeaua era, de fapt, cafea instant. Membrii clubului au coborât treptele în vârful picioarelor, de parcă voiau să-şi înăbuşe sunetul paşilor. Nu se uitau unii la alţii şi nici nu făceau conversaţie unul cu celălalt. În sala de duşuri domnea o tăcere *abisală*, după cum spunea şi numele clubului.

Cu zeci de minute înainte de sosirea spectatorilor, Micul Alehin a intrat în interiorul păpuşii şi a început pregătirile. S-a hidratat suficient, şi-a dezmorţit articulaţiile, şi a făcut eforturi disperate să ignore mirosul ciocolatei, care-i amintea de Maestru. A strâns în mâini fiecare piesă în parte, s-o simtă mai bine în palmă. Cel mai mult a stat de vorbă cu nebunul, căruia i-a şoptit: „Veghează asupra mea, Indira!“ În timpul jocului nu putea atinge direct nici o piesă, dar, cel puţin, le simţea greutatea prin manetă şi, în felul acesta, i se părea că intră în dialog cu adversarul. Zgârieturile de pe piesele de şah îi aminteau, bineînţeles, de Maestru, ceea ce i-a trezit un sentiment de linişte şi de pace interioară.

— Nu te impacienta. Sunt aici! i-a şoptit Mīra la ureche după ce băiatul intrase în interiorul păpuşii.

Vârfurile aripilor porumbelului i-au gâdilat obrazul. Apoi, vocea Maestrului s-a aşternut peste cea a fetei:

— Nu te repezi aşa, tinere!

*

— Ei bine, cred că ne-am strâns cu toţii, aşa că putem începe, a răsunat în fosta sală de duşuri vocea teatrală a secretarului clubului.

Apoi au urmat explicaţii despre automatul supranumit „Micul Alehin“ şi modul de desfăşurare a jocului. Înainte de lansare, secretarul, Mīra şi băiatul au ţinut mai multe şedinţe în care au pus la punct detaliile despre cum puteau face mai dramatică şi mai spectaculoasă confruntarea cu marioneta. Experienţa Mīrei de pe vremea când ajuta la numerele de magie şi-a spus cuvântul. Numai că ea nu trebuia să iasă câtuşi de puţin în evidenţă. Spre deosebire de Micul Alehin, care ştia din capul locului că nu se va expune privirilor celor din public, sarcina Mīrei era şi mai dificilă, întrucât ea trebuia să pară că n-avea nici un amestec în joc, deşi intervenţiile sale se petreceau în văzul tuturor.

— Mai întâi aş dori să v-arăt că acesta este, într-adevăr, un automat.

Secretarul a împins treizeci de centimetri mai în spate tabla de şah. Chiar în acel moment, băiatul, profitând de zgomotul făcut de rotiţele mesei, s-a ascuns în spatele mecanismului. Se antrenase suficient ca să-şi îndoaie rapid articulaţiile umerilor şi ale şoldului. Şi-a ţinut respiraţia ca nu cumva să mişte perdeaua neagră, în spatele căreia se ascundea.

Când s-a deschis uşa, lumina s-a prăvălit peste el, dar oricum nu mai conta, fiindcă ţinea ochii închişi şi totul în jur rămăsese cufundat în întuneric. În ciuda articulaţiilor care-i trosneau dureros, exclamaţiile de încântare ale membrilor clubului, veniţi să arunce o privire mai de aproape, au răzbit până la el. Prin faţa ochilor i-a trecut fulgerător imaginea gleznelor zvelte ale Mīrei, care stătea în picioare lângă automat, şi conturul porumbelului.

— Îmi pare rău, dar n-aveţi voie să-l atingeţi, i-a făcut observaţie secretarul unuia dintre membrii clubului care întinsese braţul spre

mecanism. A, nici pisica, vă rog…

Băiatul s-a gândit că lumea îşi dorea instinctiv să mângâie pisica fără să ştie că, de fapt, sculptura îl reprezenta pe Pion. Gândul acesta l-a făcut să suporte mai uşor presiunea din articulaţii. În timpul repetiţiilor observase că limita durerii suportabile era de patruzeci şi cinci de secunde. Aşa cum conveniseră dinainte, secretarul a închis uşa după treizeci de secunde.

Micul Alehin a dat perdeaua la o parte şi şi-a reluat poziţia de dinainte, frecându-şi muşchii braţelor cu mare băgare de seamă să nu facă vreun zgomot. În câteva clipe, în sală s-a stârnit o mică rumoare. Nişte tocuri veneau direct spre el şi patroana clubului s-a înfăţişat înaintea automatului şi s-a aşezat pe scaunul din faţa tablei de şah. După ce-au dat cu zarul, s-a stabilit ca domnişoara să joace cu albele, iar „Micul Alehin“, cu negrele. Piesele au fost numaidecât aşezate pe tablă.

Secretarul insistase ca Micul Alehin să nu se poarte cu mănuşi cu adversarul. Era un automat, prin urmare nu avea constrângeri ca, de pildă, să câştige cu orice preţ sau să piardă cu eleganţă. Victoria trebuia obţinută pe drept şi la Clubul de şah abisal, ca de altfel şi la Clubul de şah Pacific, de la etajul superior. Băiatul fusese uşurat s-audă aceste veşti. Şi-a spus că, deşi multe se schimbaseră de pe vremea când mergea în autobuzul dezafectat, şahul din fosta sală de duşuri a femeilor nu era cu nimic mai prejos de cel practicat cu Maestrul.

„Micul Alehin“ a dat mâna cu partenera de joc. Senzaţia transmisă de cămă în palmă, de o răceală neplăcută, aproape i-a tăiat respiraţia. Domnişoara, fără să scoată o vorbă, a deschis cu pionul la d4, iar Micul Alehin a răspuns cu Cf6. Apoi s-au auzit aproape simultan două bufnituri: toc, toc. Prins în degetele din lemn de gutui, calul negru a sărit de pe ultimul rând pe linia din faţă, aterizând cu precizie pe căsuţa f6, nici un milimetru în afara ei. O mutare frumoasă, care a provocat în rândul publicului o exclamaţie de surpriză care a răsunat până în tavan.

În scurt timp Micul Alehin şi-a dat seama că Domnişoara nu era chiar o june. Apelativul îl făcuse să se gândească, fără să vrea, la o persoană tânără, dar, judecând după răsuflarea slabă, de-abia auzită, după felul în care tuşea să-şi dreagă vocea şi tremuratul imperceptibil al pieselor când erau aşezate pe tablă, nu se putea gândi decât la o bătrână. Şi, tot atunci, a mai făcut o

descoperire care i-a tăiat respirația. Bătrână sau tânără, juca un șah de mare clasă!

Domnișoara a pornit partida cu calm. În atmosfera încordată din timpul jocului demonstrativ cu automatul, adversara sa nu s-a pierdut cu firea și a depășit cu prudență etapa de început, apoi, dintr-odată, pe la mijlocul jocului, a pornit la atac cu îndrăzneală. Acțiunea nu l-a prins cu garda jos, dar i-a luat ceva timp să intre iar în ritm și să găsească un echilibru între manevrarea păpușii și descifrarea intențiilor adversarei sale pe tabla de șah.

Capturarea primei piese i-a ieșit ca la carte, întocmai ca la repetiții. „Micul Alehin“ a luat nebunul și, când și-a ridicat brațul, Mīra a fost imediat pe fază și a intuit mutarea, luând pionul alb de la b4 și punându-l pe masa de lângă ea. Mâna Mīrei s-a așezat deasupra brațul automatului și a scos din joc pionul alb, lăsându-i drum liber nebunului negru. Acesta a fost momentul în care cvartetul format din Pion, Indira, Mīra și Micul Alehin a prins să dănțuiască în același dans. Mâna Mīrei era albă și străvezie, cu buricele degetelor contopindu-se cu nodurile din lemn de gutui. Publicul n-a băgat de seamă nici intervenția asistentei, nici faptul că pe umărul fetei stătea un porumbel. În continuare, Mīra, într-o tăcere deplină, a mai adăugat un rând la transcrierea ei.

Micul Alehin și-a regăsit suflul, a băgat mâna dreaptă în buzunarul pantalonilor, a scos săculețul făcut din cârpa lui Pion și și-a șters sudoarea cu el. Era atât de moale și de plăcut la pipăit, că băiatul s-a simțit ispitit să-și înfunde degetele în el. Avea senzația că Pion era iar lângă el, cu urechile ciulite la bufniturile surde făcute de piese pe tablă, ghemuit sub lespedea sa de mormânt, dar, în același timp, și sub tabla de șah. Parcă porniseră iar amândoi într-o aventură pe fundul oceanului. Gândul acesta l-a făcut pe băiat să-și regăsească, în sfârșit, ritmul.

În ciuda vârstei, stilul de joc al Domnișoarei era foarte energic. A ignorat presiunea pe care Micul Alehin o crease cu bună știință pe mijlocul tablei de șah și și-a manevrat piesele cu un aer degajat, ca și cum ar fi alunecat la vale, pe zăpadă, sau s-ar fi rotit prin aer într-un planor. Micul Alehin rămânea uneori năucit de discrepanța dintre sunetul șovăitor al pieselor așezate pe tabla de șah și mutările ei hotărâte. Era prima dată când întâlnea un adversar care folosea tabla de șah cu o vigoare și o larghețe ce ieșeau

mult din limitele celor 8 × 8 căsuțe.

Surprinzător era și modul în care își folosea turnul, care îi asigura spatele, arând sârguincios pământul ca să aibă mai mult teren de desfășurare. În ciuda formei sale masive, în mâinile Domnișoarei turnul căpătase o forță teribilă, folosită nu atât pentru anihilarea celorlalte piese, ci ca să bage teama în ele că ar putea fi capturate.

Micul Alehin a avut grijă să nu se lase impresionat de acea forță și să-i facă jocul adversarei. Dacă și-ar fi pierdut concentrarea, ar fi fost pur și simplu spulberat de pe tabla de șah. În timp ce se prefăcea că nu-i observă manevrele, și-a întărit răbdător pozițiile și a încercat să creeze noi amenințări, care să echilibreze, cât de cât, soarta partidei. Jocul a continuat cu aceleași suișuri și coborâșuri, chiar cu repetări, fără ca balanța să se încline într-o parte sau într-alta.

Spectatorii, care la început reacționaseră la cea mai mică mișcare a păpușii, la un moment dat s-au potolit și-au urmărit partida cu sufletul la gură. Cu fiecare mutare, ieșeau și mai mult la iveală calitățile reale ale automatului, cu nimic mai prejos decât adevăratul Alehin. Publicul nu-și putea lua ochii de la tabla de șah. Nimeni nu mai bea cafea, nimeni nu mai ronțăia ciocolată.

În ultima etapă a jocului, mutările băiețoase ale adversarei au devenit, treptat, mai gingașe. Ora de gimnastică trecuse și sosise cursul de filozofie. Pe măsură ce tensiunea creștea, tremurul pieselor albe era din ce în ce mai perceptibil și brațul „Micului Alehin“ se mișca tot mai lent. Atunci, Domnișoara, sacrificându-și regina, a atacat cu turnul la h8. O clipă, aerul rarefiat din sala de dușuri s-a unduit. Valul s-a lovit numaidecât de pardoseala din mijlocul încăperii și s-a strecurat în bezna de sub tablă. Degetele Micului Alehin au simțit cum turnul aluneca silențios, într-o extremitate a mesei. Nu mai era îndrăzneț ca adineauri, ci doar un turn, rămas fără mască, despuiat de intențiile belicoase. Pe tablă se desenase o invizibilă linie dreaptă, dincolo de care nu se mai putea trece. O liniște mormântală, ca aceea când un gaz se cristalizează în măruntaiele pământului, a învăluit încăperea.

Micul Alehin a strâns la piept săculețul pentru piese, înfundându-și buzele păroase în pliurile cârpei, în speranța că va mai găsi acolo ceva din

mirosul lui Pion, de care-i era atât de dor. Articulaţiile îl înjunghiau şi amorţeala îi pătrunsese până în măduva oaselor, însă linia dreaptă care traversa întunericul era atât de frumoasă, încât îl făcea să uite de durere. Băiatul a căutat să facă o mutare pe măsură, care să fie la fel de graţioasă ca fluiditatea cu care se mişca turnul.

Straturi dense de întuneric au înghiţit sunetul pieselor şi i s-au lipit de trup. A atins uşor maneta cu degetul, a dus regina la a7, apoi, la următoarea mutare, a deplasat regele la c7 şi, când i-a venit iar rândul, a mutat nebunul la b7. Eliberată, în sfârşit, în mijlocul acelui vast teritoriu, Indira a început să dea din urechi şi să-şi ia zborul cu aceeaşi uşurinţă cu care-ar fi tras aer în piept. Nu era o mutare care să sfâşie starea de linişte ţesută de turn, dimpotrivă, era o zbatere de aripi care-i dădea mai multă transparenţă.

Cu fiecare mişcare a roţilor zimţate, întunericul se învârtejea tot mai mult, arcurile se strângeau şi gândurile Micului Alehin se transmiteau printr-un fir nevăzut în miezul fibros al braţelor, până în vârfurile degetelor din lemn de gutui. Fiecare piesă din mecanism îl slujea în tăcere. În întuneric s-a auzit, ca un suspin întârziat, scârţâitul slab al degetelor depunând piesa pe căsuţa dorită.

— Am pierdut.

Regele alb căzuse. O vreme s-a lăsat tăcerea, după care au izbucnit aplauzele, dar nu unele înflăcărate, ci mai degrabă respectuoase pentru întregul parcurs al acestei partide. Aplauzele s-au prelungit câteva minute bune.

Domnişoara avea o voce răguşită şi respira anevoie din pricina oboselii. Cei doi şi-au strâns mâna. Palma, la început atât de rece, ardea după numai două ore de luptă. Micului Alehin îi era acum limpede că Domnişoara era atât de bătrână, că-i era greu să se ridice singură de pe scaun. Nu avea cum să-i ofere braţul s-o ajute. Tot ce putea face era să apese pe butonul de lângă manetă ca „Micul Alehin“ să clipească recunoscător spre ea.

— Doamnelor şi domnilor, vă rog să poftiţi în vestiarul bărbaţilor, unde vă aşteaptă câte ceva de băut, pentru toate gusturile: coniac, whisky, vodcă, rom. Faceţi-vă comozi. Din păcate, fotografiatul este interzis. Aşa cum aţi putut observa, automatul este o maşinărie foarte delicată. A, mă scuzaţi, vă rog să nu-l atingeţi…

Însă vocea secretarului care le atrăgea atenţia membrilor clubului să nu pună mâna pe automat n-a mai ajuns nici la urechile bătrânei domnişoare, nici la cele ale Micului Alehin.

*

Foaia cu transcrierea primei partide din viaţa „Micului Alehin“ i-a fost înmânată Domnişoarei, dar se pare că s-a pierdut la moartea ei. Nimeni nu s-a mai putut bucura de frumuseţea partidei în afară de cei prezenţi atunci la jocul demonstrativ din fosta sală de duşuri a femeilor.

Spre deosebire de Clubul de şah Pacific, unde se păstrau cu sfinţenie, într-un seif, pentru posteritate, dosarele meciurilor de până atunci, la Clubul de şah abisal nu rămânea nimic de pe urma unei partide. Toate actele clubului – regulile de funcţionare, lista membrilor, programul, buletinele informative – au fost distruse ca şi cum n-ar fi existat niciodată. Transcrierea se făcea pe hârtie ordinară, fără margini aurite sau antet pompos, fără să se precizeze clar locul sau data de desfăşurare. Pur şi simplu, când partida lua sfârşit, şahistul primea într-un plic foaia cu transcrierea. Cum în fosta piscină nu erau dulapuri cu sertare în care să se păstreze copiile, îndată ce spectatorii se întorceau acasă, la club nu mai rămânea absolut nici o urmă a acelei partide, oricât de reuşită ar fi fost. La fel ca iluzoria existenţă a „Micului Alehin“, Clubul de şah abisal era şi nu era, după cum nu era, dar, în acelaşi timp, era.

Puştiului îi era îngăduit să iasă din automat abia după ce toţi membrii clubului se duseseră în vestiarul bărbaţilor şi după ce fuseseră scoase din încăpere scaunele de plastic, cafeaua şi ciocolata. Băiatul era atât de înţepenit, că n-ar fi fost în stare să se târască de sub masă dacă Mīra nu l-ar fi tras afară. Lumina puternică l-a împiedicat să deschidă ochii. Nu mai avea putere decât să stea chircit pe pardoseala sălii de duşuri.

Mīra a îngenuncheat şi i-a şoptit la ureche:

— Eşti bine?

După care, cu teamă să nu-i producă o şi mai mare durere, a început să-i maseze spatele.

Micul Alehin ar fi vrut din tot sufletul s-o vadă, însă ochii îl înţepau, striviţi de lumină. Încetul cu încetul, i-au dat lacrimile şi, oricât şi-ar fi dorit

sau s-ar fi rugat, nu-şi putea întredeschide pleoapele.

— Da, sunt bine, a zis, străduindu-se să arboreze un zâmbet liniştitor.

Articulaţiile, care îi luaseră forma întunericului, se încăpăţânau să nu se lase atinse de şuvoiul de lumină, rămânând mai departe blocate, de parcă şi-ar fi ţinut respiraţia. Gresia de pe jos era tare şi rece. Adunându-şi toate puterile, şi-a ridicat faţa în direcţia în care bănuia că s-ar afla Mīra şi, dincolo de pleoapele închise, i-a apărut ca prin ceaţă conturul alb al porumbelului. Mīra a continuat să-l maseze până s-a crăpat de ziuă.

Când a ajuns acasă, bunicul era în atelier, iar fratele său plecase deja la şcoală. Puştiul s-a târât în aşternuturi, a răsuflat uşurat şi şi-a proiectat pe tavanul patului, mutare cu mutare, întreaga partidă. Din nou a fost izbit de neobişnuita plasticitate urzită de fiecare piesă. Se simţea fericit nu atât din cauza victoriei obţinute, ci pentru că reuşise să-i dăruiască Domnişoarei transcrierea unei partide absolut fabuloase.

„Cum arăta adversara sa? Ce fel de om era?“ se tot întreba el. Pe tabla de şah de pe tavan s-a profilat silueta turnului alb, descriind mişcări largi, de o fermecătoare muzicalitate.

— Somn uşor! a zis el, atingând cu mâna zidul, dar a zâmbit numaidecât încurcat, aducându-şi aminte că Mīra nu mai era acolo, ci la Clubul de şah abisal.

Dincolo de palmă i-a rămas doar un mic gol încremenit.

CAPITOLUL 9

Perioada cea mai prolifică din cariera lui de şahist a fost între cincisprezece şi douăzeci de ani, când Micul Alehin, ascuns în interiorul automatului din fosta sală de duşuri a Clubului de şah abisal, a înfruntat un lung şir de adversari. Nici că se putea să aibă rivali mai diferiţi: unii nu depăşeau nivelul prichindeilor de la concursul de şah de la centrul comercial, iar alţii jucau ca nişte mari campioni internaţionali. La fel de variate erau şi motivele pentru care oamenii voiau să joace şah cu automatul: un mic divertisment la o onomastică, o atracţie locală pentru un funcţionăraş venit în vizită în oraş, un prilej de întâlnire pentru pasionaţii de marionete, o şustă între politicieni, un *rendez-vous* între amorezi, o probă de măiestrie într-ale şahului, un subiect de conversaţie inedit, o ocazie de a-ţi petrece timpul liber. Uneori, partidele aveau loc cu sala arhiplină, alteori, nu erau decât adversarul şi automatul, confruntându-se în liniştea nopţii. Bineînţeles, Mīra şi porumbelul erau nelipsiţi.

Micul Alehin nu ştia niciodată cine-i era adversarul sau la ce fel de public să se aştepte, însă, în mare, îşi putea face o idee despre dispoziţia celui care stătea în faţa păpuşii. Ştia după felul în care muta piesele dacă era vesel sau serios, dacă voia să se amuze sau venise să-şi alunge tristeţea.

Chiar dacă activitatea „Micului Alehin“ se desfăşura cu discreţie în „abisurile mării“, unde nu pătrundeau nici măcar razele lunii, încet-încet, automatul a început să facă tot mai multe valuri, iar cererile în care i se solicita o partidă erau din ce în ce mai numeroase. La început, în centrul zvonurilor s-a aflat senzaţionalul – ce putea fi mai ispititor ca o păpuşă care joacă şah? –, apoi lumea a ajuns să vorbească tot mai mult de faptul că automatul este un jucător admirabil, capabil de nişte partide memorabile, chiar şi cu un adversar nu tocmai strălucit. La drept vorbind, în cele mai multe meciuri ieşea învingător. Abilităţile înnăscute, cultivate cu grijă de

Maestru în perioada petrecută în autobuzul dezafectat, îi sporiseră şi i se rafinaseră după partidele cu adversarii atât de diferiţi de la Clubul de şah abisal.

Toată lumea şi-a dat repede seama că ideea cu automatul era doar un tertip şi că, de fapt, în spatele păpuşii se ascundea, fără îndoială, o fiinţă omenească, dar descoperirea nu i-a dezamăgit câtuşi de puţin, dimpotrivă, toţi au vrut să ştie cine era „Micul Alehin“. Deşi cuvântul „mic“ făcea parte din porecla sa, aceasta nu însemna că juca şah mai prost ca adevăratul Alehin, ci că era mic la trup, pentru că altfel nu s-ar fi putut ascunde de privirile tuturor într-un spaţiu atât de strâmt. Fiindcă de pe urma băiatul rămâneau nişte transcrieri atât de frumoase, din ce în ce mai mulţi îşi doreau să obţină foaia meciului jucat împotriva „poetului de sub tabla de şah“.

Numai că limitările anatomice au început să-şi spună cuvântul. Oricât de multă experienţă ar fi căpătat, durerile de după fiecare partidă erau de-a dreptul insuportabile şi îi era imposibil să joace mai multe meciuri într-o singură noapte. Secretarul clubului examina cu mare atenţie cererile şi nu-l lăsa să joace decât cu cine considera el de cuviinţă, dar aceste măsuri nu erau luate de dragul băiatului, ci ca să se păstreze aura de mister din jurul automatului.

Chiar dacă partida în sine ţinea doar două ore, punând la socoteală timpul de pregătire a sălii şi cel în care se strângea şi se făcea curat după terminarea meciului, el era nevoit să rămână în interiorul automatului peste patru ore şi, pentru a-şi dezmorţi încheieturile înţepenite, mai stătea chircit pe pardoseală încă o oră. Nu s-a plâns niciodată, mai ales că ora aceea şi-o petrecea în compania Mīrei.

Mīra încerca să se facă utilă frecându-i toate încheieturile: coatele, genunchii, şoldurile, umerii, gleznele, fălcile, degetele. Atingerile suave ale palmelor sale i se pliau perfect pe orice articulaţie, indiferent de formă, iar degetele i se strecurau chiar şi în cele mai greu accesibile locuri. „Ah, şi aici era o articulaţie?“ îşi zicea băiatul, cu ochii închişi. Mīra îi cunoştea durerile de parcă ar fi fost ale ei, lucru de înţeles, mai cu seamă că şi ea fusese prizonieră între ziduri. Ce dureri îngrozitoare trebuie să fi avut în crăpătura aceea dintre clădiri, mult mai îngustă decât spaţiul din interiorul

păpușii! Băiatul ar fi vrut să-i fi alinat cumva durerile, dar n-avea nici cea mai vagă ideea ce-ar fi putut face… Gândurile îi roiau în cap, apoi cădeau pe pardoseală, amestecându-i-se cu sudoarea.

— Mutarea la e4 din mijlocul jocului, ca să-ți aperi pionul, a fost de-a dreptul genială. Mă emoționez și acum când mă gândesc la ea…

— La mutarea a douăsprezecea, n-am înțeles de ce adversarul n-a luat pionul cu nebunul. Poate c-a socotit că s-ar fi aventurat prea mult.

— Mi-era teamă că nebunul s-a pierdut în pădurea întunecată, dar, când a reușit să scape, a revenit în luptă cu forțe proaspete.

Mīra îi împărtășea impresiile despre partidele încheiate ca să-i distragă atenția de la durerea din articulații. Observațiile îi erau întotdeauna pertinente, însă Micul Alehin era atât de epuizat, că nu mai avea putere decât să încuviințeze. Glasul ei, răsunând cu ecou în încăperea acoperită cu faianță, nu era cu nimic diferit de vocea care se insinua din zid în pereții patului-ladă.

Trupul băiatului, încovoiat la maximum și vlăguit de întunericul înghețat din interiorul mesei de șah, își revenea, încetul cu încetul, sub atingerea palmelor fetei, care-i absorbeau toată durerea. Mīra îngenunchease alături, iar el îi auzea scrâșnetul delicat al unghiilor pe pardoseală. Când și când, niște pași răsunau pe marginea bazinului, dar nu se opreau niciodată la fosta sală de dușuri. Nimeni nu intra în încăpere. „Micul Alehin“ își odihnea brațul stâng pe o pernă și se uita în pământ, de parcă nu voia să-i deranjeze.

— Mulțumesc.

Când, în sfârșit, băiatul a deschis ochii, primul lucru pe care i-a căzut privirea a fost porumbelul. Acesta și-a îndreptat spre el ochii ca niște mărgele, de un negru mai intens decât al globurilor de sticlă colorată care formau pupilele păpușii.

Trupul Micului Alehin rămăsese ca la unsprezece ani, ba parcă intrase și mai mult la apă de când venise la Clubul de șah abisal. Conturul corpului îi luase forma dispozitivului. Nu că s-ar fi plâns, dimpotrivă, era mulțumit să constate că, de fiecare dată când intra sub masa cu tabla de șah, membrele i se îndoiau și i se pliau cu ușurință, fără să încurce buna funcționare a rotițelor și arcurilor mecanismului. Nici nu voia să se gândească ce s-ar fi întâmplat dacă trupul i s-ar fi dilatat brusc și n-ar mai fi încăput în interiorul

automatului.

Spre deosebire de corp, buzele lui țineau, cu neobrăzare, pasul cu vârsta. Firele de păr își înfipseseră rădăcinile viguroase în buze și fluturau, se încâlceau sau creșteau după bunul plac, ca un soi de tufiș care-i încadra gura. Cu tot întunericul sufocant în care fuseseră ținute captive, buzele erau singurele care dăduseră dovadă de curaj și refuzaseră să scoată vreun scâncet la naștere.

Uneori, băiatului i se făcea dor de autobuzul dezafectat. Îi lipseau clipele când își închipuia că stă ascuns sub masa cu tabla de șah, dar își scotea ostentativ câte un picior și ofta de mama focului când mâinile începeau să-l doară, ba chiar ieșea de sub masă să mute piesele când îi venea rândul. Ce-i mai plăcea să facă pe grozavul gândindu-se că, astfel, fuge de lume, când, de fapt, nici el nu prea știa de ce se purta așa.

Bineînțeles că Maestrul era nelipsit din amintirile lui din autobuzul dezafectat. Când se jucau de-a v-ați ascunselea, Maestrului îi revenea întotdeauna rolul celui care striga: „Cine nu-i gata, îl iau cu lopata!“ și, deși știa dinainte unde se ascunsese, se prefăcea că-l caută peste tot. În partidele lor, Maestrul îi lăsase mereu impresia că joacă șah cu un poet invizibil, ascuns sub tabla de șah. Oricât de mult i-ar fi dat de furcă părul de pe buze, care creștea în pas cu vârsta, când își amintea de Maestru, Micul Alehin redevenea iar copil și ochii i se umpleau de lacrimi.

Era foarte mândru că toți cei dornici de poeme compuse în abisurile Oceanului-Șah veneau să-și dea întâlnire cu automatul. Majoritatea adversarilor erau mai slabi ca el, dar știa, din experiență, că nu era chiar așa de ușor să câștigi o partidă. Chiar dacă oponenții lui erau începători, trebuia să se străduiască să le ofere un meci de neuitat, mai cu seamă că punea mare preț pe frumusețea transcrierii. Dacă rivalul era însă un șahist bun, atacurile pe muchie de cuțit erau cel mai bun prilej de a-și cizela fiecare mutare. În schimb, un adversar slab făcea mutări prosteşti și greoaie. În asemenea situații, în loc să-i scoată în evidență nechibzuința, alerga să-i dea o mână de ajutor și răspundea cu o mutare care aducea imediat un suflu proaspăt pe tabla de șah și deschidea noi orizonturi. Micul Alehin urmărea ca fiecare rând din transcriere fie cât mai armonios. Deși trebuia să facă numeroase abateri, în cele din urmă, drumul ocolitor îl ducea spre o victorie

în care toate piesele, inclusiv cele ale adversarului, străluceau ca nişte stele dintr-o constelaţie.

Avea mereu la îndemână carneţelul primit în dar. Când îl deschidea, îşi dădea seama că Maestrul îşi trimisese nenumărate raze de lumină peste mutările sale copilăreşti. Abia acum înţelegea toate tertipurile întrebuinţate de profesorul său ca să facă să răsune cât mai armonios acordurile acelea fragile, conştient că puştiul imortaliza în carneţelul lui fiecare mutare, cu scrisul său şovăitor de copil. Ar fi trebuit să-i mulţumească din inimă pentru gestul său nobil, deşi era conştient că recunoştinţa pe care-o simţea n-ar fi încăput în câteva cuvinte.

Mīra ştia prea bine că Micul Alehin ţinea la frumuseţea transcrierilor. Departe de el gândul s-o pună să facă nişte transcrieri stângace. Mutările urâte nu se potriveau cu degetele ei zvelte, prizoniere între ziduri, care nu se atinseseră niciodată de mizeria lumească. Voia ca notaţiile din transcriere să fie pe măsura farmecului fetei.

Uneori îşi făcea apariţia şi câte un jucător versat, venit parcă de pe o altă planetă. Întrucât nu voia să-şi dezamăgească adversarul ajuns la acest club din incomensurabile depărtări, Micul Alehin era din cale-afară de emoţionat, ceea ce-l obosea şi mai mult. Pe de o parte, se temea că mutarea lui ar pângări iremediabil superbul model incrustat pe tabla de şah, pe de altă parte, nu-şi putea ascunde dorinţa simplă şi absolut firească de a câştiga.

Cu cât adversarul era mai bun, cu atât era mai cristalină muzica pieselor. Melodia reverbera în fosta sală de duşuri, sculptând uimitoare forme tridimensionale, care se înfigeau drepte, perfect verticale, chiar în mijlocul pătratelor de pe tablă. În asemenea momente, dispărea pe de-a-ntregul intenţia impetuoasă de a spulbera tranşeele inamice sau dorinţa deşartă de a face paradă de forţă. Degetele rivalului îi dădeau impresia că doar deplasează cu elegantă uşurinţă piesa în locul în care aceasta îşi dorea să ajungă.

— După înfrângere, „Micul Alehin“ arată de parc-ar fi fost părăsit. Zău, mi se rupe inima de milă să-l văd aşa… a spus Mīra.

Marioneta urma mereu aceeaşi rutină după terminarea partidei, fie că pierdea, fie că ieşea învingător. Dădea mâna cu adversarul şi clipea o dată.

Atât, şi nimic mai mult. Băiatul nu avusese niciodată ocazia să vadă expresia de pe chipul păpuşii, dar se simţea puţintel gelos că Mīra îi dădea atâta atenţie automatului, sensibilă la toate capriciile lui.

În ciuda oboselii şi-a geloziei, un meci cu un adversar experimentat îi făcea inima să-i bată mai tare. După joc, fiecare fibră din corp îi ţipa de durere, dar, în spatele pleoapelor, i se proiecta iar partida, retrăind cu răsuflarea tăiată mutare cu mutare.

*

Cel mai mult îi plăcea Micului Alehin să joace cu Domnişoara. După partida din deschidere, aceasta îşi făcuse apariţia din senin, o dată la două sau la trei luni. Meciul de început fusese singurul cu public, iar cele care-au urmat s-au desfăşurat doar între ea şi automat. O recunoştea imediat după ecoul impunător al paşilor care se îndreptau hotărâţi spre scaunul aşezat în faţa tablei de şah.

Partidele cu ea îl ţineau tot timpul cu sufletul la gură. Uneori, o greşeală infimă ducea la înfrângere, alteori, la remiză. Şi-ntr-un caz, şi-ntr-altul, pentru Micul Alehin era o reală plăcere să joace cu ea. Pur şi simplu erau pe aceeaşi lungime de undă. Cu aceeaşi uşurinţă cu care vorbea fără cuvinte cu Indira, stătea la taifas şi cu Domnişoara prin intermediul pieselor de pe tablă. De fiecare dată îl lua prin surprindere, ca un vârtej, neînfricarea turnului adversarei. Odată, când a fost nevoit să-şi sacrifice un pion, i-a răsunat în urechi o melodie nostalgică.

— Cred că ştiu ce fel de om era cel de la care-ai învăţat să joci şah, a rupt ea tăcerea într-o noapte, chiar în mijlocul partidei.

Avea un fel distins de a vorbi, pe măsura numelui ce i se dădea, Domnişoara, însă vocea nu scăpase de inflexiunile bătrâneţii, aşa cum presupusese şi el la primul lor meci.

— Te-ai gândit vreodată ce impact uriaş a avut asupra vieţii tale cel care te-a învăţat să muţi piesele şi să le aşezi pe tablă? Acţiunea lui a lăsat asupra ta un soi de amprentă, a zis bătrâna, mutând calul la c3. Odată primită, amprenta nu mai dispare toată viaţă, devenind sigiliul tău personal, care te diferenţiază de ceilalţi şahişti. Chiar dacă acum eşti convins că joci după cum îţi dictează mintea, nu-i aşa că nu mai poţi scăpa de senzaţia pe care ai

simțit-o când ai ținut prima dată o piesă în mână? Atingerea aceea a rămas în noi toți ca o amprentă digitală, ca piatra de temelie a viziunii noastre asupra șahului. O amprentă temerară va da naștere unui joc temerar, o amprentă ostentativă va crea un stil ostentativ, iar una lucidă va aduce un plus de luciditate felului în care joci.

Micul Alehin s-a lansat cu nebunul la b4.

— Profesorul tău avea, cu siguranță, un auz foarte fin. Era o persoană care știa să asculte îndelung glasul pieselor și care punea mai mult preț pe vocea lor, decât pe propria voce. Îmi dau seama uitându-mă cum joci.

„Aveți mare dreptate. Într-adevăr, exact așa era Maestrul“, ar fi vrut să spună Micul Alehin, dar și-a acoperit iute gura cu mâinile. Maneta s-a înclinat și mâna stângă a „Micului Alehin“ a lovit cu o bufnitură marginea mesei. Preț de o clipă, exclamația de uimire a Mīrei s-a transmis în întuneric. Netulburată, bătrâna a avansat cu pionul la e3.

„Maestrul era un om cu o răbdare infinită, care știa să aștepte o veșnicie. Nu se grăbea și nu se plictisea. Mă aștepta nemișcat la câțiva metri mai în față ca să-mi călăuzească pașii. Nu striga niciodată ca să atragă atenția asupra sa. Era interiorizat și devora dulciurile cu mare poftă, ca să se lase copleșit de sentimente, ca să le țină mai bine în frâu. De asta a și murit…“ Micul Alehin și-a înghițit cuvintele, strângând din buze, așa cum făcuse la naștere, când din gură nu-i ieșise nici un scâncet.

— Sunt convinsă că și această păpușă a învățat să joace șah de la cineva.

Domnișoara era, ca de obicei, calmă. Micul Alehin și-a băgat mâna dreaptă în buzunarul pantalonilor și a strâns săculeţul confecționat din cârpa lui Pion, încercând să se liniștească. Oare de ce nu-și dăduse seama până atunci că, ori de câte ori juca, umbra Maestrului cădea peste tabla de șah și că pe degete îi rămăsese întipărită amprenta lui? Ce noroc avusese să învețe șah de la el în autobuzul dezafectat, care mirosea mereu a dulciuri.

— Și mie mi-ar fi plăcut să fi avut un profesor ca al tău. Toți adversarii tăi îşi spun asta, văzând felul în care joci…

Micul Alehin ar fi vrut să mai stea de vorbă cu Domnișoara despre Maestru. Era nerăbdător să-i spună despre masa de șah, despre Pion și autobuzul dezafectat. Și, mai ales, voia s-o întrebe despre profesorul ei. Dar, din păcate, nu-și putea îndeplini nici una dintre dorințe. Cum nu putea să

scoată nici un cuvânt, Micul Alehin a luat cu turnul pionul de la a3. Preț de câteva secunde, s-a auzit foșnetul rochiei Mīrei.

— Ce mutare! a șoptit Domnișoara.

Micul Alehin și-a privit buricele degetelor, dar, din pricina beznei, nu și-a putut zări amprentele. Senzația pe care a avut-o atunci când Maestrul îi pusese prima dată în mână o piesă de șah s-a trezit din străfundurile întunericului și i-a apărut vie în fața ochilor, iar el s-a agățat de ea cu o infinită duioșie.

*

Mīra, porumbelul și Micul Alehin formau un trio care nu deranja pe nimeni, o echipă de succes, un veritabil triunghi al prieteniei. Când erau împreună în fosta sală de dușuri, nu se temeau de nimeni și de nimic. Nici măcar secretarul nu-i mai agasa cu indicații de prisos. Mīra, deși avea pe umăr un porumbel, trecea mereu neobservată printre membrii clubului. Chiar dacă fata le apărea dinainte, se uitau la ea ca și cum ar fi fost o bucată din peretele cu faianță. Oricum, Mīra se pricepea de minune să șteargă granița dintre ziduri și ea.

— Vă rog să nu atingeți păpușa! le spunea Mīra privitorilor.

Replica aceasta fusese ideea secretarului. Fata se folosea de această rugăminte scurtă, în care se îmbina modestia cu fermitatea, pentru a le face observație membrilor clubului. Curioșii cărora li se atrăsese atenția își retrăgeau mâna, uimiți, și se uitau la chipul „Micului Alehin“ convinși că nu Mīra, ci păpușa fusese cea care vorbise.

Băiatului îi plăcea la nebunie această replică, pentru că i se părea că, astfel, Mīra le dădea de înțeles celor din public că „Micul Alehin“ este numai al ei și nu voia ca el să fie atins. Oricum, în ciuda insistențelor, oamenii nu se puteau abține să nu pună mâna pe automat. Lemnul lustruit al feței și al brațelor, sacoul din stofă de cea mai bună calitate, curbura spinării lui Pion, pe care păpușa îl ținea cu brațul drept, totul era atât de îmbietor, că îți venea, instinctiv, să-ntinzi mâna să le atingi. În orice caz, băiatul visa la vorbele Mīrei ca la o subtilă declarație de dragoste pe care fata i-o repeta de câte ori avea ocazia.

După încheierea programului, băiatul o conducea pe Mīra la căminul

angajaţilor. Urcau pe scara în spirală până în camera boilerelor, apoi părăseau hotelul pe ieşirea de serviciu. Era ora la care lumina felinarelor se întrepătrundea cu ceaţa dimineţii. Căminul era la doi paşi, pe aleea care lega parcul de grădina din spatele hotelului. Parcul era destul de neîngrijit, invadat de copaci şi tufe lăsate să crească în voie, dar avea un mic pârâiaş. Băiatul şi fata mergeau unul alături de celălalt pe cărarea pustie, până la care nu răzbătea nici măcar zgomotul maşinilor de pe şosea.

— Deşi asist zilnic la câte-o partidă, transcrierile nu seamănă niciodată una cu cealaltă. Curios, dacă te gândeşi că-i un joc care se desfăşoară pe-o tablă nu foarte mare, cu doar câteva piese, a zis Mīra.

Micul Alehin avea mereu grijă să stea în stânga ei – partea pe care ţinea porumbelul. După ce pleca din fosta sală de duşuri, silueta Mīrei era parcă şi mai pâcloasă, iar băiatul se temea să nu fie sorbită subit prin crăpătura ce se căsca între noapte şi zi. Din fericire, în ceaţa deasă a dimineţii, albul imaculat al porumbelului ieşea în evidenţă. Cum Mīra era înăltuţă şi privirea nu-i ajungea la chipul ei fără să-şi dea capul pe spate, băiatul vorbea cu ea uitându-se mai mult la porumbel.

— Nici nu se putea altfel. Calculele au arătat că numărul de posibile transcrieri este de zece la puterea o sută douăzeci şi trei – mai mult decât numărul particulelor ce alcătuiesc universul.

— Adevărat?

Surprinsă, Mīra şi-a ridicat ochii spre cer. Dincolo de vârfurile copacilor încă mai zăbovea sclipirea câtorva stele.

— Deci să joci şah e ca şi cum ai merge din stea în stea?

— Întocmai. Călătorim în cosmos pentru că nu ne mai ajunge Pământul.

— Da. O călătorie la bordul unei nave numite *Micul Alehin*…

Mīra s-a întors spre el cu un surâs timid, jucându-se cu vârful uneia dintre cozi. Liniştit, porumbelul s-a lăsat în voia mişcării făcute de umerii fetei. Părea o podoabă de păr, făurită anume pentru Mīra.

Ecoul paşilor lor pe iarbă s-a pierdut în noaptea ce încă mai stătea la pândă pe după copaci. Mīra şi-a potrivit mersul după al lui, gândindu-se cu milă că poate îl mai înjunghiau genunchii. Durerea îl mai lăsase după ce fata îl masase pe pardoseala sălii de duşuri, dar puştiul mergea intenţionat mai încet, ca să aibă mai mult timp să vorbească.

— N-am fost niciodată într-o călătorie, în afară de cea de pe tabla de șah.

— N-ai plecat deloc din oraș?

— Nu. Cea mai lungă călătorie pe care-am făcut-o a fost de la un capăt la celălalt al liniei de autobuz. N-am dormit niciodată altundeva decât în patul meu.

— Cât trăia tata, călătoream tot timpul. Ne îndesam în portbagaj recuzita și dădeam spectacole de scamatorie pe unde-apucam: în parcurile de distracții, în casele de cultură, în cortul circului, în piețe, de sărbători, chiar și la închisori. Ne duceam oriunde știam că s-ar putea strânge mai mulți oameni. După ce lumea ne vedea reprezentațiile, o porneam iar la drum. Întotdeauna ne duceam acolo unde nu ne știa nimeni.

— Mi-e greu să-mi închipui o asemenea viață…

— Partea cea mai frumoasă dintr-o călătorie e că poți întâlni lucruri cu totul neașteptate. Fenomene naturale rare, mâncăruri ciudate. A, să nu uit! Odată, când eram mică, am văzut o colecție de jocuri de șah în casa unor bogătași la care venisem să dăm un spectacol.

— O colecție?

— Da. Vila era superbă, construită pe o colină de pe malul mării, și avea o aripă, mare cât o sală de sport, pe care o transformaseră într-un fel de muzeu al șahului. Acolo erau expuse o sumedenie de jocuri de șah. Șah, șah, șah, pe unde vedeai cu ochii, numai jocuri de șah. Erau așa de multe, că puteai să joci în fiecare seară pe o altă tablă și tot ți-ar fi trebuit nu știu câți ani. Am văzut acolo jocuri de șah din cele mai ciudate: din fildeș, din abanos, cristal, os, porțelan. Aveau fel și fel de forme și unele păreau așa de scumpe, că-ți era frică să le și atingi. De fapt, cred că erau piese pe care nimeni nu apucase să pună mâna vreodată. Pe atunci habar n-aveam de regulile de joc, dar mi-am dat imediat seama că tablele acelea erau doar de decor.

— Se vede că încă de-atunci aveai o predispoziție înnăscută pentru șah. Numai că splendoarea unei table de șah nu se compară niciodată cu frumuseţea unei transcrieri.

— Așa-i, șahul este frumos când poți să muți piesele, nu când îl ții în vitrină, a șoptit Mīra, iar el a încuviințat.

Amândoi s-au dus cu gândul la du-te-vino-ul pieselor pe tabla de șah din

fața „Micului Alehin“. Erau piese vechi, zgâriate, impregnate de izul prăjiturilor din autobuzul dezafectat, în care încă mai stăruia amprenta Maestrului. Acum se puteau deplasa iarăși în voie datorită degetelor din lemn de gutui și mâinilor Mīrei.

S-au oprit amândoi în același timp, fără ca vreunul să fi dat tonul, și s-au așezat pe o banchetă de pe marginea aleii. Era o bancă la fel de stingheră ca aceea de pe acoperișul centrului comercial, rece de la umezeala de peste noapte și zgrunțuroasă de la praful și pământul ce se adunaseră pe ea. În spatele tufișurilor se auzea clipocitul slab al pârâiașului.

— Pentru mine, jocurile de șah din muzeu nu erau decât niște obiecte îndepărtate, fără viață. Totuși, o tablă de șah mi-a atras în mod deosebit atenția și inima mi-a tresăltat de cum am văzut-o.

Mīra s-a oprit din povestit şi și-a trecut limba peste buze, de parcă prin acea pauză ar fi vrut să-i stârnească un pic curiozitatea.

— Dar cum arăta? a întrebat el, uitându-se la picioarele subțiri și aspre ale porumbelului cocoțat pe umărul ei.

— Un joc de șah miniatural, a răspuns Mīra încet, cu o voce șoptită, aproape ca o răsuflare, ca și cum dacă ar fi vorbit mai tare ar fi riscat să distrugă minusculul joc de șah. Fiecare latură avea trei centimetri, iar tabla nu era mai mare ca o cutie de chibrituri. Piesele erau cioplite din lemn de curmal. Regele avea cinci milimetri, iar pionul, doi. Pe geamul vitrinei era montată o lupă. Ar fi fost imposibil de jucat șah cu un asemenea joc. Era mult prea mic. Nimeni n-ar fi putut lua o piesă fără să atingă alta din greșeală. Jocul de șah din lemn de curmal mi s-a părut culmea singurătății. Încă de când veniseră pe lume, piesele îi fuseseră condamnate la nemișcare.

Vocea șoptită a Mīrei se strecura până la el firavă, tremurătoare, ca atunci când se insinua prin pereții patului-ladă. În spatele pleoapelor i-a apărut aievea imaginea jocului de șah miniatural. N-avea idee cum arată lemnul de curmal, dar vedea nuanța tablei de șah, crestătura de pe curbura lemnului din care era cioplit nebunul, bila de pe capul pionului, atât de plăcută la atingere…

— Dar cred că tu ai putea juca șah pe el, a zis Mīra. Nu degeaba ți se spune Micul Alehin.

Băiatul și-a ridicat ochii spre ea, în căutarea unui răspuns, dar, fără să

vrea, privirea i-a poposit tot pe porumbel.

Undeva, într-un muzeu îndepărtat, niște piese care n-aveau să se miște niciodată așteptau împovărate de mâhnire. Deși miniaturală, nava-șah, care putea încă naviga peste cele 8 × 8 căsuțe, ajunsese într-o vitrină, sub privirile necruțătoare ale spectatorilor, care-o fixau din spatele unei lupe. Dacă era într-adevăr singurul care putea muta piesele? Dacă tabla aceea de șah era numai și numai pentru el?…

— Te-am supărat cu ceva? a spus Mīra îngrijorată.

— Nu, deloc, a răspuns el în grabă, clătinând din cap ca să-și alunge fantasmele slavei de sine. Mă bucură că mi-ai povestit despre jocul de șah din orașul acela îndepărtat, mai cu seamă că toți prietenii mei au rămas toată viața în același loc…

— Cum așa?

— Păi unul a locuit într-un autobuz care nu mai funcționa. O prietenă a trăit pe un acoperiș și n-a coborât niciodată pe pământ. Și cealaltă…

Părea că-și caută cuvintele, dând în gol din buze și încurcându-și firele de păr.

— Și cealaltă a rămas blocată între ziduri.

— De ce?

— Știu și eu? Probabil că n-au vrut, dar așa s-a întâmplat. Nici unul nu s-a zbătut. Nu s-a revoltat. Toți și-au acceptat soarta în tăcere, înțelegând că acela le era locul.

— Și cu tine s-a întâmplat același lucru?

Mīra a dat cu piciorul unui morman de frunze veștede. Mirosul pământului jilav s-a ridicat în aer.

— Tot ce se poate, a răspuns el.

Silueta fetei era scăldată într-o lumină slabă – strălucirea felinarelor, împletindu-se cu primele raze ale dimineții. Avea obrajii palizi, urechile fine, buzele catifelate, de parcă ar fi fost modelate de o mână nevăzută. S-a gândit că buzele lui nu erau decât niște falsuri grosolane, pe când cele ale Mīrei aveau o asemenea grație, că-ți venea greu să crezi că-s reale. Ușor umezite, fără nici o cicatrice, fără nici un cusur…

Cum ar fi dacă i-ar atinge buzele ca atunci când muta o piesă? Or fi fost degerate după atâta timp de stat lipite de ziduri? Nu, cu siguranță că gura

fetei nu-şi pierduse moliciunea. Şi totuşi, buzele păreau mai vulnerabile în mâna lui decât pe chipul Mīrei. A rămas nemişcat, cu buzele ei în căuşul palmei, fără să ştie ce să facă, ţinându-le ridicate în aer ca pe o ofrandă adusă primelor sclipiri ale dimineţii.

Fâşia de azuriu de deasupra copacilor a colorat în albastru zorii care-au năvălit brusc în lume dinspre colţurile îndepărtate ale cerului. Păsările nu se auzeau încă, iar parcul părea împresurat de un aer încremenit. Hotelul şi căminul erau ascunse în spatele frunzişului des. „Poate că suntem singurii oameni din lume încă treji la ora asta a dimineţii“, şi-a zis el.

— Şi locul meu e strâmt şi întunecat, a continuat cu capul plecat, de parcă vorbea cu buzele din palmă. Seamănă mult cu un autobuz dezafectat, un colţ de acoperiş sau o crăpătură între ziduri.

— Dar pe tabla de şah poţi face călătorii fabuloase, a spus Mīra cu sinceră admiraţie.

— Mai degrabă sub tabla de şah.

— Da, ai dreptate, a zâmbit Mīra.

Ar fi vrut să-i întoarcă zâmbetul, dar n-a izbutit decât să-şi întindă cicatricile şi să-şi încâlcească părul de pe buze.

Atunci, surprinzător, porumbelul a început să-şi agite picioruşele şi să se retragă spre marginea umărului, în porţiunea unde acesta se uneşte cu omoplatul. Pentru Micul Alehin, era prima dată când vedea că mişcă şi altceva decât ochii. Porumbelul şi-a plecat capul, şi-a ridicat coada şi s-a îndreptat spre un tufiş din spatele căruia se auzea clipocitul pârâului, unde s-a găinăţat. Apoi şi-a zbârlit de două-trei ori coada şi s-a întors înapoi, pe umărul fetei. Totul se petrecuse într-o linişte mormântală.

Fata şi băiatul s-au aşezat unul lângă altul pe bancă şi au rămas aşa până când soarele dimineţii a învăluit pădurea.

*

După ce-a condus-o pe Mīra la cămin, Micul Alehin s-a întors cu primul autobuz. În timp ce mergea spre casă, i-a revenit în minte fiecare cuvânt din conversaţia lor. Aşa cum nu uita mutările din nici o partidă, putea să-şi amintească absolut orice, de la o replică măruntă la cea mai firavă respiraţie. În curând, ceaţa s-a risipit, apa a prins să scânteieze în razele

dimineții, iar pescărușii care până atunci se odihniseră la prora iahturilor s-au pregătit să-și ia zborul spre mare.

„Oare unde doarme porumbelul?“, s-a întrebat el. Într-o colivie atârnată la fereastră? Într-o cutie de carton, pe o pătură? Sau în pat, pe umărul Mīrei, cu aripile în părul ei despletit, cu ochii mici și negri închiși, ținându-se strâns cu picioruşele de umărul ei. Da, imaginea aceasta părea cea mai potrivită! Nu mai conta că nu avea voie să zboare sau să gângurească când poftea atâta vreme cât putea sta tot timpul pe umărul Mīrei. Dintr-odată, Micul Alehin s-a simțit invidios pe el.

— Te-ai întors?! Trebuie să fii obosit. Micul dejun e gata. Mănâncă și du-te la culcare.

Când intra în casă, bunica-i răsărea imediat în cale. Era îngrijorată că munca de noapte îi va șubrezi sănătatea. În fiecare dimineaţă, bătrâna stătea la pândă la fereastra bucătăriei, în mâini cu nelipsita cârpă pe care o împăturea și-o despăturea în aşteptarea nepotului ei. În toată casa mirosea a lapte fierbinte și a pâine proaspătă.

CAPITOLUL 10

Seara aceea ploioasă, care nu prevestea nimic bun, a debutat cu partida de șah cu un bărbat care tocmai cobora scările spre Clubul de șah abisal, trăgându-și după el piciorul stâng. Când i-a auzit pașii, Micul Alehin s-a gândit, plin de speranță, că poate avea să intre într-o altă cameră, oriunde, dar nu în sala de dușuri, poate în vestiar sau în chioșc, poate în camera unde se juca șah legat la ochi, sau șah simultan, sau aleatoriu… Nu-și explica nici el de ce simțea asta. Până atunci, fie că era sau nu pe aceeași lungime de undă cu oponentul său, n-avusese niciodată presentimente înainte de începerea partidei și, oricine i-ar fi fost adversar, se așezau de o parte și de alta a tablei de șah și intrau în dialog prin fiecare piesă pe care o mutau, compunând împreună poemul-transcriere.

Dar pașii aceia aveau o cadență sinistră. Era un ecou care te înghețа, te făcea să te chircești, să te topești pe picioare și, mai ales, îți trezea o dorință instinctivă de a începe să te rogi ca pașii să se îndepărteze, să treacă pe lângă tine. Dar, în ciuda rugăminților lui fierbinți, pașii s-au oprit în fața fostei săli de dușuri a femeilor, ca o piesă care încerca să ajungă la singura căsuță de pe tablă de unde-ar fi putut da șah-mat.

Odată intrat în încăpere, bărbatul a adus cu el suflul înghețat al nopții, precum și răpăitul ploii care, în mod normal, n-ar fi trebuit să se audă din locul unde se afla Micul Alehin. Adversarul său nu s-a grăbit să se așeze în fața tablei de șah, ci a rămas în picioare și-a dat peste cap un pahar plin ochi cu whisky. Pesemne că era deja beat, de asta își trăgea așa piciorul.

— Bine-ați venit la clubul nostru! Câteva lucruri despre „Micul Alehin“…

— Scutește-mă cu vorbăria! Hai să începem odată, a întrerupt-o bărbatul pe Mīra care, conform procedurii, deschisese ușița de sub masă ca să-i arate interiorul mecanismului. Era primul pe care nu-l interesa ce se afla înăuntru.

Bărbatul era al naibii de bun – cel mai puternic adversar pe care-l avusese până acum! Modul în care-a făcut trecerea lină de la mutările din deschidere, extrem de precise, la cele din partea a doua a jocului – absolut magică – l-a dus pe Micul Alehin cu gândul la transcrierile partidelor marilor campioni de șah, pe care le studiase din cărțile împrumutate de la Maestru. Ce culmi nebănuite ar fi putut atinge cu această atitudine amenințătoare? Atac și apărare, înaintare și retragere, scânteie de geniu și rațiune, curtoazie și agresivitate, toleranță și respingere, perseverență și agilitate – toate perechile de contrarii au mărșăluit în forță, rând pe rând, pe tabla de șah. Au fost clipe în care Micul Alehin s-a simțit slab, aproape paralizat, dorindu-și să nu-i mai vină niciodată rândul.

Jocul bărbatului era, pe alocuri, dezlânat. Cu cât mutările erau mai frumoase, cu atât un vid vecin cu renunțarea se insinua în muzica pieselor. La început, Micul Alehin a crezut că imaginația-i joacă feste, dar, pe măsură ce partida avansa, a realizat că flerul nu-l înșelase. Bărbatul a mutat Td8 și Nf6, proiectând un fascicul de lumină pe tablă, exact în punctul de care avea nevoie, apoi a pornit cu calm să-și construiască o fortăreață semeață chiar în centrul câmpului de luptă. Când juca, bărbatul părea nefericit sau dădea impresia că se află sub atingerea unui chinuitor neant, dar nu era deloc așa. Pur și simplu se delecta stârnind haos în jur. La fiecare mutare, după ce mai lua o înghițitură de whisky, făcând să clincăne cuburile de gheață din pahar, apăsa cu brutalitate butonul cronometrului, folosindu-se de piesa pe care tocmai o capturase. Enervarea bărbatului nu era de suprafață, ci o violență care izvora din străfundurile nopții. În mod normal, o mutare genială l-ar fi făcut până și pe Dumnezeu să-și trimită un zâmbet peste tabla de șah. Sau o binecuvântare. Dar în jocul bărbatului nu era loc pentru așa ceva.

Din pricina ploii, pardoseala fostei săli de dușuri era mai umedă ca în celelalte nopți. Roțile mecanismului se mișcau anevoie, maneta părea mai tare, iar colaborarea cu Mīra mergea cu unele poticneli. Singura consolare era porumbelul, mereu cuminte și netulburat de ceea ce se petrecea în jurul său. Micul Alehin nu prea avea de ales. Trebuia s-accepte provocarea. Era de datoria lui să contribuie la o transcriere pe măsura forței adversarului.

Privind parcă printr-un microscop fantomatic, pușțiul a căutat o fisură în

fortăreața din centrul tablei de șah. I-a pipăit concentrat zidul, pradă unor presentimente neliniștitoare. Preocupat să se ferească de rafalele de antiaeriană lansate de adversar, băiatul a căzut într-o capcană și și-a pierdut prețiosul nebun.

Cu toate acestea, a încercat să îmbrățișeze stilul de joc al oponentului și, în lipsa lui Dumnezeu, să-i ofere el binecuvântările de care avea nevoie. A tras adânc aer în piept și și-a izgonit gândurile ce-i roiau în cap, pregătindu-se să-și întâmpine adversarul cu brațele deschise. Dar, bineînțeles, nu se putea substitui lui Dumnezeu. Lumina binecuvântărilor sale n-a răzbit până pe pământ, poticnindu-se la mijlocul drumului, încremenită între înainte și înapoi. În cele din urmă, puștiul a fost spulberat de regina adversă. Câtuși de puțin recunoscătoare, piesele rivale i-au năvălit intempestiv în teritoriu, însemnându-l cu o rană în formă de ic.

Pe măsură ce jocul se apropia de sfârșit, atacurile se înmulțeau necruțător, bufniturile pieselor pe tablă erau din ce în ce mai violente, mai-mai să iasă din căsuță, iar Micul Alehin era nevoit să-și încordeze la maximum auzul ca să-și dea seama de poziția pieselor. Ca să rupă ritmul adversarului, Mīra completa transcrierea cu o încetineală studiată și așeza tacticos piesele capturate pe marginea tablei de șah. Ea, porumbelul și Micul Alehin formau un trio care și-a unit tacit forțele să-l înfrunte pe primejdiosul rival. Acesta a bătut cu piciorul în podea, a râgâit și și-a turnat și mai vârtos whisky în pahar.

„De ce nici acum, când avea toate motivele, adversarul nu zâmbea?“ s-a întrebat Micul Alehin. Băiatul era încolțit. Degetul din lemn de gutui a culcat pe tablă regele.

A urmat un scurt moment de tăcere, apoi păpușa și-a întins brațul să dea mâna cu adversarul, dar bărbatul s-a ridicat brusc, împingând brutal scaunul.

— Ce idioțenie!

Bărbatul nu se adresase cuiva anume. Vorbea cu sine, strâmbându-se de parc-ar fi înghițit o gură de apă clocită dintr-o băltoacă. Victoria nu-i adusese nici un strop de bucurie! Era atât de beat, că se clătina, incapabil să se țină pe picioare. Tabla de șah și paharul cu whisky s-au zdruncinat și-au clănțănit violent. În tot acest răstimp, „Micul Alehin“ rămăsese cu brațul

întins în aşteptarea strângerii de mână a adversarului.

— Felicitări! Negrul câştigă în douăzeci şi şapte de mutări.

— Şahu-i un joc tâmpit! a urlat bărbatul, întrerupând-o pe Mîra şi scuipând pe podea.

Un şoc groaznic i s-a transmis prin manetă. Nu venea de la strângerea de mână dintre bărbat şi automat – măcar atâta era limpede. În urma impactului, întunericul s-a curbat, roţile au scârţâit şi Micul Alehin a simţit o durere teribilă, mult mai puternică decât obişnuitele furnicături din încheieturi. Nu realiza de unde venea – dacă, într-adevăr, durere era ceea ce simţea. Apoi s-au auzit până la el ropotul pieselor care se împrăştiau, clinchetul cioburilor paharului care se spărgea de podea şi tânguirea Mîrei.

Numaidecât s-a târât afară din automat, şi-a pus mâna streaşină la ochi, să se ferească de vârtejurile de lumină ce se prăvăleau peste el, căutând-o din priviri pe Mîra. Fata stătea ghemuită într-un colţ al încăperii şi se făcuse mică, asemenea Micului Alehin când se ghemuia în „pântecele“ automatului. Pe unul dintre umerii ei înguşti era cocoţat porumbelul, ţinându-se bine să nu cadă. Băiatul a îngenuncheat şi-a îmbrăţişat-o, în încercarea sa de a o apăra de bărbat.

— Eşti bine?

Mîra a dat din cap, muşcându-şi buzele până la sânge.

— Ai păţit ceva?

— Nu.

Vocea Mîrei era răguşită.

După ce dărâmase pe jos piesele, paharul, cuburile de gheaţă şi cronometrul, bărbatul zăcea acum pe tabla de şah, cu capul sprijinit pe o mână. O dâră de salivă i se prelingea din gură. Poate leşinase sau doar adormise…

Bărbatul nu semăna deloc cu „Micul Alehin“. Era înalt, bine făcut, lat în spate, iar mâna dreaptă i se bălăngănea sub masă. Pantofii îi erau pe jumătate scoşi din picioare, şosetele rupte, sacoul numai pete, iar mânecile descusute. Foaia pe care Mîra făcuse transcrierea era îmbibată în whisky şi călcată în picioare. Nu mai rămăsese nimic din minunatele traiectorii trasate cu o clipă înainte de piesele de şah.

Abia după ce şi-a dezlipit privirea de la scena dezgustătoare, băiatul a

realizat ce se întâmplase cu adevărat. „Micul Alehin“ avea gâtul rupt.

Îmbinarea de la baza gâtului se fisurase, capul păpușii atârna în față, iar firele mecanismului care treceau prin interiorul păpușii se desprinseseră de tot. Avea părul în dezordine, cravata șuie, iar brațul stâng i se strâmbase din cot, într-un unghi nefiresc. Urechile lui Pion, antrenate să prindă cea mai mică mișcare a pieselor, se rupseseră și se rostogoliseră pe podea. Sângele care picura din mâna dreaptă a bărbatului formase pe pardoseală o baltă roșie.

— Asta-i numai opera beţivului… a șoptit Micul Alehin, amintindu-și de izbitura ciudată pe care-o simțise din interiorul păpușii. Rămășițele durerii îi pulsau încă în partea inferioară a corpului. „Micul Alehin“ zăcea rănit, cu capul căzut, disperat. Sau poate era doar buimăcit că nu pricepea ce i se întâmplase.

— De ce? a gemut băiatul, iar Mīra a început să tremure.

Puștiul a strâns-o ușor de umeri, încercând s-o liniștească, să-i alunge grijile.

— Ar fi trebuit să-l opresc.

— Fii serioasă! Nu vezi că era periculos?!

— Cel puțin ar fi trebuit să-i iau whisky-ul de sub nas.

— Nu e vina ta, ci a mea. Nu i-a plăcut cum joc șah.

— Ba nu, ai jucat nemaipomenit!

Micului Alehin i se părea ciudat s-o țină în brațe, mai ales că era ceva cu care corpul său nu fusese învățat. Până atunci, nu știuse decât să stea închis fie în patul-ladă, fie sub tabla de șah sau în interiorul automatului. Cozile, care-i ajungeau fetei până la umeri, erau atât de aproape de el, că i se încâlceau în părul din jurul gurii. Căldura din pletele Mīrei și din penele porumbelului se contopea, picurându-i o dogoare mocnită pe buzele care nu cunoscuseră nici un alt gest tandru în afară de mângâierea degetelor bunicii. În tot acest răstimp, porumbelul a rămas perfect nemișcat, convins că era de datoria lui să stea neclintit pe umărul fetei.

— Ce naiba-i asta? s-a burzuluit secretarul clubului. Ați făcut prăpăd în cameră!

Secretarul a privit în jos, unde Mīra și Micul Alehin stăteau îmbrățișați într-un colț al încăperii. Singurul răspuns pe care l-a primit au fost

sforăiturile beţivului.

— Ce s-a întâmplat? a strigat secretarul încruntat, făcând un pas înapoi, precaut, ca şi cum, dacă s-ar fi apropiat, şi-ar fi murdărit ţinuta impecabilă.

Deodată, băiatul a zărit într-un ungher al tablei de şah o mică bilă care se dusese de-a dura în părul vâlvoi al beţivanului. Globul de sticlă a strălucit scurt în lumina becurilor din tavan.

Era ochiul căzut din orbită al „Micului Alehin“. Băiatul a clipit de câteva ori, ca să se obişnuiască cu lumina puternică şi a rămas cu privirea pironită la bila de sticlă. Durerea din partea inferioară a corpului i s-a scurs brusc în spatele pleoapelor. Acel glob ocular era perfect transparent, de parcă n-ar fi văzut niciodată, de parcă nu în el se odihniseră, până nu de mult, toate arabescurile, formulele şi filozofiile înfiripate pe tabla de şah.

— Ce-aţi pus voi doi la cale?

În Clubul de şah abisal nu se auzea nici un zgomot, cu excepţia urletelor secretarului şi-ale sforăiturilor beţivului.

*

Cu banii oferiţi cu generozitate de Domnişoară, „Micul Alehin“ a fost dus la reparat în atelierul păpuşarului. Din fericire, nu fusese stricat mecanismul central, iar reparaţiile au fost mai mult exterioare. În orice caz, era nevoie de câteva luni bune ca automatul să revină la înfăţişarea iniţială.

Secretarul n-a mai adus vorba de beţiv. Acesta n-a mai călcat pe la Clubul de şah abisal din noaptea în care a fost scos afară, cărat în spate de un bărbat. Totuşi, judecând după cât de bine juca şah, era limpede că nu era un coate-goale. „De ce se purtase ca un bădăran când juca dumnezeieşte?“ se tot întreba intrigat Micul Alehin. „Dac-a fost în stare să câştige beat-mort, cu atâta whisky în el, cum ar fi jucat şah treaz, cu capul limpede, ţinându-se bine pe picioare?“ La acest gând, băiatul a simţit câţiva fiori de frică şi inima a început să-i bată mai repede.

Tot nu înţelegea de ce se supărase bărbatul, deşi câştigase un meci absolut spectaculos. Micul Alehin s-a tot învinuit că jocul îi fusese prea primitiv, prea necopt pentru un rival de talia lui. „Şi Mīra a trecut prin momente atât de delicate tot din cauza mea!“, şi-a reproşat el.

Ar fi vrut să-şi ceară scuze, dar nu prea ştia cum. Fata schimba imediat

vorba când pomenea de întâmplările din noaptea aceea, așa că au hotărât, tacit, că trebuiau să uite de beţiv şi să se poarte ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Deşi bărbatul nu s-a mai întors niciodată la club, presentimentul funest din paşii săi nesiguri, târşâiţi, n-a dispărut deloc. Chiar dacă beteşugurile „Micului Alehin“ au fost reparate, nimic n-a mai fost ca înainte. Presimţirea sumbră din seara aceea s-a răspândit pe podeaua Clubului de şah abisal dală cu dală, asemenea mucegaiului, ameninţând ca, mai devreme sau mai târziu, să-i acopere şi pe Micul Alehin, şi pe Mīra.

*

Până la întoarcerea „Micului Alehin“, cei doi au primit noi sarcini. Urmau să joace şah uman.

— Adică o să folosim oameni în locul pieselor, a spus laconic secretarul clubului.

Nici Mīra, nici Micul Alehin nu pricepuseră ce voise să spună secretarul.

— Pe fundul fostului bazin de înot o să desenăm 8 × 8 căsuţe albe şi negre, exact ca acelea de pe tabla de şah. O să aducem 16 oameni îmbrăcaţi în negru şi 16 în alb, 32 cu totul. Unii o să întruchipeze pioni, alţii regi şi regine, şi fiecare se va deplasa pe căsuțele corespunzătoare.

— Adică o să se mişte după cum îi taie capul?

La întrebarea Micului Alehin, secretarul a scuturat din cap, exasperat.

— Chiar dacă în realitate sunt oameni, pe tablă nu-s decât piese de şah. Atât şi nimic mai mult. Unde s-a mai pomenit joc de şah în care piesele să se mişte de nebune? Un membru al clubului va sta în fosta cabină de presă, cu vedere la piscină, şi va anunţa la microfon fiecare mutare, iar piesele se vor deplasa conform indicaţiilor sale. Piesele sunt şi nu sunt umane, întrucât direcţia de deplasare este prestabilită. De pildă, n-au voie sub nici o formă să nesocotească ordinele de la microfon sau să evite o mutare, chiar dacă aceasta este păguboasă sau presupune un sacrificiu.

— Şi eu ce trebuie să fac?

— Să joci împotriva unuia dintre membrii clubului.

— Adică eu o să fiu cel care-o să mute piesele umane?

— Întocmai. Numai că nu te vei arăta în faţa adversarului, ci vei sta

ascuns într-o magazie, de unde vei spune ce mutări urmează. Ca măsură de precauție și ca să-ți păstrezi anonimatul, vom instala pe microfon un dispozitiv care-ți va modifica vocea. Din magazie nu se vede piscina, dar asta nu-i treaba ta. Camera e destul de încăpătoare. Oricum, o să stai mult mai comod ca în interiorul automatului. Nu-i mare filozofie să te prefaci că ești marionetă sau să muți câteva piese umane. A, iar tu o să te ocupi, bineînțeles, de transcriere, a zis secretarul, întorcându-se spre Mīra. Te pricepi de minune și ai un scris frumos. Toți membrii care primesc foile scrise de tine au impresia c-au jucat o partidă strălucită. O mutare frumoasă merită o caligrafie pe măsură.

— Sunteți mult prea amabil, a zis Mīra, cu capu-n pământ.

— Și totuși de ce…? a intervenit temător Micul Alehin. De ce trebuie să jucăm șah în felul acesta?

— Trebuie?

Secretarul s-a întors spre el încet și l-a pironit cu privirea. Cu toate că erau la Clubul de șah abisal, insigna cu Clubul de șah Pacific i-a strălucit pe piept.

— Spune-mi, băiete, care-i motivul pentru care joci șah? Să explici în cuvinte fiecare mutare în parte? Să demonstrezi ceva? În cazul meu, nici una, nici alta. Bani? Un premiu? Un titlu? Ce-s toate acestea în universul șahului? Eu joc șah pentru că *vreau* să joc șah. Șahul îmi oferă infinit de multe. Iar tu ești cel mai îndreptățit să știi asta.

Secretarul și-a dres vocea și și-a trecut mâna prin părul în care se vedeau urmele pieptănului.

— Bun, sper că nu mai aveți întrebări, a zis el și-a ieșit din sala de dușuri.

*

Prima partidă de șah uman a avut loc într-o sâmbătă, în toiul unei nopți friguroase de iarnă în care cădeau primii fulgi de zăpadă. Fiindcă se dorea o seară cu totul specială, nu se mai organizaseră și alte meciuri și membrii veniseră anume la Clubul de șah abisal ca să asiste la acea partidă. Paltoanele spectatorilor erau aproape toate ude, pline de zăpadă topită.

Micul Alehin s-a urcat pe o ladă de lemn plină de sticle goale de dezinfectant și s-a uitat la piscină printr-un geamlâc din fosta magazie. Spre

deosebire de partidele cu automatul, nu i se îngăduise să facă nici o repetiție și, oricât l-ar fi dăscălit secretarul, îngrijorarea nu-i dădea deloc pace. Mai era puțin timp și începea… Spectatorii se așezaseră pe scaunele de pe marginea bazinului și așteptau, în mână cu câte un pahar din băutura preferată. Nimeni nu zâmbea. Toți aveau chipurile crispate și priveau spre fundul bazinului. Secretarul se foia de colo-colo, salutându-i cu un aer afectat.

Micul Alehin nu avea rezerve în ceea ce privește partida, dar nu-i era tocmai la îndemână să cuprindă cu privirea toată tabla de șah, oricât s-ar fi lungit peste geamlâc. Nu vedea decât că piesele nu intraseră încă în scenă. Marginea piscinei se zvântase, scara scaunului salvamarului era ruginită, iar în golul pătrat al bazinului, odinioară plin cu apă, se căsca o gaură imensă. Sunetul pașilor ajungea până-n tavan, într-un talmeș-balmeș de ecouri.

Băiatul a zărit-o îndată pe Mīra pe marginea piscinei, în dreptul căsuței cu a8. Stătea în picioare, în spatele unei mese pe care erau așezate cronometrul, foile de transcriere și stiloul. Asemenea porumbelului ei, Mīra se uita drept înainte, nemișcată, fără nici o tresărire. Rochia turcoaz părea că i se dizolvă în albastrul faianței. Dintr-odată, băiatul și-a amintit fără să vrea că tot acolo, la a8, descoperise și cadavrul șoferului sacrificat, plutind în piscina școlii cu capul cufundat în apă.

Cu fruntea rezemată de ochiul de geam, Micul Alehin i-a făcut Mīrei cu ochiul, știind că, oricum, n-avea să fie văzut. Bineînțeles, fata fixa cu privirea un punct îndepărtat, fără să-i acorde nici o atenție.

Pe neașteptate, ușa s-a deschis și un grup de fete în ținute de un alb imaculat au coborât scara ce ducea spre clubul de șah abisal. O clipă s-a iscat rumoare printre spectatori, apoi s-a lăsat liniștea pe marginea piscinei. În sală se auzeau doar zvonul discret al pașilor fetelor și foșnetul straielor lor albe. Nu purtau pantofi, iar lipăitul picioarelor goale ajungea mai întâi în faldurile veșmintelor, umplându-se de căldură, apoi era înghițit de dale.

Fiecare avea pe cap ceva alb. În frunte era cea care purta coroana regelui, iar în rândul al doilea, pășea cea cu cununa de regină, apoi veneau, perechi-perechi, cele care purtau pălăria nebunului, a calului și a turnului, urmate de opt fete care aveau pe cap bila de pion. Intraseră în ordinea înălțimii: cea mai înaltă îl întruchipa pe rege, iar cea mai scundă, pe pion. Imediat după

fetele în alb, şi-au făcut apariţia nişte siluete înveşmântate în negru. Sub lumina slabă a neoanelor, contrastul viu dintre alb şi negru forma o linie neîntreruptă ce se întindea de la scări până la marginea piscinei – albul imaculat şi negrul dens făceau să pălească celelalte culori ca, de pildă, turcoazul faianţei, fumuriul sticlelor de băutură şi argintiul cronometrului.

Probabil că făcuseră repetiţie, căci mişcările le erau foarte studiate, nimic în plus, nimic în minus. Grupul pieselor albe, cu regele în frunte, a traversat cele două laturi ale bazinului şi a coborât în şir indian pe fundul piscinei, pe scara din dreptul căsuţei h1: regele, regina, nebunii, caii şi tot aşa. Din cauza podoabelor de pe cap, chipurile le erau pe jumătate ascunse, dar chiar şi-aşa se vedea că nimeni nu se uita pe furiş în jur sau nu schimba priviri cu tovarăşele de echipă. Fetele s-au aşezat pe fundul oceanului una câte una, ca picăturile de rouă ale nopţii. Spectatorii le urmăreau în tăcere în timp ce se perindau prin faţa lor într-un şir continuu, cu veşmintele vălurindu-se pe lângă ele.

În scurt timp, fetele s-au desprins din coloană şi fiecare s-a dus pe căsuţa ei. Ca într-o adevărată partidă de şah, regele şi regina, cele mai înalte piese, şi-au găsit loc la mijloc, formând coama unei coline pe pantele căreia s-au aşezat celelalte piese. Nici un campion de şah n-ar fi putut aranja mai bine, cu mişcări mai graţioase, piesele pe tablă. Curgerea pieselor a fost lină, ca o picătură de rouă rostogolindu-se pe o petală, după legi neştiute. Fetele nu s-au ciocnit una de alta, cel mult şi-au atins între ele poalele fluturânde ale hainelor. Pregătirile luaseră sfârşit. Micul Alehin urma să deschidă partida, cu albele.

După ce le-a urmărit defilarea cu sufletul la gură, băiatul a tras adânc aer în piept, a şters geamlâcul aburit şi a luat microfonul în mână. Silueta adversarului se profila în spatele geamului fostei cabine de presă, o încăpere lungă şi îngustă, foarte aproape de tavan. Oponentul lui era departe, de aceea singurul lucru pe care-l putea spune cu certitudine despre el era că bărbatul părea cam durduliu. La fel ca în meciurile unde jucase rolul automatului, puştiul nu vedea nici tabla de şah, nici adversarul, dar, spre sfârşitul partidei de şah uman, ajunsese să stea ca pe ghimpi. Spre deosebire de manetă, microfonul era greu, iar magazia, mare, în comparaţie cu spaţiul înghesuit de sub tabla de şah. Într-un colţ erau câteva mături cu coada

lungă, pe rafturi erau aruncate în dezordine frânghiile ce delimitau culoarele de înot, colace de salvare, megafoane, termometre prăfuite şi alte obiecte complet nefolositoare. Ignorând recomandarea secretarului de a nu se afişa la fereastră, băiatul a rămas încremenit, cu fruntea rezemată de geamlâc, pentru că avea impresia că din această poziţie părea mai mic. Firele de păr de pe buze se lipiseră de ochiul de geam care se aburise din pricina respiraţiei. Spectatorii s-au tras mai în spate să vadă mai bine fundul piscinei. Nimeni nu dădea atenţie geamlâcului magaziei.

Micul Alehin a pornit microfonul.

— Pion de la e2 la e4.

Nu se aşteptase să-şi audă atât de tare vocea, trimiţându-şi ecoul până în fundul bazinului. De uimire, a fost cât pe ce să dărâme cu piciorul cutia pe care era cocoţat. Glasul nu era nici de bărbat, nici de femeie, nici de copil, nici de om mare, ci aducea cu chirăitul răutăcios al unui peruş viu colorat din ţările calde. Când încă rezonanţele vocii sale nu dispăruseră cu totul, pionul care stătea la e2 s-a deplasat înainte două căsuţe. Micul Alehin i-a zărit bila albă de pe cap, iţindu-se de pe marginea bazinului.

— Pion de la c7 la c5, a răcnit ca un tigru adversarul său.

Era un urlet zguduind jungla, un strigăt de luptă. De data aceasta, o bilă neagră a avansat două căsuţe. Micul Alehin şi-a zis că, dacă Indira ar fi auzit acest urlet, cu siguranţă ar fi îngheţat de frică. Mīra a privit de câteva ori fundul piscinei, apoi a completat serioasă foaia. Bineînţeles că porumbelul nu s-a arătat tulburat de răcnetul îngrozitor.

Jocul a continuat alternativ: peruş, tigru, peruş, tigru, peruş, tigru…. Micul Alehin tot nu se obişnuise cu stilul de joc din şahul uman. Întâi şi-ntâi, nu izbutea să intre în ritm pentru că nu auzea piesele mişcându-se pe tablă. Era învăţat să ştie poziţia pieselor după bufnitura cu care acestea erau aşezate pe tablă, dar acum nu-i ajungeau la urechi decât chirăitul peruşului, urletul tigrului şi foşnetul veşmintelor frecându-se de fundul bazinului.

Cel mai mult îi dădea de furcă mărimea tablei de şah, pe care n-o putea nicicum cuprinde în braţe, oricât de larg şi le-ar fi deschis. În plus, nu putea ridica de jos tabla, n-avea cum să apuce cu degetele piesele, iar spaţiul acela era îngrozitor de mare pentru Pion, care cu greu şi-ar fi găsit locul acolo. Simţea că tabla de şah se măreşte cu fiecare mutare, iar mâna cu care ţinea

microfonul îi era năclăită de transpirație. Și-a lipit și mai tare de geamlâc firele de păr de pe buze, într-o încercare disperată de a se face mic, mic de tot, ca să-și mai liniștească bătăile inimii.

Măcar s-o fi avut-o adversar pe Domnișoara! Nici n-ar mai fi contat strategia, ci s-ar fi aruncat bucuros în vâltoarea luptei. Din păcate, jocul bărbatului din cabina de presă n-avea nici sare, nici piper, ci repeta la nesfârșit aceleași atacuri fără cap și fără coadă, care nu urmăreau decât să-i satisfacă interesul imediat.

— Nebun de la g5 la f4.

Piesele capturate, ca să nu încurce buna desfășurare a jocului, urcau cu băgare de seamă pe scara de metal și ieșeau din bazin. Negrele dispăreau în vestiarul femeilor, iar albele, în cel al bărbaților.

— Turn de la d3 la h3.

Pe măsură ce partida avansa, mișcarea pieselor era tot mai amplă. Fetele-piese erau calme – nu alergau, nu țopăiau, ci se deplasau pe tablă în stilul pașilor din artele marțiale. Își înăbușiseră aproape toate gesturile care le-ar fi putut da de gol că erau ființe umane. Nici una dintre ele n-a tușit nici măcar o dată. Chiar dacă se deplasau după cum fuseseră instruite, pe Micul Alehin l-a cam buimăcit mișcarea hipnotică a veșmintelor.

În ultima parte a jocului, când tabla de șah se golise, fundul bazinului părea de-a dreptul imens. Micului Alehin îi plăcea tensiunea creată când regele era din ce în ce mai încolțit, precum și atacurile alternative ale celor câtorva piese rămase, dar parcă nu era aceeași senzație ca atunci când se afla sub tabla de șah. Pe fundul piscinei era un hău enigmatic și capricios, care se dilata fără oprelişti.

Băiatul s-a hotărât să termine jocul mai repede.

— Cal la f5. Șah, a răsunat pentru ultima dată chirăitul peruşului, care nu lăsa să se întrevadă chinurile prin care trecuse.

— Am pierdut!

Urletul tigrului a răsunat plin de demnitate, de n-ai fi zis că fusese învins.

Regele negru s-a prăbușit la pământ și a rămas așa o vreme, pe fundul înghețat al bazinului.

CAPITOLUL 11

Zăpada care căzuse în ziua șahului uman s-a topit imediat. Apoi vântul a bătut cu putere două zile, culcând la pământ copacii de pe străzile orașului, umflând apele râului, zgâlțâind violent bărcile ancorate la mal. În cea de-a treia zi, dimineața, când liniștea și cerul albastru, fără nici un nor, au pus stăpânire pe oraș, iarna și-a intrat în drepturi. O iarnă nemiloasă, care n-avea deloc intenția să dea înapoi.

Bunica a răcit și a făcut febră mare. Durerile îngrozitoare de cap nu-i dădeau pace, fierbințeala nu-i scădea deloc și a ajuns să zacă la pat, fără să mai fie în stare să se ridice. În zori, când Micul Alehin s-a întors de la Clubul de șah abisal, bătrâna nu l-a mai așteptat în bucătărie. Pe masă a găsit două căni cu cafea rece, rămase de la bunicul și de la fratele său. Păreau doi regi disputându-și teritoriul, unul la e2, altul la e7. După ce terminase școala, mezinul își începuse ucenicia, ca tâmplar, sub îndrumarea bunicului. La parter se auzeau bocăniturile din atelierul în care munceau bunicul și fratele său și tusea sâcâietoare a bunicii, care răzbătea din dormitorul de la etajul al doilea.

Înainte de a se târî în patul-ladă, Micul Alehin s-a dus în dormitorul de la etaj și i-a masat o vreme corpul bătrânei.

— Hai, du-te la culcare! Ai muncit toată noaptea, și-a mijit bunica ochii urduroși, schițând un zâmbet chinuit.

— Fii pe pace. N-am nimic.

Îngenuncheat lângă pat, puștiul și-a întins brațele scurte pe sub pătură, să-i maseze șalele, spinarea și gambele bunicii. Deși nu crescuse aproape deloc față de perioada în care bunica îl lua de mână și-l ducea pe acoperișul centrului comercial, băiatul știa că zilele acelea erau de mult apuse, surghiunite într-un trecut îndepărtat. N-aveau să se mai întoarcă niciodată… Senzația pe care o resimțea prin pijamaua bunicii era de fragilitate

acorporală. Picioarele bătrânei erau îngrozitor de umflate, de parcă-şi ieşeau din contur. Băiatului i se rupea inima s-o vadă în halul acesta. Mâinile care-i dezmierdaseră buzele cu atâta duioşie, picioarele care robotiseră zile întregi prin bucătărie, trupul bine cunoscut al bunicii nu mai era aceleaşi. Dimensiunile i se dublaseră, încheieturile i se anchilozaseră şi nu se mai mişcau, iar pielea întinsă de pe oase i se colorase în albul opac al porţelanului. Când i-a atins palma, buricele degetelor i s-au înfundat în carnea imaterială, din care i se topiseră parcă oasele şi vasele de sânge.

— Ai jucat toată noaptea şah, nu-i aşa? În ritmul ăsta, n-o să rezişti. Trebuie să dormi.

— Nu-ţi face griji pentru mine.

— Sarcina unei bunici tocmai asta este, să-şi facă griji.

Bătrâna şi-a îngropat faţa în cârpa pe care-o strângea în mâini, pradă unei crize violente de tuse. După ce-i absorbise toate umorile, cârpa i se odihnea în palme, ca o prelungire a corpului. Sau poate ca o bucată de suflet.

— Aş vrea să te văd odată jucând şah, a spus ea, ducându-şi cârpa la buze.

— Nu mai vorbi. Mă duc şi eu la culcare îndată ce aţipeşti.

Băiatul începuse deja să se teamă pentru ea de cum îi văzuse trupul umflându-i-se. Imaginea aceea era din cale-afară de chinuitoare. I-au revenit în minte brăţara de la piciorul Indirei, autobuzul distrus şi trupul Maestrului, cărat cu macaraua.

„Să creşti e o dramă“ – cuvintele pe care şi le întipărise adânc în inimă la moartea Maestrului supurau cu fiecare bătaie a inimii.

Micul Alehin s-a făcut şi mai mic decât atunci când stătea în interiorul automatului şi a continuat să-i maseze zelos pielea umflată a bunicii, ca să alunge răul ce izvora fără încetare din ea şi care, într-o perpetuă expansiune, ameninţa să-i spargă conturul firav al trupului.

*

„Micul Alehin“ fusese dres de maestrul păpuşar, dar, înainte ca acesta să revină la Clubul de şah abisal, a mai poposit câteva zile în atelierul bunicului, ca să-i echilibreze masa pe care stătea. Urma loviturii care-l descăpăţânase a fost mascată de gulerul cămăşii, ochiul căzut a fost repus în

orbită, brațul stâng, răsucit, și părul vâlvoi au revenit la normal, însă avea pe chip o expresie ușor temătoare, de parcă nu reușise să-și găsească liniștea departe de clubul de șah, într-un atelier necunoscut. Părea că nu-și revenise întru totul din șocul brutal din urmă cu câteva luni.

Pion era ca nou. Urechea pierdută i-a fost înlocuită, iar locul unde îi fusese lipită a fost ascuns cu măiestrie de textura și culoarea lemnului. Dar în ochii păpușii încă se mai vedea proaspăta cicatrice. Băiatului îi plăcea să creadă că cicatricea aducea cu cea de pe buzele sale și, astfel, se simțea și mai legat sufletește de tovarășii săi de suferință – păpușa și Pion –, care încercau să-și ascundă, cum puteau mai bine, rănile.

— O să fie bine, Pion! i-a zis Micul Alehin, mângâindu-l pe ureche. Când o să se reia partidele de șah, urechile tale o să audă iarăși poemele compuse de Alehin.

Băiatul s-a băgat în interiorul păpușii și, din clipa în care a făcut primele mutări, „Micului Alehin“ și lui Pion le-a revenit buna dispoziție. Păpușii i-au strălucit ochii și Pion și-a ciulit urechile.

Angrenajul funcționa ca înainte de accident, numai masa de șah trebuia puțin îndreptată și înălțată, ca să țină pasul cu schimbările subtile prin care trecuse păpușa. Modificările au fost floare la ureche pentru bunic. Fratele său a pus și el umărul la treabă, dându-i bătrânului sculele de care avea nevoie și ținând masa să nu se miște. Buzunarele sale, în care odinioară ținuse steagul de la meniul de copii, erau acum doldora cu cuțite, ținte și șmirghel.

— Ce zici? Uite, când își trage brațul, cotul i se lovește de un colț al mesei. Crezi c-ai putea regla puțin maneta? Da, mult mai bine. Hai să vedem și cum se mișcă pe diagonală, l-a îmboldit el pe Micul Alehin, care se afla în automat.

În tot acest răstimp, fratele lui nu-l scăpa din ochi pe bunic în tot ce făcea. Trebuia verificat cu răbdare dacă brațul automatului ajungea la fel de ușor la toate cele șaizeci și patru de căsuțe de pe tabla de șah. Din bezna de unde se afla, puștiul a simțit respectul pe care i-l purtau și bunicul, și fratele său. Amândoi manevrau marioneta ca și cum aceasta i-ar fi aparținut, de fapt, băiatului.

— Da, așa-i mai bine, a spus bunicul.

Mezinul a îndepărtat grijuliu, cu o pensulă, aşchiile de lemn de pe părul şi hainele păpuşii şi automatul a revenit la viaţă.

*

Micul Alehin se ducea la Clubul de şah abisal şi în zilele în care nu se juca şah uman, fie să compună probleme de şah pentru membrii clubului, fie să găsească alte şi alte reguli pentru jocul de şah aleatoriu. Mīra venea şi ea în fosta sală de duşuri a femeilor şi îşi ţineau unul altuia de urât. Fata primise de la secretar o nouă sarcină: să coasă veşmintele albe şi negre folosite în şahul uman. Întrucât amândoi făceau parte din principalele atracţii ale clubului – şahul uman şi şahul cu automatul –, li se interzisese cu desăvârşire să se arate în faţa celorlalţi membri ai clubului, prin urmare se văzuseră nevoiţi să stea închişi în fosta sală de duşuri.

— De ce trebuie să cârpeşti hainele de fiecare dată? a întrebat-o Micul Alehin, iţindu-şi capul de sub masa de şah portabilă.

Tocmai crezuse că-i venise inspiraţia pentru problema de şah pe care-o compunea, dar, de fapt, nu fusese decât umbra palidă a unei idei. Dezamăgit, a pus la loc piesele.

— Se uzează după fiecare partidă de şah uman, i-a explicat Mīra fără să-şi ridice privirea de la lucrul de mână.

Trusa de cusut era tocmai de pe vremea în care piscina era încă funcţională. Avea un capac de aluminiu pe care era scris cuvântul Kresol[15]. Porumbelul nu s-a clintit de pe umărul fetei, impasibil la tot ce era în jurul său: scamatorii, şah, croitorie.

15. Dezinfectant nemţesc, cândva popular în Japonia.

— Părţile laterale se descos, tivul se sfâşie, iar spatele se pătează de transpiraţie.

— Hainele se rup chiar şi numai dacă se deplasează dintr-o căsuţă într-alta?

— Păi… da. Dar să nu crezi că mă dau mare când îţi spun asta.

Înfigându-şi acul în pernuţa din trusă, Mīra a făcut nod, a retezat firul cu dinţii şi, după un moment de reflecţie, a continuat:

— Mie mi se pare că în şah se duce o luptă aprigă…

A băgat din nou aţă în ac, prinzând capătul firului între unghii. Porumbelul s-a deplasat puţin mai spre spatele ei, ca să-şi recapete echilibrul. Rochia din mâinile Mīrei era albă şi, de fiecare dată când întindea pânza, porumbelul dispărea brusc, potopit de alb.

— Fiecare mutare este o lovitură mortală, a cărei forţă trimite unde de şoc pe întreaga tablă de şah. Iată de ce piesele sfârşesc prin a se răni reciproc.

— Tot ce se poate, a răspuns el.

Siluetele pieselor de şah care se deplasau pe fundul bazinului, vălurindu-şi poalele şi foşnindu-şi veşmintele, i-au apărut şi i-au dispărut în spatele pleoapelor. Băiatul, surprins că fata intuise dintr-o simplă transcriere energia din fiecare mutare, era deopotrivă şi mândru, şi fericit.

Pe masa dintre ei erau două mormane, unul cu haine albe, altul cu haine negre, care o aşteptau cuminţi pe Mīra să le cârpească. Nu mai păstrau în ele tensiunea jocului, ci îndurau frânte de oboseală durerea rănilor din timpul meciului. Fata le lua una câte una şi se uita la ele, ridicându-le în bătaia luminii neonului, concentrată să descopere vreo ruptură ce trebuia cârpită – pe care o însemna apoi cu un ac.

Cu împunsături mici, Mīra a cusut cu un ac subţire porţiunile rupte. Privirea, pulsul, cele două codiţe, chiar şi porumbelul, păreau a fi toate absorbite şi cusute în pânza veşmintelor. Micului Alehin îi era suficient să se uite la ea în timp ce cârpea hainele ca să fie fericit. Se simţea de parcă toate grijile din lume dispăruseră fără urmă.

— Văd că te pricepi la cusut, a zis el cu ochii le degetele Mīrei.

— Aşa şi aşa. Mai demult făceam costumele pentru numerele de scamatorie ale tatei, a spus ea sfioasă, aplecându-se peste cusătură.

Puştiul, amintindu-şi brusc de primul joc pe care-l câştigase în faţa Maestrului, a reprodus pe micul şah portabil mutarea cu nebunul care schimbase soarta jocului. Deşi trecuseră ceva ani, partida nu-şi pierduse din prospeţime. Mutările în surdină ale Maestrului, ghiduşiile lui Pion, mirosul prăjiturilor, autobuzul dezafectat – toate aceste viziuni s-au proiectat în culori vii pe tabla de şah, odată cu straniile senzaţii pe care le încercase sub masă. El – înotând în marea de pe acoperişul centrului comercial, mare care se formase în adâncitura lăsată de piciorul Indirei. El – făcându-se mic, mai

mic decât era atunci când intra în pântecele automatului, mic de tot, redus la dimensiunea unei guri. El – devenind perechea de buze, căpătată la naştere. El – într-o stare de calm desăvârşit. Mīra – prinsă în bula de aer scoasă de Pion pe gură, cu surâsul rezervat reflectându-i-se în membrana translucidă. Ei toţi – purtaţi de curentul oceanic care se învălătucea din trompa elefantului. Oceanul-Şah era nesfârşit, adânc de nu i se vedea fundul. Cioburile neliniştii dispăruseră unul câte unul. El – încălzindu-şi tăcerea din spatele buzelor şi lăsându-se să cadă, să cadă, să cadă în abisurile mării.

— Asta-i gata.

După ce-a terminat cu prima haină, Mīra a luat-o pe cea de-a doua. În lumina fluorescentă care se reflecta pe mătasea albă, obrajii îi arătau ca o membrană umedă. Strângând în palmă nebunul, Micul Alehin a rămas o vreme cu ochii la obrajii ei.

Nimeni nu bătea la uşa sălii de duşuri a femeilor, iar încăperea mustea de un soi de linişte care semăna cu cea de pe fundului oceanului. Perele duşurilor stăteau cu capetele în jos, de parcă nu voiau să-i deranjeze, iar robinetele, scurgerile şi cârligele de care atârnau perdelele erau nemişcate, ca şi cum îşi ţineau răsuflarea.

Amândoi au început să vorbească despre cel mai mic şah din lume. Mīra i-a tot explicat cât de delicat era, iar Micul Alehin se închipuia jucând şah pe acea tablă minusculă.

Marea majoritate a vizitatorilor muzeului nici măcar nu-l observau. Era expus în vitrina II-D de la capătul primului etaj, iar unii, mai cu capul în nori, treceau pe lângă el fără să-l vadă. Poate chiar credeau că erau nişte rămăşiţe uitate pe raft. „Dar oare de ce e o lupă acolo?“ şopteau alţii, interesaţi mai mult de lupă, decât de tabla de şah. Jocul era încadrat de piese de şah vikinge, cioplite din colţi de morsă, şi de nişte nuduri din cuarţ, cărora lumea le dădea mai multă atenţie.

— Colţi de morsă şi cuarţ? Da, da, colţi de morsă şi cuarţ. Ce superficial să te intereseze doar materialele din care sunt făcute piesele de şah… Da, aşa-i, foarte superficial. E, desigur, o raritate să cioplești fiecare motiv în parte în lemn de curmal. Poate că lemnul acela de finic fusese aruncat în deşert, purtat de vânt în cele patru zări, apoi acoperit de nisip. Doar cunoscătorii îşi dădeau seama că era, de fapt, un joc de şah. Oricum, ei n-

aveau nevoie de lupă. Știau de la bun început să-și apropie fruntea de vitrină și să-și țină respirația ca să n-aburească geamul, după care sorbeau din priviri, minute în șir, obiectul neprețuit, de parc-ar fi vrut să-i păstreze imaginea în interiorul pupilelor. Paradoxal, dar am impresia că a fi în interiorul automatului și a vrea să-ți integrezi în tine minusculul joc de șah sunt unul și același lucru, deși, la început, ți s-ar putea părea complet diferite. Este exact itinerariul pe care trebuie să-l parcurgi ca să te scufunzi în Oceanul-Șah. Da, sunt sigur că tu poți vedea miezul de curmal dincolo crestăturile nebunului sau luciul uleiului de palmier de pe coroana regelui. Mulțumesc, Mīra. Mă bucur că gândești așa.

Cei doi discutau aproape șoptit, cu glasuri mici, pe măsura dimensiunii liliputane a tablei de șah. Mīra murmura cu o voce misterioasă, ca uguitul unui porumbel fantomatic, iar Micul Alehin vorbea în respirații mărunte, ce-i făceau părul de pe buze să tremure. Pentru el, era o mare fericire să stea la taifas cu Mīra despre acest joc de șah minuscul, uitat într-un colț de muzeu, neobservat și neatins de nimeni. Vocile lor suave – semnale pe care doar ei știau să le interpreteze – n-ajungeau la urechile nimănui: el era singurul care putea să-i audă vocea Mīrei, iar Mīra era singura care putea s-o audă pe-a lui. Și era foarte bine așa!

— Îmi place să te privesc când stai nemișcat și te gândești, absorbit de jocul de șah, a spus Mīra.

Micul Alehin nu știa cum să reacționeze, așa că a strâns din buze și a mutat la întâmplare veșmântul negru de pe masă, de la g1 la f3. Firele de păr de pe buze i se lipiseră de limbă, încâlcindu-se. Ajunsese într-un impas cu problema de șah.

— Păcat că nu te pot vedea în timpul partidei, pentru că stai ascuns în interiorul automatului, a zis fata cu privirea în jos, răsucind un fir între degetele.

Micul Alehin și-ar fi dorit să-i atingă mâinile îngropate în mormanul de haine, să i le ia într-ale sale, s-o ridice în brațe, s-o smulgă din întunericul zidului. Însă, oricât și-ar fi întins brațele, nu ajungea până la ea. Palmele-i erau prea mici pentru mâinile Mīrei și prea firave pentru a o lua pe după umeri.

— Porumbelul…

Nu ştia ce să răspundă, dar nici să tacă nu-i venea, aşa că a arătat spre pasăre. Apoi şi-a dat seama că habar n-avea ce să spună.

— … cred că se foieşte prea mult, poate vrea să-şi facă nevoile…

— E-n regulă, i-a spus Mīra, mângâind pasărea de pe umărul stâng, de parcă şi-ar fi pieptănat părul. L-am învăţat să nu facă niciodată înăuntru.

Porumbelul îi stătea în adâncitura claviculei. Şi-a ridicat şi şi-a coborât de două-trei ori picioruşele subţiri şi aspre, după care a rămas nemişcat.

Mīra s-a apucat de mormanul de veşminte negre, iar Micul Alehin a rearanjat piesele. Şi-a pironit privirea pe tabla de şah, forţându-se să pară îngândurat şi să nu-şi lase mintea să zboare la declaraţia fetei. Nu-i venea nici o idee pentru problema sa de şah. Tabla, care de obicei îi recita poezii, îi fredona melodii sau îi desena constelaţii, se transformase într-o banală bucată de lemn. În noaptea aceea, singura poezie, singura muzică şi singura constelaţie din fosta sală de duşuri era numai şi numai Mīra.

*

Sâmbătă seara, când mai era puţin până ce „Micul Alehin“ se întorcea la Clubul de şah abisal, a avut loc un mic incident: una dintre fetele-piesă din şahul uman s-a îmbolnăvit.

În ultima clipă, s-a hotărât ca Mīra să-i ia locul.

— Nu cred c-o să pot, a spus fata, gata să izbucnească-n lacrimi.

Secretarul i-a explicat situaţia cu o amabilitate pe care nu i-o mai arătase vreodată.

— N-ai de ce să-ţi faci griji, pentru că ştii deja din transcrieri cum se mută piesele. Trebuie doar să te mişti aşa cum ţi se spune.

— Dar porumbelul …

— În timpul partidei, o să-l punem într-o colivie.

— Dar dacă nu stă cu mine, o să se sperie şi-o să ţipe.

— Bine atunci, poţi să-l ţii pe umăr. Oricum, o să fii o piesă albă. Gata, s-a rezolvat. O să fii perfectă!

Aşadar, Mīra a ajuns pionul alb de la h2. A rămas în picioarele goale şi s-a îmbrăcat într-un veşmânt cusut chiar de ea, apoi s-a dus în sala unde aşteptau celelalte piese. De la ochiul de geam al magaziei, băiatul asista neputincios la tot acest spectacol.

Micul Alehin avea să joace cu albele. Puștiul s-a simțit ușurat că fata nu făcea parte din tabăra adversă. Piesele albe erau încolonate în frunte cu regele alb. Băiatul a zărit-o imediat pe Mīra, nu atât pentru că pe umăr avea porumbelul (care se contopise perfect în albul rochiei) sau pentru că stătea pe căsuța de la h2, aflată în extremitatea tablei de șah, ci după umbra tristă a genelor sale plecate.

Mīra, care se obișnuise repede cu curgerea pieselor, a coborât scările, a mers pe marginea bazinului și s-a oprit fără nici un incident neplăcut în dreptul căsuței de la h2. Avea mersul lin și veșmântul îi flutura grațios, ca și cum ar fi făcut pe ascuns repetiții. Nici un membru al clubului nu i-a observat porumbelul și nu și-a dat seama că una dintre fete fusese înlocuită. Secretarul se ocupa de transcriere, în locul Mīrei. Pasărea, nepăsătoare la schimbarea bruscă, stătea nemișcată, în aceeași poziție.

Totuși, Micul Alehin nu era în apele sale. Atenția îi era mereu concentrată pe pionul de la h2. A tot încercat să se calmeze și a făcut eforturi uriașe să-și proiecteze în minte fiecare căsuță de pe tabla de șah. Cu fruntea sprijinită de geamlâc, a tras adânc aer în piept de câteva ori.

Adversarul din noaptea aceea era cam din topor. Și silueta care se profila vag de la fereastra cabinei de presă, și vocea – un urlet de tigru – îl dădeau de gol. Câteva mutări au fost suficiente să-i întărească bănuiala. Era înzestrat cu o putere de concentrare ieșită din comun, însă mutările sale, în loc să exploateze infinitele posibilități de joc, erau menite să-i consolideze avantajul și să intimideze adversarul. Micul Alehin și-a amintit de Maestru, care-i spusese niște vorbe înțelepte în timp ce bătea un chec: „E mai indicat să cauți calea cea mai bună, nu pe cea mai puternică.“ Cuvintele acestea i-au sporit și mai mult îngrijorarea. Ce fel de poem va rămâne gravat pe tabla de șah după confruntarea cu un asemenea adversar?

— Cal de la g1 la f3.

Cu cât îngrijorarea punea mai mult stăpânire pe el, cu atât chiăiturile perușului de la microfon păreau mai vesele.

— Regină la c7, a adăugat cu aplomb tigrul.

— Nebun de la c1la f4.

— Pion de la e6 la e5.

Nu venise încă momentul să valorifice pionul de la h2. Așteptând

răbdătoare să intre în acţiune, Mīra stătea nemişcată într-un colţ, în partea de jos a bazinului, în mijlocul pieselor care înaintaseră deja. Bila de pion de pe capul ei părea prea mare – poate din cauză că n-avusese timp să se aranjeze – şi-i acoperea pe jumătate sprâncenele şi urechile, scoţându-i şi mai mult în evidenţă umbrele din jurul ochilor.

Trebuia neapărat să câştige partida, nu doar pentru a-şi învinge adversarul, ci şi pentru a anihila veninul pe care oponentul său îl scuipa în dreapta şi-n stânga. „Am mare nevoie de victorie!“, şi-a spus băiatul. Gândul acesta i-a readus calmul. Era din nou stăpân pe fiecare colţişor al tablei de şah!

Oponentul lui juca la intimidare, deşi îşi asuma mari riscuri. Nu era nici o brumă de frumuseţe în mutările sale. Micul Alehin ştia că dac-ar fi arătat că se temea câtuşi de puţin, adversarul i-ar fi aruncat praf în ochi, l-ar fi luat prin învăluire, pe ocolite, şi apoi l-ar fi izbit cu toată puterea. În schimb, dacă s-ar fi grăbit să bată în retragere, rivalul său l-ar fi scuipat de ciudă. Aşadar, Micul Alehin a rămas neclintit, chiar dacă se simţea ameninţat. Făcând abstracţie de vocea pe care o auzea în microfon, a continuat să joace ca şi cum ar fi aruncat pietricele pe fundul unui bazin silenţios. Poate că imaginaţia îi juca feste, dar veşmintele pieselor negre au prins să foşnească mai tare ca rochiile albe.

Atunci, adversarul a făcut o mutare anapoda.

— Turn la f8 ia nebunul de la f4.

Foarte curios! Mutarea nu-i aducea nici un avantaj! De ce să ia nebunul, sacrificându-şi turnul?

Micul Alehin a lăsat să-i scape o exclamaţie de surpriză. Să fi fost aceasta o altă încercare de intimidare? Sau o acţiune disperată de a dărâma fortăreaţa solidă pe care şi-o construise? Sau poate că i-a scăpat ceva? A cântărit toate posibilităţile. Între timp, nebunul alb, ca să nu deranjeze celelalte piese, a urcat pe scara metalică a bazinului şi s-a făcut nevăzut, cu paşi mici, în fostul vestiar al bărbaţilor.

Pentru băiat, mutarea era de-a dreptul grotescă. Un sentiment neplăcut i-a răscolit măruntaiele şi nu i-a dat pace preţ de câteva mutări.

— Pion de la h2 la h4, a zis el, apropiindu-se de microfon atât de mult, că l-a atins cu părul de pe buze.

Era încrezător că planul său va da roade. Îi va tăia adversarului toate punțile de acces și-l va aștepta cu tunurile pregătite, gata de atac. Dar pentru asta avea nevoie de pionul de la h2.

Urmând indicațiile de la microfon, Mīra a înaintat două spații, de pe o căsuță neagră pe cealaltă căsuță neagră. Poalele rochiei n-au depășit nici un centimetru mai mult linia de demarcare dintre pătrate. S-a mișcat cu aceeași eleganță cu care ar fi făcut mutarea Alexandr Alehin, dacă ar mai fi trăit.

Pe măsură ce partida se apropia de sfârșit, îi era din ce în ce mai limpede că mutarea adversarului fusese o gravă greșeală. Bărbatul nu părea să mai contraatace, iar rana îi sângera și se umfla văzând cu ochii. Mai avea energie să-și etaleze grosolănia, dar nu și destulă forță să-i distrugă Fortăreața Albă.

— Pion de la h4, la h5.

Micul Alehin o împingea pe Mīra tot înainte.

Fata avea să fie sacrificată pentru o cauză nobilă: să ademenească regina neagră, să-i distrugă apărarea nebunului și să-l izoleze pe rege. Micului Alehin îi plăcea genul acesta de victorie în care flori proaspete răsăreau din rădăcini-sacrificiu. Mīra se potrivea de minune cu această imagine. Era făcută să stea ascunsă într-o lume subterană, nu să fie potirul unei flori care atrage toate privirile.

— Regină de la b5 capturează pionul de la h5, a răcnit tigrul.

Bineînțeles, regina neagră nu și-a dat seama de capcană și s-a apropiat bucuroasă de pionul de la h5, pe care l-a capturat. Mīra s-a îndepărtat să-i facă loc reginei negre, apoi a traversat tabla populată de doar câteva piese, alunecând ca o pietricică pe luciul apei.

— Regină de la e6 capturează calul de la e8, șah.

Micul Alehin se apropia de victorie cu pași siguri. În câmpul său vizual a mai stăruit o clipă silueta Mīrei, care dispărea în fostul vestiar al bărbaților.

— Nebun de la g6 capturează regina de la e8.

Rezistența tigrului fusese redusă la o zbatere lamentabilă.

— Nebun de la b2 capturează pionul de la f6, șah-mat.

Pe tabla de șah de pe care Mīra tocmai plecase, Micul Alehin a aruncat ultima pietricică. Fluturarea veșmântului alb îi rămăsese încă întipărită pe retină.

*

Nimeni nu voia să-i spună ce se întâmplase cu fata. După ce spectatorii au plecat, Micul Alehin a dat să bată la ușa vestiarului bărbaților, când secretarul l-a oprit.

— Și Mīra? a întrebat el, dar secretarul i-a făcut semn să tacă.

— Du-te acasă.

Vocea lui era mai blândă decât atunci când se străduise s-o convingă pe Mīra să fie unul dintre pionii albi din jocul de șah uman.

— Hai…

Mâna care-l împingea spre sala boilerelor avea o forță căreia nu i te puteai opune.

Jumătate din lumini erau stinse, modelul cu pătrățele de pe fundul bazinului se cufundase în întuneric și difuzoarele la care puțin mai devreme răsunaseră alternativ urletele de tigru și chirăiturile de peruș erau învăluite în tăcere. Pe masa de lângă piscină mai erau câteva pahare din care gheața începuse să se topească. Pe ușa vestiarului bărbaților zgârieturile și murdăria săpaseră urme ciudate, reci și greoaie.

Micul Alehin a auzit zgomotul tocmai când renunțase la ideea de a o mai conduce pe Mīra acasă și se pregătea să urce pe scara în spirală care-l ducea spre sala boilerelor. Era un sunet discret, înăbușit, ca răsuflarea ce iese din niște plămâni bolnavi, ca un copac putred ce se prăbușește în străfundurile pădurii. Deși zgomotul nu era puternic, îți ajungea fără să vrei la urechi, răspândindu-se pe fundul oceanului.

— Porumbelul! și-a dat el seama. Este gânguritul porumbelului!

Nu-l auzise niciodată uguind, dar în spatele pleoapelor îl vedea cât se poate de clar: capul mic, înclinat, ciocul tremurător, gușa vibrându-i dureros. Pasărea se așezase în adâncitura claviculei fetei, strigând după ajutor.

Micul Alehin a urcat în goană scara în spirală, a trecut ca o vijelie pe lângă bazin și a bătut la ușa fostului vestiar al bărbaților. Ușa nu s-a clintit. Deasupra ei era un ochi de geam. Din păcate, nu ajungea până la el! Era prea sus… Nu observase că scaunele de plastic și mesele fuseseră puse la loc, pe marginea bazinului. Nu mai era nici un obiect pe care să se poată urca. Ar fi vrut să ia cutia de lemn din magazie, cea pe care scria Kresol, dar

ușa era încuiată.

În timp ce se agita de colo-colo, pasărea continua să uguiască în fostul vestiar al bărbaților. Petele fantomatice de pe ușă se adânciseră și mai mult și păreau să se învârtejească spre el.

— Mīra, Mīra!

Strigătele lui se loveau ricoșând de ușa închisă. Și ochiul de geam era sus, mult deasupra capului său.

CAPITOLUL 12

Micul Alehin s-a refugiat în interiorul automatului din atelierul bunicului şi a rămas acolo nemişcat ore întregi. Bunicul şi fratele său, care îşi aminteau cum stătuse încovrigat sub tabla de şah după moartea Maestrului, şi-au văzut mai departe de treabă în tăcere, căutând să nu-l agaseze cu întrebări inutile. Din când în când, mezinul, cu o expresie de parcă ar fi spus „Nu vreau să te deranjez, stai liniştit!“, strecura prin uşa deschisă a mesei de şah un ceai fierbinte, câteva sendvişuri cu sos tartar sau un măr. Nu putea nici măcar să-i distingă în întuneric silueta fratelui său, care aproape se contopise cu mecanismul din interiorul aparatului.

Automatul ţinea în mâna stângă un nebun şi un pion alb. Degetele din lemn de gutui erau ţepene, incapabile să aşeze piesele pe vreuna dintre căsuţe.

Braţul Micului Alehin, încleştat pe maneta automatului, era atât de amorţit, că nici nu şi-l mai simţea. Dar nu de asta suferea, ci din cauza Mīrei. Oare ce pedeapsă ar fi meritat pentru nesăbuinţa sa? De afară răzbăteau zgomotele făcute de bunicul şi mezinul meşterind prin atelier şi tusea chinuitoare a bunicii.

Ca un mare egoist ce era, se bucurase de victoria sa, jertfind-o pe Mīra, dar se pare că era singurul care nu înţelesese nimic din adevăratul sens al cuvântului sacrificiu. Aşadar, o sacrificase şi o lăsase singură în fostul vestiar al bărbaţilor, unde porumbelul uguia cu atâta disperare.

Ar fi trebuit să-şi dea seama că adversarul nu-i capturase nebunul de la f4 ca să câştige, ci pentru că o voia pe femeia care ţinea locul piesei. Toate acestea se întâmplaseră cu binecuvântarea lui. Lăsase să-i fie luată piesa preferată, nebunul-Indira!

Vorbele secretarului care-i spusese că nimic nu se compară cu frumuseţea indescriptibilă a şahului fuseseră doar praf în ochi, când, de fapt, se

dovedise că la șahul uman era mai important ceea ce se întâmpla în culise, adică în fostele vestiare, nu pe tabla de șah.

Micul Alehin a continuat să se învinuiască pentru suferința pe care le-o pricinuise celor două prietene dragi, Mīra și Indira. În timp ce-și tot reproșa lipsa de tact, și-a amintit de primul joc câștigat împotriva Maestrului. Fiecare mutare i-a revenit în minte din străfundurile memoriei pentru a-i șterge parcă toată întinarea pe care o provocase în acest joc. A atins cu degetele de lemn nebunul și pionul și a îmbrățișat pe de-a-ntregul senzația transmisă prin manetă.

*

— N-ai de ce să te scuzi, îi zisese Mīra prin ușă, dar cuvintele ei l-au întristat și mai mult.

Părăsise hotelul răvășit și se așezase pe banca de pe aleea din parc, așteptând-o. În inima lui sălășluiau două sentimente contradictorii: pe de o parte, dorința de a o revedea, deși nu știa ce i-ar fi putut spune, pe de altă parte, rușinea de a da ochii cu ea. Și, când, într-adevăr, fata apăruse pe alee, sărise în picioare ca ars, bălmăjind cuvinte fără noimă.

— Fii pe pace, nu trebuie să te scuzi, îi repetase ea.

Porumbelul își revenise. Stătea în adâncitura claviculei, un monument al liniștii, de parcă și el fusese născut fără să poată scoate un sunet. Se crăpase de ziuă, iar soarele de dimineață, filtrat prin crengile copacilor, lumina pământul acoperit de rouă.

— Nu-i vina nimănui.

Cele două codițe ale fetei i se unduiau armonios pe umeri, ajungându-i până în dreptul pieptului.

Obrajii îi desenau o curbă lină, buzele erau pline, pupilele transparente, iar gambele care-i ieșeau de sub rochie, zvelte și catifelate. Totul părea neschimbat, la fel ca înainte. Doar urma coroanei de pion pe care o purtase la jocul de șah uman îi rămăsese încă pe tâmple, amintind de pionul de la h2.

— Nu voi mai juca niciodată șah în acest club, spusese, în cele din urmă, Micul Alehin. Părul de pe buze i se încâlcise, iar cuvintele i-au ieșit sacadat, unul câte unul. Nu mai vreau să mă scufund în asemenea abisuri.

Amândoi se uitau într-altă parte, ferindu-se să se privească în ochi.

— De ce? Șahu-i șah, oriunde l-ai juca, nu?

— Nu chiar. Dincolo de simpla lor mișcare, piesele sunt sursa a ceva mult mai vast și mai nobil, care transcende tabla de șah. Iată de ce șahul uman de pe fundul piscinei nu este șah în adevăratul sens al cuvântului, ci doar un divertisment care i-a împrumutat regulile de joc, spusese el precipitat.

Mīra scormonea cu vârful pantofului în frunzele moarte, făcându-le să foșnească.

— Da, știu, mi-am dat și eu seama de asta din transcrierea partidelor tale. Mi s-a spus că sunt cele mai frumoase transcrieri din club…

— Tocmai de aceea nu vreau să te împroșc cu noroi de pe fundul bazinului, nici pe tine, nici pe Alehin.

— N-are a face. N-ar trebui să te simți atât de vinovat… de indignat… Chiar nu mai are a face, repetase ea cuvintele ca pe un descântec, în timp ce călca în picioare frunzele moarte.

Probabil că lui i-ar fi fost mai ușor dacă Mīra s-ar fi arătat speriată, dacă s-ar fi ghemuit la pământ, ca în seara în care automatul fusese vandalizat de bețiv. Atunci i-ar fi mângâiat spatele, i-ar fi șters lacrimile, ar fi alinat-o sau ar fi ținut-o în brațele sale mici. În schimb, ea stătea dreaptă, bine înfiptă pe picioare, privindu-l de sus, fără să clipească. Nu plângea și nu tremura.

— Te rog să uiți ce s-a întâmplat pe fundul piscinei, îl rugase Mīra. N-a fost vina nimănui. Să zicem c-a fost o simplă nălucire, bine?

În spatele copacilor se auzeau glasurile copiilor care se duceau la școală și o motocicletă care se îndepărta.

— Toată lumea trăiește pe pământ. Numai noi, nu.

Micul Alehin n-a zis nimic, holbându-se la vârfurile pantofilor Mīrei. Gambele ei erau albe și opace, ca și cum încă mai păstraseră în ele frigul de pe fundul bazinului.

— Somn ușor! îi spusese ea, după o lungă tăcere.

Băiatul nu apucase să-i răspundă, că ea o zbughise deja printre copaci. Penele porumbelului se zbăteau în același ritm cu cozile Mīrei.

*

— Bunicule, vreau să te rog ceva, a zis Micul Alehin, dând drumul manetei și ieșind din interiorul automatului.

Afară se lăsase deja noaptea. Bunicul își terminase treburile de peste zi. Stătea la fereastră și fuma în timp ce mezinul mătura așchiile de pe jos. Nebunul și pionul alb pe care automatul îi ținuse în mână toată ziua se rostogoliseră pe tabla de șah.

— Vreau să-l demontezi pe „Micul Alehin“ și să faci în așa fel încât să fie ușor de transportat.

Bunicul a dat încet afară aerul din plămâni, urmărind când fumul care se risipea, când chipul nepotului său.

— Nu-l mai duc la Clubul de șah abisal!

Lipsa de somn, oboseala și confuzia făceau ca vocea să-i sune răgușită și slabă. Fratele său s-a oprit din măturat și l-a privit îngrijorat.

— De ce? a întrebat scurt bătrânul.

— Pentru că acolo nu-i un loc potrivit pentru Alehin. Mi-am dat seama de asta abia acum.

— Și unde vrei să-l duci?

Bunicul era scump la vorbă, iar întrebările sale erau la obiect.

— Încă nu știu …

Micul Alehin și-a ridicat bărbia ca și cum ar fi vrut să-și facă puțin curaj și a pus la locul lor nebunul și pionul.

— În orice caz, trebuie să-l scot neapărat de acolo, a adăugat, iar eu sunt singurul care poate s-o facă.

— Bine, dar în câteva zile cei de la club o să vină după el.

— Știu. Tocmai de aceea trebuie să ne grăbim.

— Mai e ceva… a spus bunicul, stingându-și țigara în scrumieră. Automatul nu-i al tău.

— Da, știu.

Puștiul a mângâiat tabla de șah. Era călduță, iar senzația percepută în degetele cu care atingea maneta conectată la brațul de lemn nu era foarte diferită de cea pe care o simțise pe vremea în care Maestrul îi spunea „tinere“. Și-a amintit de mâinile Maestrului. Imaginile s-au prăvălit peste el în cascadă: felul în care Maestrul ținea bila pionului, între arătător și degetul mijlociu, ca și cum ar fi fost doi frați, prieteni la cataramă, mâna care

zăbovea, tremurător, deasupra tablei de șah când făcea o mutare importantă, la final de partidă, rotunjimea degetului mic cu care se ciupea de lobul urechii când cădea pe gânduri. Micul Alehin s-a uitat la căușul palmelor de parcă acestea ar fi păstrat încă forma strângerii de mână dintre el și Maestru, când câștigase primul lui meci.

— Sunt singurul care poate acționa mecanismul. Fără mine, „Micul Alehin“ nu-i nimic altceva decât o bucată de lemn, a spus hotărât, cu ochii la palmele sale. „Micul Alehin“, în afară de asemănarea cu marele șahist, trebuie să compună un poem care să te facă să crezi că Alehin însuși a revenit la viață. Un poem mai presus de cuvinte. Iar eu nu mai pot face asta în mijlocul răului care pune tot mai mult stăpânire pe Clubul de șah abisal. Eu și păpușa trebuie să plecăm de acolo. Nimeni și nimic nu ne poate despărți. Suntem ca bunica și cârpa ei. Împreună suntem „Micul Alehin“.

Păpușa și Pion îi urmăreau calmi tirada. În ochii de sticlă ai automatului se reflecta lumina din atelier.

— Am înțeles, a zis bunicul după un moment de reflecție, apoi s-a ridicat și și-a pus șorțul de lucru.

— Chiar poți să-l modifici ca să fug cu el? Știi că nu-s prea puternic.

— Sigur că poate, i-a răspuns fratele, în locul bătrânului. Nu-i mobilă pe care bunicul să n-o poată drege. Nu-ți face griji.

Mezinul i-a zâmbit și i-a pus mâinile pe umeri. Surâsul lui avea aceeași inocență ca atunci când se văzuse cu meniul de copii în față. Fratele lui era mai bine făcut ca el, iar brațele sale, mirosind a lemn, erau surprinzător de puternice.

— Mulțumesc, a spus Micul Alehin, simțindu-i pe umeri greutatea brațelor.

*

Demontarea, modificarea și reasamblarea unui obiect care ascundea corpul unui bărbat-copil n-a fost tocmai lucru ușor. Liniile drepte ce alcătuiau tabla de șah și curburile păpușii făceau sarcina și mai anevoioasă, mai ales că mecanismul intern era extrem de delicat. Bunicul, care se pricepea mai mult la mobilă decât la marionete, era cu ochii în patru să nu deregleze roțile și arcurile din interiorul automatului.

„Micul Alehin“, care tocmai îşi revenise după loviturile încasate de la beţiv, a fost din nou făcut bucăţi. Păpuşa era compusă din două mâini, două picioare, un cap şi pisica Pion, care, iniţial, intra în scobitura braţului drept al marionetei. Braţul stâng făcea trunchi comun cu corpul automatului. Şi masa de şah a trebuit schimbată, pe ici, pe colo. Plăcile laterale, scândura de pe spate şi cele două uşiţe au fost prevăzute, în funcţie de forma şi greutatea lor, cu balamale şi încuietori detaşabile, iar cele patru picioare ale mesei de şah au fost modificate să fie pliate sub ea.

Micul Alehin asista, cu inima bătându-i să-i sară din piept, la tot ce meştereau bunicul şi fratele său. Lucrarea a durat două zile încheiate, de luni până marţi. Cei doi tâmplari vorbeau rar între ei. Munca lor s-a desfăşurat aproape pe muteşte, fără să fi avut măcar o schiţă după care să se inspire. Se poate ca planul întregii construcţii să fi fost proiectat de bunic undeva, în eter, pentru că, înainte să ia vreo hotărâre, fixa concentrat un punct în spaţiu, o formă fantomatică numai de el văzută. Semăna izbitor de mult cu Micul Alehin, stând sub tabla de şah şi vizualizând cu ochii minţii mutările. Bătrânul a făcut un zgomot infernal cu drujba, a lustruit cu migală fiecare faţetă a mesei şi a verificat ca îmbinările să fie corect făcute.

Fratele lui s-a dovedit un ajutor de nădejde. Era în stare să descifreze schiţa pe care o avea bunicul în minte fără să stea la prea multe discuţii, pur şi simplu urmând îndeaproape modelul imaginar. Mezinul a lucrat cot la cot cu bătrânul, anticipându-i mişcările şi intuind următoarea operaţiune.

După ce lucrările au fost, în mare, terminate, bunicul a făcut rost de două valize de la o cunoştinţă, un vânzător de mobilă veche, şi le-a modificat cu obişnuita-i pricepere, astfel încât „Micul Alehin“ să încapă în ele. Valizele din piele roasă erau exact ce trebuia: dimensiunea lor se potrivea cu lăţimea umerilor păpuşii şi a mesei, găzduind cu generozitate săculeţul cu piesele de şah, sculptura cu Pion şi cronometrul.

Numai că Micul Alehin nu ştia dacă putea să asambleze singur automatul şi să-l instaleze pe masa de şah. Era mai neîndemânatic decât şi-ar fi închipuit vreodată bunicul şi fratele său. Mâinile, care mutau piesele de şah cu atâta uşurinţă, îi erau surprinzător de subţiri şi de lipsite de forţă.

Gâfâind, băiatul a încercat să-şi măsoare puterile cu „Micul Alehin“, care trecuse prin nişte schimbări radicale. I-a luat picioarele în braţe, şi-a pus la

subsuoară mâna dreapta a marionetei şi i-a ridicat capul. După ce a scos şuruburile şi a desfăcut închizătorile, l-a aşezat pe Pion pe jos. Ochii „Micului Alehin“ stăteau deschişi în valiză, privind undeva, în depărtare, încercând să ghicească următoarea mutare. După ce a pus totul în ordine şi a închis valizele, Micul Alehin era lac de sudoare, de parcă tocmai ar fi tăiat în bucăţi un cadavru.

Apoi, fără nici o pauză, a reluat procedura, de data aceasta în ordine inversă: l-a scos din valiză pe „Micul Alehin“ şi l-a reasamblat. Trebuia să fie foarte precis, pentru că, altfel, ar fi afectat buna funcţionare a braţului stâng, cel cu care muta piesele. Bunicul şi fratele au încercat, pe cât posibil, să se ţină deoparte şi să nu-i dea nici un ajutor.

Cuvintele Maestrului i-au răsunat în minte: „Oceanul-Şah este mult mai adânc decât îţi poţi închipui.“ Oare o tablă de şah ascundea un univers atât de complex? Avea să afle răspunsul cât de curând… Da, Oceanul-Şah era mult mai adânc decât Clubul de şah abisal şi de-abia acum urma să se aventureze într-o călătorie adevărată pe mare.

*

Aşa că l-a asamblat pe „Micul Alehin“, l-a potrivit pe Pion în scobitura braţului drept, a aşezat pe tablă piesele, apoi a dispărut în interiorul automatului. După ce şi-a dus la bun sfârşit această sarcină anevoioasă, în atelier au răsunat aplauze, ce-i drept, nu foarte zgomotoase, pentru că veneau doar de la două persoane, dar băiatul le-a primit cu o infinită uşurare, ca pe o binecuvântare.

Chiar atunci a bătut cineva la uşă. Bunicul şi mezinul au rămas înmărmuriţi, privind spre uşa de la intrare, în vreme ce Micul Alehin s-a crispat în întuneric. Nimeni nu-i vizita seara.

„O fi secretarul“, şi-a zis iute băiatul. Simţise ceva în neregulă şi venise să ia automatul. Fără să vrea, Micul Alehin a strâns mai tare maneta, de parcă i-ar fi cerut ajutorul. S-au auzit alte ciocănituri.

— O clipă, vă rog, a spus bunicul, ducându-se să descuie.

În cameră s-a auzit ecoul unor pantofi cu toc şi, odată cu ei, a pătruns înăuntru şi frigul nopţii.

Micul Alehin a ştiut imediat că este Domnişoara. Îi recunoscuse mersul.

— Scuzaţi-mă că vă deranjez la ora aceasta, a început ea, pe obişnuitul său ton politicos. Am auzit că automatul a fost, în sfârşit, reparat. V-aş fi recunoscătoare dacă m-aţi lăsa să arunc o privire.

După ce Domnişoara a schimbat politeţuri cu bunicul, s-a aşezat pe scaunul din faţa tablei de şah, iar mezinul a dat fuga la primul etajul să facă un ceai.

„Să-şi fi dat oare seama că păpuşa nu numai că fusese reparată, dar şi modificată? Să fi intuit că «Micul Alehin» era pe cale de a fugi de la Clubul de şah abisal? Jucase cu el nenumărate partide, aşadar era cea mai în măsură să simtă orice schimbare. Ar fi putut ghici imediat ce se întâmplă, numai uitându-se la marionetă…“

În timp ce băiatul era asaltat de gânduri, Domnişoara şi-a scos mănuşile de dantelă, le-a băgat în poşeta de pe genunchi, a tuşit o dată şi şi-a îndreptat spatele.

— Ei bine, nu ne-am văzut de ceva timp… Mi-era dor de senzaţia aceasta.

După ce şi-a plimbat vârful degetelor pe masa cu tabla de şah, Domnişoara a ridicat turnul de la h1. Auzul Micului Alehin a surprins clinchetul inelului izbindu-se de muchia mesei şi uşoara hârjâitură cu care piesa fusese luată de pe căsuţa sa.

Turnul, uşurat că încăpuse pe mâna Domnişoarei, visa, probabil, la momentul în care avea să se arunce iarăşi, cutezător, în vâltoarea luptei. Micul Alehin şi-a imaginat turnul alb stând confortabil între degetele bătrânei.

— Gâtul şi urechea pisicii sunt ca noi. Nici nu-ţi vine să crezi c-au fost cândva rupte. Aţi făcut o treabă nemaipomenită! i s-a adresat ea, recunoscătoare, bunicului, după ce l-a măsurat din cap până-n picioare pe „Micul Alehin“.

Bunicul a încuviinţat în tăcere.

Ar fi trebuit să-şi dea deja seama! Pe o latură a mesei se vedeau balamalele improvizate, iar plăcile laterale erau pline de aşchii şi rumeguş.

— Aşadar, „Micule Alehin“, a zis ea privind automatul drept în ochi, aş vrea să joc o partidă cu tine, dacă tot ai renăscut din propria cenuşă. Ce spui?

Băiatul era pregătit.

— E o noapte numai bună să-mi arăți de ce ești în stare…

*

Aceea a fost prima și ultima dată când „Micul Alehin“ a jucat șah în atelierul bunicului. Și tot aceea a fost prima și ultima dată când bunica și-a văzut nepotul jucând șah în pântecele automatului sau, mai bine zis, a privit cum nepotul ei muta nevăzut piesele pe tabla de șah.

După ce a aflat de la fratele său mai mic că au oaspeți și că în atelier se joacă șah, bunica a vrut să fie și ea de față, în ciuda faptului că toți ceilalți își făceau griji pentru sănătatea ei. Mezinul a cărat-o în spate și a dus-o în atelier, unde a așezat-o pe un șezlong lăsat la reparat de un client. Nebănuind ce legătură era între doamna aceea și nepotul ei, bunica a salutat-o pe musafiră printr-o înclinare a capului și și-a strâns și mai tare zdreanța în mâini. Cârpa, întruchipând perfect boala bunicii, părea că mai are puțin și se destramă. Chiar dacă nepotul său era ascuns și nu-l putea vedea, bunica știa prea bine că acesta era aproape, gata de lucruri minunate.

— Întrucât copila cu porumbelul nu-i aici, voi apăsa eu butonul cronometrului și voi scoate de pe tablă piesele capturate, a sugerat Domnișoara. Ei bine, a adăugat ea punându-și ochelarii, gest care întotdeauna dădea semnalul începerii jocului.

Bunicul, fratele cel mic și bunica erau singurii spectatori. Domnișoara a deschis partida, mutând pionul alb două căsuțe, la e2. „Micul Alehin“, emoționat fiindcă nu mai jucase de atâta timp, a întins mâna stângă mai încet ca de obicei și l-a blocat cu pionul său la e6. Prinsese capul pionului cu toate cele cinci degete, atent să nu atingă alte piese, și-l așezase lin pe căsuța corespunzătoare, retrăgându-și grațios brațul. Fără să vrea, bunica a lăsat să-i scape o exclamație de admirație.

— Ia te uită! Păpușa gândește înainte să mute piesa! Micule Alehin, ești nemaipomenit!

— Bunico, în timpul jocului trebuie să faci liniște, i-a șoptit mezinul la ureche.

— Ba nu, puteți vorbi dacă vreți. Nu mă deranjează, a zis Domnișoara.

Micul Alehin s-a bucurat că primul joc la care asista bunica era acela cu

Domnişoara. Cu un adversar ca ea, se puteau aventura nestingheriţi în Oceanul-Şah! Deşi erau rivali, mergeau umăr la umăr, în aceeaşi direcţie, spre lumină, animaţi de aceleaşi sentimente. În afară de Maestru, ea era singura în care avea încredere deplină.

„Micul Alehin“ a funcţionat fără cusur. Părea că nu-i păsa câtuşi de puţin de schimbările prin care trecuse în ultima vreme, ca şi cum ar fi înţeles că, atâta vreme cât avea în faţă o tablă de şah şi nişte piese, nu-i rămânea decât să joace.

Bezna din interiorul păpuşii era aceeaşi şi la Clubul de şah abisal, şi în atelierul bunicului. Întunericul i-a învăluit trupul Micului Alehin, fremătând în acord cu mişcarea roţilor, îndesindu-se odată cu jocul. Degetele băiatului şi-au amintit repede senzaţia de când ţineau maneta, iar urechile căutau să surprindă uşoara bufnitură cu care piesele erau aşezate pe tablă. Sechelele rămase de la şahul uman – urletele de tigru, chirăiturile de peruş, foşnetul veşmintelor şi mirosul de mucegai din fostul vestiar al bărbaţilor – se risipiseră ca prin farmec.

Ne3 Cf6
Cf3 Cg4
Cbd2 C×e3
f×e3 De7
De2 f5
….

A fost o luptă echilibrată. Cei trei spectatori nu ştiau prea bine regulile de joc, dar nici unul nu şi-a ridicat plictisit ochii din tabla de şah. În afară de momentele în care bunicul şi fratele o masau pe spate pe bunica, pradă unor crize de tuse, nimeni nu s-a clintit. Exclamaţiile de admiraţie ale bătrânei se înmulţeau pe măsură ce partida avansa. Vocea care-i ieşea din plămânii slăbiţi era îngrozitor de răguşită, dar admiraţia ei sinceră se revărsa în fiecare ungher al atelierului. Ori de câte ori nebunul aluneca pe diagonală sau calul dănţuia ca într-un basm cu zâne, bunica aplauda fie că era o mutare de-a nepotului ei, fie de-a Domnişoarei, împărţindu-şi cu generozitate laudele pentru ambele tabere.

La cea de-a douăsprezecea mutare, „Micul Alehin“ a jucat pion la c6. Cu ochii la piesa care avansa cu prudenţă şi discreţie căsuţă de căsuţă, bunicii i-

a scăpat un oftat care-i trăda încordarea. Pe bună dreptate! Băiatul îi pregătea retragerea nebunului – o piesă cu totul specială pentru el – de la d6 la c7, lăsându-i, astfel, liberă diagonala.

Cb3 0-0

Rae1 Cf7

Dc2 Cg5

C×g5 D×g5

Întrucât la începutul partidei îşi schimbase calul pe un nebun, Micul Alehin avea acum ambii nebuni. Ca de obicei, Domnişoara şi-a aruncat în luptă turnul – iniţiativă care a animat imediat partida. La cea de-a şaptesprezecea mutare, a jucat Tf3.

Micului Alehin nu i-a scăpat faptul că întunericul din jurul lui se înfiorase şi căpătase o altă cadenţă. Mâna i s-a opri pe manetă în timp ce ochii priveau ţintă un punct sub tabla de şah, chiar în dreptul căsuţei cu f3, pe care tocmai poposise turnul. Spectatorii nu pricepeau mare lucru, dar, simţind tensiunea, şi-au pironit ochii pe mâna „Micului Alehin“, rămasă suspendată în aer.

După mica izbitură cu care turnul fusese aşezat pe tabla de şah, băiatul n-a mai perceput nici un sunet. Răsuflarea bătrânei, ticăitul mecanismului, până şi propriile bătăi de inimă fuseseră înghiţite de tăcere, lăsându-i timpanele să se cufunde în întunericul mării abisale. Singura rază de soare care ar fi putut spulbera bezna se întrevedea de la pionul de la h2.

„Micul Alehin“ şi-a apucat nebunul şi şi-a îndreptat braţul spre pionul de la h2. Deodată, s-a simţit asaltat de ideea că Mīra nu mai era acolo şi degetele i-au tremurat. Maneta a oscilat puţin şi nebunul a aterizat cu o bufnitură. Pionul de la h2 i-a cedat locul nebunului şi a părăsit tabla de şah. În spatele pleoapelor s-a materializat imaginea Mīrei părăsind fundul bazinului şi îndreptându-se către vestiar. Oricât s-ar fi străduit, nu-şi putea şterge din minte scena. „Adio, Mīra!“, i-a şoptit el.

Rf2 h5

Th1 Nd6

Tfh3 h4

Tf3 Ng3+

…

Domnișoara a ripostat în forță. Micul Alehin, ascunzându-și tulburarea de după despărțirea de Mīra, a încolțit-o cu calm. La cea de-a douăzeci și șaptea mutare, ca un omagiu pentru bătrâna doamnă, a făcut o mutare energică, împingându-și în luptă turnul de la e8 la e1, însă Domnișoara îșI pierduse din avânt.

Mezinul, care în copilărie înhățase rege de pe tablă când i se explicaseră prima dată regulile de joc, a constatat cu uimire câte manevre trebuiau făcute de mâna din lemn de gutui sau de mâna ridată a bătrânei ca să dea șah-mat. Grație acestei partide, cei trei spectatori au aflat că șahul este mai mult decât un joc în care trebuie să-l încolțești pe rege. O operă de artă, o sculptură alb-negru, cu nenumărate variațiuni. Un joc în timpul căruia pe tablă iau ființă forme nemaivăzute, modelate din lut sau turnate în ipsos.

Rg2 h3+

T×h3 N×h3+

R×h3 Dh4+

„Micul Alehin“ a dat șah de câteva ori. În cele din urmă, spre finalul partidei, la a treizeci și una mutare, automatul a luat regina și a pus-o calm pe căsuța cu h2, ca un buchet de flori în amintirea Mīrei. Șah-mat.

Domnișoara și-a scos ochelarii. Pierduse.

Atunci, bunica a înțeles cât se poate de limpede de ce nepotul ei se născuse cu buzele lipite și care era talentul pe care-l primise în schimb, ca să compenseze acest neajuns.

— Băiatul nostru n-are nevoie de cuvinte. Vorbește cu ajutorul pieselor. Și ce poveste minunată spune!

Bunica și-a ridicat tremurător brațul drept, de parcă ar fi vrut să arate cu degetul înspre o prezență invizibilă. Bunicul și mezinul i-au prins mâna suspendată în aer. Cârpa era atât de împăturită, încât se făcuse mai mică decât palma ei stângă.

Micului Alehin i-a ajuns la urechi vocea bunicii, ba chiar îi simțea căldura respirației.

— Nu știu cum să vă mulțumesc. Vă sunt din cale-afară de îndatorată, a zis bunica din șezlongul ei, împreunându-și mâinile către Domnișoară, în semn de mulțumire.

Ochii îi erau înfundați în pleoapele umflate, iar pieptul îi tresălta dureros.

— Vă sunt nespus de recunoscătoare că, datoriră dumneavoastră, am putut să-mi văd nepotul jucând atât de frumos șah. Vă foarte mulţumesc… a zis bunica printre lacrimi.

— N-aveți de ce să-mi mulţumiți. Pur și simplu am jucat șah. Cu Micul Alehin.

Și Domnișoara a arătat spre automat.

— Ah, ce deștept ești! Dac-ai ști cât de fericită m-ai făcut!

Fratele și bunicul au ajutat-o pe bunică să se ridice din șezlong. Era la fel de bucuroasă ca atunci când nepotul său câștigase Campionatul de șah al prichindeilor . Cu pași nesiguri, bătrâna s-a dus la „Micul Alehin“, i-a luat capul în mâini, l-a mângâiat pe păr, și-a frecat obrazul de fruntea lui și și-a trecut degetele peste buzele lui închise.

— Știi să faci minunăţii pe care nimeni altul nu le-ar putea face! Sunt așa de mândră de tine! Ești cu adevărat un copil atins de harul divin.

Bunica, fără să bage de seamă că zdreanţa ei, nu mai mare ca ochiul „Micului Alehin“, îi alunecase pe jos, a continuat să îmbrăţișeze automatul. În întunericul ce domnea sub tabla de șah, băiatul stătea nemișcat, cu ochii închiși, simțindu-i căldura trupului.

CAPITOLUL 13

Zvonurile despre dispariția „Micului Alehin“ de la Clubul de șah abisal Pacific s-au răspândit rapid printre membri, dar valurile provocate au fost relativ modeste. Confuzia, uimirea și indignarea care se ridicau din abisurile oceanului la suprafață au fost măturate de curenți, înghițite de ape, apoi s-au prefăcut în spumă și au pierit. Oricine ar fi deschis ușa fostei săli de dușuri a femeilor ar fi dat peste o fată, cârpind haine albe și negre, însoțită de un porumbel, apoi, constatând că dispariția păpușii era o realitate, ar fi închis ușa cu tristețe. Unii și-au pus întrebarea dacă „Micul Alehin“ existase cu adevărat. Ca să se asigure că mintea nu le jucase feste, dădeau numaidecât fuga la transcrierile pe care le aveau și oftau ușurați când descopereau că „dialogul“ cu automatul era, într-adevăr, acolo.

Nimeni din club nu știa unde dispăruse „Micul Alehin“. Oricât l-ar fi asaltat cu întrebări pe secretarul clubului, acesta se tot bâlbâia. Într-un final, și-a dat demisia, deși nu se știa dacă într-adevăr avusese vreo legătură cu incidentul sus-menționat. După ce i s-a dat titlul de director onorific, secretarul n-a mai fost niciodată văzut pe la club.

La luni și ani distanță de la dispariția automatului, după moartea tuturor celor care jucaseră șah cu el, se întâmpla să mai apară câte o cerere răzleață, solicitând o partidă cu „Micul Alehin“. „Din păcate, nu mai există.“ „Este adevărat că acum mulți ani am avut la club o mașină de șah cu acest nume, dar, din păcate, a dispărut fără urmă.“ „Îmi pare rău, dar «Micul Alehin» nu-i decât o legendă. O poveste de adormit copii…“

Ca să scape, secretarii care s-au succedat la club le răspundeau curioșilor că nu auziseră de acest „Mic Alehin“.

Între timp, transcrierile partidelor automatului au ajuns să se vândă pe piața neagră, deși erau niște falsuri grosolane. Nu era deloc ușor să reproduci performanțele „Micului Alehin“ și nici să-i imiți caligrafia Mīrei!

Oricum, nici unuia dintre cei care deţineau transcrierile autentice nu i-a trecut vreodată prin cap să le vândă, căci documentele acelea erau pentru ei un bun de mare preţ, o amintire nespus de dragă.

Încetul cu încetul, „Micul Alehin“ s-a transformat într-o legendă – un simbol al celor care îşi doriseră cândva să poată crea o transcriere elegantă alături de poetul Alehin, o relicvă a veşniciei încrustate în străfundurile Clubului de şah abisal Pacific.

*

Dimineaţa, la prima oră, pe când pescăruşii abia se trezeau din somnul lor de la prora vaselor unde dormiseră, Micul Alehin a plecat încărcat cu cele două valize.

Inspectase pentru ultima dată interiorul patului-ladă să vadă dacă nu uitase ceva, aruncând o privire fugară spre tabla de şah de pe tavan, pe care recrease meciurile unor genii precum Morphy, Capablanca, Lasker, Steinitz şi, bineînţeles, Alexandr Alehin, şi unde trecuse în revistă partidele jucate cu Maestrul său ori rezolvase o sumedenie de probleme de şah. Tabla se decolorase de parcă ar fi fost într-adevăr zgâriată de mutările unor piese reale.

În scurt timp, trebuia să ia primul autobuz, iar bunicul tot nu scotea nici o vorbă. Bătrânul înţelesese cât de mic şi plăpând era nepotul său abia când văzuse că valizele grele care-l ţineau captiv pe „Micului Alehin“ îi ajungeau băiatului la piept. A avut atunci o strângere de inimă. A bombănit scurt „Ai grijă de tine“, după care a început să verifice minuţios dacă nu lipsea ceva.

— Nu-ţi face griji, bunicule!

Băiatul a încercat să-l liniştească, dar bătrânul, cu mâna pe valize, nu voia să-şi ridice capul, de parcă dacă stătea astfel n-ar mai fi fost nevoit să-şi ia rămas-bun de la nepotul său.

— Ar cam trebui să mergem, a spus în cele din urmă fratele său, ca să le dea curaj să pornească la drum.

Bunicul şi mezinul l-au însoţit până la staţia de autobuz.

— Ai grijă de bunicul, te rog.

— Da, fii pe pace, o să am.

— Rămâi cu bine.

— Nu-ți face griji pentru mine.

În timp ce frații vorbeau între ei, bunicul venea în urma lor, cu capul în pământ.

Autobuzul era la prima cursă și, în afară de șofer, nu mai era nimeni în el. Micul Alehin s-a așezat în locul cel mai din spate și le-a zâmbit de dincolo de geam bunicului și fratelui său, care-i făcea de zor cu mâna. În schimb, bătrânul stătea abătut, pe jumătate zâmbind, pe jumătate plângând. Autobuzul a pornit, iar bunicul și mezinul au fost înghițiți de ceața dimineții.

Rămas singur, Micul Alehin s-a uitat de jur împrejur, dându-și seama că în locul pe care stătea ar fi fost patul Maestrului. A urmărit cu privirea mânerele suspendate, care se legănau în dreapta și-n stânga, și în minte i s-au proiectat imagini din autobuzul dezafectat: acolo era bucătăria, aici masa unde mâncau, vizavi comoda, iar alături, tabla de șah. Pe moment i s-a părut chiar că simte în nări aroma dulceagă a prăjiturilor și aproape a sărit de pe scaun, dar și-a dat repede seama că era mirosul de benzină.

— La revedere, Maestre! a zis el încet, cu ochii la spinarea bărbatului de la volan, ca și cum acela ar fi fost însuși Maestrul, înainte să se îngrașe.

*

După ce a coborât din autobuz, Micul Alehin a trebuit să facă eforturi supraomenești să care automatul spre noua lui locuință, Casa Étude, un fel de azil de bătrâni.

Cele două valize, chiar dacă aveau roți montate de bunicul, erau greu de manevrat, mai ales că trebuia să fie foarte atent să nu strice mecanismul din interiorul automatului. Se temea ca nu cumva să fi fost urmărit de cineva de la Clubul de șah abisal. Cu nervii întinși la maximum și cele două prețioase valize atârnând ca două pietre de moară, a reușit să scape din sensul giratoriu unde se aflau Gara Centrală și, respectiv capătul autobuzului, și să ajungă cu bine pe peron. În tot acest răstimp, își repeta încontinuu: „Nu te repezi așa, tinere!“

Era greu să treacă neobservat. Avea chipul îmbujorat, era leoarcă de transpirație și trăgea după el pe trotuar două valize ale căror roți scârțâiau îngrozitor. Era prima dată când atrăgea atâtea priviri. Dintr-un anumit

unghi, valizele păreau că se mişcă de la sine. Unii se întorceau curioşi spre el, alţii, mai săritori, se ofereau să-l ajute. Un domn i-a dus pe scări bagajele şi o doamnă care stătea la coadă în spatele lui l-a ridicat în braţe, fiindcă nu ajungea până la tejgheaua de la casa de bilete. Unii l-au luat drept şcolar. Ar fi vrut să-l întrebe de ce căra ditamai bagajele, dar, când dădeau cu ochii de buzele lui ciudate, se răzgândeau şi îşi înghiţeau cuvintele.

— Mulţumesc mult, a spus Micul Alehin, înclinându-şi politicos capul.

Rucsacul din spatele său era la fel de mic ca un mugure ofilit şi uşor ca un fulg în comparaţie cu cele două imense valize. În afară de automat, nu prea mai avea alte lucruri…

În tren n-a vrut să stea jos, ci şi-a pus valizele pe platforma dintre vagoane, lângă perete, iar el s-a aşezat alături, pe vine. Era o poziţie confortabilă pentru el. N-avea habar cât de departe era Casa Étude sau dacă era, într-adevăr, un loc potrivit pentru „Micul Alehin“. Singurul lucru real era bileţelul de la Domnişoară – o bucată de hârtie ruptă în grabă dintr-o revistă cu anunţuri la mica publicitate, pe care scria: „Casa Étude caută o persoană înzestrată pentru jocul de şah.“

Ca să-i poată spune funcţionarului de la ghişeul din gară adresa unde voia să ajungă, a fost ridicat în braţe de un domn amabil. În afară de Casa Étude n-ar mai fi avut unde altundeva să se ducă. A împăturit adresa, la care se uitase de zeci de ori, şi a băgat-o în buzunarul rucsacului, de unde a scos săculeţul făcut din cârpa care-i aparţinuse cândva lui Pion.

O vreme a stat ghemuit cu săculeţul de piese la piept, fără să pună un strop de apă în gură, fără să-l intereseze peisajul de la fereastră. Masa cu tabla de şah se afla într-una dintre cele două valize, dar, dacă ar fi putut s-o desfacă pe platforma dintre vagoane, s-ar fi ascuns negreşit sub ea. Puştiul stătuse de atâtea ori în pântecele automatului, că acesta îi luase conturul trupului. Ar fi fost floare la ureche să-şi îndoaie articulaţiile ca să ajungă în poziţia bine ştiută.

Micul Alehin a închis ochii şi şi-a atins cicatricea cu săculeţul în carouri albe şi negre. Forma pieselor dinăuntrul trăistuţei s-a imprimat mai întâi în firele de păr, apoi în vârful buzelor. Simţea prin pânză care era nebunul şi care pionul. Când şi când, controlorul sau vreun călător îl atingeau îngrijoraţi pe umăr. El se prefăcea că doarme şi nu şi-a ridicat privirea spre

ei. A căutat să prindă melodia făcută de piesele de șah, dar singurul sunet care i-a ajuns la urechi era șuieratul trenului, pe care-l simțea vibrându-i în spate.

*

După ce cu o seară în urmă asistase la partida dintre Domnișoară și nepotul ei, a doua zi, în zori, bunica își dăduse ultima suflare. Cum nu mai avusese putere nici să-și țină în mână nelipsita zdreanță, bunicul i-o pusese în golul dintre coastele care se vedeau prin cămașa de noapte. După ce cârpa îi absorbise toate umorile, materialul se uscase și se scorojise, așa șifonat cum era. Suprafața-i era aspră și scămoșată, iar fibrele începuseră să se dezintegreze. Cârpa s-a ridicat în sus și în jos în ritmul respirației până când, la un moment dat, a încetat să se mai miște. Bunicul și cei doi nepoți au înțeles că sosise sfârșitul.

— La revedere.

— Mulţumesc.

— Fii fericită în Paradis, alături de mama!

Rostiseră toți cuvinte de rămas-bun, mângâindu-i unul o mână, altul obrazul sau părul. Doar mezinul nu se putuse stăpâni și izbucnise în plâns.

Pe măsură ce se răcea, corpul i se dezumfla și chipul redevenea încetul cu încetul cel de odinioară, spre ușurarea Micului Alehin. Tot răul care crescuse și se cuibărise în oasele bătrânei dispăruse, iar bunica își găsise, în sfârșit, pacea. Prevestirea sumbră din cuvintele „Să crești e o dramă“ n-o mai privea acum.

— E bine, totu-i bine acum, îi zisese el la ureche cu o voce șoptită, care făcuse să-i tremure părul de pe buze. Te vei face din ce în ce mai mică… oasele ți se vor întoarce în pământ… Nu mai ai de ce să-ți faci griji!

Înmormântarea fusese simplă, după cum fusese și viața bunicii. La ceremonie participaseră vecinii cu care bunica stătea de obicei la taifas și două-trei rude îndepărtate. Altarul fusese împodobit cu câteva flori albe. Atât și nimic mai mult. Nelipsita cârpă se odihnea, bineînțeles, în sicriu. Toți cei prezenți vărsaseră lacrimi sincere și căutaseră să-i mângâie cu o vorbă bună și pe bunic, și pe nepoți.

Seara, după ceremonie, băiatul coborâse în atelierul de la parter. „Micul

Alehin“, pisica Pion și șezlongul erau în aceeași poziție ca în timpul partidei cu Domnișoara. Până și bretonul păpușii, ușor ciufulit de îmbrățișarea bunicii, rămăsese neschimbat. Două-trei șuvițe căzuseră pe ochii de sticlă care fixau tabla de șah. Băiatul voise să i le îndrepte, dar rămăsese cu mâna suspendată în aer, năpădit de tristețe, gândindu-se că gestul lui ar fi șters urmele lăsate de bătrână. După partidă, bunica îl ridicase în slăvi pentru jocul său și, oricât ar fi încercat s-o tempereze, bătrâna nu mai prididea cu laudele. „Așa era ea…“, i-a zis el „Micului Alehin“. Liniștea învăluise totul, iar prin pereți nu mai răzbătea nici un zgomot. Mobilierul din cameră, așteptând să fie reparat, se transformase în niște contururi negre și cumințI, înghițite de întunericul din încăpere. În pupilele „Micului Alehin“ a lucit o mică rază de lumină albicioasă, captată de la neonul din tavan. Băiatul deschisese ușița de sub tabla de șah cu aceeași mână cu care voise să îndrepte șuvița rebelă a păpușii și se strecurase înăuntru, umplându-și plămânii cu aer. Își îndoise articulațiile, apucase maneta și privise sub tabla de șah, simțind că sosise momentul în care putea s-o jelească în voie pe bunica. Dacă se chircea și se gheboșa, ar fi putut să se revanșeze cumva pentru tot ce-i oferise bunica. Trebuia să se facă mic, mic de tot, ca s-o poată petrece cât mai mult pe bătrâna care se preschimbase deja într-o minusculă particulă ce se ducea, se tot ducea din ce în ce mai departe.

Oare cât timp se scursese? Era trecut de miezul nopții. Vecinii și rudele venite la înmormântare plecaseră, probabil, de mult. Din locul de unde era, auzise deschizându-se ușa atelierului și zvonul unor pași ce se apropiau.

— Sincere condoleanțele.

Pașii se opriseră lângă tabla de șah. Era Domnișoara.

— Puțini oameni mai știu să se lase fermecați de frumusețea șahului. Bunica ta a fost unul dintre ei.

Domnișoara își plimbase vârful unghiei pe marginea tablei de șah de la a la h, apoi de la 1 la 8. Hârjâitura ușoară făcută cu unghia ei se auzise și dedesubtul tablei.

— A fost minunat să joc șah în prezența bunicii tale. Exclama cu atâta entuziasm la fiecare mutare! M-a făcut să-mi amintesc de copilărie, când de-abia învățasem să mut piesele.

Când și-a simțit lacrimile picurându-i pe degete, Micul Alehin a priceput

că plângea și că-și ținea strâns buzele, să nu-i scape vreun sunet. Mâna din lemn de gutui s-a pus în mișcare mai lent decât atunci când muta piesele. Acela era felul lui de a încuviința.

— Ce tablă de șah superbă! Îmi spun asta de fiecare dată când o văd, adăugase Domnișoara. N-are pic de meschinărie în ea. O simt cum vibrează de fermitate, de bunătate – o tablă numai bună pentru poeziile lui Alehin.

Micul Alehin și Domnișoara priveau amândoi aceeași tablă de șah, unul de jos, altul, de sus. Autobuzul dezafectat… Clubul de șah abisal… atelierul bunicului… Tabla de șah modelase destinul a numeroase partide, iar acum stătea nemișcată în liniștea nopții, de parcă ar fi uitat de toate aceste locuri. Micul Alehin a revăzut cu ochii minții, mutare cu mutare, toate partidele pe care le jucase. Știa unde își pusese Domnișoara mâna după clinchetul inelului pe masă și, de sub tabla de șah, își apăsase palma pe locul acela.

— Tabla de șah este un lucru nemaipomenit. Pare o simplă scândură cu linii verticale și orizontale, dar ascunde un întreg univers – un univers spre care nu poți călători cu un vehicul oarecare.

Micul Alehin, cu buzele strânse, își lăsase ochii în pământ.

— Șahiștii ar trebui să nu scape niciodată din vedere esențialul. Un stil personal, viziunea asupra vieții, performanțele proprii, strădaniile de a apărea într-o lumină favorabilă – toate acestea sunt lucruri de prisos, care nu folosesc la nimic. Universul șahului este mult mai vast. Cineva care pune prea mult preț pe sine n-o să fie vreodată în stare să joace șah. Cred că n-o să putem călători în voie în universul șahului decât dacă ne vom elibera de noi înșine, dacă ne vom depăși dorința egoistă de a obține victoria cu orice preț… Ce minunat ar fi să izbutim să facem asta cu toții, nu?

Micul Alehin simțise că Domnișoara își luase mâna de pe tabla de șah. O vreme s-a lăsat liniștea. O liniște adâncă, în care nu li se auzea nici măcar respirația.

— Mă bucur că tabla a ieșit atât de bine, a murmurat Domnișoara. Poți s-o pliezi și s-o iei cu tine oriunde pofțești.

„Așadar, știe…“, și-a zis Micul Alehin.

— Vrei să pleci de la Clubul de șah abisal, nu?

Neștiind ce să răspundă, strânsese și mai tare maneta în mâini.

— În fond, poți face mai mult decât să te scufunzi în abisurile mării. Te

înnămoleşti dacă stai prea mult într-un singur loc. E normal să-ţi doreşti să mergi şi într-altă parte. Oceanul-Şah este atât de vast!

Domnişoara spunea, practic, aceleaşi lucruri ca Maestrul!

— Drum bun, aşadar! Nu mai ezita. Nu vreau să rămâi pe loc din pricina mea.

Atunci l-a străfulgerat imediat ideea că ea venise de la bun început tocmai ca să-şi ia rămas-bun. Tonul ei era atât de hotărât, de categoric.

— O să-mi fie dor de tine, dar sunt sigură că într-o bună zi ne vom revedea şi vom juca iar şah. Îţi promit. Între timp, o să mai exersez puţin, să nu mă fac de râs în faţa ta. Vezi că secretarul vrea să vină după automat mâine după-amiază. Nu mai zăbovi.

Domnişoara se ridicase deja în picioare.

— Mulţumesc pentru tot! îi spusese ea, oftând.

Micul Alehin ar fi vrut să iasă din automat. Ar fi vrut să-i strângă mâna, să-i atingă degetele cu care vorbise prin piesele de şah, să strige în gura mare, fără să-i pese de lacrimile care-i şiroiau pe obraji: „Nu, nu, eu ar fi trebuit să vă mulţumesc mai întâi!“

Atunci bătrâna strecurase ceva în mâna din lemn de gutui. Prin manetă nu se simţea ca o piesă de şah. Micul Alehin fusese cât pe ce să scoată o exclamaţie de surpriză, pe care şi-a înăbuşit-o repede.

— Lasă-te în voia Oceanului-Şah.

Cu aceste vorbe, Domnişoara se îndepărtase. După ce zgomotul paşilor a dispărut, el şi-a ciulit urechile să audă mai bine sunetele ce se înfiripau de cealaltă parte a nopţii.

*

Ceea ce Domnişoara îi lăsase în mâna stângă a „Micului Alehin“ era bileţelul pe care stătea scris „Casa Étude caută o persoană înzestrată pentru jocul de şah.“

Automatul ţinea bucata de hârtie ca pe o piesă de seamă, cu care-ar fi putut da şah-mat. Băiatul îi luase foaia dintre degete, o netezise şi o deschisese. Bileţelul încă mai păstra căldura corpului Domnişoarei.

— O persoană înzestrată pentru jocul de şah, o persoană înzestrată pentru jocul de şah…

Micul Alehin citise şi răscitise aceste cuvinte în care mai rămăsese parcă o fărâmă din aura Domnişoarei. Cercetase cu atenţie propoziţia de la cap la coadă şi de la coadă la cap, de teamă să nu-i fi scăpat ceva important. În cele din urmă, a conchis că aceasta nu era decât o bucată mototolită de hârtie.

Poate doar cuvântul *şah* strălucea mai puternic decât celelalte, împletind degetele bătrânei doamne de cele ale Micului Alehin.

*

În aceeaşi noapte, mai venise cineva să-şi ia rămas-bun de la „Micul Alehin“. Era o prezenţă discretă, pe care abia o observai. Se aşezase lângă automat fără să scoată o vorbă, fără să facă zgomot şi rămăsese aşa o bucată de vreme. Dar Micul Alehin, care avea un auz atât de fin, ştiuse că voia să-i spună ceva, dar ezita, apoi, tocmai când crezuse că-şi făcuse curaj, îşi înghiţise vorbele şi nu mai zisese nimic.

Mâna stângă a „Micului Alehin“ se odihnea pe o pernă. Avea ochii deschişi, iar cu dreapta îl ţinea pe Pion. Pe tabla de şah nu mai era nici o piesă, şi întunericul începea să se întindă peste ea, ştergând graniţele dintre alb şi negru.

Făptura eterică îşi pusese o palmă pe piept – de parcă de-abia putea suporta greutatea cuvintelor pe care tocmai şi le înăbuşise – şi pe cealaltă şi-o întinsese către „Micul Alehin“. Fiecare mişcare a ei făcea bezna să vibreze şi liniştea să fie mai densă. Mâna îi atinsese pleoapele, coborâse pe obraz şi strânsese mâna stângă a „Micului Alehin“. Articulaţia degetului mijlociu a scârţâit uşor. Apoi îl sărutase.

Atingerea buzelor îi rămăsese moale pe cicatricea de pe buze. Firele de păr îi tremuraseră, poate de teamă, poate în căutarea unui strop de căldură. Porumbelul îi mângâiase obrazul cu vârful aripilor.

— Mīra! a strigat-o el.

Numele pe care crezuse că l-a pronunţat i-a răsunat la nesfârşit în urechi.

— Mīra! Mīra!

Dar, oricât ar fi ţipat, vocea nu-i răzbătea până la ea.

*

Ghemuit pe platforma dintre vagoane, Micul Alehin retrăia acele ultime zile în care își luase rămas-bun de la cei dragi. Și-a apăsat pe gură săculețul cu piesele de șah, ca să-și înăbușe orice i-ar fi putut ieși de pe buze: un geamăt, un hohot de plâns, un nume, un strigăt… Din fericire, se putea întoarce în timp la clipele petrecute în autobuzul dezafectat când stătea cu pisica în brațe, fixând cu privirea dosul tablei, cufundându-se în Oceanul-Șah împreună cu Indira și Mīra, dansând în ritmul bătăilor inimii lui Pion. Peste tot acest decor se revărsa aroma inconfundabilă a prăjiturilor Maestrului.

În tren s-a auzit un anunț. Băiatul și-a scos biletul din buzunar să verifice dacă nu se-apropia gara unde trebuia să coboare. Locomotiva a redus treptat viteza, în timp ce autobuzul dezafectat s-a îndepărtat de el. Oricât de tare-ar fi strâns săculețul, autobuzul se vedea în urma sa, din ce în ce mai mic. Abia atunci și-a dat seama cât de departe călătorise…

CAPITOLUL 14

Casa Étude, de unde avea să se răspândească mai departe legenda „Micului Alehin“, poetul de sub tabla de șah, se afla pe coasta unui deal din nord-vestul unei zone metropolitane. Era o clădire în care locuiau persoanele de vârsta a treia, pensionari care nu mai aveau familie care să se ocupe de ei. Aflată pe marginea unei pante line, clădirea avea forma unui pătrat ale cărui laturi încadrau o mică grădină interioară. Cândva, acoperișul fusese vopsit în alb, dar, cu timpul, se decolorase. Chiar și așa, puteai să-l vezi cu ușurință ițindu-se din verdele vegetației. Reședința era străjuită de un crâng, de cele mai multe ori învăluit în ceața ce se pogora de pe crestele munților din apropiere. Construcția cu un singur etaj forma un pătrat perfect, aproape tras cu rigla, și avea un șir de ferestre cu rame de lemn, bine lustruite. Panorama care se vedea de pe verandă îți tăia pur și simplu răsuflarea.

Planul așezământului era bine gândit și ușor de reținut: în aripa de sud se afla spațiul comun, aripa de nord era rezervată bărbaților, aripa de est, femeilor, în timp ce aripa de vest era pentru personalul administrativ, cu alte cuvinte, aici se găseau birourile și camerele asistentelor medicale, iar în spațiul comun, din aripa de sud, erau salonul, sala de mese, salonul de muzică, sala de dans și biblioteca. În partea de sud-est, la etaj, era sala de șah – o cameră însorită, bine ventilată, cu o priveliște superbă. La Casa Étude, șahul se afla la loc de cinste.

Sala de șah avea tavanul înalt și era suficient de mare ca să încapă în ea șase mese și douăsprezece fotolii. De la fereastră se vedea orașul ce se întindea de la poalele muntelui până pe malul mării. Pe podea era un covor lung, mițos, iar pe spătarul scaunelor erau puse perne moi, asortate. Buștenii ardeau mocnit în căminul aflat într-un ungher al camerei. Era o odaie liniștită, unde te puteai concentra în voie asupra tablei de șah. Atmosfera n-

avea nimic din aerul somptuos de la Clubul de șah Pacific și nici din frigul și secretomania care domneau la Clubul de șah abisal. Era o încăpere ideală pentru o partidă tihnită de șah.

„Micul Alehin“ a fost pus lângă căminul al cărui coș ajungea până în tavan.

— De ce vrei aici, înghesuit într-un colț? Mai bine pe mijloc, unde poți sta și pe fotoliu. Oricum, oriunde l-ai pune, automatul îți sare imediat în ochi, i-a spus asistenta-șefă Micului Alehin, care deschisese deja valiza și se apucase de asamblat.

— Nu mă deranjează, a clătinat el din cap, oprindu-se o clipă din operațiunea de fixare a brațului automatului. Nu vreau să dau la o parte mesele de șah. E perfect aici, în colț.

— Bine, fă cum pofțești, i-a răspuns asistenta-șefă pe un ton care arăta că nu voia să-și bată prea mult capul.

Femeia era intrigată de automatul care prindea încet-încet viață în fața ochilor ei. Privea curioasă, în timp ce se trăgea de capetele stetoscopului care-i atârna de gât, cum băiatul meșterea și mormăia de unul singur: „Asta unde venea?“ sau „Dar unde-i pârghia care acționează degetul mare?“ La un moment dat, a întins mâna să atingă păpușa.

— Se poate?

— Vă rog, i-a răspuns Micul Alehin, iar ea i-a atins cu buricele degetelor pleoapele și baza gâtului cu aceeași atenție cu care-ar fi tratat un rănit.

Băiatului i-a revenit în minte vocea Mīrei: „Vă rog să nu atingeți păpușa“ și, fără să vrea, i-a scăpat un oftat. În încăpere nu erau nici plăci de faianță, nici porumbei albi, doar buștenii care ardeau în cămin.

După ce Pion a fost, în sfârșit, fixat în scobitura brațului drept al automatului, asistenta, privind alternativ când păpușa, când pe Micul Alehin, a dat din cap mulţumită și i-a surâs prietenos.

— Pisica asta pare tare isteață, l-a lăudat ea pe Pion.

— Chiar este, i-a răspuns băiatul, întorcându-i zâmbetul.

Eliberată din valiza înghesuită, păpușa arăta de parcă de-abia acum simțea oboseala drumului și neliniștea că fusese adusă într-un loc necunoscut. Doar mâna stângă nu-și pierduse din fermitate, gata oricând să țină între degete piesele de șah.

*

Când Micul Alehin ajunsese la reşedinţă, trebuise să dea un interviu cu asistenta-şefă, chiar în cabinetul medical.

— Să-ţi spun drept, nu mă prea pricep la şah…

Femeia purta un halat alb, scrobit, care-i venea până sub genunchi, şi o bonetă prinsă în câteva agrafe, să nu-i cadă de pe cap.

— Şi zici că Alehin ăsta era aşa de bun la şah?

Băiatul încuviinţase cu un aer solemn.

— Numai că „bun“ este un termen nedrept. Nu s-a inventat încă un cuvânt care să-l descrie pe cel care joacă şah la nivelul lui.

— Zău? întrebase asistenta-şefă, uitându-se de jur împrejur, de parc-ar fi vrut să descopere care era acel nivel. Şi tu eşti la fel de bun ca Alehin?

— Nu, nici pe departe, se grăbise el să scuture din cap. Alehin era un mare maestru.

Băiatul ridicase capacul valizei. Înăuntru erau o perucă şaten şi o ureche minuţios sculptată.

— Arată ca un fel de păpuşă, spusese asistenta-şefă, după o clipă de reflecţie.

— Da, chiar este o păpuşă.

— Aşa ziceam şi eu, spusese ea, uşurată să afle că nu se înşelase. Şi poate juca şah?

— Da, poate.

— Ca Alehin?

— Păi de asta i se spune „Micul Alehin“.

— Aha, zisese ea, ridicându-şi o şuviţă căruntă care-i căzuse pe ceafă şi băgându-şi-o sub bonetă. Noi am dat anunţ pentru un jucător bun de şah, dar nu ne-aşteptam să vină o păpuşă. Nu c-aş avea ceva împotrivă. Bătrânilor de aici nu le strică să mai facă şi ceva nou.

— Cred că se va ridica la înălţimea aşteptărilor lor.

Acesta fusese primul lui interviu, dar faptul că „Micul Alehin“ îi era alături îi dăduse curajul să răspundă întrebărilor cu mult calm.

— Şi unde-ai fost înainte să vii la noi, la Étude?

— La Clubul de şah Paci…

— A, eşti membru? M-am mai liniştit! Este un club bine-cunoscut în

lumea șahului. Și aici avem câțiva foști membri ai clubului.

Băiatul nu mai apucase să spună că nu era chiar un membru adevărat și că la numele clubului ar mai fi trebuit să adauge și „abisal“.

— Numai că, în afară de șah, o să te rog să ne ajuți și la alte treburi… De exemplu, să speli vasele, să dai cu mopul, să vezi de legumele din grădină.

— Sigur, nici o problemă, răspunsese el prompt.

— Perfect!

Asistenta îi întinsese palma să pecetluiască înțelegerea cu o strângere de mână. Între ei era o diferență ca de la cer la pământ, nu numai în ceea ce privește înălțimea, dar și mărimea palmelor. Mâna băiatului, obișnuită doar cu piesele de șah, fusese înșfăcată cu atâta putere, încât Micului Alehin i se părea că tot corpul îi participa la acea strângere de mână.

— Ne-ai salvat! Nu-i deloc ușor să găsești pe cineva care să joace șah și să vrea să și locuiască aici.

— Dar de ce v-ați gândit la șah? dăduse el glas întrebării care-i stătea pe limbă.

— Pentru că toți cei de aici sunt membri ai Federației de Șah. Penultimul președinte al federației și-a investit întreaga avere să pună pe picioare Casa Étude.

— Toți cei de aici?

— Da. Toată lumea este înnebunită după șah. Unii dintre ei au participat chiar la campionatele mondiale. Nu oricine le poate ține piept. Dar cred că tu o să te descurci.

— Credeți?

— Păi îl avem cu noi pe „Micul Alehin“, nu?

Asistenta-șefă se întorsese spre capul păpușii care se vedea din valiză și îi făcuse cu ochiul. Laba gâștii i s-a accentuat și mai mult în jurul ochilor.

— Problema celor de aici nu-i că n-ar fi buni la șah, ci că-s foarte bătrâni. Pricepi?

Micul Alehin dăduse imperceptibil din cap.

— Unii sunt chinuiți de insomnii, alții se trezesc cu noaptea-n cap sau nu suportă să stea prea mult în pat, alții o pornesc la plimbare de nebuni. Și unde crezi că se duc? În sala de șah, unde se așază în fața tablei. Uneori se întâmplă să uite numărul camerei la care stau, dar niciodată unde-i sala de

șah. Ei bine, în astfel de momente le trebuie un partener cu care să joace o partidă, dar nu așa, de ochii lumii. E nevoie de cineva care să știe bine șah. Dac-au un adversar pe măsură, sunt la fel de fericiți ca și cum ar fi dormit neîntorși toată noaptea, iar dimineața sunt numai zâmbet.

— Înțeleg, dăduse puștiul din cap, de data aceasta cu mai multă convingere. În cazul acesta, eu, adică „Micul Alehin“ este exact ce le trebuie. La club jucam șah toată noaptea, până-n zori. Acesta-i programul care mi se potrivește mănușă.

— Ce bine! exclamase moale asistenta-șefă.

După aceea, se ridicase, își strecurase pixul în buzunarul de la piept și își suflecase mânecile halatului alb:

— Dar deocamdată trebuie să mă ocup puțin de mâinile tale.

— Poftim?

Surprins, Micul Alehin se uitase la palmele sale pline de băşici, care, din cauza valizelor grele, erau o carne vie.

— Haide.

Asistenta îl apucase de încheietură și, mânuind cu îndemânare o pensetă lungă, îi pusese pe rană o bucată de vată înmuiată într-o soluție antiseptică. Abia când lichidul îi atinsese încheietura, simțise cu adevărat durerea – o durere surdă, care-i pulsa în ritmul bătăilor inimii, năvălindu-i până în măduva oaselor și trezindu-i la viaţă toate amintirile de pe drumul de până aici.

— Mulţumesc.

— Cu plăcere. Era de datoria mea să am grijă de tine. Șahiștii ar trebui să-și îngrijească mai bine mâinile.

Asistenta-șefă a mai luat o bucată de vată pe care a îmbibat-o în soluție antiseptică.

*

Casa Étude fusese ambițiosul proiect al penultimului preşedinte al Federaţiei de Şah. Foarte iubită de copiii din partea locului, ferma agroturistică de pe coasta muntelui dăduse faliment și fostul preşedinte s-a hotărât să cumpere terenul și să construiască pe el un azil pentru membrii în etate ai Federației de Șah. Ideea din spatele acestei uriașe investiții îi avea

în vedere pe bătrânii care lăsaseră în urmă un trecut glorios şi cărora, din cauza vârstei şi a problemelor de sănătate, le era greu să mai participe la campionate sau să se deplaseze dintr-un oraş într-altul pentru partidele de şah. Aşadar, ferma urma să devină un refugiu pentru cei care voiau să-şi dea mai departe frâu liber veşnicei lor pasiuni pentru şah în ultima parte a vieţii. De la bun început, fostul preşedinte al federaţiei se arătase foarte interesat de clădirile ce compuneau complexul agroturistic. Grajdul, stâna, fabrica de lactate şi căminul pentru angajaţi arătau ca patru cuburi egale, care găzduiau în mijlocul lor o curte interioară. Clădirile aveau un aspect curios – nu era clar dacă fuseseră proiectate astfel din raţiuni financiare sau strict estetice, ca să satisfacă gusturile fistichii ale arhitectului. Fostul preşedinte era atât de fascinat de pătrate, încât, dacă în timpul unei plimbări în pas de voie îi ieşeau în cale nişte dale pătrate, se oprea numaidecât în loc să le contemple. Nu încape îndoială că predilecţia aceasta pentru pătrate se datora formei căsuţelor de pe tabla de şah.

Pe vremea când ferma încă mai funcţiona, preşedintele venea uneori la păşune nu atât de dragul vacilor şi al oilor, ci al clădirilor ce alcătuiau complexul. În vreme ce vizitatorii dădeau năvală să asiste la concursurile de tuns oi sau de muls vaci, el rămânea pierdut, cu ochii la acareturile din jurul său, de parcă voia să se asigure că încă-şi păstraseră forma. Într-o zi, s-a strecurat pe acoperişul căminului angajaţilor, de pe vârful unei coline, de unde a măsurat cu privirea întreaga zonă. Astfel, a descoperit cu stupoare că toate cele patru clădiri disparate formau, de fapt, patru colţuri ale unui pătrat mai mare. Năucit de această revelaţie trimisă, de bună seamă, de Zeul Şahului, a rămas o vreme încremenit, incapabil să se mişte, cu mâinile încleştate pe bara de protecţie de pe acoperiş.

Un grajd, o stână, o fabrică de lactate şi căminul angajaţilor, poziţionate la a1, h1, h8 şi respectiv la a8, formau, practic, o gigantică tablă de şah – poate cea mai mare din lume, judecând după faptul că se întindea pe întregul platou, o tablă de şah pe care-o puteau folosi numai marii maeştri din Paradis şi, bineînţeles, Zeul Şahului. Bunăoară, lui îi revenea misiunea sacră de a începe o construcţie cum nu s-a mai văzut. Cum ar fi să transforme complexul într-un loc dedicat vajnicilor membri ai Federaţiei de Şah, ajunşi la o vârstă venerabilă?

N-a durat mult și această revelație a devenit realitate. Ferma agroturistică a dat faliment și-a fost scoasă la vânzare. Fără să pregete, bătrânul și-a pus imediat planul în aplicare. A cumpărat pășunea, a început renovarea cu clădirea de la a8, căminul angajaților, și a adus asistente, bucătari și personal administrativ ca să pună bazele organizației. În tot acest răstimp, a extins proiectul pentru alte șaizeci și patru de clădiri mai mici, care întruchipau căsuțele de pe imensa tablă de șah de pe coasta muntelui – o viziune megalomană la care numai un șahist ar fi cutezat vreodată să viseze.

A fost nevoie de ceva timp pentru a scăpa de mirosurile dezagreabile din grajd, stână și fabrica de lactate. Din rațiuni financiare, nu s-a putut începe imediat construcția celor aproape șaizeci de clădiri mai mici. Primii locuitori ai complexului au fost, desigur, cei din personalul administrativ, care s-au mutat în căminul pentru angajați, proaspăt renovat.

A urmat o inaugurare cu surle și trâmbițe, la care fostul președinte al federației, stând bățos în fața unui panou împopoțonat pe care scria *Étude*, a ținut un discurs lung și cu multe înfloriturі despre a doua și a treia serie de lucrări din proiectul de-abia demarat. În timpul cuvântării sale, câtorva bătrâni li s-a făcut rău și-au trebuit transportați la cabinetul medical. Se pare că totuși cel mai afectat de surescitanta inaugurare a fost președintele însuși, care, a doua zi de la deschiderea Casei Étude a făcut un atac de cord care i-a fost fatal.

Proiectul inițial a fost mult redus. Când exaltarea de moment s-a mai diminuat, tot ce-a mai rămas din Casa Étude a fost construcția de la a8. Grajdul, stâna și fabrica de lactate au fost, practic, abandonate, iar micile clădiri pătrate, destinate să umple terenul viran, nu s-au mai construit niciodată. Casa Étude era acum amplasată într-o imensă poiană, iar clădirea de la a8 era mai mult decât suficientă să-i găzduiască pe cei care doreau să locuiască aici, mai ales că numărul lor fusese restrâns doar la membrii federației. Cele șaizeci și patru de clădiri ar fi fost, așadar, complet de prisos.

După ce asistenta-șefă pomenise de a8, Micul Alehin a rămas aproape fără suflare. Imediat i-a revenit în minte silueta șoferului înecat într-un colț din piscină, șahistul care se sacrificase plin de curaj și care murise cu capul cufundat în apă în dreptul căsuței de la a8. Prin jertfa lui, băiatul îl

cunoscuse pe Maestru. În plus, și Casa Étude fusese înălțată tot la a8! Pe undeva, Micul Alehin simțea că și aici fusese mâna șoferului…

Visul grandios al fostului președinte a murit, din păcate, în fașă, dar ecourile revelației sale s-au făcut auzite din plin la a8. De pildă, fâșiile de gazon din grădina interioară alcătuiau un fel de tablă de șah de 8 × 8 pătrățele, al cărei model fusese obținut din pietriș alb și negru. În loc să transforme un întreg munte într-o imensă tablă de șah, se izbutise același lucru în dreptul căsuței de la a8. Vestea aceasta i-a dat fiori Micului Alehin, mai ales că i-a amintit de șahul uman de pe fundul piscinei. Din fericire, tulburarea i s-a risipit când a aflat că n-aveai voie să intri pe pietrișul din grădina interioară. Poate că undeva, într-o cameră, un bătrân sprijinit de balustrada verandei, rezolva o problemă de șah, cu ochii la modelul alb-negru din grădina interioară. Nimeni dintre cei de la Casa Étude n-a stricat vreodată modelul. Din când în când, un angajat se aventura să curețe sau să întrețină gazonul, dar era cu mare băgare de seamă, să nu amestece pietrișul alb cu cel negru.

Podeaua holului era și ea acoperită de 8 × 8 dale de gresie alb cu negru. Băile și toaletele pentru bărbați și femei erau marcate de un rege stilizat, respectiv de o regină. Dacă se schimba o cameră cu alta, aceasta se numea „rocadă“. Una peste alta, amprenta șahului era pretutindeni în Casa Étude – cuminte, modestă, fără ostentație.

*

Viața de zi de zi, serviciul și șahul erau practic inseparabile în Casa Étude și, din anumite puncte de vedere, atmosfera se asemăna cu cea din autobuzul dezafectat, ceea ce-i dădea Micului Alehin o senzație de liniște, chiar dacă erau două lucruri care încă-l mai îngrijorau. În primul rând, singura modalitate de acces la așezământ era telecabina; nimic altceva, nici măcar un drum forestier pe care să poți merge cu mașina, iar poteca folosită de alpiniști în drumețiile lor era impracticabilă după alunecarea de teren provocată de un taifun.

Telecabina era moștenire de pe vremea fermei agroturistice și unea gara de la poalele muntelui de Casa Étude. După afișul făcut la inaugurare, care încă mai zăcea într-un colț al stației, bănuiai cât de mari fuseseră așteptările

organizatorilor. Acum însă telecabina era într-o stare deplorabilă, încât părea un adevărat miracol că mai funcționa. Rolele scârțâiau, stâlpii de susținere erau plini de găinați, iar cablurile de deasupra pantei se lăsaseră îngrozitor. Cabina, în care încăpeau cu ușurință opt persoane, avea geamurile crăpate pe alocuri, vopseaua scorojită, iar numele fermei agroturistice scris pe ea era aproape ilizibil din cauza ruginii.

— Nu urci?

Micul Alehin coborâse din tren și stătea epuizat în fața stației de telecabină când se pomenise strigat de un bătrân în salopetă gri. Pesemne era operatorul telecabinei. Vocea răgușită și spinarea gârbovită nu-i inspirau prea mare încredere.

— Credeți că pot lua cu mine și cele două bagaje? îl întrebase Micul Alehin, rezemându-se de valize.

— Păi aici scrie că greutatea maximă este de șase sute patruzeci de kilograme, îi răspunsese operatorul, ștergând cu mâneca plăcuța de metal de pe ușa cabinei. Nu văd de ce-ar fi o problemă. Greutatea ta nici n-ar trebui pusă la socoteală. Hai, urcă!

Bărbatul urcase valizele în cabină cu gesturi stângace.

— Sunteți sigur că nu se va opri la mijlocul drumului? Sper că telecabina nu-i doar pentru urcat. Pot să și cobor, dacă vreau, nu?

Băiatul îl bombardase cu întrebări care-i trădau îngrijorarea, însă bătrânul îi răspundea în doi peri.

— Apropo, ce-ai înăuntru? îl întrebase operatorul, arătând spre valize.

— O tablă de șah, îi răspunsese Micul Alehin.

Lucrătorul făcuse ochii mari și un zâmbet îi înflorise pe buze.

— Stai liniștit! De când s-a construit Casa Étude, telecabina nu s-a oprit decât de vreo trei-patru ori. O să ajungi cu bine în vârf.

Bărbatul a pus piedica la ușa care-a scos un uruit îngrozitor, apoi a intrat în camera motoarelor și-a tras de maneta de pornire.

Abia mai târziu a aflat că bătrânul era membru al Federației de Șah, locuia la Casa Étude și avea un frate geamăn – care era operatorul telecabinei la stația din vârf.

Rolele s-au pus în mișcare cu un zgomot asurzitor, care a reverberat peste pâlcurile de copaci, și telecabina a prins să se legene vertiginos. Balansul,

care nu prevestea nimic bun, s-a transmis în cablurile care se curbaseră periculos din pricina greutății și-a vântului. De fiecare dată când trecea de un stâlp, cabina se poticnea o clipă, de parcă șovăia – ceea ce-o făcea să se legene și mai tare și să se încline alarmant. Pe drum au trecut pe lângă alte câteva telecabine goale, care veneau din direcția opusă.

Micul Alehin vedea prin geamul crăpat cum vârful muntelui se apropia tot mai mult și, îngrozit, s-a agățat cu și mai mare putere de cele două valize. De când se trezise închis în cabina învechită, gândul îi zburase, fără să vrea, la Indira. De mult nu se mai simțise atât de agitat. Pentru Indira fusese mai periculos să urce decât să coboare, fiindcă rămăsese suspendată într-un limb între cer și pământ, de unde nu mai putuse niciodată să se întoarcă jos, pe sol. Apoi, în călătoria ei în abisurile oceanului, ar fi ajuns mai ușor la pământ solid dacă se scufunda, decât dacă urca la suprafață. Numai că în locul acela între cer și pământ se căscau niște goluri invizibile atât de mari, care fuseseră cât pe ce s-o înghită pe biata Indira. „E periculos! Fii cu ochii-n patru!“ îi șoptise băiatul. Adâncit în gânduri, nici nu observase cum stația de la poalele muntelui se făcuse nevăzută printre copaci. A scos din săculețul în pătrățele, făcut din pânza lui Pion, doi nebuni negri și doi albi, pe care i-a strâns tare în palmă.

— O să fie bine! le-a spus el.

Nebunii miroseau ca brățara metalică de pe acoperișul centrului comercial – acelaşi iz ca al cârpei bunicii.

Noroc cu forma cubică a telecabinei! Deşi era un obiect suspendat la mare înălțime, în care de-abia respirai, podeaua, tavanul și pereții erau niște pătrate perfecte, pe ale căror laturi puteai desena 8 × 8 pătrate, ca pe tabla de șah. „Fii pe pace. O să te poți scufunda în Oceanul-Șah și de pe vârful muntelui. N-ai de ce să fii îngrijorată“, a încurajat-o Micul Alehin pe Indira.

Când telecabina s-a oprit, piedica a fost îndepărtată de-un alt bătrân – care semăna leit cu operatorul de la poalele muntelui.

*

Îl frământa foarte tare pe Micul Alehin și faptul că asistenta-șefă era grasă.

Spre deosebire de Maestru, care fusese obez, asistenta putea fi

considerată mai degrabă voinică. Avea cel puţin un metru optzeci şi era, cu siguranţă, cea mai înaltă persoană din Casa Étude. Dotată cu şolduri mari, piept generos şi umeri laţi, ceea ce-i oferea o anumită prestanţă, pe măsura titlului de asistentă-*şefă*, braţele vânjoase i-ar fi putut ridica pe oricare dintre bătrânii de-aici, iar picioarele puternice păreau că răsar direct din pământ. Când dădeai cu ochii de silueta în halat alb îndreptându-se spre tine de la celălalt capăt al coridorului, aveai senzaţia că un gheţar imens alunecă încet spre tine.

„Mare“ – acesta era cuvântul care-i venea pe buze ori de câte ori dădea cu ochii de ea. Orice-ar fi făcut, nu putea să-şi scoată din cap acel cuvânt agasant, cu toate că ştia că era cea mai bine intenţionată persoană din aşezământ, pe umerii căreia apăsa toată responsabilitatea din Casa Étude. Oare asistenta-şefă ar mai fi încăput în telecabină dacă s-ar mai fi îngrăşat? Gândul acesta i-a tot dat târcoale, ca o umbră care i se agăţa de picioare. Dar, nu era numai gândul… Îi reveniseră iar în minte vorbele fatidice, care-l urmăriseră toată viaţa: „Să creşti e o dramă.“

CAPITOLUL 15

Încetul cu încetul, Micul Alehin s-a obișnuit cu viața de la Casa Étude. Le-a memorat chipul și numele celor care locuiau acolo, a învățat cum să folosească dotările de la a8 și cum să se poarte cu angajații mai cusurgii. Spre sfârșitul după-amiezii, își făcea apariția în birourile din aripa administrativă să dea o mână de ajutor la activitățile pentru care nu era personal suficient ca, de pildă, să strângă rufele, să spele vasele și să ardă frunzele moarte. În afară de cei din tura de noapte, personalul se retrăgea după cină. În vreme ce luminile din salon se stingeau una câte una, băiatul deschidea ușa sălii de șah și se ascundea în „Micul Alehin“.

În anumite privințe, Casa Étude se asemăna cu Clubul de șah abisal, cu excepția unei subtile diferențe de atmosferă. În primul rând, la Casa Étude nu exista dorința de a-l pune, teatral, în evidență pe „Micul Alehin“, ca și cum acesta ar fi trebuit să fie în permanență în centrul atenției. Bineînțeles, când bătrânii l-au văzut prima dată, s-au emoționat și au scos strigăte de bucurie, de parcă însuși legendarul Alehin ar fi venit printre ei în carne și oase. Ajunseseră chiar să-și arate unul altuia transcrierile-poeme pe care le realizaseră în compania acestuia. Dar acea emoție se înfiripase în jurul unei pasiuni ingenue, nu a unei curiozități legate de performanțele mecanice ale automatului. La Casa Étude, „Micul Alehin“ era privit, întâi și-ntâi, ca un șahist talentat și abia după aceea ca un automat. Pentru bătrânii de aici era mai important să se bucure de prezența lui Alehin decât să-și bată capul cu chițibușuri ca, de pildă, cum muta piesele. De fapt, erau unii care credeau că păpușa chiar era adevăratul Alehin.

Iată de ce nimeni nu trebuia să deschidă ușa să verifice ce se ascundea în interiorul păpușii și nici unuia dintre locatari nu i se atrăgea vreodată atenția să nu atingă marioneta. Îndată ce se vedeau în fața tablei de șah, bătrânii nu doreau nimic altceva decât să înceapă partida și nu le păsa câtuși de puțin

dacă jucau împotriva unui om sau a unei maşinării. Şi, dacă adversarul lor era însuşi Alehin, cu atât mai bine! De fiecare dată, strângeau mâna păpuşii ca să aducă un omagiu spiritului de luptă, să-şi arate recunoştinţa sau să-şi împartă singurătatea cu marioneta, nicidecum să afle cum funcţiona. Altfel spus, şahul de la Casa Étude era mult mai flexibil. În unele partide nici nu mai porneau cronometrul, iar cei care doreau să aibă o transcriere şi-o scriau cu mâna lor în carneţel. Bătrânii au înţeles repede că automatul nu putea lua singur piesa capturată şi îi săreau imediat în ajutor, ca şi cum ar fi fost o mare onoare să-i fie de folos marelui Alehin. Într-un fel, se putea spune că aici prezenţa Mīrei ar fi fost cu totul şi cu totul de prisos.

Ca o reminiscenţă din perioada Clubului de şah abisal, unde trebuia să respecte cu strictețe regula de a nu se arăta în faţa celorlalţi membri, Micul Alehin alegea momentul oportun, în care nu era nimeni în cameră, ca să se strecoare iute sub tabla de şah, deşi aici nu mai conta deloc o asemenea precauţiune. Bătrânii erau mulţumiţi că păpuşa se mişca şi nu păreau deloc curioşi să vadă dacă era cineva în interiorul automatului. Câţiva, care în timpul zilei remarcaseră silueta plăpândă a Micului Alehin în timp ce robotea de colo-colo cu buzele strânse, pricepuseră numaidecât că el trebuie să fi fost cel din spatele automatului, însă nimeni n-a fost atât de lipsit de tact să dea buzna peste el în întuneric, dimpotrivă, au păstrat cu sfinţenie tăcerea, aşa cum făcuseră de-a lungul întregii lor cariere de uimitori jucători de şah. Iar tăcerea lor s-a unit cu tăcerea profundă de dincolo de buzele lipite, de nou-născut, ale Micului Alehin.

De obicei, ziua era tot timpul cineva în sala de şah. Bătrânii petreceau acolo ore întregi. Unii jucau împotriva unui prieten sau a adversarului de-o viaţă, în vreme ce alţii intrau pur şi simplu în cameră să-şi strige un amic care se rătăcise. Unii bătrâni rezolvau probleme de şah în solitudine sau asistau la o partidă palpitantă. Toată lumea îşi găsea rival pe măsură şi cea mai potrivită tablă de şah pe care să joace. Înainte să se stingă luminile, în sală stătea de veghe un paznic, un fel de mesager al şahului, răstimp în care Micul Alehin şi Pion se înfiinţau în apropierea sobei, cu ochii plecaţi, căutând să nu deranjeze pe nimeni.

Însă, îndată ce se lăsa noaptea, acest echilibru armonios se destrăma ca prin farmec şi în sala de şah se strecura neliniştea. Mesagerul şahului

picotea în somn şi sunetele emise concomitent de bătrâni luau din ce în ce mai multă amploare: scârţâitul patului, vorbitul în somn, târşâitul picioarelor, tusea, fluierăturile, hohotele de râs provocate de cine ştie ce aduceri aminte, sughiţurile sau oftaturile cu foc.

Atunci era vremea „Micului Alehin“, momentul în care un bătrân insomniac aprindea încetişor lumina şi „Micul Alehin“ ieşea, calm, din întunericul nopţii cu un aer de parc-ar fi spus: „Bine-ai venit! Te aşteptam!“

*

Cei de la Casa Étude erau veterani într-ale şahului. La Clubul de şah abisal, mai mult de jumătate dintre jucători erau mediocri şi se foloseau de relaţiile cu ceilalţi membri ai clubului ca să joace şah de amorul artei, însă situaţia era complet diferită la Casa Étude. Toţi fuseseră cândva membri ai Federaţiei de Şah şi, chiar dacă în prezent nu mai deţineau nici o funcţie, aveau încă în sânge microbul şahului, ba chiar unii erau atât de împătimiţi, că ar fi preferat să-şi trăiască ultimele clipe în lumea şahului, nu în sânul familiei.

Singurul neajuns era că locatarii erau foarte în vârstă, aşa cum zisese şi asistenta-şefă, şi pe mulţi începuseră să-i lase puterile. Unii, mai umili, aproape că uitaseră că fuseseră cândva tineri şi plini de viaţă. Spectrul bătrâneţii, pe care Micul Alehin nu-l simţise în partidele cu Domnişoara, cea mai vârstnică dintre adversarii săi, ajunsese să pună stăpânire pe tabla de şah. Firește, Micul Alehin se bucura de partidele cu bătrânii, pentru care nutrea un profund respect, mai ales că la Casa Étude întâlnise toate stilurile posibile şi imposibile de şah, pe care nu le cunoscuse nici în autobuzul dezafectat, nici la Clubul de şah abisal.

Prima sa partidă de aici a fost cea cu un bătrân care îşi făcuse apariţia târând după el un fel de cărucior cu roţi – ca acela în care îţi cărai cumpărăturile grele. Căruţul zdrăngănea îngrozitor şi bătrânul l-a izbit de câteva ori de un stâlp şi de-o masă, în ciuda eforturilor sale de a se apropia pe furiş de automat, fără să facă nici un zgomot.

— Mulţumesc că ţi-ai dat osteneala să vii aici de departe, a spus el, înclinându-se în faţa „Micului Alehin“. Mi-ai putea acorda acest joc?

Mai întâi, bătrânul a căutat un loc potrivit unde să-şi lase căruciorul, apoi

s-a așezat la masă. Piesele erau aranjate în așa fel încât „Micul Alehin“ să joace cu negrele, iar adversarul său, cu albele. La ora aceea, sala de șah era singura cameră din aripa de la a8 unde mai ardea lumina.

Bătrânul juca foarte bine, dar nu avea nici aerul de superioritate al bărbatului care vandalizase automatul, nici calmul imperturbabil al băiatului cu care jucase partida care ar fi putut să-l facă membru al Clubului de șah Pacific, și cu atât mai puțin dezinvoltura Domnișoarei. Jocul său era lin ca suprafața liniștită și străvezie a unui lac, pe care nu o tulbura nici un val.

Băiatul trecea prin tot felul de senzații stranii în confruntarea cu adversarul. Orice mutare ar fi făcut, acesta o întâmpina cu o tăcere împietrită. Bătrânul nu căuta să-l țină la distanță, nu-i rânjea arogant în față și nu-l ignora, ci îl învăluia într-o moliciune suavă, ca apa unui lac care te trăgea în adâncuri sale și, după ce te-a înghițit, suprafața îi rămânea perfect netedă.

Micul Alehin a crezut că automatul se resimțea de pe urma drumului, așa că a încercat să mânuiască maneta cu grijă și să așeze piesele pe tablă cu mare băgare de seamă. Dar sunetul firav produs de mutările sale nici măcar n-a încrețit luciul apei. A inspirat adânc. Părul de pe buze i-a tremurat, pieptul i s-a umplut de întuneric și cuvintele Maestrului i-au răsunat în minte: „Nu te repezi așa, tinere!“ În fond, de ce s-ar fi grăbit când nici adversarul său nu-l zorea? Era momentul să se scufunde în lac.

Unul dintre ticurile bătrânului era să se prindă cu mâna de mânerul căruțului când partida lua o întorsătură neașteptată. Apoi degetele, înviorate parcă de atingerea căruciorului, făceau mutarea potrivită. Într-un fel, căruțul era pentru el ceea ce era Pion pentru băiat…

Jocul bătrânului nu desena modele complicate pe tablă și nici nu se remarca printr-o întrepătrundere subtilă între ofensivă și defensivă. Adversarul său nu părea câtuși de puțin interesat în ceea ce șahiștii numeau o fortăreață bine apărată, arme puternice sau un traseu în care fiecare mutare să fie bine calculată. Stilul său de joc se rezuma la a-i contracara alene mutările „Micului Alehin“.

Adunându-și piesele care-i cădeau lin în apă, Micul Alehin a pus la cale o altă strategie. Ca să nu mai tulbure luciul lacului cu neastâmpărul său, băiatul s-a gândit să se scufunde în adâncuri și să chibzuiască mai bine

fiecare mutare. Știa, din experiență, că un nebun sufocat, care nu se mai putea mișca în voie, cum era nebunul său de la g7, își revenea în mod uimitor în apă. Astfel, Indira și-a desfășurat urechile-aripi și s-a legănat în pași de dans până la e5. Elefantul călca apa cu mișcări ample și își legăna ușor trompa. Atunci a zărit regele alb, care se ascundea în peștera de la h2, vegheat de pionul de la g3.

Din abisurile acvatice unde stătea, băiatul a văzut cum suprafața lacului, pe care până atunci o crezuse perfect netedă, s-a vălurit ușor deasupra lui, mai lin ca o zbatere de ape. Frunze veștede, crengi uscate și insecte moarte pluteau laolaltă, proiectându-și umbrele în străfunduri – rămășițele a tot ceea ce, în trecut, dăduse culoare tablei de șah a bătrânului: intuiție ascuțită, îndrăzneală vecină cu neobrăzarea și o impresionantă forță fizică…

Chiar dacă strategia băiatului se schimbase, bătrânul era în continuare de neclintit, jucând într-un ritm egal, fără să se sinchisească să strângă resturile împrăștiate în urma sa. În momentele critice, se orienta spre mutarea cea mai puțin evidentă și, în același timp, cea mai silențioasă. De câteva ori, băiatul s-a văzut nevoit să-și apropie urechea de dosul tablei de șah, nu atât din pricina sunetelor înăbușite făcute de piese, ci a discreției cu care adversarul său le muta. Nebunul negru a încercat să facă un salt ambițios, dar bătrânul a ripostat, calmând imediat suprafața lacului cu următoarea mutare. Nămolul de la fund n-a apucat să tulbure undele lacului.

Totuși, era evident că se acumulase tot mai multă oboseală. Bătrânul gâfâia ușor și avea nevoie de minute bune ca să se adune. Răsuflarea lui greoaie părea că pătrunde puțin câte puțin în tabla de șah, contaminând cu extenuare piesele. La cea de-a douăzeci și șaptea mutare, „Micul Alehin“ și-a deplasat nebunul. Indira, cu spinarea scăldată în razele soarelui care pătrundeau prin apa lacului, s-a scufundat cu mișcări line până la c4. Vârtejul stârnit de urechile elefantului s-a preschimbat într-o coloană de lumină care a împrăștiat o ploaie de irizații sub tabla de șah. Tocmai atunci, bătrânul și-a culcat regele pe tablă. Micul Alehin a apăsat pe butonul de lângă manetă și automatul a clipit.

— A fost o partidă reușită, a spus bătrânul.

Pe tabla de șah pe care aproape toate piesele o părăsiseră s-a auzit cum se deschide o ușă spre necunoscut. „Micul Alehin“ i-a întins, respectuos, mâna

adversarului. Abia atunci, pe tabla goală, înţelegeai cât de mic şi neînsemnat erai în comparaţie cu adevărata măreţie a şahului! Cei doi oponenţi şi-au strâns mâna deasupra tablei de şah, la fel de netedă şi netulburată ca suprafaţa lacului, înainte de începerea partidei.

Băiatul nu mai pomenise până atunci un asemenea stil de joc în care piesele să nu facă paradă de rolul lor. Bătrânul se comportase ca şi cum piesele sale dispăruseră de pe tabla de şah şi le acceptase, cu smerenia unui slujitor neînsemnat, pe cele ale adversarului. Spre deosebire de alţi şahişti care se făleau cu misiunea lor solemnă, el nu părea deloc convins de aceasta. Micul Alehin a stat să savureze senzaţia bizară pe care i-o lăsase în palmă atingerea partenerului său de joc.

— Ce bine de tine! a spus bătrânul, cu mâinile şi bărbia sprijinite de mâner.

Părea că i se adresează căruciorului.

— E oare o raritate să găseşti un şahist care să stea tăcut ca o păpuşă? Eu unul n-am mai întâlnit…

Fără să vrea, Micul Alehin şi-a strâns buzele-cicatrice. Dincolo de uşa de la masa cu tabla de şah, buştenii trosneau în cămin.

— Dacă aş fi făcut aşa, poate că… am procedat astfel din cutare motiv… am obţinut rezultatele acestea pentru că am jucat în nu ştiu ce fel… Justificări şi iar justificări. Toată lumea caută să explice prin vorbe felul în care-a jucat, să vină cu lămuriri peste lămuriri. Ce prostie! Gura este un organ de prisos, a zis bătrânul cu un surâs amar. De asta şi eu debitez o grămadă de aiureli…

Micul Alehin şi-a atins iar buzele. Părul de pe ele i se uscase şi i se încurcase îngrozitor.

— Oamenii au gură, dar când o deschid, vorbesc doar despre ei. Eu, eu, eu. Eu – nu-i nimeni ca mine! Numai că în şah mai bine te lipseşti de ego. Tot ce se află pe tabla de şah este imposibil de exprimat în cuvinte. Gura turuie o sumedenie de prostii egoiste, dar mie mi se pare că e ca şi cum cineva ar scrijeli pe tabla de şah cuvinte fără noimă.

Bătrânul şi-a tras căruciorul la piept.

— Te invidiez, să ştii. Tu n-ai ego. Eşti făcut doar să stai în faţa tablei de şah. Deşi ai nume, taci şi nu te împăunezi cu numele primit.

Băiatul s-a gândit la buzele cioplite ale „Micului Alehin“ – buze care nu fuseseră niciodată deschise și în spatele cărora se ascundea o tăcere de nepătruns.

— Și pisica-i isteață. Știe să păstreze tăcerea. Ei bine, merită o răsplată pentru asta.

Bătrânul a scotocit prin căruț și a scos de pe fundul lui un obiect mic pe care l-a pus pe tabla de șah. S-a auzit clinchetul unui clopoțel.

— Multă vreme a stat la gâtul pisicii mele. Nu era la fel de deșteaptă ca tine, dar era și ea îndrăgostită de șah. Mulțumesc. Somn ușor.

Bătrânul a ieșit din sala de șah cu pași mai șovăitori decât atunci când intrase, trăgând după el căruciorul.

După ce s-a asigurat că s-a îndepărtat, Micul Alehin a ieșit dinăuntrul automatului. Lumina era stinsă. Dincolo de fereastră, totul era cufundat într-un întuneric dens, amplificat, de vegetația din jur. Nu era nevoie să aprindă lumina, căci îi era suficientă flacăra portocalie și strălucitoare care se zărea la gura sobei. S-a chircit pe podea, întinzându-și una câte una articulațiile dureroase. Acum nu mai avea cine să-i maseze corpul…

Pe tabla de șah, printre cele câteva piese răzlețe, stătea un mic clopoțel ruginit. Indira, de la c4, îl fixa cu privirea. Băiatul a luat în palmă clopoțelul și l-a apropiat de ureche. Acesta a scos un sunet surd, de parcă uitase să mai clincăne.

A doua zi, băiatul i-a pus un șnur și, înainte să intre în „pântecele“ automatului, a legat clopoțelul la gâtul lui Pion. Surprinzător, nuanța de argintiu patinat îi venea de minune înțeleptei feline. De acum încolo, clopoțelul avea să însemne că păpușa era gata de partidă. Bătrânii au înțeles repede că, dacă Pion avea la gât clopoțelul, se puteau așeza liniștiți în fața tablei de șah, însă, dacă acesta lipsea, trebuiau să revină cu următoarea ocazie.

*

La trei luni de la sosirea la Casa Étude, Micul Alehin a primit o scrisoare de la Mīra. Era un plic subțire, alb, fără nici un model.

Mai era puțin și venea iarna, cel mai rece anotimp din an. Nori de zăpadă se agățau de vârful muntelui, crestele erau înveșmântate într-o pâclă

albicioasă, iar roua de pe iarbă îngheța peste noapte.

Scrisoarea sosise pe la începutul amiezii și fusese adusă, împreună cu alte pachete, de unul din gemenii care operau telecabina și care trebuise să străbată poiana cu iarbă înghețată ca să ajungă în aripa de la a8.

— O scrisorică de la cineva care se gândește la tine… a spus el în timp ce sorta alimentele, medicamentele și celelalte produse.

Micul Alehin nu se dumirea care din frați era. Să fi fost cel pe care îl întâlnise în prima zi la Casa Étude, când cărase ditamai valizele? Asemănarea dintre cei doi frați îi făcea foarte potriviți pentru îndeletnicirea cu telecabina – unul o manevra în susul muntelui, celălalt, la vale.

— Nu, nu chiar … a scuturat el din cap, cu destul de puțină convingere.

— Ba da. Simt eu că-i de la cineva cu inimă mare, a zis lucrătorul.

Puștiul nu-i deosebea prea bine la înfățișare, în schimb, când juca șah cu ei, diferența îi sărea imediat în ochi: fratele mai mare avea predilecție pentru remize, pe când pe mezin acestea îl lăsau rece.

Micul Alehin i-a mulțumit „mesagerului“, apoi s-a întors în camera lui din corpul administrativ, unde a pus scrisoarea pe birou și a rămas o vreme cu ochii la ea. Fără să vrea, albul plicului i-a amintit de porumbelul Mīrei. I-au revenit în minte veșmântul și podoabele din părul fetei. După ce a rupt plicul, a scos din el o foaie împăturită în trei. Pe hârtie nu erau nici obișnuitele remarci despre vreme[16], nici știri de senzație, nici măcar o semnătură. Pe mijloc era caligrafiat: e4. Atât.

16. În mod tradiţional, în Japonia, primele fraze dintr-o scrisoare conţin, invariabil, câteva referiri la vreme sau la schimbarea anotimpului.

Era scrisul inconfundabil al Mīrei.

O săptămână mai târziu, Micul Alehin i-a scris: c5 – răspunsul lui la scrisoare.

*

Când nu se afla în interiorul automatului, cea mai anevoioasă sarcină a sa era să-i ducă masa de seară asistentei-șefe, cu puțin înainte de a se da stingerea. Aceasta locuia singură într-o încăpere din aripa administrativă ca, de altfel, marea majoritate a angajaților. Indiferent dacă lucra în tura de noapte sau în cea de zi, masa de seară era un tabiet pe care îl respecta cu

sfinţenie. Băiatul îi încălzea mâncarea lăsată în bucătărie, făcea o ceaşcă de ceai şi mergea cu cina în camera asistentei.

Cea mai mare problemă a fost să micşoreze, fără să bată prea mult la ochi, cantitatea de mâncare pe care i-o aducea. Pe Micul Alehin îl apuca groaza numai gândindu-se cum de nu-i rămânea în gât cina la ora aceea la care bătrânii se pregăteau liniştiţi de culcare. Avea mereu mustrări de conştiinţă că nu reuşise să-l împiedice pe Maestru să mai renunţe la dulciuri. Trupul voinic al asistentei-şefe s-a suprapus mai întâi peste imaginea Maestrului, scos din autobuz cu macaraua, apoi peste conturul Mīrei, care nu mai putuse să iasă dintre ziduri, şi peste corpul Indirei, care nu mai încăpuse în lift. În imaginaţia sa, se făcea că asistenta-şefă rămânea suspendată în telecabină, exact la jumătatea distanţei. Cabina gemea sub greutatea ei, iar cablul de-abia mai trăgea. Mai avea puţin şi telecabina se prăbuşea în gol, fiindcă nu mai era în stare nici să urce, nici să coboare.

La sendvişuri, subtiliza două din cele şapte felii şi umplea golul cu pătrunjel şi alte verdeţuri, la tocană, mai scotea din cubuleţele de carne, iar la desert, punea doar trei linguri de îngheţată, sub pretext că se topise. Surplusul îl arunca discret la coşul de gunoi, să nu observe bucătarul.

— Vai, îţi mulţumesc pentru cină!

Asistenta-şefă îşi făcea întotdeauna apariţia în halat şi bonetă albă. Micul Alehin nu-şi amintea s-o fi văzut-o altfel, cu vreun pulover pus lejer pe umeri sau fără bonetă. Halatul era mereu bine scrobit şi boneta prinsă într-o sumedenie de agrafe, să nu cumva să-i cadă de pe cap.

— Pleci? l-a întrebat ea, uitându-se cu subînţeles la sala de şah.

— Da.

— Lumea vorbeşte numai de bine de tine.

— Chiar aşa?

— Se pare că pe bătrâni îi liniştește gândul să ştie că cineva e dispus să joace şah cu ei oricând, chiar şi noaptea. Unde mai pui că adversarul e însuşi Alehin!

— Vă mulţumesc pentru încredere.

Totuşi, oricât de mult se străduia, asistenta se îndopa numai cu bunătăţi. Camera ei era austeră, doar puţin mai mare decât cea a băiatului. Policioarele erau pline de cărţi de specialitate. Nici un obiect personal, nici

o poză de familie. Singura podoabă de pe perete era halatul alb, de rezervă.

— Mi se pare tare curios, turuia asistenta-şefă în timp ce mânca, că te ascunzi cu bună ştiinţă în interiorul unei păpuşi ca să joci şah. De ce să faci asta, când în sală ai la dispoziţie atâtea table de şah? Ar fi mai rapid dac-ai muta piesele direct cu mâna.

— Da, aveţi dreptate, a răspuns el, neputând să-şi ia ochii de la gura ei. Dar lucrurile sunt mai complicate decât par…

— Şi n-ai putea să-mi explici aşa, mai pe înţelesul meu?

— Păi…

— Lasă, oricum nu mă pricep la şah… M-am obişnuit deja cu partidele acestea ciudate, dintre un om şi o maşinărie.

Asistenta-şefă şi-a şters gura cu un şerveţel.

Tocmai atunci, băiatul şi-a dat seama că, de la moartea Maestrului, nu jucase niciodată şah pe o altă tablă decât pe cea moştenită de la el – cu singura excepţie, şahul uman, care se dovedise o greşeală de neiertat. N-ar fi trebuit să joace şah decât pe tabla Maestrului.

— Nu vrei şi tu puţină? a spus asistenta-şefă, împingând spre el cupa cu îngheţată.

— Nu, mulţumesc.

Băiatul s-a gândit cu părere de rău că tocmai dăduse cu piciorul la cea mai bună ocazie de a-i înjumătăţi caloriile consumate. Dar, nu, mai bine nu…

— Nu te jena.

— Nu mă jenez, dar nu mă prea omor după dulciuri.

Asistenta l-a măsurat din priviri de parcă ar fi vrut să-i spună: „Zău, chiar nu vrei?!“

— Cum ziceai, lucrurile sunt mai complicate decât par… Şi greu de explicat în câteva cuvinte…

Apoi n-a mai zis nimic. A înghiţit îngheţata dintr-o singură îmbucătură, cu o mină de fericire întipărită pe chip.

Uitându-se la ea, Micul Alehin a constatat că nu mai pusese gura pe un desert de la moartea Maestrului.

*

Când Micul Alehin se întâlnea, peste zi, cu bătrânii cu care jucase șah, îi veneau imediat în minte stilurilor lor de joc: „A, el este cel care acum două zile a știut să scape rapid de presiunea de la g2; și el, acum două săptămâni a visat un final elegant, dar, până la urmă, a nimerit în mijlocul unui labirint; iar cel de acolo, seara trecută…“ Chiar și fără să le audă vocea, era suficient să le vadă chipul sau degetele ca să știe când și ce fel de partidă jucaseră. Straniu! Era ca și cum adversarii săi ar fi avut inscripționată pe degete transcrierea partidei. Și mai era și bătrânul cu căruțul! Pe el îl recunoșteai dintr-o mie, fie că își bea cafeaua în salon, fie că juca șah cu automatul.

De îndată ce ieșea din odaia sa, bătrânul era nedespărțit de căruciorul lui. După cum el însuși mărturisea, înăuntru era întreaga lui viață. Fusese un tânăr talentat, foarte apreciat pentru însușirile lui, dar amintirile sale se rezumau la o mănușă desperecheată, o radieră, niște șireturi, un echer, niște semințe uscate de moșmon japonez, câteva bilete de autobuz, o sticlă goală de picături de ochi, o lopată, o barbă falsă, niște andrele și un clopoțel ruginit – mărunțișuri fără nici o legătură cu șahul. Însă, pentru el, fiecare obiect avea o valoare sentimentală. Uneori, în după-amiezile cu vreme frumoasă, le scotea și le etala pe masa din salon, depănându-și amintirile oricui se nimerea prin preajmă. Deși la început legătura cu lumea șahului nu era deloc evidentă, după o sumedenie de ocolișuri și digresiuni, fiecare obiect ajungea să fie asociat cu o medalie câștigată la câte un concurs de șah. Numai că modul în care intrase în posesia medaliei era, de fiecare dată, altul.

La drept vorbind, nici unul dintre ceilalți bătrâni nu se sinchisea să-i asculte poveștile, dar acest lucru nu părea să-i taie din avânt. Privea în jos, ușor pieziș, ca și cum ar juca șah, și debita neobosit, minute în șir, istorioare despre fiecare obiect în parte. În măsura în care vorbăria sa nu-i afecta programul de lucru, Micul Alehin încerca să-i țină de urât bătrânului cu căruț și cu amintiri inepuizabile. I se părea curios că tocmai cel care propovăduia cumpătarea verbală era așa de limbut, dar poate că faptul că vorbea atât de mult în afara partidelor îl ajuta să-și țină gura în timp ce juca șah.

— …La cea de-a douăzeci și opta mutare, când calul a luat pionul de la

b2, am ajuns la concluzia că victoria îmi aparţine.

Cu această replică îşi închidea întotdeauna tirada.

— Felicitări! i-a spus Micul Alehin.

Băiatul s-a întrebat dacă vocea lui ajunsese la urechile sale. Bătrânul şi-a lăsat capul în pământ, de parcă tocmai terminase un joc lung şi istovitor, şi a început să-şi pună la loc, cu mare băgare de seamă, fiecare lucruşor de pe masă.

A fost tentat o clipă să-l privească în ochi şi să-i spună cât de bine joacă, dar s-a abţinut. Degetele din lemn de gutui ale automatului simţiseră asta deja şi-i transmiseseră bătrânului mesajul prin intermediul pieselor.

Când amintirile au încetat să mai dănţuiască în capul bătrânului, acesta a luat-o din loc, trăgând după el căruţul cu carouri albe şi negre. Căruciorul era ros pe la margini, plin de praf, cu roţile de-abia mai învârtindu-i-se, dar modelul de pe el se vedea clar, chiar şi de la depărtare.

Ori de câte ori îi ţinea companie bătrânului dornic de poveşti, puştiul se simţea nespus de recunoscător pentru că acesta îi dăduse clopoţelul „Micului Alehin“, despărţindu-se de una dintre comorile sale de preţ, adunate în căruţul său. Atunci băiatul îşi înclina preţ de câteva clipe capul într-un salut mut, în direcţia în care bătrânul se îndepărta.

*

Mai toţi locatarii din Casa Étude erau şahişti cu state vechi, iar rolul „Micului Alehin“ era tocmai acela de a le oferi, oricând, un partener cu care să joace şah.

Într-o dimineaţă rece, în jurul orei patru, pe când ziua se îngâna cu noaptea, a apărut în sală un bătrân care a sunat din clopoţelul lui Pion şi a rămas nemişcat câteva momente, ca şi cum ar fi aşteptat un răspuns. Flerul i-a spus Micului Alehin că vizitatorul era, de fapt, o doamnă. Chiar dacă femeile erau mai puţin numeroase ca bărbaţii, multe jucau şah într-un stil cu totul şi cu totul aparte.

„În regulă, puteţi juca şi fără să cereţi voie, poftiţi, luaţi loc!“ a murmurat băiatul în străfundul sufletului. Bătrâna s-a aşezat în faţa tablei de şah de parcă ar fi auzit acea invitaţie nerostită, dar a continuat să privească, şovăitoare, piesele.

„Dumneavoastră deschideți. Începeți când vreți, nu vă grăbiți și nu vă îngrijorați!“

În cele din urmă, bătrâna a luat pionul de la e2. Ecoul produs de piesa așezată pe tablă inspira neliniște și teamă.

„Nu trebuie să vă fie frică, pionul este de partea dumneavoastră, îl puteți muta cum doriți.“

La a doua mutare, a deplasat calul, însă, la a treia, s-a întâmplat ceva extraordinar. Bătrâna a luat nebunul de la f1 și l-a dus la a5.

Micul Alehin s-a uitat atent la dosul tablei de șah, voind să se asigure că zgomotul nu venise de la b5. Dar nebunul era, fără doar și poate, la a5, pe căsuța neagră pe care n-ar fi trebuit să se afle. Pe spatele tablei de șah i-a apărut imaginea Indirei, dezorientată, neștiind ce să facă, cu privirea pironită în pământ. Micul Alehin n-avea nici o idee cum să-i spună adversarei că mutarea ei fusese incorectă. Bătrâna părea să nu-și fi observat greșeala. Din interiorul automatului, puștiul nu putea face nimic altceva decât să aștepte sau să miște maneta. Neavând încotro, a mutat pionul de la d7 o căsuță. Fusese cea mai nesigură mutare din toată cariera sa de până atunci.

Apoi, bătrâna a continuat să-și miște piesele după reguli proprii. Regina a sărit peste piesele negre, turnurile se deplasau pe diagonală, pionii capturau tot ce le ieșea în cale… Partida devenise total imprevizibilă. Era prima dată de când juca șah când situația îi scăpase din mână. În întunericul din interiorul automatului au început să capete consistență forme fantasmagorice și să se audă game muzicale bizare, cântate de instrumente nemaivăzute. Fără să se dea bătut, Micul Alehin a încercat să descopere regulile de joc ale adversarei, dar, din păcate, nici una dintre ipotezele sale nu s-a dovedit adevărată, fiind aruncate în aer una câte una.

Cu cât haosul domnea peste tabla de șah, cu atât bătrâna își recăpăta mai mult calmul. Ezitarea de la începutul partidei, când luase în mână pionul, dispăruse cu totul, iar acum ecoul pieselor pe tabla de șah trăda o siguranță impunătoare. Faptul că regulile erau fanteziste nu însemna că piesele se deplasau anapoda, ci că se ghidau după strategii pe care doar bătrâna le pricepea. Adversara lui stătea să cântărească fiecare mutare, anticipând, alegând calea cea mai bună dintr-o multitudine de posibilități. Mirosea ca o

persoană obișnuită să cumpănească îndelung, iar răsuflarea ei părea să spună că doamna știe exact ce face. Muta piesele ca și cum ar fi sfârtecat aerul. Șahul pe care-l juca era dintr-o altă dimensiune. Pur și simplu, piesele nu se mai mișcau pe tabla de șah după regulile obișnuite.

Micul Alehin a renunțat să mai descifreze codul impus de bătrână pe tabla de șah, făcând eforturi disperate să echilibreze imensa energie pe care aceasta o cheltuia cu fiecare mutare. Nu știa dacă era bine sau nu, dar s-a străduit, cum s-a priceput, să facă piesele albe să rezoneze cu cele negre. Într-un fel, îi părea rău că nu se putea bucura împreună cu bătrâna de poezia ce se revărsa din piesele ei. Atunci, Micul Alehin și-a adus aminte de cuvintele Maestrului, rostite pe când bătea un chec: „Să cauți calea cea bună, nu pe cea mai puternică!“

Deși stilul de șah al doamnei avea destule neajunsuri, nu era pe de-a-ntregul greșit. Pesemne că, la urma urmei, pentru ea regulile nu erau chiar așa de importante. Doamna și-a plimbat privirea pe tabla de șah, a luat în mână, cu afecțiune, o piesă și a așezat-o pe o altă căsuță, ca și cum ar fi încurajat-o. Apoi, s-a abandonat oceanului cadrilat, dar, în același timp, a rămas perfect concentrată, cumpănind bine orice întorsătură neprevăzută.

„Ce frumoși sunt cei care joacă șah!“, a șoptit băiatul mai mult pentru sine, gândindu-se la silueta bătrânei din cealaltă parte a întunericului.

Apoi, după o clipă de tăcere, s-a auzit vocea calmă a adversarei sale:

— Am pierdut.

Finalul venise fulgerător.

Angajații nu păreau să se fi trezit, dar din grădina interioară se auzea deja ciripitul păsărilor. Razele soarelui de dimineață s-au filtrat difuz prin crăpăturile ușii de sub tabla de șah. Bătrâna nu uitase să se recunoască înfrântă, răsturnându-și regele pe tabla de șah.

Imediat ce regele adversarei a fost doborât, Micul Alehin a realizat că, paradoxal, pe parcursul jocului nu se gândise nici la victorie, nici la înfrângere. Melodia din inima bătrânei încetase…

La plecare, aceasta a sunat din nou din clopoțelul de la gâtul lui Pion – salutul ei de despărțire. Micul Alehin s-a târât afară din automat, a aruncat o privire pe tabla de șah și a fost surprins să constate că piesele despre care credea că sunt într-o dezordine de nedescris formau un model de o

frumusețe aparte. Liniile drepte se întretăiau cu cele stilizate într-un tot armonios, din care se contura, solitară, clădirea unei mănăstiri în centrul căreia regele alb era culcat cu fața la pământ, de parcă se ruga.

CAPITOLUL 16

O înmormântare nu era ceva neobișnuit la Casa Étude. Când murea cineva, ca un făcut, urma un șir lung de decese, după care venea o perioadă de acalmie, când toată lumea se liniștea, iar după o vreme înmormântările se țineau iar lanț. La a8, în aripa comună, la parter, chiar sub sala de șah, se amenajase o cameră specială pentru astfel de evenimente neplăcute.

Uneori, fiindcă defunctul nu avea nici o rubedenie mai apropiată, participanții la înmormântare erau numai bătrânii de la Casa Étude. Aceștia veneau rând pe rând, cu câte o floare albă în mână, unii în scaunele cu rotile, alții sprijinindu-se în baston sau la brațul unui angajat, deplângând moartea colegului de breaslă – o pierdere iremediabilă pentru lumea șahului – și rememorând fiecare partidă jucată de răposat. În poză, acesta apărea fie jucând șah, fie gânditor, cu palma sub bărbie, fie prefăcându-se că mută un pion sau că dă mâna cu adversarul. În definitiv, era o fotografie care îl înfățișa într-o ipostază cât se poate de firească, de umană. Obiectele din sicriu erau aproape toate legate de șah. O tablă de șah portabilă, care încăpea într-un buzunar, o colecție de transcrieri cu ultimele partide, medalii de la campionate, un cronometru uzat, piesa de șah preferată…

Micul Alehin se gândea că erau exact obiectele care i-ar fi plăcut să le ia cu el pe lumea cealaltă. Numai că el n-avea nici o poză în care să apară jucând șah. De când se știa, n-avusese niciodată răgazul să se lase fotografiat în fața tablei de șah, pentru că mai tot timpul stătea ascuns sub tabla de șah. În afară de campionatul pentru copii din centrul comercial, nu mai participase niciodată la o competiție oficială. Avea trupul prizonier în interiorul automatului care prindea viață doar de seara până dimineața, dar mintea i se scufunda în Oceanul-Șah sau plutea deasupra crestelor munților. La ora aceea târzie din noapte, cine și-ar fi adus aminte să-i facă o poză?

Înmormântarea bătrânului cu căruciorul a avut loc după aceleași reguli.

Fusese cam ciudat să-i pună în sicriu căruţul cu roţi, dar nu puteau să-l priveze de acest privilegiu, aşa că bătrânul era însoţit de nelipsitul său cărucior chiar şi după ce murise. Degetele i se încleştaseră pe mâner, de parcă se pregăteau pentru următoarea partidă.

Micul Alehin s-a gândit, cu părere de rău, că el şi bătrânul cu căruţul nu vor mai putea juca niciodată şah pe oglinda liniştită a apei. Din experienţa sa de până atunci, băiatul putea spune că şahul se împletise mereu cu moartea. Amintirile sale legate de persoanele dragi care muriseră erau gravate sub o căsuţă mică de pe tabla de şah. Toţi cei plecaţi pe lumea cealaltă, bătrânul cu căruţul, Maestrul, bunica, ştiau prea bine ce adânci nemărginiri se ascundeau sub acel pătrăţel neînsemnat.

Micul Alehin a asistat, îngrijorat, la înmormântarea bătrânului cu căruţul. Cel mai mult l-a tulburat momentul în care sicriul a fost urcat în telecabină şi transportat la crematoriu. Coşciugul fusese pus pe una din banchetele de patru locuri, amplasate pe o latură a telecabinei. Asistenta-şefă s-a aşezat pe bancheta opusă, ca să contrabalanseze greutatea cabinei, care se lăsase pe-o parte. Desigur, rolul său nu era doar acela de a echilibra telecabina, ci, în calitate de asistentă-şefă, era de datoria ei să-l însoţească pe răposat pe ultimul drum.

Nici atunci nu se despărţise de halatul şi boneta ei albă. Nimeni nu părea să-i găsească ţinuta nelalocul ei, făcând notă discordantă cu hainele de doliu din jur. Pata de un alb imaculat îi dădea înmormântării solitare, departe de lume, un aer solemn.

— Rămâneţi cu bine!

După acest scurt salut adresat bătrânilor şi personalului, asistenta-şefă s-a urcat în telecabină. Cum nu era prima dată când făcea asta, asistenta şi-a găsit repede, chiar şi fără indicaţiile fraţilor gemeni, cea mai potrivită poziţie încât telecabina să nu se lase pe o parte. Cei din cortegiul funerar se rugau, plângeau sau făceau cu mâna spre telecabină. Bătrânul operator a închis uşa şi a tras de maneta din camera motoarelor.

Scârţâitul lugubru al manetei i-a trezit băiatului prevestiri sumbre. Şi-a înăbuşit cu greu dorinţa nebunească de a o lua la goană la vale, pe povârniş, în urmărirea telecabinei. Nu cumva durdulia asistentă-şefă depăşise sarcina maximă? Era numai vina lui că-i adusese la cină tot felul de bunătăţi.

Auzise că oamenii se fac grei după ce mor… Cum vor susține cablurile acelea obosite greutatea suplimentară?

O clipă, Micul Alehin a fost atât de panicat, că a fost la un pas să se ofere să urce el însuși în telecabină, în locul asistentei-șefe.

— Ce-i cu tine aici? l-a luat ea la rost.

Surprins, operatorul s-a întors spre el.

— Mă bucur că vrei să te faci util, a continuat ea, lăsându-se pe vine, ca și cum i s-ar fi adresat unui copil, dar lasă-mă să-mi fac treaba. Tu ai îndatoririle tale, iar eu le am pe-ale mele. N-ai cum să le faci în locul meu.

— Nu ne poți ajuta cu nimic, a intervenit sec operatorul telecabinei.

— Aa, sau poate vrei să-l petreci pe bătrân până jos, în vale, nu? s-a grăbit să adauge asistenta. Dacă-i așa, hai, urcă.

Numai că intenția lui n-ar mai fi avut nici un rost dacă asistenta nu cobora. Tăcut, Micul Alehin a scuturat din cap.

Ca și cum răposatul și-ar fi luat rămas-bun de la lumea aceasta perturbând legile gravitației, telecabina a prins să se clatine și mai abitir. Sau poate era din cauza asistentei corpolente? Sau un ecou al trăirilor Micului Alehin? Rolele de susținere s-au pus în mișcare cu un vaiet sinistru, de parcă și ele l-ar fi jelit pe defunct. Câteva păsări din vârful unui copac au început să se agite. Strecurându-se anevoie prin frunzișul bogat al copacilor, cubul perfect al cabinei, legănat de vântul care se stârnise, s-a agățat cu disperare de cablu, singurul său punct stabil, și a pornit-o în josul muntelui ca să-l conducă pe răposat pe ultimul său drum.

Asistenta, bine înfiptă în mijlocul telecabinei, era contragreutatea perfectă. Nu-și pierduse din obișnuita prestanță, chiar dacă se afla în cabina micuță, care mai avea puțin și se dezintegra. Albul imaculat al veșmintelor o făcea să semene cu regina de pe tabla de șah, care se îndrepta solitară și neînfricată spre tabăra adversă, pășind printre propriile piesele, căzute la datorie.

„Drum bun!“, i-a urat Micul Alehin, nu atât defunctului, cât asistentei-șefe.

*

— Ei, ce frumos din partea ta, să-mi ieși în întâmpinare.

Cum se tot perpelise de grija ei, Micul Alehin a pândit momentul şi s-a înfiinţat la staţia de telecabină după lăsarea serii. Asistenta-şefă şi-a făcut apariţia scăldată în lumina crepusculară a amurgului. Deşi avusese o zi lungă şi istovitoare, ţinuta sa era impecabilă.

— Îmi pare rău că te-ai deranjat pentru mine.

— Nu face nimic.

Asistenta nu prea pricepea de ce venise s-o ia de la staţie şi nici Micul Alehin nu s-a obosit să-i dea vreo lămurire. Nici unul nu s-a grăbit să se întoarcă la clădirea de la a8, ci au trecut mai întâi prin poienița rămasă de pe vremea fermei agroturistice. Probabil că asistenta simţea nevoia unei plimbări pe înserat, în sânul naturii, şi nimeni n-ar fi fost mai potrivit să-i ţină de urât decât Micul Alehin.

— O să-mi fie dor de el, a spus asistenta, cu gândul la bătrânul cu căruţul.

Amândoi păşeau pe poteca părăsită, plină de buruieni, pe care îşi lăsaseră urmele de paşi atâţia şi atâţia drumeţi. Au mers pe lângă un gard părăginit de lemn, au dat ocol unei bălţi acoperite cu lintiţă şi au trecut prin apropierea adăpătorii oilor, din care nu mai rămăseseră decât zidurile de cărămidă şi cişmelele ruginite. Paşii lor stârneau roiuri de mici gâze care se ridicau din iarbă.

— A fost, fără doar şi poate, cel mai vorbăreţ dintre locatarii de la Casa Étude.

— Aşa-i.

— Fără el, în salon o să fie o linişte apăsătoare. N-o să mai fie nimeni care să-şi depene ca el amintirile, care creşteau şi dospeau ca un aluat.

— Numai că… După o scurtă pauză, Micul Alehin a continuat: Numai că, de fapt, în adâncul sufletului său, era un taciturn.

— Zău? Exact pe dos de cum îl credeam noi.

Asistenta şi-a îndesat mâinile în buzunarele halatului.

— În căruciorul de cumpărături se aflau toate amintirile sale şi, imediat ce trăgea peste ele clapeta, acestea se cufundau într-o tăcere mormântală – o tăcere chiar mai profundă decât cea din interiorul automatului.

Pe cer pluteau contururile de-abia întrezărite ale lunii, în spatele cărora, în depărtare, strălucea prima stea a serii. Telecabina rămăsese mult în

spatele lor, iar clădirea de la a8 se vedea când și când prin pădurice de zadă. Micul Alehin s-a uitat de jur împrejur, estimând că erau cam în dreptul lui f6. Se pare că aici vegetația se întindea în pete de un verde mult mai intens.

— Înseamnă că bătrânul din salon și cel din fața tablei de șah erau două persoane cu totul și cu totul diferite.

— Întocmai. Depindea de clapeta căruciorului – dacă era deschisă sau închisă.

— Înțeleg, a încuviințat asistenta-șefă.

Deși n-ai fi zis, de aproape, boneta ei avea o formă foarte complicată. „Ce bine îi stă cu ea!“, și-a zis Micul Alehin. Asistenta mergea apăsat, cu pași mari, nebăgând de seamă că el trăgea cu ochiul în direcția bonetei.

— Prin tăcerea sa, nici nu-și intimida adversarul, nici nu făcea o demonstrație de forță. Numai așa putea să-și șteargă pur și simplu existența de pe fața pământului.

— Are vreo legătură cu cât de bine juca șah?

— Sigur că da. Șahul este un joc în care, când îți vine rândul, nu poți sări peste mutare. N-ai cum să zici pas. Trebuie să muți o căsuță, dacă-i cazul, dar trebuie să muți. Numai cei cu adevărat buni se pot refugia într-un teritoriu peste care domnește tăcerea deplină.

— Era chiar așa de bun? Și eu care credeam că-i doar un bătrân guraliv!

— Dimpotrivă. Era un jucător formidabil care, în loc să se piardă în tot felul de urzeli ale minții, în strategii complicate, știa că nu poate atinge adevărul decât dacă se abandona lumii infinite a șahului. Bătrânul renunțase cu totul la ego ca să plonjeze în Oceanul-Șah. Cu ochii închiși, destins, fără încrâncenare, chiar fără să mai respire. Ca și cum ar fi fost mort…

„Până când, în cele din urmă, a murit de-adevăratelea“, a fost cât pe ce să mai adauge Micul Alehin, dar s-a abținut în ultima clipă.

Soarele își arunca ultimele sclipiri molcome înainte să dispară în spatele munților. Umbra pușt iului, contopindu-se cu cea a trupului voinic al asistentei, se întindea lungă, aproape atingându-le spinările. Aducea cu conturul unui nebun negru care virase brusc de la f6 la h8.

— Oare care era adevărata lui față? a întrebat asistenta-șefă, privind drept înainte, spre h8.

— Cea din fața tablei de șah, firește, a răspuns prompt Micul Alehin. Înlăuntrul său era un bătrân liniștit, care ducea după el un cărucior. În fața tablei de șah, măștile cad și nu mai poți duce de nas pe nimeni.

— Da, da, așa-i, a repetat asistenta-șefă. Ce bine c-am vorbit! Aș fi rămas cu o impresie greșită despre el…

Micul Alehin s-a întors spre ea și i-a zâmbit. Apoi a încuviințat în tăcere.

Înaintea lor s-a profilat silueta unei clădiri care avea exact aceeași formă ca aceea de la a8. Era fosta fabrică de lactate – de la h8, care corespundea căsuței ocupate de obicei de turnul negru.

— O, dar am mers ceva!

— Nu vă e frig?

— Nu, mi-e bine. Corpul meu nu mai simte nici frigul, nici căldura când e îmbrăcat în halat alb.

— Păi toată ziua stați în halat.

— Să știi că totuși noaptea dorm în pijamale. Am niște pijamale tare drăguțe, cu flori. Dacă apare vreo urgență, mă pot schimba în zece secunde – cu viteza unui lunetist. Pe undeva mă asemăn cu un șahist venerabil, care, străfulgerat de-o idee, își scoate tabla portabilă în mijlocul culoarului și își așază iute pe ea piesele magnetice.

Pereții fabricii de lactate erau invadați de iederă, geamurile, sparte, iar interiorul, plin de grămezi de frunze moarte. Agitația de pe vremea în care aici se făceau brânzeturi și unt dispăruse, înlocuită de un aer solemn, specific turnului negru, care veghea tabla de șah de la h8.

— Poate-ar trebui să ne întoarcem, a spus asistenta-șefă, privind în sus, spre prima stea apărută pe cer.

— Aveți dreptate.

Acum, umbra pe care o proiectau pe pământ se transformase într-un turn negru, care o pornise hotărât spre căsuța de la a8.

Micul Alehin mergea cu ochii în pământ în urma asistentei-șefe și se gândea că ar fi fost nemaipomenit să poată cândva juca șah cu ea.

*

Băiatul a mai primit și alte scrisori de la Mīra. Unele soseau la scurt timp după ce-i trimitea răspunsul, altele, la un interval foarte lung, care aproape

îl făcea să-şi piardă speranţa că va mai primi ceva. Toate conţineau, invariabil, o singură foaie pe care era scrisă o mutare. Deşi ştia deja la ce să se aştepte, întorcea hârtia pe toate părţile sau o îndrepta spre lumină să vadă dacă nu cumva îi scăpase vreun mesaj secret. După ce se asigura că nu mai era nimic altceva, îşi pironea privirea asupra singurului rând de pe foaie.

C × d4

…

Ng5

…

f4

…

La început, puştiul crezuse că Mīra îi scria de dragul transcrierilor făcute la Clubul de şah abisal, dar în scurt timp şi-a dat seama că nu era deloc aşa. Nu erau amintiri, ci mutări dintr-o partidă iniţiată de Mīra.

La început nesigure, mutările au devenit mai ferme, ca şi cum nişte degete ar fi atins clapele pianului, scoţând exact notele potrivite. Sunetele ieşeau intermitent şi nu aveau o linie melodică distinctă, dar melodia de pe foaia de hârtie se revărsa spre timpanele Micului Alehin, făcându-le să vibreze.

I-au trebuit câteva zile ca să răspundă. Desigur, în partida cu Mīra n-avea limită de timp sau cronometru. Nu i se mai întâmplase până atunci să se gândească atât la o mutare. A aşezat pe masă toate scrisorile primite, începând cu prima, în care era scris e4, şi le-a citit de mai multe ori. Îşi amintea zilele fericite în care stiloul Mīrei luneca peste foi, momentele în care degetele din lemn de gutui ale păpuşii şi cele ale fetei se atingeau deasupra tablei de şah, clipele minunate în care Mīra îi masa încheieturile amorţite pe podeaua fostei săli de duşuri a femeilor. „Ce departe sunt acum toate acestea! Ce greu e să mai ajung la ele!“, şi-a zis el. Gândul acesta aproape că l-a ameţit. Din fericire, s-a liniştit repede după ce a închis ochii, închipuindu-şi cum el şi Mīra aşază piesele pe tabla de şah învăluită în întuneric. În urechi îi răsunau notele din cântecul fetei, compus numai şi numai pentru el. Piesele albe ale Mīrei păreau temătoare, dar înaintau, fără doar şi poate, în teritoriul său.

„Iartă-mă, Mīra. Am plecat fără o vorbă, fără să-mi iau rămas-bun. Mă

bucur că nu eşti supărată pe mine. Am priceput asta din cea de-a şaptea şi a unsprezecea scrisoare. Acelea nu erau mutările cuiva mânios. Nu cred că te-ai hotărât să-mi trimiţi scrisori ca să mă faci să sufăr sau ca să-mi arăţi că eşti supărată. Pur şi simplu îţi doreai să compunem împreună un poem pe tabla de şah. Dar sunt cu atât mai fericit, cu cât ai învăţat să joci şah în umbra «Micului Alehin», transcriind mutare cu mutare, scoţând de pe tablă piesele capturate. Ai făcut o treabă bună, şi, în tot acest răstimp, ai înţeles esenţa şahului. Sunt fericit! Foarte fericit! Pion juca deja şah. Acum puteţi juca şi tu, şi porumbelul! Apropo, ce mai face porumbelul? Pion e bine. A primit în dar un clopoţel. Are o mină mult mai înţeleaptă acum…“

Ar fi avut atâtea să-i spună… Cu toate acestea, în scrisoare era doar un singur rând.

D × g5

Micul Alehin a împăturit cu grijă foaia în trei, a scris pe plic adresa hotelului Pacific şi a lipit pe el un timbru. Apoi l-a lăsat toată noaptea pe masă, de parcă ar fi vrut să mai cumpănească puţin mutarea şi abia a doua zi l-a rugat pe unul din gemenii care operau telecabina să expedieze scrisoarea.

*

Micul Alehin nu mai crescuse deloc de la venirea sa la Casa Étude. Umbra unui puf de barbă i se întindea pe bărbie şi pe obraji. Corpul îi luase forma interiorului automatului şi singurii muşchi mai dezvoltaţi erau cei necesari pentru a mânui maneta sau pentru a-şi îndoi articulaţiile ca să încapă în spaţiul acela îngust. Era mai pipernicit ca un bătrân gheboşat şi unii îl luau, fără să stea prea mult pe gânduri, drept un copil.

— Mi-ai fost de mare ajutor, să ştii, deşi n-aş fi zis, după cât eşti de plăpând. Uite, pentru asta, ia o bomboană.

Micul Alehin nu refuza niciodată dovezile de recunoştinţă, dar, cum nu se omora după dulciuri, buzunarele îi erau mereu ticsite cu bomboane.

Deşi trecea seară de seară prin acelaşi ritual, băiatul îşi ascundea cu greu neliniştea de fiecare dată când intra în pântecele automatului. Ce-avea să se facă dacă peste noapte, fără să bage de seamă, i se lungea coloana sau i se lăţeau umerii? Era aşa de îngrijorat, că nici nu mai putea să privească liniştit

dosul tablei de șah până nu se asigura că fiecare părticică din corpul său nu interfera cu mișcarea mecanismului.

În interiorul sau în afara păpușii, Micul Alehin stătea mereu ca pe ghimpi, să nu crească, să nu capete alte dimensiuni. Se strecura pe coridoare adus de umeri, ferindu-se să facă zgomot sau să vorbească prea mult. Își vedea, conștiincios, de sarcinile sale și încerca să se înhame și la muncile pe care ceilalți le găseau dezagreabile, doar-doar avea să treacă neobservat. După ce termina, se îndepărta iute, de parcă nu voia să lase vreo urmă. În sala de mese își alesese un colțișor lângă perete, unde mânca pe fugă. În salon, asculta poveștile bătrânilor de la distanță, ferindu-se să se amestece în vreun fel. Căuta să se ascundă în spații mici, închise, să se țină departe de privirile oamenilor, așa cum făcea retrăgându-se în interiorul automatului.

Astfel se simțea cel mai în largul lui, astfel putea să tragă adânc aer în piept într-o respirație profundă, liniștitoare, care-i pătrundea în fiecare fibră a corpului, făcându-l să-i simtă aproape pe Indira, pe Pion, pe Mīra și pe Maestru.

Nimeni altcineva nu era în stare să-l găsească mai repede ca asistenta-șefă. Oricât s-ar fi făcut de mic, nu scăpa deloc de privirea ei vigilentă.

— A, Micule Alehin, aici erai! Urmează-mă!

Boneta – care-i ajunsese aproape un semn distinctiv – îi stătea neclintită pe cap, oricât s-ar fi agitat. Cu picioarele bine înfipte în pământ, cu pieptul scos înainte, în halatul său de un alb imaculat, asistenta scruta fiecare locșor al reședinței. Arăta ca un comandant la postul de observație sau ca o regină însoțită îndeaproape de turn.

— Desigur.

Micul Alehin grăbea pasul în urma ei. Era foarte bucuros ori de câte ori putea să-i fie de folos.

*

Sus, pe munte, venise vara. Ceața care învăluia crestele dispăruse, spulberată de vânt, iar soarele, strălucind nestingherit în toată splendoarea sa, își cernea razele până în cel mai tainic cotlon. Vegetația înconjurătoare, pietrișul alb-negru care acoperea curtea interioară, lintița de pe baltă, chiar și telecabina obosită erau scăldate într-o cu totul altă lumină, care le trezise

parcă la viață. Vântul care adia pe verandă cobora de-a lungul coastei muntelui și se pierdea dincolo de linia orizontului. Printre umbrele copacilor zăreai, într-o străfulgerare, iepuri sălbatici, veverițe, șerpi sau alte animale mici. Bătrânii picoteau la umbra terasei ce înconjura grădina interioară și, când se trezeau, pașii îi purtau spre sala de șah, unde rămâneau până la apusul soarelui. În cămin nu se mai făcea focul și buștenii arși erau pe jumătate îngropați în cenușă.

Într-una dintre zilele în care bătrânii se lăsaseră, recunoscători, în voia verii scurte, au sosit niște vești cu totul neașteptate. S, marele maestru internațional, urma să treacă pe la Casa Étude la întoarcerea dintr-un important turneu oficial. Cum vizitele, chiar și cele făcute de rude, erau destul de rare, anunțul că venea un mare maestru a stârnit mare vâlvă. Era prima oară de la vizita unui cântăreț de operă, din urmă cu zece ani, când o personalitate îi onora cu prezența sa la Casa Étude.

După îndelungi dezbateri, s-a stabilit ca S să joace simultan cu zece adversari. Angajații s-au dat peste cap să facă toate pregătirile necesare. Au urmat câteva ședințe în care s-au pus la punct ultimele detalii legate de discursul de bun-venit, rostit de unul dintre bătrâni, de buchetul de flori și de lista celor cu care oaspetele avea să joace șah. Pentru că sala de șah era cam înghesuită, s-a hotărât ca întâlnirea să aibă loc în salon, unde au fost mutate cele șase table de șah existente, plus alte patru trimise de federație. Mesele au fost aranjate în formă de U. Au fost spălate perdelele, pe pereți s-au atârnat panouri de carton pe care era scris, într-o caligrafie perfectă, „Bine ați venit la Casa Étude!“ și a fost scoasă din fundul dulapului de la bucătărie o carafă măiestru lucrată, pe care avea s-o folosească S. „Micul Alehin“ a fost abandonat în sala de șah. În mijlocul acestei atmosfere vesele, băiatul era singurul care rămăsese tăcut, încercând să-și vadă netulburat de sarcinile sale.

S era un domn elegant, îmbrăcat într-un costum de in, cu un zâmbet larg pe chip. Și-a făcut apariția în aplauzele bătrânilor, însoțit de director, ziariști și fotografi. Era masiv, pântecos, dar nu într-atât cât să-l tulbure pe Micul Alehin cu dimensiunile sale. Chelia și gesturile ample îl făceau să pară mai în vârstă. Degetele îi erau albe, fără nici o pată, fruntea îi strălucea, și părul dat pe după urechi îi era ușor ondulat. Rumeni în obraji, bătrânii retrăiau cu

nostalgie emoţiile de pe vremea marilor competiţii de şah.

Însă, odată cu începerea partidei, toată lumea s-a încordat. În aer începuse să se simtă tensiunea aceea bine cunoscută ce se degaja din tabla de şah îndată ce piesele se puneau în mişcare, ştergând parcă diferenţele dintre adversari şi dintre stilurile lor de joc.

Micul Alehin era şi el de părere că jucătorii fuseseră aleşi pe sprânceană. Nouă domni şi o doamnă erau aşezaţi în faţa tablelor de şah dispuse în forma literei U. S stătea în picioare şi se deplasa dintr-o parte într-alta, mutând piesele într-o fracţiune de secundă. Până le venea rândul, bătrânii aveau timp suficient de gândire. Angajaţii şi locatarii deopotrivă se adunaseră în jurul meselor, atenţi să nu scoată nici cel mai mic sunet.

Printre ei se număra şi Micul Alehin. Băiatul s-a încovoiat şi s-a făcut şi mai mic, croindu-şi drum printre spectatori ca să poată cuprinde cu privirea cele zece table de şah. Era prima dată când asista la o partidă simultană de şah şi a fost pe dată vrăjit de armonia aceea dintre repaus şi mişcare. Zece bătrâni stăteau nemişcaţi pe scaune. Piesele lor se deplasau cu viteza obişnuită. Doar S, în perpetuă mişcare, se plimba de la o tablă la alta.

În creierul lui S se întipăriseră toate cele zece table de şah pe care se desfăşurau, simultan, partidele, la fel cum pentru Micul Alehin ceea ce era pe tabla de şah se regăsea în ceea ce era sub tablă, numai că S reuşea să reţină nu una, ci zece table în acelaşi timp. Băiatul a oftat admirativ. Era incredibil! Uitându-se mai atent, a observat că ochii lui S, care la început păreau că fixează un punct pe tabla de şah, se mişcau spasmodic, fără o clipă de răgaz. Campionul dădea impresia că de-abia se apropia de tabla A, când, de fapt, o analizase bine şi ştia exact ce avea de făcut. Pe măsură ce înainta, neuronii lui evaluau fulgerător tabla B şi C. Pe când bătrânii jucau previzibil, S trebuia să fie extrem de atent să nu comită o greşeală şi să găsească iute cea mai potrivită mutare. Astfel, avansa spre tabla D, dar în minte îi apăruse deja tabla E. Şi tot aşa.

Pe vârful degetelor lui S poposiseră deopotrivă sclipirea sprinţară a unei raze de soare şi curgerea impetuoasă a unui fluviu. Mâinile lui aveau o agilitate aparte, care demonstra că trecuseră prin multe. S nici nu ezita, nici nu lăsa garda jos.

Pe de altă parte, bătrânii căutau să nu fie nepoliticoşi cu marele campion

internațional care bătuse atâta amar de drum până la ei, aşadar, aruncându-se în vâltoarea luptei, încercau să-i arate tot ce puteau. Aranjate identic la începutul partidei, tablele de şah s-au metamorfozat treptat, căci fiecare jucător mărşăluia, în stil propriu, spre victorie. Numai că în ochii Micului Alehin, traiectoriile individuale, bine închegate, se legau una de alta printr-un fir nevăzut, chiar dacă, la prima vedere, fiecare tablă părea de sine stătătoare. Cei unsprezece jucători îşi simţeau unul altuia răsuflarea şi îşi aruncau ocheade scurte, formând o singură nebuloasă pe firmamentul şahului.

Băiatul s-a ascuns binişor pe marginea nebuloasei, fără să piardă din vedere schimbul de priviri dintre jucători. S era puternic, nimic de zis. Pe fiecare tablă se dădea o bătălie crâncenă şi totuşi… pe undeva se întrezărea raza unei alte posibilităţi. Pe unele table se pornea sistematic la atac, pe altele acţiunea se dezlănţuia brusc, după o mutare aparent şovăielnică. Bătrânii îi ţineau cu curaj piept adversarului, şi o clipă Micul Alehin s-a simţit tentat să-i încurajeze, aşa cum o făcea când apăsa pe butonul de lângă manetă şi automatul clipea.

S era tot mai în vervă pe măsură ce piesele se împuţinau. Buzele i se uscaseră, transpiraţia îi lipise de gât părul ondulat. Hârşâitul pieselor pe tabla de şah şi ecoul paşilor lui S erau uneori întrerupte de o rafală de poze, făcute în grabă de fotografi. În tot acest răstimp, tăcerea celor din public cădea pe podea în straturi din ce în ce mai groase. În vreme ce băiatul vizualiza cu ochii minţii stratul de tăcere care căpăta tot mai multă consistenţă, regele unuia dintre bătrâni a căzut. Până să-şi revină din uimire, la numai câteva secunde, a căzut şi al doilea, apoi al treilea. Spectatorii care aşteptaseră răbdători pe margine au oftat din toţi rărunchii.

De-acum, deznodământul era inevitabil. Au fost doborâţi rând pe rând al cincilea, al şaselea şi al şaptelea rege. Bătrânii care pierduseră partida se uitau în tavan, se scărpinau nervos în cap sau închideau ochii, extenuaţi. Încă puţin…. Mutările lui S erau tot mai precise pe măsură ce pe tablele de şah erau mai puţine partide în desfăşurare. Părea că bătrânii nu mai aveau energia să scape…

În cele din urmă, cei care rezistaseră eroic au capitulat şi S a fost declarat învingător. În salon au izbucnit aplauze şi ovaţii, ca un omagiu adus

talentului marelui şahist. Pe de o parte, lumea se simţea uşurată, eliberată de povara acelei tăceri lungi. Lui S îi revenise iar pe buze zâmbetul bonom. Bătrânii s-au perindat prin faţa lui să-i strângă mâna. Oaspetele, întorcându-se către spectatori, a dat să le mulţumească.

— Doamnelor şi domnilor…

Tocmai atunci, uşa salonului s-a deschis. Toată lumea s-a întors la unison.

— Telecabina nu mai merge.

Unul dintre gemenii care operau telecabina a apărut în prag, îmbrăcat într-o pelerină de ploaie de pe care şiroia apa.

— S-a oprit din cauza vijeliei.

Aterizat din afara nebuloasei ce se coagulase pe tablele de şah, bătrânul lucrător nu părea să-şi fi dat seama de lupta aprigă care se dăduse până atunci şi venise să-i raporteze situaţia asistentei-şefe.

Oamenii şi-au aruncat privirea pe ferestre. Într-adevăr. Se dezlănţuise furtuna. Copacii se legănau până la pământ, ploaia lovea în geamuri şi vântul bătea în rafale.

În timp ce bătrânii se lăsaseră prinşi în mrejele nebuloasei urzite în jurul celor zece table de şah, lumea de afară se schimbase dramatic. S a fost singurul care şi-a păstrat cumpătul în marea de chipuri uimite.

— În acest caz, voi rămâne aici peste noapte. Cu atât mai bine… O să joc o partidă cu „Micul Alehin“, a adăugat el.

CAPITOLUL 17

Pentru Micul Alehin, ziua în care S venise la Casa Étude pe o furtună teribilă avea să fie una cu totul ieşită din comun. De pe urma partidei dintre S şi „Micul Alehin“ a rămas o transcriere faimoasă, pe care mulţi au ridicat-o în slăvi. De fapt, aceea a fost singura dovadă palpabilă a existenţei „Micului Alehin“.

La început, ziaristul care îl însoţea pe S a crezut că partida cu automatul era un moft al marelui şahist, ca să-şi omoare timpul cu ceva. Găsind din întâmplare o foaie de hârtie, i-a venit ideea să consemneze pe ea partida. Mâna cu care ţinea stiloul era încordată şi-i tremura, prin urmare transcrierea i-a ieşit nesigură şi şerpuitoare.

Băiatul n-a făcut nimic special pentru această partidă. Pur şi simplu a jucat şah cu S aşa cum învăţase de la Maestru în autobuzul dezafectat, pe când îşi luau împreună gustarea.

În timp ce jucau, furtuna nu s-a potolit o clipă, ploaia cădea şiroaie, copacii păreau că strigă de spaimă în beznă, dar sub tabla de şah domnea un calm desăvârşit. La urechile Micului Alehin nu răzbătea nici o frântură din vuietul vijeliei. Acolo nu era loc decât pentru imensitatea Oceanului-Şah. Telecabina funcţionase mereu de la venirea sa la Casa Étude… Numai că el ştiuse că se va opri, iar ei vor rămâne izolaţi în munţi. Acum însă nu-i mai păsa că i se adeverise presimţirea. Ca s-o calmeze pe Indira, a mutat netulburat nebunul într-o poziţie de unde putea să-l ţină mai bine sub observaţie. Vântul ameninţător şi picăturile enorme nu ajungeau în străfundurile oceanului. Cu cât lumea exterioară se dezlănţuia, cu atât oceanul era mai limpede. Ţinându-se de mâini, Indira, Pion, Mīra şi Micul Alehin navigau împreună pe Oceanul-Şah. „A, e ca atunci când am câştigat prima dată în faţa Maestrului!“ şi-a şoptit Micul Alehin.

Ştia deja locul! Blânda Indira s-a asigurat că nimeni nu se pierduse de

convoi și și-a ridicat tacticos trompa ca să-i strângă pe toți laolaltă, iar Pion și-a ciulit urechile să prindă feerica muzică a pieselor de șah. Tristețea că elefantul nu încăpuse în lift se risipise, însă imaginea autobuzului dezmembrat de excavator rămăsese încă prezentă printre amintirile Micului Alehin. Mīra se apropiase și ea, sfioasă ca de obicei.

— Ai venit să mă vezi? a întrebat-o Micul Alehin, întorcându-se spre ea, dar fata și-a lăsat privirea în pământ.

„Iartă-mă. Îmi pare rău că am sacrificat pionul de la h2…“, ar fi vrut el să se scuze, însă ea l-a întrerupt cu zâmbetul pe buze, de parcă ar fi încercat să-i spună: „Lasă, nu-i nimic, stai liniștit!“ Tocmai atunci a observat porumbelul de pe umărul ei.

— Nu cred că te mai ține minte.

Deși se afla în mijlocul oceanului, pasărea nu se zbătea, ci rămăsese cocoțată pe umărul ei, ca pe vremea când Mīra făcea transcrierile.

Atunci a răsunat glasul Maestrului:

— Nu te repezi așa, tinere!

Chiar dacă făcuse o călătorie lungă și istovitoare în autobuzul dezafectat, vocea răzbătuse până la el clară și vie, ca și cum Maestrul însuși i-ar fi fost alături.

— Da, Maestre. Nu mă grăbesc deloc.

Micul Alehin a privit de jur împrejur, dar a rămas fără cuvinte în fața acelei nemărginiri. S-a uitat mai întâi în sus, apoi în jos, în străfunduri, și, pe când scruta depărtările, a observat că el și prietenii lui se făceau tot mai mici. Indira a ricoșat din pernuțele labelor lui Pion, contururile Mīrei și ale porumbelului s-au estompat și s-au dezintegrat, scurgându-se prin golul lăsat de curenții marini. Micul Alehin și-a ținut respirația în întunericul ascuns în spatele buzelor sale. „A, chiar e ca atunci când am câștigat prima dată în fața Maestrului!“, și-a repetat el în gând.

Apoi, băiatul a zărit fasciculul de lumină. Nu sclipea așa nici din cauza strădaniilor sale, nici din pricina unor manevre secrete. Fusese acolo dintotdeauna, dar nimeni nu-l băgase de seamă. Abia acum intrase în raza lui vizuală, aruncând scânteieri molatice pe oglinda apei. Chiar atunci și-a făcut apariția regele lui S. Curentul marin îl scosese pe regele singuratic în calea tovarășilor Micului Alehin…

În final, şi-au strâns mâna, iar băiatul a rămas cu degetele încleştate pe manetă, cu ochii mari de uimire pironiţi pe spatele tablei de şah, pe care-ar fi trebuit să se mai zărească urmele bătăliei crâncene de până atunci. Tot acolo ar fi trebuit să mai plutească încă în aer notele muzicale, versurile şi sculpturile făurite de piesele de şah. Însă ochii lui nu vedeau nimic altceva decât întunericul. Tabla de deasupra capului său păstra o tăcere mormântală, ca şi cum nimic nu se întâmplase pe ea. Din partidă nu rămăsese decât atingerea oceanului şi vocea Maestrului.

În dimineaţa următoare, furtuna s-a domolit şi telecabina s-a pus în mişcare. Micul Alehin nu ştia de transcrierea de pe foaia de hârtie împăturită cu grijă în buzunarul ziaristului care cobora în oraşul de la poalele muntelui. Din păcate, nici atunci, nici după mai mulţi ani nu i-au ajuns la urechi zvonurile despre transcrierea denumită „Nebunul-Miracol“, comparată cu o partitură de muzică barocă, cu frumuseţea picturilor rupestre sau cu o mină de cristal ascunsă sub scoarţa terestră.

*

Ziua aceea furtunoasă a adus ceva şi mai preţios: o fotografie cu Micul Alehin, făcută cu ocazia venirii lui S – o fotografie în care apărea în carne şi oase, nu ascuns în pântecele automatului. Poza era una din nenumăratele instantanee surprinse de fotograf în salon, în timpul partidei de şah simultan.

Micul Alehin stătea în mijlocul spectatorilor şi privea tabla de şah de peste umărul unuia dintre bătrânii care se confruntau cu S. Intensitatea cu care fixa piesele era atât de copleşitoare, că te făcea să te întrebi cum de izvora atâta forţă dintr-un trup atât de plăpând. Tablele de şah din faţa sa, la care se uita atât de concentrat, aveau un aer pur, o limpezime de cleştar, pe când celelalte păreau terne, plictisitoare. Când Micul Alehin îşi pironea privirea pe traiectoria unor piese, tabla pe care acestea se aflau se transforma pe de-a-ntregul, ca atinsă de o vrajă.

Băiatul îşi ţinea buzele strânse, aproape sudate, ca atunci când se născuse, şi îşi atingea părul de pe ele cu degetul arătător al mâinii drepte, în care îşi sprijinea bărbia. Ceafa îi era subţire şi albă, fruntea fără nici un rid, părul mătăsos. Arăta ca şi cum pentru el timpul s-ar fi oprit la vârsta de

unsprezece ani. Doar degetele cu care mişca maneta sau muta piesele erau ca ale unui bătrân pribeag. Chipul acela gânditor, ascuns mulţi ani sub tabla de şah, se devoala, în sfârşit, în prezenţa celorlalţi, însă nimeni nu părea să-l ia în seamă. Pur şi simplu nu le păsa de el. Şi totuşi, toţi cei care au văzut ulterior fotografia reuşeau cu greu să descrie prestanţa pe care băiatul o avea în faţa tablei de şah.

Ziarul a trimis la Casa Étude o scrisoare de mulţumire a lui S, însoţită de o serie de fotografii. Ochii asistentei-şefe s-au oprit, din greşeală, chiar pe poza cu Micul Alehin. Bucuroasă de descoperire, a pus numaidecât să se facă o dublură, pe care a păstrat-o în sertarul biroului. De atunci, când scotea din sertar stetoscopul, să înceapă o nouă zi de muncă, ochii îi zăboveau câteva clipe pe fotografia băiatului. La fel se întâmpla şi la sfârşitul programului, când îşi scotea de la gât stetoscopul şi îl aşeza înapoi, în sertar.

*

Pentru Micul Alehin, nici oaspeţii de seamă, nici furtunile de-o noapte nu se comparau cu bucuria de a primi scrisori de le Mīra. Nimeni n-ar fi putut număra miile de cuvinte înghesuite într-un singur rând scris pe foaia subţire de hârtie. La ora la care gemenii cu telecabina aduceau pachetele, el nu mai avea deloc stare şi urzea tot soiul de planuri cum să facă să se apropie tiptil de holul de la intrare. Cum nu-i venea nici o idee mai ingenioasă, rămânea ascuns în spatele unui stâlp, privind cu atenţie la ce se petrecea în hol. Arareori răbdarea îi era răsplătită, căci scrisorile soseau foarte greu. O trimisese pe cea de-a şaptesprezecea cu o zi înainte, aşadar n-avea cum să primească atât de repede răspuns. Deşi era perfect conştient de acest lucru, se pomenea iar la recepţie, scormonind în teancul de scrisori după plicul cu scrisul frumos al Mīrei. Şi, când nu-l găsea, era de-a dreptul distrus.

Faptul că scrisorile nu veneau regulat era o dovadă că Mīra îşi folosea toată energia pentru mutare, pe care dorea s-o aibă cât mai mult în faţa ochilor. Ar fi fost o prostie să se supere că avea nevoie de mai mult timp pentru asta. „Ce, nu-i aşa?“ se întreba el. Ca să-şi înăbuşe nerăbdarea, şi-o închipuia pe Mīra, din profil, citindu-i scrisoarea, cu gândul la următoarea mutare, pe când el se prefăcea într-un cal sau într-un turn ce sălta

spectaculos peste pătratele alb-negru ale gresiei din holul de la intrare.

Pentru că scrisorile soseau atât de rar, bucuria de a le primi era cu atât mai mare. Băiatul punea epistola în buzunar, alături de săculeţul în pătrăţele albe şi negre, pentru piesele de şah, făcut din cârpa care-i aparţinuse cândva lui Pion. Nu deschidea niciodată scrisoarea când se afla sub masa de şah, ci abia a doua zi, în zori, când se întorcea în camera sa. Cu cât se abţinea şi o deschidea mai târziu, cu atât trebuia să aştepte mai puţin până la următoarea misivă.

De fapt, când simţea scrisoarea în buzunar, avea iluzoria senzaţie că Mīra şi porumbelul erau iar lângă automat şi formau un trio imbatabil…

„Cred că te-ai săturat de toate greşelile mele. Poate am fost nepoliticoasă… Te rog, nu râde de prostiile mele…Te rog!“ Mutările Mīrei erau, pe de o parte ezitante, pe de alta, arătau dorinţa de a fi luate în serios. „Cum aş putea să râd de tine?“, îşi zicea Micul Alehin, trecându-şi degetul peste adorabilul scris al fetei. Era ca şi cum ar fi îmbrăţişat-o…

*

Vara a trecut şi zăpada a revenit pe crestele munţilor. Cam pe vremea când începuse să se facă iar focul în căminul din sala de şah, la Casa Étude a apărut un nou locatar, ţinut de mână de unul dintre gemenii cu telecabina şi de asistenta-şefă. Nou-venita nu părea că înţelege de ce se afla acolo. S-a uitat în jur, atentă să nu-şi încrucişeze privirea cu vreunul dintre bătrânii de acolo. Era cocoşată, măcinată pesemne de o boală cronică, fiindcă mergea cu paşi nesiguri. Cu toate acestea, dresurile şi pantofii de piele îi arătau impecabil. Micul Alehin a recunoscut-o pe loc: era Domnişoara.

Nu-i auzise vocea. Ecoul pantofilor de piele nu mai avea aceeaşi vioiciune ca atunci când mergea pe dale. Şi totuşi, ştia sigur că ea era, chiar dacă era prima dată când o vedea. Aşadar, ea era bătrâna doamnă din fosta sală de duşuri a femeilor sau din atelierul bunicului, cea care dăduse rezonanţă fiecărei mutări din partidele cu „Micul Alehin“, cea care pusese în mâna din lemn de gutui bileţelul pe care era scrisă adresa Casei Étude. Ea – cea care ştia ca nimeni altcineva să facă mutări atât de spectaculoase cu turnul…

Puştiul ar fi vrut să-i vorbească imediat, dar habar n-avea cum s-o salute

– nu i se părea potrivit să zică nici „Încântat de cunoștință“, nici „Mă bucur să vă revăd.“ În cele din urmă, și-a înghițit cuvintele, gândindu-se că avea să pară deplasat. Ce-ar crede Domnișoara dacă s-ar pomeni așa, din senin, cu un necunoscut care-i spunea că stătuse în interiorul unui automat? A rămas așadar tăcut, urmărind-o din ochi. Contrar siguranței care i-o inspirase până atunci, privirea Domnișoarei îi rătăcea înspăimântată în orice cotlon din salon.

— Mai bine mergem în cameră, i-a sugerat asistenta-șefă, care-i observase teama.

Bătrâna doamnă n-a schițat nici un gest, nici că da, nici că nu, ci s-a agățat și mai tare de brațul celor doi însoțitori care o flancau și în câteva minute a părăsit salonul, îndreptându-se spre aripa femeilor. Nu era ceva neobișnuit ca nou veniții să n-apuce să-i salute cum se cuvine pe cei aflați deja acolo, așa că bătrânii de la Casa Étude n-au pus la suflet incidentul. Micul Alehin a petrecut-o cu privirea pe când se îndepărta.

De atunci, a așteptat-o zi de zi în sala de șah. Când dădea cu ochii de ea la masă sau pe terasă își înfrâna pornirea de a-i spune: „Veniți să vă arăt automatul!“, sau „Haideți la o partidă de șah!“, ori „Eu sunt Micul Alehin“. Pe cât posibil, încerca să-și vadă tăcut de treburi, trimițându-i semnale invizibile, care nu apucau să capete consistență.

În fiecare seară, după miezul nopții, bătrânii insomniaci veneau în sala de șah, în căutare de partener de joc, și se așezau în fața „Micului Alehin“. El stătea la pândă, cu auzul la fel de încordat ca atunci când căuta să surprindă hârșâitul surd al pieselor așezate pe tabla de șah. A așteptat și a tot așteptat să-i audă pașii de care-i era atât de dor – pașii care semănau atât de mult cu forța pe care o degaja turnul, pașii care răsunau atât de cutezător pe pardoseala fostei săli de dușuri a femeilor, din Clubul de șah abisal.

Când bătrâna și-a făcut, în sfârșit, apariția în sala de șah, se scursese mai bine de o lună de la sosirea sa la Casa Étude. Mergea împleticit, sacadat, chinuit. „Oare cât timp a făcut din camera sa pân-aici?“ s-a întrebat Micul Alehin, cu un nod în gât. În ciuda pașilor care sunau atât de diferit, nu se înșelase: era Domnișoara. Ritmul respirației sale, pe care nu-l cunoșteau decât cei care intraseră în dialog cu ea pe tabla de șah, a străpuns întunericul din interiorul automatului.

„Bine aţi venit!“ a murmurat Micul Alehin, ridicându-şi privirea din locul său, de sub tabla de şah. „Vă rog, luaţi loc. Eu sunt «Micul Alehin», creaţia dumneavoastră şi cel pe care l-aţi scos din mâl de pe fundul mării!“

Domnişoara, care în fosta sală de duşuri a femeilor se îndrepta hotărâtă spre el, rătăcea acum pe la celelalte table de şah, zgâlţâindu-le sau făcându-şi de lucru cu vătraiul, deşi, cu siguranţă, observase păpuşa.

„Mulţumită dumneavoastră joc şah acum, eu şi bătrânii din dreptul căsuţei de la a8.“

Apucase deja maneta, gata să înceapă jocul.

„Îmi amintesc toate partidele jucate împreună, începând cu cea de la inaugurarea automatului şi terminând cu cea la care a luat parte şi bunica. Îmi aduc aminte cu drag de acele vremuri. În fiecare partidă v-am simţit prietenia – acea prietenie care te face să te desprinzi cu greu de tovarăşul tău, după o noapte de depănat poveşti.“

Curând, zgomotul s-a stins, iar în încăpere nu se mai auzea decât trosnetul buştenilor în cămin. Cu nervii întinşi la maximum, Micul Alehin aştepta ca Domnişoara să se aşeze în faţa tablei de şah. Atunci şi-a dat seama că era la un pas de el.

— Tu cine eşti? i s-a adresat ea „Micului Alehin“. Ce mici şi drăgălaşe sunt aceste figurine!

Bătrâna a ridicat şovăitor regele, nebunul şi pionul alb, după care le-a pus repede înapoi, pe căsuţa lor.

— Aceasta-i pisica ta? Are o figură inteligentă. Şi uite cum îşi ţine urechile în sus! a zis ea şi a întins mâna spre Pion, cuibărit în curbura braţului automatului, apoi i-a mângâiat locul unde urechea îi fusese lipită şi a sunat din clopoţelul atârnat de gât.

— De ce nu-mi răspunzi? a întrebat ea după ce ultimul ecou al clopoţelului s-a stins, urmat de o tăcere îndelungată.

În tonul său, curiozitatea se împletea cu neliniştea de a nu fi pus cumva o întrebare nelalocul ei. De sub tabla de şah, băiatul aproape că-i simţea privirea pironită asupra lui. Ea îi aştepta răspunsul cu aceeaşi nerăbdare cu care şi el o aşteptase să vină în sala de şah.

Noaptea aceea a fost mai tristă ca de obicei. Copacii nemişcaţi păreau ţintuiţi pe pânza beznei de afară, personalul din tura de noapte de-abia dacă

se mai auzea, iar ceilalţi bătrâni, mai puţin Domnişoara, se cufundaseră deja în oceanul unui somn liniştit. Micul Alehin s-a hotărât să deschidă uşa de la masa cu tabla de şah şi să iasă afară.

— Da, e pisica mea, Pion.

Nu i-a fost tocmai uşor să-şi întindă picioarele, care stătuseră atâta vreme îndoite. S-a sprijinit de marginea tablei de şah şi s-a ridicat silenţios. Câteva clipe a stat cu capul în pământ, clipind, până ce ochii i s-au obişnuit cu lumina.

— Pion? Ce nume mai e şi ăsta? Înseamnă ceva?

Bătrâna nu părea surprinsă de prezenţa Micului Alehin. N-o tulburaseră nici apariţia lui bruscă, din interiorul automatului, nici trupul său plăpând, nici buzele tivite de fire de păr. Se uita la el cu aceeaşi privire, ca şi cum băiatul-păpuşă fusese acolo dintotdeauna, gata să-i răspundă la întrebări.

— Nu ştiţi ce înseamnă pion? a întrebat-o el, cumpănindu-şi cu grijă fiecare cuvânt.

Fără să răspundă, Domnişoara l-a atins pe mustăţi pe Pion, i-a apăsat vârful nasului şi l-a mângâiat pe spinare.

Bătrâna doamnă se gheboşase şi ajunsese cam de aceeaşi statură cu Micul Alehin. Ar fi putut şi ea să intre cu uşurinţă în pântecele automatului. Era îmbrăcată într-o rochie din voal Georgette, purta un set de perle la gât şi la urechi, iar pe braţ, o geantă, ca şi cum s-ar fi dus la bal. Cu toate acestea, nu încerca să-şi ascundă vârsta. Părul îi era neglijent pieptănat, oja de pe unghii pe jumătate ştearsă, iar mâinile îi tremurau încontinuu.

— Acesta este un pion, i-a zis băiatul, dându-i pionul alb de la h2. Este piesa de şah cea mai mică şi mai firavă, care avansează în teritoriul inamic pas cu pas, fără să bată niciodată în retragere. Am numit şi pisica la fel, pentru că pionul din jocul de şah, deşi extrem de prudent, îşi îndeplineşte misiunea fără preget.

Bătrâna şi-a rostogolit pionul în palmă, uitându-se când la el, când la pisica Pion din braţele „Micului Alehin“, ca şi cum ar fi vrut să aibă mai mult timp să-i înţeleagă mai bine explicaţiile băiatului.

„Ah, degetele ei…“ şi-a zis, fără să vrea, Micul Alehin, care nu-şi putea lua ochii de la mâinile bătrânei. Câte partituri compuseseră împreună! Degetele care conversaseră îndelung cu piesele de şah se jucau acum

inocente cu pionul, fără să-şi mai amintească nimic din minunăţiile pe care le făcuseră odinioară.

— Ce multe lucruri de neînţeles! Nu mă simt în largul meu. Cum am ajuns aici?

Bătrâna a vrut să pună la loc pionul, la h2, dar, cu cât se străduia mai mult să nu dărâme celelalte piese, cu atât mâinile îi tremurau mai tare. În cele din urmă, pionul a fost aşezat anevoie pe linia dintre h2 şi h3.

— Nu vă faceţi griji, a zis Micul Alehin, uitându-se la bătrâna care stătea cu capul plecat. Imaginaţi-vă tabla de şah ca o hartă. Spre exemplu a8, care-ar corespunde Casei Étude, este, de fapt şi de drept, locul turnului negru. Acesta-i turnul – un car de luptă care se deplasează neînfricat înainte şi-napoi, la dreapta şi la stânga. Casa Étude se află pe teritoriul protejat de turn, aşa că este în deplină siguranţă.

Dar a păstrat pentru sine remarca „Turnul era piesa dumneavoastră preferată“.

— Adevărat? Chiar ne aflăm într-o fortăreaţă?

Domnişoara a ridicat turnul. „Da, turnul, turnul dumneavoastră“, a repetat băiatul în gând, plin de speranţă, dar degetele ei zbârcite, cu articulaţiile deformate, au mutat piesa cu o stângăcie chinuitoare.

Bătrâna rămăsese cu ochii la tabla de şah. Băiatul era atât de aproape de ea, că-i simţea răsuflarea, mirosul pudrei, îi vedea degetele, colierul de la gât. Amândoi păreau că îi veghează din priviri pe „Micul Alehin“ şi pe Pion. Lumina din sala de şah se prelingea discret prin fereastră, luminând vegetaţia abundentă de pe păşune, însă dincolo de ea, în depărtare, la a1 şi h1 domnea întunericul.

— Da, Oceanul-Şah este nemărginit. Lăsaţi-vă în voia lui.

„Doar dumneavoastră mi-aţi spus asta.“ Cuvintele i s-au strecurat cu agilitate în spatele buzelor. Părul de pe ele i-a tremurat, de parcă ar fi vrut să-i transmită bătrânei acel mesaj nerostit.

— Dacă doriţi, vă pot învăţa şah, a zis Micul Alehin.

— Şah? a spus ea, privindu-l drept în ochi.

— Da, şah. O călătorie alături de un prieten pe un ocean de 8 × 8 căsuţe. Întâi şi-ntâi, ce-ar fi să vă aşezaţi? Nu putem începe dacă nu staţi jos.

A tras scaunul şi a luat-o de braţ. Braţul ei era atât de firav, că aproape

putea să-l cuprindă cu mâna, dar era cald, răspândind acea căldură pe care îți doreai s-o simți la nesfârșit în palmă. Bătrâna și-a pus poșeta în poală și, după ce s-a foit puțin pe scaun, s-a liniștit. Acum se afla iarăși în fața „Micului Alehin“. Trecuse ceva timp de la ultima lor întâlnire… Ochii păpușii străluceau ușor, luminați de flăcările buștenilor din cămin.

— Tabla de șah este alcătuită din șiruri de pătrate albe și negre, opt pe orizontală și opt pe verticală, adică în total șaizeci și patru de spații. Căsuța din dreapta jos este întotdeauna albă. Sunt șase tipuri de piese și fiecare se deplasează altfel, a zis el, golind tabla de șah și punând piesele pe margine.

— Unu, doi, trei…

Domnișoara număra încet pătrățelele cu un deget tremurător.

— Așa-i, sunt opt.

— Da.

— O căsuță albă, una neagră.

— Da.

Cei doi și-au zâmbit.

— Bun, cu ce piesă să începem?

— Păi… a zis ea, plimbându-și privirea peste toate. Cu aceasta. Asta îmi place cel mai mult.

Luase turnul. Turnul care trasa fără ezitare linii drepte și care părea că se deplasează cu viteză amețitoare pe tabla de șah.

— Da, este o piesă care vi se potrivește. Merge pe orizontală și pe verticală. Dacă îi iese în cale vreo piesă de-a adversarului, o poate captura.

Micul Alehin a pus turnul negru la d4 ca să-i arate cum se mișcă iute ca vântul în cele patru direcții, apoi a așezat la g4 piesa pe care urma s-o captureze.

— Uitați, așa…

— Pot să încerc și eu?

— Sigur că da.

La început, bătrâna a deplasat turnul încet, dar, prinzând mișcarea, a repetat-o energic, ducându-l hotărâtă la h5, h8 și apoi a8.

— Îmi place!

Turnul se cuibărise în mâna sa de parcă aștepta noi ordine.

— Mă bucur să învăț șah de la dumneata. Cred că îmi va plăcea. Șă știi

că explici foarte bine, i-a spus ea.

CAPITOLUL 18

A urmat o iarnă lungă și friguroasă, de fapt, cea mai friguroasă din întreaga existență a Casei Étude.

Țevile, balta, picăturile de ploaie din burlane, pe scurt, toate locurile în care era apă au înghețat bocnă. Lapoviţa de pe stâlpii de telecabină s-a transformat în gheață, blocând rolele, așa că telecabina s-a oprit din nou, ca în ziua venirii lui S.

Să fi fost din cauza frigului care a descurajat și mai mult vizitele la așezământul din munți sau poate din pricina norilor ce pluteau atât de aproape de pământ și învăluiau toată valea, cert este că iarna Casa Étude părea și mai încremenită și mai îndepărtată de orașul de la poalele munţilor. Tot mai mulţi bătrâni se plângeau de frig, iar cei care se menţineau cât de cât în formă nu erau prea vorbăreți. Până și mutările pieselor începeau să răsune cu oarecare apatie în sala de șah.

Micul Alehin încerca să nu dea prea multă atenție frigului. Uneori, angoasele îl cuprindeau când bătrânii așteptau următoarea mutare a automatului sau în timpul programului, făcându-l să lase o vreme lucrul. Atunci, băiatul ofta și scutura îndârjit din cap ca să-și alunge gândurile negre.

Oare va mai primi scrisori de la Mīra? Vor mai putea juca șah prin corespondență?

Numai că oricât ar fi oftat, oricât s-ar fi străduit să nu se mai gândească, îndoielile nu-i dădeau pace. Oare Mīra și-o fi dat seama? Erau la cea de-a douăzecea mutare și jocul se apropia de final cu pași repezi. Deocamdată, regele Mīrei de la g1 era protejat de turn și de pioni, dar pe tablă se întrevedeau mai multe breșe. Din diagonală, nebunul i-ar fi putut rupe cu ușurință apărarea. Era prima dată când nebunul Micului Alehin era atât de nehotărât, aruncând pe tabla de șah o umbră deprimantă. În mod normal,

când regele advers intra în câmpul său vizual, elefănțica se lansa într-un dans grațios, de care nu ai fi crezut-o în stare, însă acum a rămas țintuită locului. Indira îi ghicise stânjeneala băiatului și și-a lipit urechile de cap, atentă la noi ordine, gata de acțiune.

Însă pentru Micul Alehin, care aștepta cu nerăbdare fiecare scrisoare a Mīrei, era dureros să prelungească jocul prin corespondență dintr-un simplu capriciu. Nu voia deloc ca transcrierea pe care o compuneau împreună să se transforme într-o glumă superficială. Își dorea enorm să lase o transcriere demnă de Mīra – cel mai frumos poem al său de la Clubul de șah abisal.

N × e3 +

I-a luat mult timp, mai mult ca de obicei, pentru următoarea mutare. Dacă nu se grăbea, era ca și cum i-ar fi prelungit agonia fetei, pentru care oricum înfrângerea era aproape. Băiatul scrisese atât de apăsat semnul +, pentru șah la rege, că acesta se imprimase și pe fila cealaltă. A mai așteptat cinci zile până să trimită scrisoarea. Sigilase plicul și lipise timbrul, dar l-a purtat o vreme în buzunar până să se hotărască să i-l dea unuia din gemenii cu telecabina. Plicul boțit îi trăda conflictul interior.

*

— A venit cina.

— Mulțumesc. Ce-i de mâncare?

— Rulouri din varză.[17]

17. Fel de mâncare destul de asemănător sarmalelor, ce poate fi găsit și în Japonia, și în China. Se folosește varză chinezească, iar umplutura, pe lângă carne, mai poate conține fructe de mare, ciuperci și tofu.

— O, ce mă bucur!

Ca și cum n-ar mai fi avut răbdare, asistenta-șefă și-a lungit gâtul spre tava pe care o căra băiatul, mirosind-o. Așa cum proceda de obicei, Micul Alehin redusese numărul rulourilor de la patru la trei și îndepărtase cu grijă un strat de frișcă de pe mousse-ul de ciocolată.

— De mult voiam să te întreb… a zis, punându-și la gât, peste halatul alb, un șervet de hârtie. Te-ai gândit vreodată să joci șah și în altă parte?

— Cum adică în altă parte…?

— Să joci cu adversari mai puternici.

Neştiind ce să răspundă, băiatul a început să se bâlbâie. Asistenta-şefă a muşcat cu poftă dintr-un rulou.

— Ca atunci când a venit maestrul acela internaţional… ăă… cum naiba-i zicea?

— Păi…

— Nici un păi, aici nu poţi să joci decât cu bătrânii.

Asistenta-şefă înfuleca de zor. Pliuri de grăsime i se revărsau de sub halatul alb, dar boneta îi stătea perfect pe cap, de parcă ar fi fost o parte din corp.

— Nu spunea maestrul acela că un jucător ca tine ar trebui să participe la turnee mult mai importante?

— S-a plâns cineva de felul în care joc? a întrebat el îngrijorat.

— Nu vorbi prostii! Ştii foarte bine că nu. Mi se pare că te risipeşti aici. Eşti încă tânăr. E păcat să-ţi iroseşti cei mai frumoşi ani din viaţă în mijlocul munţilor, într-un loc uitat de lume…

— Niciodată nu mi-a trecut prin cap că mă risipesc, a întrerupt-o el grăbit, strângând cu şi mai multă putere tava goală.

— Da? a zis asistenta-şefă cu gura plină.

În aer plutea un iz de sos de roşii.

— Sigur că da. Găseşti peste tot oameni dispuşi la o partidă de şah. În sălile unde se ţin campionatele mondiale, în cluburile de şah din oraş, în azilurile de bătrâni, în interiorul „Micului Alehin“. Toată lumea joacă şah unde poftește. Acolo unde crede că-i este locul.

— Oricât de mic şi de înghesuit ar fi?

— Nu din cauza asta prefer să stau în automat. Adevărul e că nu pot să joc şah altundeva decât sub masă, de asta am rămas aşa de mic şi n-am mai crescut. Locul meu a fost dintotdeauna sub tabla de şah.

— Înţeleg…

Asistenta-şefă s-a jucat puţin cu tacâmul în farfurie, privind gânditoare cerul, apoi a trecut la următorul rulou.

— Probabil n-aş fi în stare să joc în faţa tablei de şah, asemenea celorlalţi şahişti. Aşa sunt eu construit – şi la minte, şi la trup. Bineînţeles, partida cu marele maestru internaţional a fost o experienţă minunată. Dar, pentru mine, minunea se petrece nu pe tabla de şah, ci dedesubtul ei. Îmi e aproape

imposibil să mai ies de acolo. Sunt ca un nebun, care, oricât ar visa să se deplaseze în linie dreaptă, nu se poate mişca decât pe diagonală; sau ca elefantul lăsat pe acoperiş, care n-a mai reuşit niciodată să coboare pe pământ.

— Ce elefant?

Îi părea rău că nu apucase să se strecoare mai devreme afară din odaie. Băiatul şi-a plecat, vinovat, privirea în pământ, regretând că-l luase gura pe dinainte.

Halatul alb de rezervă se zărea atârnând pe perete. Dulapul solitar era într-o ordine desăvârşită, iar cearşafurile de pe pat nu aveau nici o cută. Pe fereastră apăruseră contururile dantelate ale florilor de gheaţă. Asistenta-şefă mâncase aproape tot. Mai rămăsese desertul. Micul Alehin nu ştia de existenţa fotografiei din sertarul de la birou.

— Dumneavoastră nu jucaţi şah? a întrebat-o fără înconjur, având senzaţia că făcuse o altă gafă şi vorbise prea mult.

— Fugi de-aici! De-abia pot juca Diamond Mine[18].

18. Joc video apărut în 1984, care presupune să te plimbi printr-un labirint şi să strângi cât mai multe diamante.

— Staţi liniştită. Vă pot învăţa. Mi s-a spus că mă pricep să explic.

— Da?

— Da. Cred că mi se trage de la maestrul meu, cel care m-a învăţat şah.

După ce a terminat tot sosul, asistenta-şefă a luat linguriţa, gata să savureze mousse-ul de ciocolată. L-a întrebat din ochi dacă nu vrea şi el, iar băiatul i-a răspuns, tot din priviri, că nu.

— Atunci data viitoare, când am un pic de răgaz, poate mă înveţi, a spus, înfigându-şi linguriţa în mousse-ul de ciocolată.

— Desigur. Promit. Îmi spuneţi dumneavoastră când vreţi.

S-au uitat unul la altul, dând din cap în acelaşi timp. Numai că Micul Alehin nu şi-a ţinut niciodată promisiunea.

*

S-a întâmplat într-o noapte care nu prevestea nimic ieşit din comun, mai puţin un ger năprasnic. Pe la miezul nopţii, Micul Alehin a venit în sala de şah, unde erau aprinse doar jumătate din lumini, iar în cămin, ardeau mai

mulţi buşteni ca de obicei. L-a salutat pe „Micul Alehin“, a şters tabla de şah cu o cârpă, după care a pus pe ea piesele şi i-a legat lui Pion clopoţelul la gât.

„Oare de câte ori am aranjat piesele pe tablă din momentul în care am intrat în autobuzul dezafectat şi până să ajung la Casa Étude?“ s-a întrebat el, lăsându-se în voia gândurilor. Regele şi regina, pe mijloc, flancaţi de nebuni, apoi de cai şi, în cele două colţuri, de turnuri, iar în faţa lor, ca să-i apere cu străşnicie, un rând de opt pioni. Băiatul părea că aranjează piesele din reflex, aproape inconştient, dar în realitate vocea Maestrului îi răsuna în urechi, explicându-i, ca la prima lor întâlnire, ordinea corectă.

— Aşa, tinere, foarte bine, s-a auzit glasul blând al Maestrului, lăudându-l pentru precizia sa.

Îi plăcea cum arăta tabla de şah după ce toate piesele, albe şi negre, erau gata de confruntare. Fiecare piesă era pe poziţie, curioasă să vadă cum va decurge bătălia. Dinspre unele se simţea o tensiune aproape palpabilă, pe când altele, nemişcate, păreau că visează cu ochii deschişi. Cele şaizeci şi patru de căsuţe aşteptau, calm, să ofere găzduire pieselor, indiferent de intenţiile lor. Tabla de şah, învăluită într-o aureolă aparte, părea să spună: „Haideţi, începeţi odată partida.“

Micul Alehin a verificat scrupulos ca fiecare piesă să fie aşezată pe mijlocul căsuţei. Totul era impecabil. După această ultimă privire spre tabla de şah, s-a aplecat şi s-a strecurat în interiorul automatului, închizând uşa în urma sa. Zăvorul a clănţănit.

Apoi a apucat maneta, s-a asigurat că mâna şi degetele funcţionau şi a apăsat pe buton. Păpuşa a clipit. Roţile şi arcurile, bine calibrate, au făcut să vibreze întunericul, trimiţând valuri de energie către vârfurile degetelor păpuşii. Forţa moderată cu care apăsase maneta era acum comprimată în interiorul mecanismului, manifestându-se la început subtil, apoi din ce în ce mai puternic, transmiţând impulsuri celor cinci degete. Pe tabla de şah, energia se multiplica, în ciuda numărului limitat de mişcări ale automatului.

Băiatul s-a simţit uşurat după ce-a terminat pregătirile. S-a ghemuit în pântecele automatului şi a închis ochii. Nu-i era frig, fiindcă în cămin ardeau buştenii puşi de cu seară. Vântul care stârnea vârtejuri în zăpada din grădina interioară şi rafalele ce măturau crestele muntelui zgâlţâiau când şi

când geamurile, în vreme ce lemnul trosnea cuprins de flăcările din cămin. „Oare o s-apară cineva?“

Era întrebarea pe care și-o punea, în gând, seară de seară. Să fie fostul campion de la juniori? Sau poate bătrânul limbut, veșnic în vervă? Sau geamănul înnebunit după remize? Chipurile și stilurile de joc ale celor din Casa Étude i s-au perindat înaintea ochilor. E adevărat că nu-și putea alege adversarul, dar se bucura să joace șah cu oricine și, pe deasupra, mai afla și lucruri noi.

Însă, într-un colț al sufletului, tânjea după Domnișoara. O vedea cu ochii minții cum mânuiește turnul cu măiestrie și toate partidele cu ea i-au revenit pe loc în minte.

După turn, despre ce piesă să-i mai vorbească? Să-i spună câte ceva despre nebun? Sau despre cal, că tot stătea în apropierea turnului? Ba nu, nu strica s-o lase să se mai joace puțin cu turnul.

Micul Alehin a deschis ochii. Întunericul din spatele pleoapelor nu era cu mult diferit de cel din interiorul păpușii. Bezna îi arăta calea cea bună, nu pe cea mai puternică. Nimeni nu venea să deschidă ușa sălii de șah. Zvonul pașilor angajaților din tura de noapte era înăbușit de șuieratul vântului. Nimic nu tulbura atmosfera împietrită de sub masa de șah.

Cu cât era mai multă liniște, cu atât băiatul simțea că trupul i se face din ce în ce mai mic. De la sosirea sa aici, nu prea le dăduse atenție beteșugurilor cu care venise de la Clubul de șah abisal. Cartilajele și mușchii se adaptaseră spațiului îngust delimitat de conturul automatului, ca să le permită articulațiilor să se îndoaie fără să fie forțate. Excrescențele și adânciturile ce i se formaseră pe coate, glezne, vertebrele lombare și la genunchi îi reduceau libertatea de mișcare, dar, odată aflat în interiorul automatului, trupul său căpăta iarăși curbele continue, molatice, cu care era obișnuit. Nimic nefiresc. Se întorsese la simplitatea poziției fătului, la perioada în care încă mai avea buzele sudate.

Oare Mīra îi citise scrisoarea: N × e3 +?

Ridicându-și privirea, băiatul a proiectat pe dosul tablei de șah toate mesajele dintre el și Mīra și a savurat momentele de tihnă, în care au putut sta de vorbă pe îndelete.

Oare unde îi citea Mīra scrisorile? În odaia ei de la cămin, într-o cameră

din Clubul de şah abisal? Probabil că fosta sală de duşuri se schimbase după dispariţia automatului… În orice caz, porumbelul, de care era nedespărţită, trebuie să fi stat tot acolo, pe umărul ei. De asta era sigur. La fel de sigur cum era că acum se află în interiorul „Micului Alehin“.

Ar fi fost fericit dacă Mīra ar fi deschis scrisoarea încet, foarte încet, aproape şovăielnic, ca să se bucure mai mult timp de ceea ce citea. N-ar fi vrut ca ea să rupă plicul, cu gândurile aiurea…

Mīra stătuse prea mult alături de „Micul Alehin“, transcriindu-i mutările, ca să nu ştie că o partidă de şah nu trebuia lungită la nesfârşit. Judecând după situaţia de pe tablă, nu se poate să nu-şi fi dat seama că înfrângerea era aproape şi că trebuia s-o accepte cu fruntea sus. După ce va ajunge la ea scrisoarea cu mutarea finală, băiatul intenţiona să-i scrie o epistolă adevărată, din cuvinte. Avea să fie o scrisoare lungă, în care să-i povestească totul de-a fir a păr: cum în ultima noapte, când fata venise să-şi ia rămas-bun, nu avusese curajul să iasă din „Micul Alehin“; cum fugise cu automatul, fără să sufle o vorbă; cum sacrificase pionul de la h2…

Dar o să fie oare în stare de cuvinte mai convingătoare ca acelea din transcriere? Erau cuvintele mai pline de semnificaţii decât mutarea pionului de la e2 la e4?

Micul Alehin şi-a rezemat capul pe genunchi şi a tras adânc aer în piept. Spre mirarea sa, simţea cum o vagă somnolenţă pune stăpânire pe mintea lui. De acolo, de pe geana somnului, s-a mai agăţat o dată de amintirea Mīrei. Poate că şi ea, negăsindu-şi cuvintele, se mulţumise să scrie în prima ei scrisoare doar „e4“. Nu era oare aceasta cea mai bună dovadă că-l iertase, de vreme ce, în locul vorbelor, alesese o mutare? Altminteri, de ce să fi vrut să joace şah cu el? Cu fiecare filă scrisă încercaseră să pătrundă unul pe teritoriul celuilalt, iar cu acel N × e3 +, mâinile li se atinseseră în sfârşit. Da, da, chiar îi simţea mâna…

Micul Alehin şi-a ridicat în aer degetele palmei drepte ca şi cum ar fi vrut să prindă ceva. Nimeni nu putea spune dacă maneta, o piesă sau chiar mâna Mīrei. Însă în palmă nu i-a rămas decât întunericul.

*

A doua zi de dimineaţă, femeia de serviciu a fost prima care a intrat în

sala de șah. Ceva nu era în regulă. Mirosea a pârlit, dar la început n-a dat prea mare importanță. „Or fi buștenii arși din cămin“, și-a zis ea și, deschizând ferestrele, s-a apucat metodic de curățenie, mai întâi la intrare, apoi s-a mutat în zona unde erau mesele și scaunele, umblând cu băgare de seamă să nu răstoarne tablele de șah. Când a ajuns în fața „Micului Alehin“, a descoperit că burlanul sobei căzuse.

Totuși, și-a văzut mai departe de treabă, zicându-și că oricum era prea vechi și probabil că-i cedaseră racordurile. Covorul și tapetul din jur erau arse, dar, din fericire, incendiul nu se întinsese. „O să se rezolve cu câteva reparații, pe ici, pe colo“, și-a spus ea optimistă. Apoi a frecat binișor porțiunea arsă, ridicând în aer un nor de funingine neagră și rece.

Bătrânii care așteptau să se termine curățenia se adunaseră în fața sălii de șah, uimiți de distrugerea burlanului, dar și bucuroși că pagubele nu erau prea mari.

— Bine că nu s-a produs un incendiu!

— A ars doar o bucată de covor și puţin din tapet. Automatul și tablele de șah n-au pățit nimic.

— Ce noroc!

— Dar, a întrebat femeia de serviciu, a venit cineva aici aseară? N-a jucat nimeni șah cu „Micul Alehin“…?

Toți au clătinat din cap.

— A, a exclamat brusc un bătrân. Pion… Pion… a zis el cu vocea tremurândă, arătând spre automat. Clopoțelul de la gâtul lui…

Toți s-au uitat spre clopoțelul ruginit.

— Unde-i Micul Alehin? a întrebat altcineva.

Dar n-a primit nici un răspuns.

*

Când țipetele alarmate s-au întins în Casa Étude, asistenta-șefă, care lucrase în tura de noapte, tocmai adormise. A înhățat aproape mecanic halatul alb din cuier. Niciodată, de când se știa, nu se îmbrăcase mai iute.

Trupul băiatului zăcea în interiorul „Micului Alehin“. Genunchii îi erau îndoiți, gleznele strâmbe, spatele, încovoiat ca atunci când muta o piesă. Murise în poziția cu care era atât de obișnuit, cu mâna încleștată pe manetă.

Asistenta-şefă l-a scos din pântecele maşinăriei şi i-a făcut câteva manevre de resuscitare, dar trupul îi era deja ţeapăn. Era limpede că-l găsiseră prea târziu.

„Lăsaţi. Nu-i nevoie. Nu voiam decât să mai mut câteva piese“, părea să-i zică silueta ce luase deja forma întunericului. Asistenta a mai continuat o vreme manevrele…

Cauza decesului: intoxicaţie cu monoxid de carbon. În cămin fuseseră puse prea multe lemne, focul puternic ajunsese la burlan, funinginea din interiorul lui luase foc, iar îmbinările cedaseră. Flăcările s-au târât de-a lungul zidului, cuprinzând o parte din covor, dar treptat s-au stins, fără ca nimeni să bage de seamă. Deşi focul se potolise, fumul şi gazele toxice provenite de la arderea covorului şi a tapetului s-au furişat în interiorul „Micului Alehin“. Băiatul pierise cu gândul la Mīra. Oare toţi cei care mor asfixiaţi au obrajii atât de roz…?

Asistenta-şefă a luat legătura cu medicul de gardă din oraş. După ce a aranjat ca o maşină s-o aştepte la poalele muntelui, a urcat în telecabină, ducând în braţe trupul neînsufleţit al băiatului. Până acum îşi îndeplinise cu profesionalism şi sarcinile de asistentă-şefă, şi pe cele de director al azilului de bătrâni, însă acum n-o lăsase inima să-l pună pe Micul Alehin pe o targă, înfăşurat în giulgiu. A ţinut să-l care ea însăşi, fiindcă nu voia să-l trateze ca pe un cadavru.

S-a aşezat în centru, cu Micul Alehin în braţe, încercând să nu dezechilibreze telecabina. O voce părea să-i şoptească, plină de speranţă, că, cine ştie, băiatul ar fi putut respira iarăşi dacă l-ar fi dus undeva, pe înălţimi, unde aerul era mai proaspăt sau dacă s-ar fi rugat fierbinte cuiva din ceruri. Micul Alehin îşi dormea somnul de veci în braţele sale puternice, ghemuit în poziţia în care se simţea atât de mic şi atât de fericit.

Cu ochii în lacrimi, geamănul de sus a tras maneta de pornire. Cablul s-a întins, punând în mişcare rolele. Cabina a prins să se legene în dreapta şi-n stânga, dar picioarele asistentei au rămas bine înfipte în podea. Băiatul avea chipul perfect senin, neumbrit de nici o grijă, ca atunci când stătea sub tabla de şah. Nimeni de la Casa Étude nu văzuse cum reuşeşte să mute piesele, dar toată lumea a înţeles că în pupile i se oglindea încă poezia compusă sub tabla de şah, în care anticipa următoarea mutare.

Pe drum, cabina s-a intersectat cu o alta, care mergea în susul muntelui. Îngândurată, asistenta n-a observat-o pe tânăra din cealaltă cabină, care avea pe umăr un porumbel.

Fata se ținea de balustradă, cu ochii la silueta ce se zărea prin geamul cabinei din sens opus. Îi atrăsese atenția halatul alb, aproape de aceeași culoare cu penele porumbelului ei. Dar nu acesta fusese adevăratul motiv pentru care își scosese din buzunar scrisoarea, ci faptul că simțise că persoana căreia îi era destinată se îndepărtează de ea. Fata cu porumbelul a rămas în picioare, dezarmată, neștiind ce să facă. Pe hârtie era „~“, semnul înfrângerii. Se hotărâse să-i aducă personal scrisoarea Micului Alehin. Scrisoarea în care capitula.

*

Pentru portretul de la înmormântare au folosit poza din timpul partidei de șah simultan la care luase parte S. Era fotografia pe care asistenta-șefă o ținea în sertar, de fapt, singura fotografie cu Micul Alehin lângă o tablă de șah.

Bunicul, fratele mai mic, asistenta-șefă și Mīra au căzut repede de acord asupra obiectelor pe care aveau să le pună în sicriu, mai ales că toți se gândeau la aceleași lucruri: săculețul în care își ținea piesele, făcut din pânza cu pătrate albe și negre, care îi aparținuse cândva lui Pion, scrisorile de la Mīra, masa și piesele de șah moștenite de la Maestru și, bineînțeles, „Micul Alehin“.

Toate aceste obiecte au fost așezate în coșciug cu grijă, fără să-l înghesuie pe Micul Alehin și fără să lase vreun spațiu nefolosit. Lucrurile au intrat la perfecție, de ziceai că cineva făcuse măsurători. Așa cum automatul fusese cândva pliat ca să încapă în cele două valize cu care urma să plece în călătorie spre Casa Étude, la fel și Micul Alehin fusese așezat în sicriu, ca într-o valiză, gata de ultimul drum. Buzele îi erau strânse, ca la venirea sa pe lume. În mâna stângă avea nebunul, iar în dreapta săculețul cadrilat, în care își ținea celelalte piese.

*

Singura dovadă a existenței „Micului Alehin“ este o transcriere aflată în

prezent la Muzeul Șahului, într-o colecție privată, construit pe o colină de pe malul mării, un loc încântător unde poposiseră cândva Mīra și tatăl său, magicianul. Vizitatorii o pot admira în vitrina II-D de la capătul etajului întâi, unde este expusă alături de cel mai mic șah din lume, sculptat în sâmburi de curmale. Foaia s-a îngălbenit și cerneala s-a șters odată cu trecerea anilor, dar, dacă priviți cu atenție prin lupa montată pe vitrină pentru șahul din sâmburi de curmale, o să reușiți să citiți ce scrie pe ea fără prea multă dificultate. Pe plăcuța de lângă vitrină este gravat următorul text:

Nebunul-Miracol

Transcrierea partidei disputate între automatul „Micul Alehin“ și maestrul internațional S. Numele acestei transcrieri provine de la stilul meditativ și elegant al nebunului.

Comparat cu Turcul, mașina de șah construită de baronul Wolfgang von Kempelen în secolul al XVIII-lea și a cărei traiectorie strălucitoare s-a intersectat cu nume ilustre, precum împărăteasa Maria Tereza, Napoleon Bonaparte, Benjamin Franklin, Edgar Allan Poe și alții, „Micul Alehin“ a avut o existență extrem de discretă. Motivul principal se datorează faptului că activitatea lui s-a limitat la locuri atipice, puțin probabile pentru desfășurarea unei partide de șah. Se pare că automatul a fost construit la Clubul de șah Pacific, dar lucrurile nu sunt foarte clare, întrucât acolo nu s-a găsit nici o descriere, transcriere sau fotografie care să-i ateste existența.

Din păcate, nu se cunosc prea mulți dintre presupușii adversari ai „Micului Alehin“, printre care se numără și sus-numitul domn S. Totuși, dacă ar fi să ne luăm după mărturia lor, automatul a fost conceput să semene cu marele maestru Alexandr Alehin, supranumit și „poetul tablei de șah“, care își ținea în mâna dreaptă pisica, iar cu stânga muta piesele. Asemenea adevăratului Alehin, automatul muta cu lejeritate piesele cu mâna stângă și le așeza pe căsuța dorită. Păpușa era capabilă să-și dea seama, fără ca nimeni să-i spună, ce mutare făcuse adversarul și cum arăta, în ansamblu, situația de pe tabla de șah. În schimb, când captura o piesă, avea nevoie de ajutorul unei asistente – una și aceeași persoană care făcea și transcrierea. Se pomenește chiar de existența unui porumbel alb pe umărul asistentei. Unii susțin că porumbelul avea legătură cu numărul „de magie“ executat de „Micul Alehin“. Totuși, nu se știe exact dacă aceste afirmații sunt adevărate,

dat fiind că automatul s-a pierdut, iar martorii sunt extrem de puțini.

Un singur lucru este clar: toți cei care au avut ocazia să joace cu „Micul Alehin“ au spus că aceea a fost cea mai frumoasă partidă din viața lor.

În afară de aura de mister țesută în jurul automatului, mai rămâne totuși încă o enigmă: cine era persoana care îl întruchipa pe Micul Alehin? Probabil un șahist, care, dintr-un motiv sau altul, era nevoit să se ascundă sub masa cu tabla de șah. Spațiul de sub masă arăta ca un cub cu latura de maximum cincizeci de centimetri, în care cu greu ar fi încăput un adult. Pe de altă parte, dacă examinați cu atenție transcrierea intitulată „Nebunul-Miracol“, o să vă dați imediat seama că aceasta nu era deloc o partidă jucată de un copil. Și chiar dacă ar fi fost, studiile și șahiștii preocupați de această enigmă au căzut de acord că persoana care manevra automatul trebuie să fi avut o constituție fizică cu totul aparte.

Ultimul loc unde se presupune că ar fi stat „Micul Alehin“ a fost Casa Étude, un azil de bătrâni cu legături strânse cu Federația de Șah, deși se pare că federația n-a avut nici un amestec în aducerea sa acolo. Cert este că „Micul Alehin“ a rămas mai puțin de doi ani la Casa Étude, locul predilect al celor care se retrăgeau din lumea șahului (ulterior, așezământul a fost închis și apoi demolat).

Din cauza unui incendiu nefericit la Casa Étude, geniul care se ascundea în spatele „Micului Alehin“ a pierit în flăcări și, odată cu el, și automatul.

Nu în ultimul rând, merită menționate eforturile uriașe ale unei doamne care în tinerețe a lucrat la același hotel cu Micul Alehin. Doamna – care dorește să rămână anonimă – a reușit să găsească transcrierea „Nebunul-Miracol“, pe care a trimis-o muzeului nostru, rugându-ne expres să fie expusă alături de cel mai mic șah din lume.

Numeroase persoane au întrebat-o despre cel care mânuia păpușa, dar răspunsul ei era invariabil acesta: „A fost un extraordinar jucător de șah care i-a făcut cinste numelui lui Alehin și care s-a ascuns în interiorul automatului, ca și cum ar fi vrut să-și șteargă pe de-a-ntregul existența de pe fața pământului. Cei care vor să afle cum era Micul Alehin cu adevărat să-i citească transcrierile. Acolo vor găsi totul.“

BIBLIOGRAFIE

Maufas, J., Nariai, K. & Ogura, N., 2007, *Chesu e no shōtai*, Tōkyō: Hakusuisha.

Watai, M. & Matsumoto, K., 2002, *Zukai. Hayawakari chesu*, Tōkyō: Nitōshōin Honsha.

Pineau, J., 2005, *Chesu no hanabi: Pino-san no chesu kyōshitsu*, Tōkyō: Indekkusu.

Fox, M. & James, R., 1987, *The Complete Chess Addict*, London: Faber & Faber.

Masukawa, M., 2003, *Mono to ningen no bungakushi 110: chesu*, Tōkyō: Hōsei Daigaku.

Glavnic, T., 2006, *Carl Haffners Liebe zum Unentschieden*, Berlin: Volk und Welt.

Pandolfini, B., 1985, *Bobby Fischer's Outrageous Chess Moves*, New York: Simon & Schuster.

Poe, E. A., 2002, „Maelzel's Chess Player", în *Complete Tales and Poems*, New Jersey: Castle Books.

MULȚUMIRI

Acest roman n-ar fi existat fără profesorul Tadashi Wakashima, care a fost alături de Micul Alehin de la începutul până la sfârşitul călătoriei sale. Îi sunt extrem de recunoscătoare pentru implicarea sa. Totodată, aş vrea să-i mulţumesc şi lui Jirō Tsujimoto, de la cafeneaua Anpasan, dedicată şahului şi şahiştilor, precum şi tuturor membrilor clubului de şah de la Liceul Azabu, pentru ideile lor, care s-au dovedit o valoroasă sursă de inspiraţie pentru mine.

Autoarea